PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

LJUBLJANA, NEDELJA, 26. JULIJA 1964 • LETO V., ŠTEVILKA 201 • CENA 20 DIN

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK JOŽE SMOLE
ODGOVORNI UREDNIK DUŠAN BENKO
Prva izdaja

Čestitke ljudstvu Hrvatske ter BiH

Ob 27. juliju, dnevu vstaje v obeh republikah

LJUBLJANA, 25. jul. — Glavni odbor SZDL Slovenije je poslal ob dnevu vstaje ljudstva Hrvatske ter Bosne in Hercegovine, 27. juliju, glavnima odboroma SZDL Hrvatske in Hercegovine naslednji čestitki:

Vam in vsemu delovnemu ljudstvu vaše socialistične republike pošiljamo ob dnevu vstaje tovariške čestitke in pozdrave.

Enotnost, solidarnost in bratstvo naših narodov, skovano v narodnoosvobodilnem boju, so trdni temelji naše sedanje skupne graditve boljšega življenja in novih, socialističnih družbenih odnosov. Zato se veselimo vseh vaših delovnih uspehov in hkrati z vami proslavljamo tudi vaš praznik vstaje z željo, da pri graditvi socializma dosegate nadaljnje velike uspehe.

Glavni odbor Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije

Vsem delovnim ljudem vaše socialistične republike iskreno čestitamo ob dnevu vstaje — 27. julija.

Vaši veliki uspehi v graditvi materialnih temeljev in v krepitvi socialističnih družbenih odnosov so rezultat velike odločitve pred 23 leti, ko je vaše ljudstvo pod vodstvom KPJ skupaj z vsemi našimi narodi začelo revolucionarni boj za osvoboditev. Kot takrat so tudi sedanji napori naših delovnih ljudi neločljivo povezani in vsak vaš uspeh pomeni važen prispevek k našim skupnim prizadevanjem za boljše in bogatejše življenje vseh naših občanov.

Želimo Vam še mnogo uspehov!

Glavni odbor Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije

Ob dnevu vstaje hrvatskega ljudstva so čestitali še glavni odbor SZDL Srbije, glavni odbor SZDL Črne gore, predsednik skupščine SR Srbije in drugi, ob dnevu vstaje ljudstva Bosne in Hercegovine pa glavni odbor SZDL Srbije, glavni odbor SZDL Hrvatske, predsednik sabora Hrvatske Ivan Krajačić, predsednik skupščine SR Srbije Dušan Petrović ter drugi.

VIS, JULIJA 1944 — Maršal Tito pregleduje I. dalmatinsko brigado. Foto: arhiv »Dela«

Delovne organizacije osnovni nosilci razširjene reprodukcije

Razgovor Edvarda Kardelja s predstavniki uredništva »Vjesnika«

ZAGREB, 25. jul. — Predsednik zvezne skupščine Edvard Kardelj je sprejel na prošnjo redakcije Vjesnika njegovega direktorja Božidarja Novaka, glavnega urednika Milana Beslača in beograjskega dopisnika Vjesnika Dragišo Perovića. V razgovoru, ki je trajal kake 3 ure, je tovariš Kardelj odgovoril na več vprašanj o aktualnih problemih našega gospodarskega in družbenega razvoja. V današnji številki »Dela« objavljamo najvažnejša poglavja tega razgovora.

Leto dni dela zvezne skupščine na podlagi novega ustavnega sistema — to je dalo povod za prvo vprašanje, ki smo ga postavili predsedniku zvezne skupščine tovarišu Edvardu Kardelju. Naprosili smo ga, naj na kratko oceni enoletno delovanje skupščine in pojasni izkušnje iz dela nove skupščine. Tovariš Kardelj je med drugim dejal:

»Mislim, da smo lahko v glavnem zadovoljni z dosedanjimi rezultati, ki jih je dosegla zvezna skupščina pri realizaciji ustavnih koncepcij o njeni družbeni vlogi. V letu dni svojega dela je razvila precejšnjo dejavnost, sprožila je široko pobudo za obravnavanje in reševanje številnih in raznovrstnih problemov, ki so najbolj bistvenega pomena za naš družbeni razvoj na vseh področjih, in se je afirmirala v duhu vloge, ki ji jo določa ustava.

Težišče dela skupščine že v prvem letu njenega delovanja ni bilo več na tem, da poreče svoj »da« ali »ne« k predlogom zveznega izvršnega sveta in upravnih organov, ampak predvsem na njenem prizadevanju, da samostojno — in na pobudo političnih in drugih družbenih organizacij — postavlja na dnevni red aktualna vprašanja našega družbenega življenja ter da formulira naloge in načelne smernice za izvršne in upravne organe pri reševanju teh problemov. Tako je dejansko postala iniciativno delovno telo, ki bo čedalje bolj sposobno nositi vso družbeno odgovornost, tako za postavljanje problemov na dnevni red kakor tudi za politiko in kontrolo nad tem, kako se ta politika izvaja.

Zvezna skupščina je postala stalni delovni forum

To se kaže tako v vprašanjih, ki so bila postavljena na dnevni red, kakor tudi v kvaliteti številnih skupščinskih sej bodisi v zborih ali v odborih. Zdaj lahko res govorimo o stalnem delu skupščine. Značilno za vse to je dejstvo, da je minulo delovno leto skupščina sprejela, po vsestranskih razpravah in proučitvah v zborih in odborih, razen več zakonov tudi vrsto takšnih specifičnih aktov o pomembnih vprašanjih z raznih področij družbenega življenja, kakor so: resolucija o osnovnih smernicah razvoja našega gospodarskega sistema, resolucija o razvoju kmetijstva, priporočilo o ukrepih za zatiranje kriminala in drugih negativnih pojavov, resolucija o konferenci OZN o trgovini in razvoju, več sklepov za delo skupščine in izvršnih ter upravnih organov in drugi. V skupščinskih organih so razpravljali tudi o osnovah novega pokojninskega sistema, o osnovah sedemletnega plana, o gibanju gospodarstva, o položaju šolstva; obravnavali so vprašanja materialnega in socialnega položaja mladine itd. Na podlagi takšne razprave so skupščinski odbori skupaj z odbori ZIS in z zavodom za plan pripravili tudi prvi osnutek resolucije o sedemletnem planu, ki bo septembra predložena odgovornim zborom v razpravo. Ta prvi osnutek načelno sloni na realizaciji skupščinske resolucije o razvoju gospodarskega sistema in daje s tem strokovnim organom, ki sestavljajo osnutek sedemletnega plana, trdne okvire, kar se tiče ciljev ekonomske politike.

Seveda so se pokazale tudi nekatere slabosti in težave, toda kar smo želeli doseči — da bi bila skupščina stalni delovni forum, ki bo vsak dan načenjal odprte probleme in javno razpravljal o njih, sprejemal sklepe ali smernice za njih postopno urejanje — to smo, mislim, v skupščini dosegli. Minulo leto je pokazalo, da je v takem političnem sistemu, kakršen je naš, mogoče oživiti obliko dejanske in odgovorne vladavine samoupravljanja v obliki specifične skupščinske demokracije.

Posebej moram poudariti tudi delo zborov delovnih skupnosti. Gospodarski zbor ima za seboj že tradicijo in prakso prejšnjega zbora proizvajalcev, s tem, da je v novih pogojih skupščinskega dela še bolj prišel do izraza s svojo konstruktivno družbeno vlogo. A tudi drugi trije zbori delovnih skupnosti se zelo naglo razvijajo, čeprav so v začetku tu in tam nastajali določeni nesporazumi zastran vsebine njihovega dela. Ko smo sprejemali novo ustavo, so ponekod tudi dvomili, ali si bodo ti zbori glede na relativno ozek okvir zveznih pristojnosti našli opravičilo za eksistenco. A že zdaj so se pred te zbore nakopičili številni veliki problemi — bodisi s področja zvezne pristojnosti, s področja sistema, iz materialne baze in oblik samoupravljanja ali s področja praktičnega dela družbenih služb — tako da so vsi ti zbori že na tesnem s časom. Dosedanja praksa kaže, da bo prispevek teh zborov k reševanju aktualnih problemov zelo pomemben.

Toda čeprav je bilo v minulem obdobju v delu skupščine sproženih veliko vprašanj in bilo sprejetih več zakonov in drugih odlokov, je še vedno sorazmerno malo stvari dognanih do kraja, kar se tiče ključnih vprašanj, ki se nanašajo na spremembe in izpopolnjevanje našega gospodarskega sistema, in celo nekaterih vprašanj, kjer vlada splošno soglasje in kjer je začrtana splošna smer.

Nove metode dela in novi odnosi

Vzroki za to so raznoliki. Predvsem so problemi tako pomembni — treba pa jih je bilo postaviti na dnevni red istočasno, ker so v glavnem v medsebojni odvisnosti — da so naši upravni in strokovni organi potrebovali časa, da bi lahko kvalificirano pripravili praktične rešitve na podlagi načelnih smernic skupščine, zlasti zato, ker so morali pri tem svojem delu vzporedno premagovati določena pojmovanja, ki se ne ujemajo z razvojem samoupravljanja v naši deželi. Razen tega je bilo treba nekaj časa, da se skupščina spremeni v resnično delovno telo in da se drugi organi, ki sodelujejo s skupščino, prilagodе takšnemu stanju. V tem smislu je bilo treba reševati nekatere notranje organizacijske probleme in prilagoditi novim delovnim pogojem skupščine tudi oblike sodelovanja izvršnih organov s skupščino. Že doslej je bil v tem pogledu dosežen pomemben napredek, bodoča praksa pa bo vsekakor prinašala tudi nove izkušnje in nove pobude v te vrste oblik in metod dela in odnosov. Konec koncev krčimo na tem področju nove poti in ne smemo pričakovati, da lahko od prvega dne vse deluje brez pomanjkljivosti.

Učinkovitejše delo skupščine in njenih organov moti tudi to, da še nismo dovolj vajeni novih metod dela. Naglica, s katero se razvijajo in v praksi uveljavljajo nove delovne metode skupščine, je malce presenetila veliko število ljudi. Še vedno so ljudje, ki podcenjujejo proceduro in ne spoštujejo procedure, kakršno določa

(Nadaljevanje na 3. strani)

Obisk japonskih socialistov

BEOGRAD, 25. jul. (Tanjug). Na povabilo zveznega odbora SZDLJ se bo pri nas mudila od 27. do 31. julija delegacija socialistične stranke Japonske pod vodstvom generalnega sekretarja Tomomija Narita. V delegaciji so član izvršnega komiteja CK stranke in član parlamenta Hiro Vada, predsednik parlamentarne skupine stranke Hideo Jamahana, nekaj članov zgornjega doma in parlamenta in drugi.

Predstavniki socialistične stranke Japonske se bodo pri nas razgovarjali s predstavniki SZDLJ in družbenopolitičnih organizacij.

Brez kompromisa v OAD

WASHINGTON, 25. jul. (AFP). Na današnji seji zunanjih ministrov Organizacije ameriških držav so predstavniki petnajstih držav, ki zagovarjajo sankcije proti Kubi, odklonili vsakršno kompromisno formulo, na osnovi katere bi se mogle države, ki imajo diplomatske stike s Kubo, vzdržati glasovanja. Tako bodo Mehika, Čile, Bolivija in Urugvaj lahko glasovalo samo proti predlogom.

Skladnost stališč neangažiranih

Pavičević se je vrnil iz jugovzhodne Azije

BEOGRAD, 25. jul. (Tanjug). Pomočnik državnega sekretarja za zunanje zadeve Miša Pavičević se je sinoči vrnil v Beograd z obiska v državah jugovzhodne Azije. Bil je v Indoneziji, Kambodži, Indiji in na Cejlonu in se je z vodilnimi predstavniki teh prijateljskih držav razgovarjal o konferenci neangažiranih držav, izmenjal je mnenja o problemih jugovzhodne Azije in se pogovarjal o vprašanjih iz bilateralnih odnosov.

Na razgovorih o bližnji kairski konferenci voditeljev neangažiranih držav so izmenjali mnenja o konkretnih vprašanjih, ki naj bi prišla na dnevni red konference. Pomen teh preliminarnih razgovorov je v tem, da bi čimbolj proučili posamezna vprašanja, kar je važen pogoj za uspešno delo na kairski konferenci. Največjo pozornost na teh razgovorih so posvetili poglavitnim vprašanjem v osnutku dnevnega reda — ohranitvi

●●● Nadaljevanje na zadnji strani

Berite jutri v „Delu“

Naš posebni dopisnik Ante Mahkota se je vrnil z večmesečnega potovanja po deželah Vzhodne Afrike. Začenjamo serijo njegovih aktualnih reportaž. Londonski dopisnik Božidar Pahor pa piše o stanovanjskih problemih v Veliki Britaniji (2. stran). Na tretji strani (notranja politika in gospodarstvo) ne pozabite prebrati poročila o delu Rudiša na Sinajskem polotoku, informacijo o ukinitvah železniških postaj in pa seveda najnovejšega nadaljevanja serije kozerij »ABC avtomobilizma«.

Na športnih straneh boste lahko brali poročila z državnega atletskega prvenstva v Sarajevu in z dvoboja SZ : ZDA v Los Angelesu, o začetku jubilejne XX. kolesarske dirke »Po Jugoslaviji« ter podrobnosti o novem hitrostnem rekordu avtomobilista Campbella 648,58 km na uro.

Slovesnosti na Visu

Dvajseta obletnica prihoda Vrhovnega štaba, Nacionalnega komiteja in tovariša Tita na otok

VIS, 25. julija. Priprave na proslavo 20-letnice prihoda Vrhovnega štaba, Nacionalnega komiteja in tovariša Tita gredo h koncu. Na otoku je čutiti tisto značilno razpoloženje, ki spremlja proslave nekaterih najslavnejših spominov na našo bojno preteklost, na pomembni datum naše osvobodilne vojne.

Tu vsakdo čuti dolžnost, da se vsaj z najmanjšim prispevkom vključi v obsežno delo domačinov, ki pripravljajo najvišjim voditeljem in povabljenim gostom, svojim tovarišem iz slavnih dni epopeje partizanskega Visa, dostojen sprejem.

Uradni praznik se je po programu začel že danes, ko so odprli asfaltirano cesto Podspilje—Totove špilje in simbolično izročili v uporabo spominski vodnjak v vasi Postirju. V to vasico, kjer so bile med vojno hišice spremenjene v sedeže vojaško-političnih štabov, bo pritekla voda in odpravila enega stoletnih problemov notranjega dela otoka, kjer je bila voda že od nekdaj, zlasti pa med vojno, skoraj dragocenejša od vina.

Sinoči so v zadružnem domu v Podšpilji izvajali program KPD »Žikica Jovanović-Spaneca«. V Komiži so danes slovesno odprli spominski dom kulture. Na veliki vzidani plošči je z zlato barvo izpisan obširen seznam imen padlih borcev in žrtev fašističnega terorja. Vklesane so v večen spomin na našo ljudsko revolucijo.

Mesto Vis bo jutri slovesno odprlo novo šolo, za katero je občinska skupščina že predlagala, naj bi se imenovala »Osnovna šola maršala Tita«, muzej pa je dobil prostore v stari trdnjavi in imenoval se bo Muzej Visa — sedeža Vrhovnega štaba NOV in POJ ter Nacionalnega komiteja osvoboditve Jugoslavije. Tu bo pred ploščo z imeni padlih borcev in žrtev fašizma, vzidani na pročelju šolskega poslopja, mesto Vis obujalo spomine in izražalo hvaležnost svojim najboljšim sinovom in hčeram, padlim v narodnoosvobodilnem boju.

Vence bodo položili na grobove padlih borcev iz raznih krajev naše dežele, ki so se med vojno mudili tu ali prispeli sem kot ranjenci, kakor tudi pred ploščo z imeni padlih letalcev.

Svečano bodo odprli tudi na novo vinsko klet, enega najvažnejših industrijskih objektov tega otoka.

S spominskimi venci, ki jih bodo spustili v morje nekje pred luko v vodah Visa, bodo izrazili hvaležnost in spomin na padle mornarje ter na vse tiste, ki svoje do Visa niso dokončali ali ki z Visa niso nikoli prispeli tja, kjer naj bi izpolnili svojo bojno nalogo.

Ladja »Bakar«, prva plovna enota, ki je z našo zastavo priplula v luko Bari in uspostavila zvezo z zavezniki, ko je prepeljala prvo skupino hudo ranjenih, pripluje

● Nadaljevanje na zadnji strani

Titova čestitka

BEOGRAD, 25. jul. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku republike Liberije dr Williamu Tubmanu tole brzojavko:

»V imenu jugoslovanskih narodov in v svojem imenu izražam Vaši Ekscelenci prisrčne čestitke ob nacionalnem dnevu Liberije in največje želje za blaginjo liberijskega ljudstva in za Vašo osebno srečo.«

Predsednik republike Tito je prejel od novega predsednika Združenih držav Mehike Gustava Diaza Ordaza poslanico, v kateri se mu zahvaljuje za čestitko ob izvolitvi za mehiškega predsednika.

U Tant v Rangunu

Izjavil je, da bo problem Južne Rodezije zelo verjetno v kratkem prišel pred Varnostni svet

RANGUN, 25. jul. (Reuter-MEN-Tanjug). Generalni sekretar OZN U Tant je na povabilo burmanske vlade prispel davi v Rangun. V Burmi bo ostal na obisku tri dni. Na rangunskem letališču je v razgovoru z novinarji izrazil prepričanje, da je mogoče problem Južnega Vietnama urediti samo na pogajanjih, ni pa ga mogoče rešiti z vojaško silo.

Na poti iz Londona v Rangun se je U Tant ustavil na bejrutskem letališču. Med postankom je v razgovoru z novinarji izrazil upanje, da bo ciprski problem kmalu rešen. Kar zadeva Jemen, U Tant pričakuje podrobno poročilo o položaju v tej državi. Poročilo bo dobil v tednu dni. Rekel je, da bo potem lahko povedal svoje mnenje o jemenskem problemu.

U Tant se je ustavil tudi v Kalkuti. Tam je izjavil, da bo problem Južne Rodezije verjetno v kratkem prišel pred Varnostni svet. Potrdil je, da se je z britanskim premierom in drugimi voditelji razgovarjal tudi o Južni Rodeziji. Ko so ga naprosili, naj komentira položaj v jugovzhodni Aziji, je U Tant dejal, da je »kot državljan dežele na tem področju zainteresirano zelo v skrbeh zaradi razvoja dogod-

●● Nadaljevanje na zadnji strani

Johnson sprejel Goldwaterja

16-minutni razgovor o rasni nestrpnosti

WASHINGTON, 25. julija (Reuter). Bela hiša je objavila sinoči sporočilo o tem, da je predsednik Johnson sprejel senatorja Goldwaterja, republikanskega kandidata za predsednika ZDA in se razgovarjal z njim o »razpihovanju rasne nestrpnosti«. Senator Goldwater je izrazil mnenje, da se je treba izogibati rasni napetosti, in »v tem sta se oba strinjala«, pravi sporočilo.

Senator Goldwater se je zadržal s predsednikom Johnsonom v pogovoru 16 minut in se je izognil novinarjem, ki so ga čakali.

Po prejšnjih vesteh se je nameraval Goldwater pogovarjati o tem, kako bi se v predvolilni kampanji izognili problematiki v zvezi z državljanjskimi pravicami. Na tiskovni konferenci je predsednik Johnson izjavil, da mu ni jasno, kako bi se mogli temu izogniti v kampanji, ki se tiče političnega življenja države.

Eksplozija v Anabi terjala sto žrtev

Alžirske oblasti sumijo, da gre za sabotažo

ALŽIR, 25. jul. (Tanjug). Po najnovejših podatkih je pri eksploziji egiptovske ladje »Star of Alexandria« v četrtek zvečer v alžirski luki Anabi našlo smrt več kot 100 ljudi, okrog 200 pa je bilo ranjenih. Materialno škodo cenijo na okoli 400 milijonov dolarjev. Več pristaniških poslopij je uničenih, v mestu pa je bolj ali manj poškodovana večina poslopij.

Alžirsko obrambno ministrstvo je sporočilo, da je eksplozija nastala, ko so z ladje raztovarjali strelivo. Na kraj nesreče so poslali alžirske in egiptovske strokovnjake, da bi ugotovili vzroke eksplozije.

Funkcionarji federacije FLN tega mesta pa so že dali izjave za tisk, v katerih s povedali, da »vse okoliščine, kažejo da gre za sabotažo sovražnikov nove Alžirije«.

✱ Nadaljevanje na zadnji strani

Romunski premier jutri v Parizu

Politični, gospodarski in kulturni razgovori

BUKARESTA, 25. jul. (AFP, Tanjug). Romunski premier Ion Gheorghe Maurer bo v ponedeljek odpotoval iz Bukarešte s posebnim letalom na sedemdnevni uradni obisk v Pariz. Spremljali ga bodo podpredsednik vlade Aleksandru Birladeanu, zunanji minister Cornelju Manescu in več strokovnjakov. Vsi diplomatski opazovalci v Bukarešti pripisujejo velik pomen temu obisku.

Premiera Maurerja bo v torek sprejel general de Gaulle v Elizejski palači, v petek pa ga bo sprejel predsednik vlade Georges Pompidou v palači Matignon. Romunski voditelji se nameravajo v Parizu razgovarjati o političnih, gospodarskih in kulturnih zadevah. Verjetno si bo Maurer zlasti prizadeval natančno pojasniti stališče Romunije. Kar zadeva gospodarske razgovore, bodo

✱✱ Nadaljevanje na zadnji strani

RAZGOVOR Z EDVARDOM KARDELJEM — Predstavniki Vjesnika v razgovoru s predsednikom zvezne skupščine. Telefoto: Vjesnik

Sajgon prosi pomoči

Poziv generala Kana 34 državam

SAJGON, 25. jul. (AFP, AP). Šef južnovietnamske vlade general Ngujen Kan je poslal šefom vlad 34 držav poziv, naj povečajo svojo pomoč južnovietnamskemu režimu, da bi mu »omogočili zmago nad Vietkongom«, južnovietnamskim osvobodilnim gibanjem.

Besedilo tega poziva so danes objavili v Sajgonu. Poslali so ga vsem zahodnoevropskim državam, razen Franciji, nekaterim ameriškim in azijskim deželam, Avstraliji in Novi Zelandiji.

Filipinski zunanji minister Mendez je izjavil, da zamisli francoskega predsednika de Gaulla o tem, tako bi bilo treba urediti južnovietnamski problem, zaslužijo vso spoštovanje in bi jih bilo treba skrbno proučiti. Predlog francoskega predsednika, po katerem naj bi sklicali konferenco štirih držav, kjer bi proučili položaj v jugovzhodni Aziji, je »vreden, da bi ga poskušali uresničiti«.

Mendez pa je dejal, da je njegova vlada proti nevtralizaciji kot rešitvi za vietnamski spopad. Nevtralizacija bi pripeljala do tega, da bi se »okrepila komunistična dejavnost«. Glede konference pa je še pripomnil, da »bi bilo dobro, če bi jo sklicali kadarkoli«.

Butler jutri v Moskvi

MOSKVA, 25. jul. (TASS). Britanski zunanji minister Richard Butler z ženo bo v ponedeljek prispel na uradni obisk v Sovjetsko zvezo, kjer bo ostal do 1. avgusta. Na obisk ga je povabil sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko.

Novo Skopje

V zgodnjem jutru se je pred letom dni ustavil skopski čas. Danes le še ura na zidu porušene železniške postaje kaže usodno minuto: pet in sedemnajst. Skopski čas, vse njegovo, pa teče hitreje kakor kdajkoli prej.

Pred letom dni je bilo Skopje vest dneva. Tisoč in sedemdeset mrtvih, tisoči ranjenih, stotine invalidov in največ tega, kar se s številkami ne more povedati. Vse leto je bilo Skopje skrb, ki so jo vzeli nase ne le preživeli in vsa Jugoslavija, temveč večji del vsega sveta. Pomoč je bila tolikšna, da je ni mogoče izmeriti in opisati z milijardami. Kdo naj določi vrednost krvi, ki je vračala življenje? Kdo naj oceni stisk rok, ki so bodrile? Kdo naj vrednoti želje, ki so razgnale megło strahu?

Ko sem pred letom dni stopal po razbitih opekah mesta ob Vardarju in v utripanju kaosa iskal rešilno misel, je bila prva predstava: »Skopje nikoli več!« močnejša kakor pa druga, ki je prvo pobijala: »Skopje spet!« Toda z vsakim preživelim, ki so ga izkopali izpod ruševin, z vsako novo očiščeno ulico, z razpetim naseljem šotorov, z vsem, kar smo takrat plaho imenovali »življenje v mestu se normalizira,« je postajala vedno močnejša druga misel: »Spet!«. Postajala je vedno bolj otipljiva; vzbrstelo je kljubovanje in potem program. To je bila prva zmaga preživelih in vseh, ki so jim prišli pomagat ali so pomoč poslali. Bila je zmaga nad kaosom in strahom.

Koncem lanskega avgusta se je prva skopska družina vselila v prvo novo montažno hišico. Temelji predmestnih naselij so takrat ponekod že zrasli iznad zemlje. Petinsedemdeset zastav je vihralo na gradbišču. Razživela se je gradnja, ki je bila bolj bitka in ki je na vse transparente mesta zapisala: »Skopje spet! Skopje lepše in večje! Skopje novo!«

In ko se danes, leto dni potem, spominjamo vsega, kar se je zgodilo, se spominjamo bolj leta kakor pa dneva. Spominjamo se predvsem vseh težav in naporov, vseh brezizhodnih zagat, ki so prerasle v uspehe in perspektivo. Spominjamo se ljudi, ki so ostali in ki so prišli, ljudi, ki so morali ne le premagati smrt, ruševine in strah, temveč tudi vse tiste obzire in tradicije, ki so zavirale rast predpotresnega Skopja. To je bil dvojni napor, a napor, ki je koval dvojne uspehe. Novo Skopje, tisto, ki raste in ki ga načrtujemo, ne bo le obnovljeno, ne bo novo le po sodobnem tlorisu, temveč bo novo povsem, po svojem obličju in po svojem značaju. Ne more, ne sme biti drugačno.

In tako, dvakrat novo, postaja Skopje vez med vsemi, ki so mu pomagali in ki mu pomagajo.

DRAGO KRALJ

Slovesnosti ob obletnici potresa

V Skopje je prispelo že več delegacij

SKOPJE, 25. jul. (Tanjug) — Glavno mesto SR Makedonije bo posvetilo jutrišnji dan spominu na lansko julijsko katastrofo.

Uradne delegacije iz vseh jugoslovanskih republik, nadalje iz Beograda, Zagreba, Ljubljane, Sarajeva, Titograda, Prištine, Novega Sada in mnogih drugih mest, delegacije JLA, političnih in družbenih ter drugih organizacij so prispele danes popoldne v Skopje. S prebivalci mesta bodo jutri položile vence na skupno grobnico na Butelju.

Prvo obletnico velike katastrofe bo zabeležilo Skopje tudi z vrsto drugih prireditev, ki bodo simbolizirale solidarnost in človeško humanost, izraženo takoj po potresu in pozneje v obnovi porušenega mesta, ne samo v Jugoslaviji, marveč skoraj v vseh deželah sveta.

Drevi bodo v delavskem domu odprli razstavo dokumentov, ki osvetljujejo te dokaze solidarnosti in humanosti.

V okviru te obletnice bo tudi prvo srečanje solidarnosti, ki bo postalo tradicija in ki bo v prihodnje vsako leto ob koncu julija. V teh srečanjih bo sodelovalo na desetine kulturnoumetniških in športnih ekip iz skoraj vseh evropskih dežel, nadalje iz Izraela, Alžirije, Egipta in drugih dežel Azije, Afrike in Amerike.

NAŠE NAJVEČJE GRADBIŠČE — Čeprav je zdaj v Skopju relativno gradbeno zatišje, srečujemo na vsakem koraku zidarje, ki zalivajo razpoke zeleno označenih hiš, skupine, ki zbirajo še uporabno opeko, bri-gadirje, ki urejajo in tlakujejo obmestna naselja, in številne stroje, ki rušijo hiše, označene z rdečimi pasovi. Na sliki: naselje Kozle, v katerem je 125 hišic, darilo svetovne zveze cerkva.

Zahvala Sloveniji

Poslanica predsednika mestnega sobranja Skopja Blagoja Popova

SKOPJE, 25. julija. — Predsednik mestnega sobranja Skopja Blagoje Popov je ob prvi obletnici skopskega potresa prek posebnega poročevalca RTV Ljubljana poslal naslednjo poslanico SR Sloveniji:

»Minilo je prvo leto po potresu v Skopju. Napori Skopjancev in pomoč vse naše socialistične skupnosti ter velikega števila tujih držav so omogočili, da smo v razmeroma kratkem obdobju obvladali največje težave in probleme, ki jih je povzročila tragedija 26. julija lani. V imenu prebivalstva Skopja, mestnega sobranja in v svojem imenu pošiljam toplo zahvalo za razumevanje v tej veliki nesreči in za pomoč, ki jo je nudila Slovenija porušenemu mestu.

Upoštevajoč program za zgraditev novega Skopja, želim, da bi občani in delovne organizacije iz Slovenije skupaj z delovnimi ljudmi Makedonije in vse naše skupnosti tudi v prihodnje sodelovali pri obnovi mesta in graditvi novega Skopja.«

MARIJAN DROBEŽ

Že avgusta povečane pokojnine

V Sloveniji izplačila prej ko v drugih republikah

LJUBLJANA, 25. jul. Kot je že znano, bodo v smislu odloka zveznega izvršnega sveta o povečanju cen nekaterih življenjskih potrebščin povečane za 1500 din tudi osebne, družinske in invalidske pokojnine. Višje pokojnine bi praviloma morali začeti izplačevati šele po sprejemu ustreznega zakona zvezne skupščine.

Ker bo zvezna skupščina zasedala šele v septembru in bi morali tako upokojenci predolgo čakati na povečane pokojnine, bo upravni odbor zveznega zavoda za socialno zavarovanje v soglasju z zveznim sekretariatom za delo priporočil zavodom za socialno zavarovanje, naj nakažejo povečane pokojnine še pred sprejetjem zakona — in sicer kot akontacijo na povečanje pokojnin. Upravni odbor zveznega zavoda bo priporočil, naj bi se akontacija za avgust in september nakazala skupaj s pokojnino za mesec september. Kot predvidevajo, bodo to priporočilo uveljavile vse republike razen Slovenije.

Glede na to, da so se osnovne življenjske potrebščine že podražile, so samoupravni organi socialnega zavarovanja in politični forumi v naši republiki zahtevali, da je treba znesek 1500 din za mesec avgust nakazati čimprej, in sicer s posebnim nakazilom. Služba socialnega zavarovanja je z razumevanjem sprejela zahtevo. Vsi upravičenci bodo prejeli akontacijo na povečanje pokojnin v znesku 1500 din že v prvih dneh avgusta. Te akontacije ni bilo mogoče vključiti že v redno pokojnino za mesec avgust, ker so bila nakazila že pred odlokom ZIS poslana bankam in poštam.

Da bi posebna nakazila pravočasno izplačali, so zavodi za socialno zavarovanje, kljub dopustom in velikim stroškom, mobilizirali vse razpoložljive sile.

Petdeseta lokomotiva

SLAVONSKI BROD, 25. julija (Tanjug) — V industriji železniških vozil, industrijskih in energetskih naprav ter jeklenih konstrukcij »Djuro Djaković« v Slavonskem Brodu so danes jugoslovanskim železnicam slovesno izročili petdeseto dizelelektrično lokomotivo z zmogljivostjo 825 KM. Ob tem delovnem uspehu so predstavniki v tovarni slovesnost, ki se je je udeležilo kakih 4500 delavcev iz tega in drugih podjetij iz Slavonskega Broda ter pripadnikov mladinskih delovnih brigad, ki grade in obnavljajo ob potresu porušene slavonske vasi.

Ob dnevu vstaje ljudstva Hrvatske so v kotlarni tovarne »Djuro Djaković« svečano odkrili spominsko ploščo delavcem, padlim v narodnoosvobodilnem boju.

Nižji dohodki – večji dodatek

S seje okrajnega komiteja ZK Maribor

MARIBOR, 25. jul. — Okrajni komite ZK Slovenije v Mariboru je danes na razširjeni seji razpravljal o nedavnem zvišanju cen kmetijskih proizvodov, električne energije ter premoga ter o nalogah in ukrepih političnih organizacij pri usklajevanju osebnih dohodkov z življenjskimi stroški.

Uvodoma je sekretar okrajnega komiteja Tone Kropušek ugotovil, da bo moral politični aktiv v okraju sodelovati pri reševanju dveh osnovnih vprašanj: kako z večjimi dohodki izravnati sedanje zvišanje cen, da ne bo vplivalo na življenjske pogoje občanov in drugič, kako preprečiti verižno reakcijo neupravičenega dvigovanja cen. Zaradi sprostitve plačevanja raznih obveznosti, se bodo v mariborskem okraju sredstva gospodarskih organizacij že letos povečala za več kot 12 milijard din; tako glede plačila predvidenega nadomestila po 1500 din na zaposlenega ne bo nobenih težav. Skupen znesek za nadomestila za ves okraj znaša namreč le milijardo in pol dinarjev. Res je sicer, da vsa podjetja niso v ke na splošno pa je treba povečevati, kot so naglasili, v skladu z večjo storilnostjo, enakem finančnem položaju, in da se bodo pojavile še ostrejše razlike med rentabilnimi in gospodarsko slabšimi podjetji, vendar je to po mnenju okrajnega komiteja prav. Te neskladnosti bodo namreč nujno terjale proučitev upravičenosti obstoja teh organizacij oziroma njihovo morebitno preureditev.

Udeleženci današnjega posvetovanja v Mariboru so bili soglasni, da ne kaže v nastalem položaju linearno povečevati osebnih dohodkov, temveč je treba pri tem bolj misliti na delavce in uslužbence, ki imajo nizke prejemke. Nadomestila naj bi izplačevali od 15. julija. Osebne dohod-

Mednarodni nakazniški promet

BEOGRAD, 25. jul. (Tanjug) — Po podatkih Skupnosti jugoslovanskih PTT število mednarodnih poštnih nakaznic nenehoma narašča. V prvih petih mesecih letošnjega leta je prišlo iz Švice, Francije, Italije, Belgije, Švedske, Avstrije, Danske in ZR Nemčije, s katerimi ima Jugoslavija dogovore o pošiljanju denarja po poštnih nakaznicah, nad 5,5 milijona dolarjev. Samo v maju, torej pred začetkom turistične sezone, je prišlo po poštnih nakaznicah iz tujine 1,7 milijona dolarjev.

Pošiljanje denarja po pošti v mednarodnem prometu pomeni znatno olajšanje za uporabnike, saj je mnogo enostavneje kot pošiljanje prek bank, ki so dostikrat oddaljene od uporabnikov in so običajno le v večjih mestih. Te storitve uporabljajo zlasti turisti, nadalje ljudje, ki pošiljajo denarno pomoč in darila, pa tudi podjetja za vplačila, pri katerih ni potrebna intervencija banke.

Dogovori o uvedbi mednarodnih poštnih nakaznic so bili sklenjeni z omenjenimi deželami pred dvema letoma. Začela so se že pogajanja med Skupnostjo jugoslovanskih PTT in poštnimi upravami še nekaterih dežel, da bi uvedli poštno nakaznisko službo.

Turistični promet

V prvem polletju 24 odstotkov več nočitev

BEOGRAD, 25. jul. (Tanjug). — Po podatkih zveznega zavoda za statistiko je bilo v šestih mesecih letošnjega leta približno 4,5 milijona nočitev domačih in tujih turistov, kar je približno za 850.000 ali za 24% več kakor v istem obdobju lanskega leta.

Naraslo je zlasti število nočitev tujih turistov, ki se je gibalo znatno hitreje od domačih turistov. Vtem ko je bilo v prvi polovici lanskega leta v naši deželi približno 1,333.000 nočitev tujih turistov, je naraslo letos njih število na 1,820.000, torej za 36 odstotkov.

Največ turističnih nočitev je imel Beograd, nad 650.000. Slede Dubrovnik, Vrnjačka banja, Reka, Ljubljana, Split, Portorož itd. Za prvo polovico letošnjega leta pa je najbolj značilno večje naraščanje števila nočitev tujih turistov, ki jih prihaja čedalje več v naše znane turistične kraje. V Dubrovniku so imeli 180.000 nočitev tujih turistov. To mesto je bilo tako najbolj privlačno za tuje turiste v prvih šestih mesecih letošnjega leta. Po številu nočitev tujih turistov sledi Dubrovnik, Opatija, potem pa Beograd, Poreč, Zagreb, Portorož itd.

Zanimivo je, da so se tuji turisti letos bolj zanimali tudi za nekatere manjše turistične kraje, znane po zdravilnih in mineralnih vodah ter po kulturnih in zgodovinskih spomenikih. V Vrnjački banji je število nočitev naraslo od 785 na 5767, v Hercegnovem z Igalom od 8700 na dobrih 41.000, v Ilidži pa od 900 na 2600.

Udarne mladinske brigade

SLAVONSKI BROD, 25. julija (Tanjug) — Glavni štab mladinskih delovnih brigad na zvezni mladinski delovni akciji »Slavonija 64« je danes sklenil razglasiti za udarne vseh šest mladinskih delovnih brigad druge izmene. To so sarajevska brigada »Mladost« 22. zagrebška »Polet«, izredna niška »Ratko Pavlović, 12. osiješka »Mladost«, 40. reška »Primorje« in 7. našiška srednješolska brigada »Vladimir Nazor«.

ŠOLA V NASELJU KARPOŠ — Skopje je dobilo tudi več montažnih šol. Na sliki notranjost šole, ki so jo zgradili britanski vojaki. Foto: K. Georgievski

Pisma bralcev

»Prav in fair bi bilo«

Tovariš urednik,

pod zgornjim naslovom ste v rubriki »Pisma bralcev« dne 19. 7. 1964 objavili pismo, ki ostro obsoja proizvajalce in dobavitelje kruha, češ da so le oni krivi, da je v soboto dne 11. 7. 1964 kruha zmanjkalo. Zato ker v sobotah in dnevih pred prazniki običajno kruha zmanjka, smo mnenja, da moramo pojasniti potrošnikom vzroke in objektivne težave, s katerimi se bore pekarne. Da v teh dneh, to je v sobotah in dnevih pred prazniki, kruha zmanjkuje, niso krive samo pekarne, ki kruh proizvajajo, niti trgovine, ki kruh naroče, pač pa se to dogaja zaradi neenakomernih tržnih potreb, predvsem pa zaradi tega, ker je kruh enodnevni proizvod, ki ga ne moremo imeti na zalogi.

V teh dneh hočejo imeti vsi potrošniki kruh dopoldne, posebno še tisti, ki ob sobotah ne delajo, ali ki delajo samo dopoldne in odhajajo že v soboto zjutraj ali popoldne na izlete, kopanje in slično. Pekarne ne morejo dati vsega kruha na tržišče že dopoldne, ker teče proizvodnja dnevno od 16 do 20 ur, v sobotah in dnevih pred prazniki pa neprekinjeno 24 do 28 ur v dveh izmenah.

Da bi zadrege pri oskrbi s kruhom odpravili, smo uvedli tudi popoldansko dostavo kruha trgovini, vendar vse kaže, da v popoldanskem času in zvečer potrošniki kruh zelo malo kupujejo. Pekarna je v želji, da bi bile trgovine, mlekarne in gostinstvo oskrbljeni s kruhom v zadostnih količinah, izdala okrožnico z dne 10. 3. 1964, s katero smo le-te opozorili, kako morajo naročati kruh za naslednji dan, in do katere ure lahko spremenijo naročilo za večje ali manjše dobave kruha. S to okrožnico smo namreč zahtevali, da morajo odjemalci naročiti kruh za naslednji dan pismeno, to pa zato, ker dobi na podlagi pismenih naročil proizvodnja nalog, kolikšne količine kruha naj proizvede. Na žalost se od 295 odjemalcev kruha ravna po naši okrožnici komaj 42% odjemalcev, medtem ko vsi ostali mislijo, da so peki dolžni kruh dostaviti in skrbeti, da ga jim ne bo nikdar zmanjkalo niti ostalo.

Konkretni odgovor za naročila in dobavo kruha vseh vrst (brez žemelj in peciva):

	Naroč. 11. 7.:	Dobav. 11. 7.:
Samopostrežba:	*760 kg*	*1.005 kg*
Cigaletova ul.	*696 pg*	*709.50 kg*
Vojkova ul.	*380 kg*	*475 kg*
Titova c.	*450 kg*	*385 kg*
Sentvid		

Ta naročila so bila dana iz Cigaletove in Titove dne 10. 7. zvečer telefonično, iz Vojkove in Šentvida pa dne 10. 7. pismeno. Kjer je dobava večja od naročila, je bilo naročilo povečano telefonično dne 11. 7. a prepozno javljena naročila povzročajo neredno dobavo, kar je razumljivo.

Nadalje je potrebno potrošnike seznaniti tudi z objektivnimi težavami v proizvodnji kruha, ki so v tem, da so ljubljanske pekarne izredno preobremenjene; da je to res, je razvidno iz naslednjega podatka:

Ljubljana je imela pred vojno cca 80.000 prebivalcev, danes pa jih ima cca 180.000.—, med tem pa je bilo več pekarskih objektov porušenih (pekarna v Gradišču). Naši delavci po pekarnah so v neenakopravnem položaju z ostalimi delavci, ker ne delajo po 8 ur, pač pa mora vsak delati po 300 in še več ur mesečno. Pokledice takega dela so, da se peki prekvalificirajo in nogah industrije; medtem pa primanjkuje kvalificiranega pekovskega kadra, tako da moramo zaposlovati peke iz drugih republik. Mestni svet Ljubljane je uvidel vse težave pri proizvodnji kruha; zato je tudi dal na razpolago sredstva za zgraditev nove industrijske pekarne na Smartinski cesti, ki bo pričela delati konec meseca julija. Šele ko bo proizvodnja v novi industrijski pekarni v polnem teku, upamo, da bodo težavepri oskrbi potrošnikov s kruhom odpravljene.

Delavski svet pekarne v Samovi 10 je wedel najstrožjo preiskavo v zvezi z naročili in dobavo kruha ter bo tudi disciplinsko ukrepal proti krivcem predvsem zato, ker se niso ravnali po sklepih, da se brez pismenega naročila kruh ne dostavlja nikomur.

Mnenja smo, da ne moremo »fair« poslovati, ako bo vedno pod udarcem kritike samo proizvajalec; pekarna je namreč kriva v obeh primerih, to je, če dostavi preveč kruha ali če kruha primanjkuje. Tudi v naših prodajalnah kruha ob sobotah in dnevih pred prazniki primanjkuje ali pa ostaja, ker do sedaj še nismo mogli točno oceniti potreb tržišča, ki glede potrošnje nenehno niha. Zgodi se tudi, da v nekem predelu kruha zmanjka, v drugem predelu mesta pa kruh ostane. Pri najboljši volji teh pomanjkljivosti doslej nismo mogli odpraviti, ugotavljamo pa, da se je v povprečju povečala potrošnja kruha za 40 gramov na prebivalca, in da ima ta potrošnja še vedno tendenco povečevanja. Upoštevati je potrebno tudi to, da moramo za redno proizvodnjo imeti za pripravo testa in pečenja najmanj 4 ure časa.

TONE VUKELIČ,
predsednik delavskega sveta pekarne Samova 10,
Ljubljana

»Tovarištvo na cesti« pa tako!

Tovariš urednik,

tek pred praznikom vstaje slovenskega naroda se je na cesti Postojna—Reka v vasi Petelinje pri Pivki pripetila huda prometna nesreča. Domačin Jože Dekleva, star 71 let, je zapeljal s kolesom s stranske poti na glavno cesto, ne da bi se prej prepričal, ali je cesta prosta ali ne. Tisti trenutek je pripeljal mimo osebni avtomobil z reg. tablico LJ 127-17. Šoferju kljub zaviranju ni uspelo preprečiti nesreče, ker je bila razdalja premajhna. Kolesar je dobil hude telesne poškodbe. Ponesrečencu so priskočile na pomoč domačinke, ga vzele v naročje in čakale, da bi pripeljalo mimo kako vozilo, ki bi ponesrečenca odpeljalo v bolnišnico.

Res, kmalu je pripeljal mimo osebni avtomobil FIAT 1300 reg. št. LJ 289-38. Ženske so avtomobil ustavile in voznika prosile, naj ponesrečenca odpelje v bolnišnico. Posredoval je tudi šofer vozila »pomoč — informacije«, vendar brez uspeha. Voznik, zlasti pa sovoznica sta se izgovarjala, da se jima zelo mudi in da imata nov avto, ki bi ga lahko ponesrečenec onesnažil. S takim izgovorom se je FIAT 1300 odpeljal — ob velikem začudenju prisotnih, ki so bili nemalo razočarani nad takim »tovarištvom na cesti«.

Ob tem tole vprašanje: Ali šofer avtomobila LJ 289-38 ni pomislil, da se lahko že čez nekaj trenutkov tudi njemu pripeti kaj takega, da bi potreboval nujen prevoz v bolnišnico?

ŠTEFAN BRATINA,
Postojna, pp 13

Žal smo slišali samo del programa

Tovariš urednik,

v sklopu letošnjih festivalskih prireditev je bil za 23. julij napovedan koncert pihalnega orsestra LM pod vodstvom glavnega dirigenta Rudolfa Stariča.

Ta veliki in odlični glasbeni korpus zelo dobro poznamo. Na mnogih njegovih nastopih smo se prepričali o njegovih visokih kvalitetah, so smo zavzeto poslušali izvedbo raznih, tudi najzahtevnejših skladb. Zato smo z velikim zanimanjem pričakovali napovedani koncert, saj je bil program zelo pestro in skrbno izbran; obsegal je v prvem delu uverturo »Le roi d'Ys« Edvarda Laloja, »Kavkaške scene« M. Ippolita-Ivanova, holandsko rapsodijo »Piet Hein« P. G. van Anroya. V drugem delu koncerta je bilo na programu pet skladb jugoslovanskih komponistov (Vilim Marković, Djuro Karaklajić, Stevan Hristić, Jakov Gotovac) in dva slovanska plesa Antonina Dvoržaka.

Vreme pa koncertu ni bilo naklonjeno; po malem je deževalo. Zato je bil tudi obisk majhen. Koncert pa se je kljub temu pričel. Grandiozno je zvenela v predverju Križank muzika mogočnega pihalnega orkestra. Sledilo je navdušeno odobravanje poslušalcev. Zal pa smo slišali samo del programa; za ostali del smo bili prikrajšani, ker se je medtem vlil močan dež.

Ali bi bilo mogoče, da bi se koncert v celoti ponovil ob ugodnejšem vremenu, in to posebno zato, ker mnogi ljudje niso prišli, misleč, da koncerta zaradi deževnega vremena ne bo.

H. LAVRENČIČ,
Ljubljana, Karunova 14

Ali naj pišemo »uskladen« ali »usklajen« ali »vsklajen«?

Tovariš urednik,

v Delu z dne 24. julija 1964 je bil na zadnji strani natisnjen članek »34 zakonov uskladenih z ustavo.« Pri tem me je zaustavila beseda uskladenih«, in to še tembolj, ker to besedo sedaj pogosto srečamo v našem tisku.

Nisem slavist, toda bi kljub temu rad načel vprašanje, ali je navedena beseda pravilna. Kaj je pri tem merilo: ali naš vsakdanji pogovorni jezik ali pa Slovenski pravopis (1962)?

V pogovornem jeziku še nikoli nisem slišal besede »uskladena«, pač pa besedo »usklajena«, pri tem pa je začetni »u« nekoliko zamrl in kratek. Kaj pa slovnična oblika? Glagol »uskladiti« sodi v IV. glagolsko vrsto (usklad — i — ti). Zato bi se trpnopretekli deležnik tega glagola moral glasiti »usklajena« (usklad - i - en, pri tem pa črka »d« odpade, kakor npr. soditi, sojen; gladiti glajen; vaditi, vajen), ne pa »uskladena«.

Vem, da imajo nekateri mlajši glagoli takšne deležnike na končnico -den, npr. voditi, voden; zapoditi, zapoden. Sprico tega bi pač bilo mogoče tudi za mlajši glagol »uskladiti« uporabiti to končnico. Vprašam pa se, ali naj bo to razlog, da to storimo in tako zabrišemo razloček med pridevnikom »skladen« in deležnikom »usklajen«. Trikotnik je s trikotnikom »skladen«, zakon pa bo z ustavo »usklajen«. Tako namreč govorimo.

Tudi glede »u« ali »v« na začetku besede »uskladen« bi bilo potrebno ali mogoče reči besedo ali dve. Dobro vemo, da je ta beseda nastala iz besed »v« sklad (spraviti)«. V začetku je torej bila črka »v«. To pozna še SP 1950, ki na strani 868 pozna besedo »uskladiti«. V dobrih 10 letih pa smo preskočili s črke »v« na črko »u«. Saj novi SP 1962 pozna le besedo »uskladiti«. — Resda je slovenščino tudi fonetična, vendar pa ne smemo pozabiti, da je ta fonetika zgodovinska. Ob tej ugotovitvi pa nam ni dovoljeno, da bi pisali, kakor govorimo, marveč moramo pisati glede na zgodovinski nastanek besede, če s tem ne trpi blagoglasje (npr. uvrstiti, nanesto vrstiti).

Zato mislim, da je SP 1962 prestrog, ko dovoljuje le besedo »uskladen«, in da bi moral vsaj predvidevati tudi besedo »vsklajen« ali »usklajen«, ker jo večina tudi govori. Ne morem pa si kaj, da se pri tem ne bi spomnil na Levstikove besede: »... Dosti besed ... leži brez dela ... Marsikatera je vrednejša splošne rabe od vseh novo spletenišenih ...« (Napake slovenskega pisanja).

Ali je torej napačno, če bi pisali tudi »usklajen« ali »vsklajen«? Mislim, da ne.

EMIL GABROVSEK,
Ljubljana, Bičevje 7

Opozarjam na netočnost

Tovariš urednik,

v Delu sem 21. julija 1964 prebral reportažo »Obisk pri Jožetu Šarhu«. Pri branju sem opazil netočnost, na katero želim opozoriti.

Na več mestih je napisano, da je bil legendarni Alfonz Šarh — »pohorski kralj« — komandant Pohorskega bataljona. Znano pa je, da je bil komandant Pohorskega bataljona že od začetka (t. j. od septembra 1942) Rudolf Mede-Groga. Šarh pa je bil skupaj s svojimi tremi sinovi borec v prvi (Ruški) četi. Razen tega »Pohorski bataljon« Franceta Filipiča ni roman.

BRANKO MAKSIMOVIC,
Maribor, Glavni trg 24

LESNINA LJUBLJANA

obvešča vse cenjene odjemalce, da obiščejo v času od

10. julija 1964 do 31. julija 1964
trgovini pohištva na Titovi c. 97
in Stritarjevi c. 9
V teh prostorih Vam nudi

LESNINA LJUBLJANA

VELIKO IZBIRO OBLAZINJENEGA POHIŠTVA S 5% POPUSTOM. 6822

Vezane vloge višje obresti

KB Ljubljana

SONČNA OČALA ROSANA GIUSTALDUS ZAGREB

NOVI TELEFONI

OBVEŠČAMO VSE POSLOVNE PARTNERJE, DA IMAMO NOVO TELEFONSKO CENTRALO

31-155, 32-044

RAZEN DOMAČEGA TRŽIŠČA, KI ZAČASNO ŠE POSLUJE NA TITOVI CESTI ST. 33, SO ŽE VSI OSTALI ODDELKI Z GENERALNO DIREKCIJO VRED V NOVI STAVBI V DALMATINOVI ULICI ŠTEVILKA 2.

metalka

PETER MOZOLEC UTEMELJITEV

Dustrira MARJAN BREGAR

SAMO..., ČE JE NARAVNO IN KAKOVOSTNO KAKRŠNO PRODAJA

Dalmacijavino

Ob prehodu v novo sezono smo v vseh prodajalnah PEKO

znižali cene raznim vrstam obutve za 40–70 odstotkov.

Tovarna obutve PEKO TRŽIČ

7147

Sredstva razširjene reprodukcije se formirajo v podjetju in so neločljiva od podjetja

Razgovor predsednika zvezne skupščine Edvarda Kardelja s predstavniki uredništva „Vjesnika“

(Nadaljevanje s 1. strani)

poslovnik, to pa od časa do časa pripelje do odvečnih nesporazumov ali zavlačevanja razprave ali pretiranega sejanja. To pa je stvar prakse in razvijanja navad, k čemur bomo gotovo lahko prispevali tudi s preciznejšimi formulacijami v novem poslovniku skupščine, ki ga bomo sprejeli jeseni.

Pomemben prispevek k hitrejšemu razvijanju demokratičnih metod, odgovornosti in spoštovanja konstruktivne delovne atmosfere v skupščini kot tudi k nadaljnji aktivizaciji poslancev v delu skupščine naj da tudi klub poslancev v skupščini, čigar ustanovitev pripravljajo, tako da bi lahko klub začel delati po poletnem odmoru.

Treba si bo še prizadevati, da se skupščina še bolj usposobi za to, da bi naglo in učinkovito reagirala na razne pojave v javnosti in družbenem življenju sploh. Prizadevati si moramo doseči, da pride v javnih razpravah v skupščini in njenih organih čim bolj do izraza razpravljanje o problemih, ki jih postavljajo na dnevni red ZKJ, SZDLJ, sindikati, zbornice in druge družbene organizacije in organi, kakor tudi konfrontacije in usklajevanje raznih stališč v družbeno-političnih organizacijah, družbenih organih in v javnosti v zvezi s posameznimi vprašanji iz družbenega življenja. Razprave na sejah skupščinskih organov naj zagotove, da ne bodo ostala brez ustreznih odgovorov ali pojasnil posamezna stališča ali tendence, ki izvirajo iz nerazumevanja, nepoučenosti, ozkosrčnosti, enostranskosti in načelnega nesoglasja z začrtano politiko. V tem smislu bo potrebno, da se v delu skupščine bolj aktivirajo najsposobnejši in najodgovornejši politični funkcionarji, ki bi pri obravnavanju posameznih vprašanj v skupščini s svojimi intervencijami prispevali k temu, da bi vsestransko osvetlili probleme in opozarjali na povezanost vsakega posameznega problema z interesi vse naše družbene skupnosti.

ZIS tesno povezan s skupščino

Nekatere pomanjkljivosti izvirajo tudi iz starih navad v odnosih skupščine, izvršnega sveta in upravnih organov. A tudi v tem pogledu se čuti čedalje tesnejša povezanost v delu in njihova, da tako rečem, medsebojna odvisnost. Že se kažejo določena prizadevanja, da bi te odnose postavili tako, da se zvezni izvršni svet kot politično-izvršni organ skupščine čuti bolj kot del skupščinskega organizacijskega mehanizma, ki — tesno povezan s skupščino — usmerja in nadzira delo organov zvezne uprave, pri čemer razvija njihovo samostojnost in odgovornost ter njihovo pobudo v skupščini, ne pa da bi bil neke vrste posredovalec med zvezno upravo in skupščino. S tem v zvezi bo treba sprejeti tudi nekatere ukrepe za organizacijsko-kadrovsko krepitev organov zvezne uprave, tako da bi se usposobili, da čim bolj samostojno in odgovorneje opravljajo svojo funkcijo. Dejstvo je namreč, da imajo naši zvezni upravni organi morebiti tu in tam tudi preveč uslužbencev, nimajo pa dovolj politično odgovornega vodilnega strokovnega kadra. To vsekakor slabi učinkovitost njihovega dela, zlasti pa so zaradi tega pogosto nesposobni, da bi naglo in učinkovito reagirali na probleme in naloge, ki jim jih postavlja skupščina.

Ena izmed pomanjkljivosti v delu skupščine izvira tudi iz tega, da nekateri poslanci pogosto mislijo, da je skupščina pristojna za vse, in prihajajo pred njo ali pred druge zvezne organe z vprašanji, za katera niso ne pristojni niti ne morejo biti odgovorni. Tako na primer v zvezni skupščini postavljajo tudi vprašanja, ki jih je treba sprožiti v republiških skupščinah, ker so te pristojne zanje, ali o katerih je treba dejansko razpravljati v delavskih svetih ali v občinskih skupščinah, ali pa jih neposredno zastaviti odgovornim upravnim organom v komunah ali v republikah. Včasih se v zborih in odborih sproži razprava na način, ki ne upošteva dovolj niti našega ustavnega sistema. Toda vse te pomanjkljivosti bomo postopno odpravljali v praksi, z vztrajnim razvijanjem nove demokratične zavesti popolne družbene odgovornosti, navad, smisla za disciplino poslancev, z nadaljnjim izpopolnjevanjem delovnih metod itd.«

Pomen sprememb v gospodarskem sistemu

Razgovor s tovarišem Kardeljem se je potem nadaljeval o nekaterih aktualnih vprašanjih gospodarskega sistema, ekonomske politike in tekoče ekonomske problematike.

»Upoštevajoč prizadevanja in odločnost družbenih in političnih forumov, da se gospodarski sistem na podlagi ustavnih načel izpopolni v smeri razširitve pravic proizvajalcev in krepitve materialne baze družbenega samoupravljanja, naša javnost, posebno pa delovne organizacije, veliko pričakujejo od bližnjih sprememb v gospodarskem sistemu,« smo rekli predsedniku Kardelju. »Morda celo več, kot lahko reši sam sistem. Prosimo vas, tovariš predsednik, da nam poveste svoje mnenje o tem, kakšen je lahko dejanski značaj pričakovanih sprememb v gospodarskem sistemu in do kod lahko sežejo, kaj pravzaprav naj sistem reši?«

V odgovoru na to vprašanje je tovariš Kardelj najprej poudaril, da spremembe v gospodarskem sistemu same po sebi ne morejo ustvarjati nobene nove materialne vrednosti in zato bi bilo napak, pričakovati od samih sprememb sistema rezultate v tem smislu. »Tisto, kar je treba s spremembami doseči,« je dejal tovariš Kardelj, »je predvsem zboljšanje pogojev za gospodarjenje in za delo sploh. Spremembe v gospodarskem sistemu bodo okrepile materialno bazo delovnih kolektivov, pa tudi v zvezi s tem povečale njihovo odgovornost pri razpolaganju s sredstvi in poslovanju sploh. Z drugimi besedami, namen sprememb, ki se deloma že uresničujejo — čeprav so ljudje pripravljeni podcenjevati tisto, kar se že izvaja — in ki jih pripravljamo, je ustvariti ugodnejše pogoje gospodarjenja, v katerih se bodo delovni kolektivi lahko uspešneje potegovali za zboljšanje svojega materialnega položaja in življenjskih pogojev.

Toda nekatere spremembe bodo v svoji povezanosti z nekaterimi kvantitativnimi spremembami v družbeni globalni delitvi — zlasti na področju razširjene reprodukcije, delitve dohodka in sistema cen — tudi neposredno vplivale na uresničitev takšnega cilja oziroma bodo vplivale tudi na materialno zboljšanje položaja delovnih organizacij in ustvarjale ugodnejše pogoje za razvoj življenjskega standarda. Predvsem se bo zboljšal materialni položaj nekaterih gospodarskih panog in področij, kot so kmetijstvo, rudarstvo, promet idr.«

Tovariš Kardelj je nadalje poudaril, da bodo vzporedno s spremembami v gospodarskem sistemu glede pogojev gospodarjenja nastale tudi določene kvantitativne spremembe v materialnih odnosih. Na primer: manj bo sredstev, ki jih je doslej družba centralizirala v družbene sklade po obvezni poti, z davčnim odvajanjem. Tudi določene spremembe v davčnem sistemu in reforme davka na promet bodo prav tako pozitivno vplivale na pogoje gospodarjenja in na položaj posameznih nosilcev procesa razširjene reprodukcije in planiranja gospodarskih organizacij.

Delovne organizacije osnovni nosilci razširjene reprodukcije

»Toda najpomembnejše spremembe gospodarskega sistema,« je dejal tovariš Kardelj, »bodo tiste, ki bodo ostvarjene v sistemu razširjene reprodukcije. Smisel teh sprememb je v tem, da se z ustreznimi spremembami v delitvi družbenega proizvoda zagotovi, v določenih okvirih in pod določenimi pogoji, enakopraven, odločilen vpliv delovnih organizacij pri razpolaganju s sredstvi družbene reprodukcije in s tem omogoči, da postanejo osnovni nosilci razširjene reprodukcije. To bo vsekakor terjalo določeno prerazdelitev skupnih družbenih sredstev v korist delovnih organizacij. Se pravi, da bo tudi to — odvisno od tega, kako bo znalo podjetje gospodariti, pa tudi od metod usmerjanja, ekonomske politike, ki jo bo začrtal plan, od družbene pomoči in nadzorstva, ki ga bo opravljala družba na tem področju — neposredno vplivalo na zboljšanje materialnih pogojev delovnih kolektivov.

Te spremembe bodo pripeljale do tega, da bo eno izmed zelo važnih področij gospodarskega sistema, področje razširjene reprodukcije, ki je bilo doslej še vedno pod močnim vplivom etatistično-administrativnih metod upravljanja, v celoti vključeno v sistem samoupravljanja neposrednih proizvajalcev. S tem se bodo dejansko na delovne kolektive same in njihove skupne akcije, s kooperacijo in integracijo v polni meri prenesla ne samo sredstva — seveda tista, ki jih naša družba danes ima — ampak tudi še večja odgovornost za nadaljnji napredek in razvoj gospodarstva kakor tudi za življenjske pogoje delovnih ljudi.«

Bistvo je torej v tem — je dodal tovariš Kardelj — da se sredstva razširjene reprodukcije formirajo v podjetju in da bodo kot takšna konec koncev neločljiva od podjetja; toda ker s temi sredstvi hkrati upravljajo tako podjetja kakor družba, bodo prihajala v enoten kreditni sistem, opravila tam svojo družbeno vlogo, tako da bodo krožila v družbenem gospodarstvu in se po določenih rokih in pod določenimi pogoji vračala v podjetje in k vsakemu posameznemu delavcu v podjetju, s tem, da delavci samoupravno nadalje razvijajo svoje delovne pogoje oziroma tehniko in tehnologijo proizvodnje.

»Tako bodo delovni kolektivi, celo če ne bodo razpolagali iz leta v leto z vsemi sredstvi, vselej lahko dolgoročno računali s temi sredstvi,« je dejal tovariš Kardelj. »To omogoča, da dobivajo neposredni proizvajalci nadzorstvo nad celotnim procesom razširjene reprodukcije od tovarne pa do, da tako rečem, poslovanja banke, s tem pa se bo hkrati ustvarjala direktna medsebojna odvisnost med neposrednimi proizvajalci in vsemi drugimi nosilci gospodarske izgradnje. Tak mehanizem daje široke možnosti notranjemu gospodarskemu razvoju.

To je hkrati baza za demokratično in vsakdanje premagovanje protislovij, ki nastajajo v okviru družbene lastnine, ker je dejansko vsak zasluženi dinar v delovnih organizacijah na voljo tako vsej družbi kot delavcu, ki ga je neposredno ustvaril.

S tem bo storjen še en velik korak naprej v premagovanju samega odnosa »lastništva« kot oblike odtujevanja človeka od pogojev njegovega dela.

Spremembe pa bodo imele ne samo tak družbeno-ekonomski pomen, ampak bodo odigrale tudi veliko vlogo v zboljševanju našega gospodarstva, zlasti pa naše investicijske politike. Zagotoviti morajo hitrejše naraščanje produktivnosti dela, večje družbeno nadzorstvo nad učinkovitostjo in obsegom investiranja, hitrejšo integracijo, manj gradenj problematičnih podjetij itd.«

Boljši pogoji gospodarjenja

Tovariš Kardelj je nadalje poudaril, da so vse to faktorji, ki bodo vplivali na zboljšanje pogojev gospodarjenja in na to, da se kolektivi usposobijo tako, da bodo bolj racionalno poslovali in najbolj smotrno razporejali sredstva za razširjeno reprodukcijo in druge potrebe. Na tej podlagi bodo ustvarjeni tudi pogoji, da bodo osebni dohodki bolj uskladeno spremljali naraščanje in produktivnosti dela. Dejansko bo od delovnih kolektivov predvsem odvisno, v kolikšni meri in s kakšnim tempom bodo izkoriščali pogoje za zboljšanje proizvodnje in za aktiviranje notranjih rezerv, medtem ko bodo vplivi zunanjih, izvengospodarskih faktorjev na investicijsko prakso v gospodarstvu precej manjši, kot so danes. »To pomeni,« je naglasil tovariš Kardelj, »da ti ukrepi ne težijo za tem, da se čez noč doseže splošno zvišanje plač, ampak so predvsem usmerjeni v to, da se ustvarijo boljši pogoji za gospodarjenje in da se na tej podlagi hitreje in za daljšo dobo ustvarjajo pogoji za bolj uspešno poslovanje in povečanje osebnih dohodkov ter zboljšanje življenj. standarda sploh.«

»To pomeni, tovariš predsednik, da je treba spremembe v gospodarskem sistemu razumeti kot proces, ne pa kot dokončne rešitve?«

Vsekakor, je potrdil tovariš Kardelj in potem poudaril, da si moramo biti na jasnem o tem, da ni dokončnih rešitev problemov niti na enem področju družbeno-ekonomskega življenja.

»Življenje v vsaki, zlasti pa v še vedno razmeroma nerazviti deželi, kot je naša, ki jo čakajo velikanske naloge, bo ustvarjalo vsak dan nove probleme,« je rekel tovariš Kardelj. »Dejansko se z rešitvijo enega problema ustvarja vrsta novih. Ni se treba torej slepiti, da obstoji model za dokončno rešitev vseh problemov. S spremembami v gospodarskem sistemu storimo velik korak v našem nadaljnjem razvoju, a vendar samo korak.

Isto velja tudi za probleme življenjskega standarda. Z določenimi kvantitativnimi spremembami v splošni delitvi — predvsem v smeri zmanjševanja investicijske potrošnje — je vsekakor mogoče in je treba premagati zaostajanje življenjskega standarda za naraščanjem produktivnosti dela. Določene rezerve za to obstajajo, ker je stopnja akumulacije pri nas visoka, niso pa neizčrpne. Najzanesljivejša pot naprej je vsekakor v tem, da družbena skupnost zagotovi vsakemu posameznemu delovnemu kolektivu takšne pogoje gospodarjenja in takšno samostojnost materialne baze gospodarjenja, da bo kolektiv lahko predvsem sam skrbel zase in za svoje potrebe in da bo na podlagi dojemanja potreb in možnosti lahko dolgoročno planiral razvoj pogojev svojega dela, tako glede razvoja tehnike, tehnologije in organizacije dela kakor tudi glede svojega gospodarskega poslovanja, združevanja, vključevanja v notranjo in mednarodno delitev dela ter integracijskih procesov nasploh. Čim močneje bodo delovali materialni in ustvarjalni stimulansi na podlagi takšnih odnosov, tem bolj učinkovito bodo vplivali na vsakdanjo gospodarsko prakso in na njeno usmerjanje in usklajevanje tudi instrumenti družbenega plana in drugi ukrepi s področja ekonomske politike družbene skupnosti.

Seveda se bo v novih razmerah povečal pomen takšnih instrumentov in ukrepov družbene skupnosti. Čimbolj samostojna je osnovna delovna enota, tem važnejši postanejo vsi tisti odnosi in vse tiste oblike in metode družbene skupnosti, ki usklajajo številne samostojne dejavnosti in pobude in jih usmerjajo v to, da spodbujajo družbeno določene cilje materialne in socialne izgradnje. Zato bo vsekakor potrebno, da se marsikaj postopoma spremeni tako v oblikah kot metodah centralnega upravljanja, planiranja, vodenja in interveniranja.«

Problemi plačevanja anuitet

»Tovariš predsednik, vsekakor je z vprašanjem razširjene reprodukcije neposredno povezan tudi problem anuitet, o čemer se v zadnjem času precej razpravlja.«

Tovariš Kardelj je v zvezi s tem poudaril, da bodo spremembe v sistemu razširjene reprodukcije precej olajšale, da rešimo tudi problem iz anuitet. »Doslej so podjetja,« je dejal tovariš Kardelj, »izločala največji del akumulacije v družbene sklade, ne da bi jim bilo to vrnjeno. Sredstva za razširjeno reprodukcijo, ki so jim ostajala, so bila razmeroma majhna in ker so bila vsa podjetja zadolžena na kreditih, so morala anuitete izplačevati dejansko iz amortizacije. Ker pa je amortizacija samo del proste reprodukcije, so kredite za razširjeno reprodukcijo v bistvu odplačevali v precejšnji meri na račun osebnega standarda. Se pravi, od razmeroma malo sredstev, kolikor jim jih je ostajalo za razširjeno reprodukcijo, so večji del ostvarjali iz amortizacije in osebnih dohodkov. Zato je nastal problem anuitet v našem gospodarstvu, ki se je čedalje bolj potenciral. V novih pogojih razširjene reprodukcije, se bodo anuitete naslanjale na celoten fond razširjene reprodukcije in zato ne bodo takšno breme za delovne organizacije, kakor so zdaj.«

Tovariš Kardelj je nadalje povedal, da se v zadnjem času veliko, pogostoma tudi površno, piše in govori o izgubah, na primer v kmetijstvu in industriji. Ljudje, ki površno pripisujejo te pojave samo subjektivnim pomanjkljivostim ali napakam v ekonomski politiki, najpogosteje pozabljajo, da to često niso stvarne, ampak navidezne izgube. Navidezne zato, ker je družba vzela od takšnih podjetij precejšen del akumulacije ali jih je z določeno politiko cen držala v določenih okvirih, in tako so potem logično ostala na izgubi. Sicer imamo nekatere gospodarske organizacije, kjer so izgube nasledek slabega poslovanja. Toda novi sistem razširjene reprodukcije bo razčistil ta problem v tem smislu, da se bo jasno videlo, kateri so pravi vzroki izgub.

Glede na takšno stanje je vsekakor treba posebej reševati problem dosedanjih kreditnih obveznosti. V zveznem izvršnem svetu to vprašanje proučujejo z namenom, da bi našli način, kako olajšati podjetjem sedanje breme anuitet.

Vloga bank v novem sistemu

»Naprosili bi vas, tovariš predsednik, da nam poveste, kakšna bo vloga bank v novem sistemu družbene reprodukcije in kakšne spremembe je mogoče pričakovati, da bi se te institucije prilagodile mehanizmu, ki ste ga pravkar opisali.«

»Banke so bile doslej,« je dejal tovariš Kardelj, »dejansko nosilec sredstev družbenih skladov, ki so bili skoncentrirani z davki in ki so jih banke distribuirale po sklepih državnih organov vseh družbeno-političnih skupnosti. S spremembami gospodarskega in kreditnega sistema v zadnjih letih oziroma z uvedbo sistema kreditov, natečajev itd. se je način distribucije teh sredstev precej zboljšal. Načelno pa je bila to še vedno administrativna distribucija sredstev, ki so jih po davčni poti izločali iz procesa gospodarjenja. Se pravi, sredstva so bila zajeta z davki v gospodarstvu in potem prenesena iz političnodržavnega mehanizma v banko, ki jih je distribuirala brez materialne odgovornosti nasproti tistim, ki so ta sredstva ustvarili. Odtod so nastajale razne pomanjkljivosti, kot so politični vplivi in pritisk na bančno distribucijo, ki niso bili vselej v skladu z interesi gospodarstva in človeka, ki dela, čeprav je ta distribucija potekala v okviru družbenega plana; nadalje se je tu kazal subjektivizem pri odločanju itd. Se pravi, ves proces razširjene reprodukcije je bil razdeljen na dva izolirana procesa. Proces ustvarjanja družbenega kapitala se je končal z njegovo fiskalno izločitvijo iz gospodarstva, ne da bi dovolj upoštevali potrebe tistih podjetij, v katerih so se ta sredstva ustvarjala. Proces vlaganja družbenega kapitala pa se je razvijal pod pogoji, v katerih so imeli politični pritiski ali tehnokratske koncepcije včasih večji vpliv na distribucijo kakor neposredni ekonomski interesi proizvajalcev. Tako je družbeni kapital povečini ostal v sferi političnega odločanja.

Mislim, da včasih pretiravajo, ko poudarjajo negativne strani in negativne posledice takšnega sistema, kajti sama struktura naše družbe je bila vendarle takšna, da so tudi v takem mehanizmu upoštevali rentabilnost, racionalnost investicij itd. Zdi se mi, da je bil to zlasti v začetku najboljši način, kako koncentrirati investicije in sredstva, ker smo bili zaostala kmečka dežela in brez takšne radikalne akcije države ne bi mogli koncentrirati tako velikih sredstev.«

Potem je tovariš Kardelj opozoril na to, da je sedanja industrija — stara in tista, ki smo jo zgradili po vojni — postala eden izmed resnih faktorjev gospodarskega razvoja. Toda nesorazmerje med investicijami v nove objekte — kamor gre največji del sredstev — in investicijami za razvoj sedanjih zmogljivosti — kjer se razmeroma malo vlaga — postaja čedalje večja ekonomska pomanjkljivost celotnega našega sistema. S tem v zvezi je sedanja industrija, ki se zaradi vsega tega zelo počasi razvija, začela zavirati celoten gospodarski razvoj. V novem gospodarskem sistemu bi bilo treba najti rešitev prav za ta problem.

»Kako to vpliva na naša prizadevanja, da se hitreje vključujemo v mednarodno delitev dela?«

»Zdi se mi, da je v zvezi s tem naš problem prav položaj, v kakršnem je sedanja industrija. Izvažamo drago proizvodnjo zaradi nizke produktivnosti dela in plačamo za te proizvode — neposredno ali posredno — visoke premije, ki prav tako padejo kot breme na vse gospodarstvo in na življenjski stadard. Ta bremena lahko olajšamo samo z bojem za večjo produktivnost dela.

Pri nas je zdaj v glavnem vsem jasno, da se je treba bolj vključiti v mednarodno delitev dela in da je to eden izmed bistvenih pogojev za naš nadaljnji napredek. A še vedno premalo upoštevamo, da je naše uspešno vključevanje v mednarodno delitev dela odvisno od tega, kako bomo rešili problem usposabljenja naše industrije za to, da glede produktivnosti dela, tehničnega razvoja, kvalitete ipd. zdrži tekmo na svetovnem tržišču in je kos pogojem mednarodne kooperacije. V tem smislu morajo odigrati svojo pozitivno vlogo tudi spremembe v gospodarskem sistemu: vključevanje zunanjetrgovinskega deviznega sistema v splošna načela našega gospodarskega sistema; stalno in čedalje širše vključevanje proizvodnih organizacij v zunanjetrgovinsko izmenjavo; spodbujanje takšnih integracijskih procesov, ki usposabljajo našo proizvodnjo za mednarodna tržišča in delitev dela. Jasno je seveda, da pri tem ne gre samo za povečanje izvoza industrijskih proizvodov, ampak prav tako za povečana prizadevanja na področju kmetijskega izvoza in pri neblagovnih deviznih prejemkih.«

Sistem planiranja je zaostajal

»Kakšna je vloga plana pri takšnem usmerjanju sredstev za družbeno reprodukcijo?«

»Plan bo treba seveda tudi metodološko zastaviti drugače,« je dejal tovariš Kardelj. »Predvsem je sistem planiranja v dosedanjem razvoju zaostajal za bistvenimi rešitvami v razvoju družbenega samoupravljanja in gospodarskega sistema. S posredovanjem tudi v okviru planiranja je treba uresničevati pravice in medsebojne obveznosti vseh samoupravnih nosilcev razširjene reprodukcije in gospodarske dejavnosti in zato je nujno potrebno, da se to vgradi kot sestavni del v sistem samoupravljanja.

Nadalje je naš plan dolgo predvsem računal z naturalnimi proporci oziroma pokazatelji, manj pa je njegova politika temeljila na analizi ekonomskih gibanj in na tem, da se usmeri v urejanje določenih problemov ekonomskega razvoja kot takšnega.« Tovariš Kardelj je navedel kot primer produktivnost dela — vprašanje, ki se ne rešuje samo z obsegom investicij, ampak tudi s strukturo investicij, z osebnim standardom, z uskladenostjo razvoja raznih področij družbenega, gospodarskega življenja, z vključevanjem v mednarodno delitev dela itd. Toda produktivnosti dela v sedanjih podjetjih ni bila v naših planih posvečena zadostna pozornost. Produktivnost dela so pri nas pogosto pojmovali bolj kot problem fizičnih naporov delavcev, medtem ko je to predvsem vprašanje tehničnega razvoja, znanstvenega raziskovanja, organizacije proizvodnega procesa itd.

Tovariš Kardelj je nadalje poudaril: »Danes ne moremo več delati tako, kakor smo bili prisiljeni delati v začetku, na primer, če nimamo premoga, da rečemo — treba je odpreti premogovnike, če nimamo železa — da je treba graditi železarne, ali ker imamo surovine za proizvodnjo aluminija — da je treba graditi tovarne za proizvodnjo aluminija. To je ustvarjalo pri nas takšno atmosfero, da so ljudje gledali na vse probleme izključno skoz obseg investicij.«

»Ali ni tudi zaposlovanje igralo važne vloge v takšni orientaciji?« smo vprašali tovariša Kardelja.

Odgovoril je, da so tudi na to vprašanje gledali ozko — samo skoz obseg investicij v industriji. Toda dejstvo je, da dandanes na svetu vzporedno z avtomatizacijo, z moderno tehniko, stalno pada odstotek ljudi, ki delajo v materialni proizvodnji, stalno pa narašča število ljudi, ki so zaposleni v storitvenih in drugih nematerialnih dejavnostih družbenega življenja, tako da je perspektiva za zaposlovanje ljudi prav v teh sferah. Te pa se bodo razvijale toliko hitreje, kolikor večja produktivnost bo dosežena na področju proizvodnje. Potemtakem mora prav moderna avtomatizirana industrija — s čim manj delavci — zagotoviti pogoje za razvoj vseh drugih področij družbenega življenja. Eden izmed glavnih, če ne tudi poglavitnih pogojev za takšno gibanje je, da življenjski standard v določeni proporciji spremlja naraščanje produktivnosti dela.

Tovariš Kardelj je nadalje omenil, da to pomeni, da se bo tudi plan po svoji metodologiji spremenil in usmeril v formuliranje ciljev ekonomske politike in v sprejemanje ustreznih instrumentov, s katerimi bomo usklajali gospodarsko dejavnost v deželi, da bi uresničili te cilje.

Razmerje banka, družba, plan

»Kaj pa banke? Kakšna bo njihova vloga?« smo vprašali predsednika Kardelja.

»Banka postaja na podlagi takšnega plana eden izmed njegovih glavnih instrumentov. V zvezi s tem je treba ustrezno začrtati tudi odnos med banko in družbo oziroma planom in banko, tako da banka ostane samostojna in da se v njeno vsakdanje praktično poslovanje ne vmešavajo državni organi, hkrati pa, da se zagotove dolgoročni interesi družbe kot celote in s planom določeni cilji družbeno-ekonomske politike, ki so izraz teh interesov.«

Tovariš Kardelj je nadalje poudaril ,da je pri tem važno, da družbeni kapital, ki ga bo upravljala banka, ni njeno osnovno sredstvo, marveč osnovno sredstvo celotnega družbenega gospodarstva kakor tudi gospodarskih organizacij, ki ta sredstva neposredno upravljajo. Toda banka odgovarja nosilcem teh sredstev, poslovati pa mora tudi z njimi kot dober gospodarstvenik. Hkrati mora biti odgovorna nasproti skupščinam družbeno-političnih skupnosti za izvajanje ekonomske politike in sploh, s planom določenih proporcev. Ti odnosi bodo morali biti zelo natančno določeni z zveznim zakonom.

»Ali so z novo vlogo bank predvidene tudi spremembe v njihovem sistemu upravljanja?« se je glasilo naše nadaljnje vprašanje.

»Sistem upravljanja bank se bo moral bistveno spremeniti,« je odgovoril tov. Kardelj in dodal, da morajo biti banke odvisne predvsem od neposrednih proizvajalcev samih. Konkretne oblike te odvisnosti zdaj še proučujejo. Tu bodo vsekakor morali obstajati nekakšni upravni organi, ki jih bo vodilo gospodarstvo. Tovariš Kardelj je povedal, da je bila sprožena misel, naj bi pri bankah ustanovili nekakšne gospodarske skupščine, v katerih bi rotirali predstavniki podjetij. To pa je treba reševati tudi glede na to, kako bo rešeno vprašanje medsebojnih materialnih obveznosti in odgovornosti med bankami na ravni federacije, republike in komune. Pri tem bodo imele tudi družbeno-politične skupnosti določene pristojnosti. Toda te pristojnosti bodo morale biti zelo natančno določene in se bodo morale omejiti na splošno kontrolo. Preprečiti bo treba vsako vmešavanje oziroma pritisk političnih organov na operativno aktivnost organov banke, zlasti kar zadeva odločanje o uporabi sredstev — posebno zato, ker bodo banke morale kreditirati samo takšne objekte, ki jim bodo v določenem času povrnili vložena sredstva, da bi jih tudi same lahko vrnile podjetjem. »Če bi družbeno-politične skupnosti hotele financirati nekaj, kar je izven ekonomskega interesa banke in gospodarstva, potem bi moral ta družbeni organ — po mojem mnenju — financirati banko iz proračunskih ali nekaterih rezervnih sredstev,« je rekel tovariš Kardelj.

Sredstva tistemu, ki jih ustvarja

»Kako in v kakšnem obsegu se bodo zbirala in kanalizirala sredstva razširjene reprodukcije?«

Tovariš Kardelj je odgovoril, da to še proučujejo in da so mnenja o tem različna. Nekateri mislijo, da je mogoč popolnoma svoboden sistem nalaganja sredstev v banke. Na drugi strani je slišati mnenje, da zlasti zdaj, na začetku, to ne bo dovolj trdna podlaga za naše planiranje in za naš gospodarski razvoj, spričo navad, ki so se uveljavile v našem gospodarstvu. Mislijo, da bi bilo treba morda dopustiti tudi možnost obveznega oročenja sredstev, morebiti z različno dolgimi roki za posamezne panoge.

Tovariš Kardelj je potem izrazil mnenje, da bi bilo vsekakor treba v tem prehodnem obdobju dati organom federacije potrebne administrativne možnosti za ureditev teh odnosov, tako da bi preprečili, da nastane kakšna motnja v gospodarstvu, če nekateri procesi ne bi potekali tako, kot je zdaj predvideno. »Toda takšni administrativni ukrepi, ki bodo verjetno neizogibni, ne bodo spreminjali osnove sistema, to pa je medsebojna materialna odvisnost bank in gospodarske organizacije, ki je neposredni upravljavec s sredstvi, s katerimi razpolaga banka v določenih rokih,« je dejal E. Kardelj. »Se pravi, celo če bi imelo podjetje obveznost, da ima nekaj let svoja sredstva v banki, bo lahko računalo z njimi in medtem pripravilo ustrezne plane za svoj razvoj ali za razne integracijske procese z drugimi podjetji. Tako na primer podjetje lahko da svoja sredstva na voljo drugim podjetjem, s katerimi ima skupne interese oziroma s katerimi je ekonomsko ali tehnološko vezano, toda po enakih kreditnih pogojih, to se pravi s tem, da se bodo tudi ta sredstva vselej vračala k tistemu, ki jih je ustvaril, da bi jih lahko ponovno vložil v razvoj ožjih in širših pogojev svojega dela. To načelo velja tudi pri integracijskih grupacijah, ker po mojem mnenju ne smemo dovoliti nobenih integracij, ki bi slonele na lastnih finančnih skladih, saj bi to dejansko pomenilo ustvarjati kapital pod upravljanjem administrativno-upravljavskih skupin, to se pravi, izven samoupravljanja, s čimer bi kapital dejansko začel izgubljati svoj družbeni značaj in prihajati navzkriž s socialističnimi odnosi.

Javnost dela in odgovornost bank

Vse to so seve samo splošna načela. Ta načela zdaj konkretizira širok krog vodilnih in strokovnih ljudi v zveznem izvršnem svetu kakor tudi v vrsti naših družbenih organizacij in ustanov. Ko tako proučujemo in razvijamo odnose v družbeni gospodarski bazi, bo vsekakor hkrati nujno potrebno zagotoviti vse tiste stimuluse in instrumente, ki bodo potrebni, da se zagotovi gospodarsko neogibna družbena centralizacija sredstev razširjene reprodukcije kot tudi racionalna potrošnja takšnih sredstev v samih podjetjih in gospodarskih združenjih. Tu pa bo naš najboljši učitelj sama praksa; zato tudi ne bomo smeli biti nestrpni, če bodo v začetku nastali kakšni novi problemi.«

»Banke so zdaj nasproti javnosti najbolj zaprte institucije v Jugoslaviji. Ali menite, tovariš predsednik, da bi javno delo bank in objavljanje nagibov, ki so narekovali vlaganje določenih sredstev, bilo eden izmed važnih pogojev, da postanejo institucije, v katerih morajo gospodarstvo in proizvajalci imeti glavno besedo?«

»To je pogoj, da bi banke lahko v novem sistemu pravilno funkcionirale,« je odgovoril tovariš Kardelj. »Zdaj so ‚zaprte institucije' predvsem zato, ker je njihova družbena vloga zelo ozka. Dejansko mnoge kritike, ki letijo na banke, praktično letijo na našo investicijsko politiko v celoti, ker je bil namen ogromne večine investicij vnaprej določen, še preden so sredstva prišla v banko, tako da pravzaprav ni imela kaj objavljati. V novih pogojih bo banka veliko pomembnejša kot danes in njeno poslovanje bo podvrženo kritiki. Toda javnost, kontrola in kritika dela banke morajo biti usmerjene v to, ali je banka finančno uspešno poslovala in ali so doseženi finančni in gospodarski rezultati, predvideni v planu, ne pa v to, ali bi morala financirati podjetje »A« ali podjetje »B«. V tem smislu bo morala banka nositi tudi ekonomsko in politično odgovornost.«

Postopno uveljavljanje ukrepov

»Ker gre za bistvene spremembe,« smo spet vprašali tovariša Kardelja, »vas prosimo, da nam poveste, s kakšnim tempom bo mogoče izvajati nove ukrepe?«

Tovariš Kardelj je v odgovoru na to vprašanje najprej opozoril na to, da je pri nas v javnosti včasih čutiti preveč živčnosti zastran tega, ali bodo in kdaj bodo uresničeni novi ukrepi, ali ne bodo uresničeni. »Ta živčnost je do neke mere tudi upravičena,« je nadaljeval tovariš Kardelj, »ker je dejstvo, da pri nas hitrejše napredovanje otežkočajo in zavirajo ne samo objektivne težave, ampak tudi precej konservativna pojmovanja, ki izvirajo iz navad, zastarelih nazorov ali kakšnih posebnih interesov. Vse to ovira proces hitrejšega uveljavljanja novih ukrepov. Ne bi pa bilo prav, če bi vse zvračali na takšne ovire, čeprav jih ne gre podcenjevati.«

Tovariš Kardelj je nadalje poudaril, da »sklepi, ki jih je sprejel centralni komite ZKJ, nadalje resolucije zvezne skupščine o nadaljnjem razvoju gospodarskega sistema, osnutek resolucije zvezne skupščine o sedemletnem planu, ki je bil nedavno predložen v javno razpravo, nadalje resolucija o kmetijstvu in drugi sklepi pomenijo dokumente, ki zagotavljajo popolnoma določeno in jasno smer nadaljnjega razvoja na vseh področjih gospodarskega sistema, o katerih sem govoril. Zdaj je treba postopoma, korak za korakom, napredovati v tej smeri in se ne zaletavati, ne sprejemati na pol pripravljenih ukrepov in sklepov, ki ne bi bili uskladeni z bistvenimi odnosi novega sistema, ker bi s tem lahko povzročili le še večje probleme. Pri tem je treba poudariti, da je spremembe v gospodarskem sistemu in novo smer mogoče uspešno izvajati samo na podlagi stalnega povečevanja produktivnosti dela in naraščanja proizvodnje in družbenega bogastva. V tistem obsegu, v katerem bomo to uresničevali, bodo tudi posamezni ukrepi dobivali čedalje popolnejšo vsebino.«

Treba pa je poudariti — je dejal tovariš Kardelj — da so nekateri ukrepi zelo nujni in jih bomo začeli izvajati že julija. To bi bili prvi ukrepi v okviru sistema razširjene reprodukcije kakor tudi na področju cen in delitve dohodka. Nekatere bomo sprejeli jeseni, druge pa prihodnje leto in pozneje.

Ko obravnavamo odprte probleme našega gospodarskega in družbenega razvoja — je nadaljeval tovariš Kardelj — in ko pri nas sprejemamo nove ukrepe, mnogi ljudje radi obravnavajo probleme in pojave črno-belo, statično, ne vidijo stvari tako, kot se razvijajo. Tovariš Kardelj je navedel nekaj primerov. Ko zdaj na primer opozarjamo na to, da je nujno zvišati cene kmetijskih pridelkov, se najdejo ljudje, ki mislijo, da je bila storjena velika napaka s tem, da že prej nismo zvišali cen v kmetijstvu.

Ali drug primer: zdaj se zdi neizogibno, da dobi obstoječa industrija močnejšo materialno podlago za nadaljnji razvoj, oziroma da so ji dani pogoji, da postane nosilec procesa razširjene reprodukcije. Nekateri povzemajo iz tega sklep, da je bila politika do industrije napačna — na primer to, da smo iz industrije zagotavljali znatna sredstva za splošni družbeni razvoj.

»Pozabljajo pa,« je dejal tovariš Kardelj, »da revna dežela, kot je bila naša, ekonomsko ni mogla imeti visokih cen za kmetijske pridelke. Dalje, če bi nam bile visoke cene v kmetijstvu izhodišče razvoja, ne bi mogli ustvariti industrije, kakršno imamo danes. Ali: če bi staro industrijo, ki smo jo imeli v začetku našega razvoja, postavili v tak materialni položaj, v kakršnem bi morala biti po našem mnenju danes, bi bil tempo razvoja veliko počasnejši, kakor pa je bil in kakor je danes.

Širok razmah industrializacije — deloma celo na bazi majhnih zmogljivosti — je dejansko v prvem desetletju pripeljal do zelo naglega razvoja industrializacije in povprečne družbene produktivnosti dela. Kar zadeva tempo razvoja, smo bili stalno na čelu dežel na svetu, in konec koncev ti rezultati odločilno kažejo, ali je bila politika dobra ali ne. Zdaj pa smo dosegli določeno stopnjo razvoja, na kateri je že treba ukreniti potrebno, da postane naša industrija sposobna tudi za neposredno tekmovanje v okviru svetovne ekonomske izmenjave.«

Mehanizem usmerjanja sredstev

»Dovolite nam, tovariš predsednik, da se spet povrnemo k vprašanju razširjene reprodukcije. Je bojazen, da bodo novi ukrepi teritorializirali sredstva za razširjeno reprodukcijo. Prosimo vas, povejte nam svoje mnenje o tem, kako si zamišljamo mehanizem usmerjanja sredstev na tiste točke, ki so s stališča družbenih interesov gospodarsko najbolj upravičene.«

»Mislim,« je odgovoril tovariš Kardelj, »da bi težko postavili tezo, da se sredstva teritorializirajo, če jih upravljajo neposredni proizvajalci in če so sestavni del normalnega gospodarjenja. Nasprotno, sredstva se teritorializirajo tedaj, kadar se izločijo iz gospodarstva in jih distribuirajo s političnimi instrumenti. To je po mojem mnenju teritorializiranje sredstev.

S tem v zvezi bi rad poudaril, da ne bi smeli dvomiti o tem, da se naše gospodarstvo ne bo razvijalo tako, kot se mora razvijati gospodarstvo v XX. stoletju. Ne živimo v zaprtem avtarkičnem gospodarstvu, ampak v razmerah, ko vlada vsestranska mednarodna ekonomska soodvisnost. Ta pa ustvarja tudi določene stimulanse za proizvajalce in nacionalno gospodarstvo.

Če razen tega upoštevamo, da je naše gospodarstvo plansko gospodarstvo in da družbena skupnost razpolaga z vsemi potrebnimi sredstvi za usklajevanje in usmerjanje z namenom, zagotoviti optimalne rezultate za družbo, potem ne smemo dvomiti, da bodo novi stimulusi, ki jih bodo dale spremembe v sistemu razširjene reprodukcije, usmerjeni v skupno družbeno korist. S pogojem, da bosta družbena ekonomska politika, predvsem pa družbeni plan, pravilno stimulirala interese delovnih kolektivov, potem bodo svoja sredstva vselej angažirali tam, kjer bodo obrodila najboljše uspehe tako za nje kot za družbeno skupnost. Kjer ne bo mogoče doseči takšnega cilja s samim sistemom, bo seveda potrebna tudi druga oblika družbene intervencije.« Kako in s kakšnimi instrumenti bo družba usmerjala — je dejal tovariš Kardelj — o tem še razpravljajo.

Razpravljajo na primer o tem, ali bo z zakonskimi predpisi določeno, da federacija po zveznih bankah financira samo določene velike objekte v določenih gospodarskih panogah ali ne. Tovariš Kardelj je v zvezi s takšnimi predlogi dejal, da bi bilo verjetno bolje — namesto da bi določili intervencije federacije na posameznih področjih — če bi predvideli, da federacija in zvezne banke financirajo ali sodelujejo pri financiranju tistih dejavnosti, velikih objektov in gospodarskih akcij sploh, ki so nujne kot del uresničevanja ekonomskih ciljev plana, ki ga sprejema federacija. Z drugimi besedami, vloga federacije naj bo predvsem v tem, da ustvarja pogoje, ki bodo spodbujali in zagotavljali gospodarski razvoj v skladu s sprejeto ekonomsko politiko. Se pravi, v bistvu bi federacija financirala velike objekte, toda to ne izključuje možnosti, da federacija včasih, če je to v splošno korist, spodbudi hitrejši razvoj, na primer stanovanjske izgradnje, turizma ali kmetijstva itd., in v zvezi s tem planom določi, da se sredstva federacije v večji meri angažirajo v tej smeri.

»Vzlic takim ali podobnim pravicam, ki jih bosta imela federacija in plan federacije, se ni treba bati,« je dejal tovariš Kardelj, »da se bomo vrnili k takšni administrativni centralizaciji, kakršno smo imeli prej in ki jo imamo zdaj še vedno v našem investicijskem sistemu. Kajti

(Nadaljevanje na 4. strani)

Spremembe v gospodarskem sistemu bodo okrepile materialno bazo delovnih kolektivov

Razgovor predsednika zvezne skupščine Edvarda Kardelja s predstavniki uredništva „Vjesnika"

(Nadaljevanje s 3. strani) osnova planiranja in vseh teh ukrepov bo vselej medsebojna odvisnost banke in podjetja, katerega sredstva so v banki. To pomeni, da je treba ne glede na to, kakšen in čigav bo družbeni plan, računati z dejstvom, da je treba ta sredstva po preteku določenega roka dati na voljo tistim, ki so jih ustvarili, da bi jih vložili v razvoj svojih delovnih pogojev.«

Usmerjanje investicijske politike

Tovariš Kardelj je potem poudaril, da bo treba za konkretno usmerjanje investicijske politike imeti več instrumentov. Morda bo v nekaterih primerih potreben tudi sistem dovoljenj za investiranje, potrebna bo določena davčna politika, določena politika oročanja in drugi ukrepi. Vsekakor pa bo potreben razvejen sistem stimuliranja investicijskih vlaganj v smeri modernizacije proizvodnje in poslovanja kakor tudi zdravih integracijskih procesov. Na primer: neko predelovalno podjetje se lahko poveže z veliko trgovino ali gostinstvom in finansira ustanovitev take integracijske grupacije. V takih okvirih nastanejo možnosti, da svobodneje kroži družbeni kapital v tistih smereh, kjer bo to najbolj potrebno. To se pravi, družbeni kapital ne bo nikoli izven kontrole, vselej bo vezan na splošni družbeni plan, družbeno-ekonomske odnose in konec koncev bo vselej — na način, ki ga bo predpisovala družba — sestavni del materialne baze, samoupravljanja delovnega kolektiva.

»V poštev jemljemo,« smo rekli v razgovoru s tovarišem Kardeljem, »da prenašanje družbene reprodukcije na neposredne proizvajalce in delovne kolektive ni samo stvar formalnega sklepa, ampak predvsem stvar procesov, ki jih določajo družbeno-ekonomski pogoji. Naše mnenje pa je, da objektivni ekonomski in politični pogoji dopuščajo, da se ta proces razvija hitreje kot zdaj. Če sodite, da je naše mnenje pravilno, vas prosimo, da nam poveste, kakšne objektivne težave ovirajo ta proces in kateri subjektivni faktorji zavirajo njegov razvoj.«

V odgovoru na naše vprašanje je tovariš Kardelj dejal: »V glavnem se strinjam z vami. Tudi jaz mislim, da so zdaj že nastali pogoji, da začnemo realizirati napovedane spremembe. Dejansko se je ta posel že začel in prepričan sem, da bodo jeseni sprejete nekatere najvažnejše odločitve.

Ne smemo pa podcenjevati niti težav, na katere zadevamo pri takšnem prizadevanju. Mislim, da je osnovni faktor, ki otežkoča hitrejši razvoj, ta, da je naša dežela v celoti še razmeroma zaostala, in drugič, da so pri nas dokaj velike razlike v razvitosti posameznih delov države, tako da je tisto, kar je na primer v eni republiki ne le koristno, ampak tudi neogibno za normalen gospodarski razvoj, včasih v kaki drugi republiki preuranjeno ali težko uresničiti. Pri vseh ukrepih, ki jih sprejemamo, moramo vselej upoštevati prvi in drugi faktor, to pa veleva, da moramo včasih sprejemati tudi določene kompromisne rešitve. Razen tega nastaja tudi problem zaradi raznih subjektivnih gledišč, ki so deloma nasledek navad, nadalje raznih zastarelih pojmovanj, v največji meri pa raznih partikularističnih tendenc, ki so posebno izrazite danes glede na elemente administrativnega upravljanja, ki so se obdržali v našem gospodarskem sistemu.«

Povečane potrebe po kadrih

Tovariš Kardelj je nadalje navedel, da je za nadaljnji uspešen razvoj nujno potrebno, da imamo kadre, ekonomiste in dobre strokovne službe. V tem pogledu je bil od konca vojne do danes dosežen pomemben napredek. Danes imamo neprimerno več kadrov in boljše kadre kot prej, pa vendar to ne zadošča za naše povečane potrebe. Glede naših ekonomskih inštitutov je tovariš Kardelj izrazil mnenje, da so bili večidel vezani na razne praktične naloge pri posameznih družbeno političnih organih, premalo pa so bili usmerjeni v temeljna raziskovanja na področju družbeno-ekonomskih odnosov in gospodarskega razvoja sploh, tako da se zdaj dokaj počasi vključujejo v reševanje nalog, ki se porajajo v razvoju samega sistema. Še vedno so močne tendence neke vrste komercialističnega prakticizma, medtem ko je dolgoročno raziskovanje gospodarstva kot socialističnega družbeno-ekonomskega organizma šele v povojih. Zato naša samoupravna praksa praviloma še vedno prehiteva pojmovanja precejšnjega dela naših ekonomistov. Vse to so faktorji, ki po svoje vplivajo na to, da nekaterih vprašanj ne rešujemo hitreje.

»In naposled je treba imeti pred očmi,« je rekel tovariš Kardelj, »še to, da vsaka sprememba na eni strani avtomatično povzroči spremembe na drugi. Zvišanje cen v kmetijstvu in ustrezno zvišanje osebnih dohodkov avtomatično pomeni za industrijo, da se delovna sila podraži, to pa takoj rodi določene posledice za celotno industrijo. Če bi na primer uvedli višje cene v kmetijstvu in višje osebne dohodke, industrija ne bi mogla uspešno poslovati s sedanjimi cenami. Zato so se hkrati z uvedbo višjih cen v kmetijstvu, z ukrepi, ki smo jih sprejemali zlasti zadnjega pol leta (od ukinitve prispevka na izredni dohodek do ukinitve prispevka iz dohodka v surovinskih panogah in prometu, zniževanja davka na promet v vrsti panog kot tudi ukinitve prispevka družbenim investicijskim skladom in črtanja obveznosti za gospodarske organizacije, da vpišejo posojilo federaciji iz čistega dohodka itd.), zmanjševale obveznosti industrije nasproti družbi. Razen tega pripravljamo v prihodnjih mesecih nove ukrepe v tej smeri glede prispevka iz dohodka, davka na promet itd.

Vse te probleme moramo skupno proučevati in reševati, ustvariti pa moramo tudi ustrezne materialne rezerve, da bi lahko ukrepe, ki jih sprejemamo, hitreje izvajali.«

Nezadostno razvita območja

»Ali bosta novi sistem družbene delitve in nova delitev sredstev družbene akumulacije prinesla ali zahtevala spremembe v politiki razvoja nerazvitih območij?«, smo potem vprašali tovariša Kardelja.

Odgovoril je, da lahko meje med razvitimi in nerazvitimi republikami in kraji odpadejo samo z optimalnim nadaljnjim razvojem celotnega jugoslovanskega gospodarstva in z naraščanjem povprečne družbene produktivnosti dela. Probleme nerazvitih in razvitih območij je treba reševati znotraj naše družbe kot skupnosti samoupravljavcev, upoštevajoč njihove mnogostranske koristi, ki so medsebojno povezane. Razvoj vsakega našega posameznega naroda oziroma republike mora temeljiti na proizvajalcih, na tem, da v tovarnah in drugih delovnih organizacijah upravljajo celotni proces gospodarjenja in da — na določen način — upravljajo s sredstvi družbene reprodukcije. Na podlagi doseženih rezultatov takšnega dela kolektivov dobivajo posamezne republike in območja materialno bazo za svoj razvoj.

S tem je tesno povezan problem vloge, ki jo ima federacija v spodbujanju hitrejšega razvoja nezadostno razvitih republik in območij. »Skraja smo postavljali težišče na neposredno investiranje za razvoj gospodarstva in drugih dejavnosti,« je dodal tovariš Kardelj. »To je bilo pravilno, kajti omejena sredstva, s katerimi smo razpolagali, so bila tako najbolje uporabljena. To mora biti še naprej poglavitna naloga. Temu cilju bo koristil sklad za regionalni razvoj kot izvor za dodatno financiranje gospodarskih investicij v manj razvitih republikah in avtonomnih pokrajinah. Dolgoročni cilj tega sklada je, doseči razmeroma hitrejšo stopnjo rasti na teh območjih v primerjavi z razvitejšimi deli dežele.«

Tovariš Kardelj je nadalje dejal:

»To pa ni edini način, kako pospeševati hitrejši razvoj v razmeroma zaostalih republikah. Materialna sredstva naše družbe zdaj vendarle čedalje bolj in čedalje hitreje naraščajo. Na takšni podlagi se lahko zdaj ne le gospodarstvo, ampak tudi vse družbene službe: zdravstvo, šolstvo, kulturne dejavnosti itd., hitreje razvijajo, kakor pa so se razvijale doslej. V tem smislu bo lahko federacija čedalje občutneje podpirala razvoj družbenih služb v manj razvitih republikah in tudi tako vplivala na to, da se bodo zmanjševale razlike v materialnih pogojih družbenega življenja posameznih narodov oziroma republik. Zlasti pa je važno, da v tej smeri delujejo tudi vse republike — kar tiče razvoj v komunah.

Zdaj se takšna vloga federacije uresničuje v obliki proračunskih dotacij nekaterim republikam. Mislim, da bi morale oblike pomoči postati učinkovitejše in bolj stimulativne. Kaže, da bi bilo treba v tem smislu čimprej temeljito revidirati davek na promet. Ta vrsta davka bi morala dobiti v našem gospodarskem sistemu dosti večji pomen, kot pa ga ima danes. Mislim, da bi bilo treba davek na promet pobirati v potrošnji, ne pa v proizvodnji. Se pravi, industrija in druge gospodarske panoge bi prodajale blago potrošniku ceneje kot zdaj, to se pravi, po cenah, osvobojenih vseh obremenitev davka na promet, s tem, da se ta davek pobira v potrošnji. V tem primeru bi moral biti davek na promet skupni dohodek, v katerem bi bile posamezne družbeno politične skupnosti udeležene z različnimi odstotki, odvisno, denimo, od kriterijev, ki jih bo določil zvezni zakon. S tem bi davek na promet na primer med republikami izenačeval v določeni meri višino proračunskih sredstev in vplival na stalno rast standarda družbenih služb v republikah, ki nimajo dovolj svojih sredstev, in sicer tako, da bi bila udeležba takšnih republik v tem enotnem davku na promet večja kot udeležba drugih. Podoben mehanizem bi lahko določili za uravnovešenje razmerja pri višini proračunskih sredstev med komunami znotraj republike.

Zdi se mi, da bi bila taka metoda tudi z družbeno-ekonomskega gledišča najbolj dosledna, ker bi tako neposredno, v potrošnji, dosegli avtomatične kompenzacije za tiste prednosti, ki jih — v pogojih skupnega tržišča — vselej imajo razvitejša območja dežele, povečale pa bi se za tisto pomoč, ki jo lahko da federacija za razvoj družbenih služb republik, ki zaostajajo.

Potem tudi komune ne bi bile usmerjene izključno v investicije v industriji, ampak tudi v razvoj vseh drugih področij družbenega življenja, ker bodo v tem primeru tudi družbene službe — preko potrošnje — zelo važen faktor gospodarskega razvoja komune. Konec koncev tudi ne moremo v vsaki komuni graditi tovarne. Potemtakem je očitno, da se morajo tudi sredstva svobodneje prelivati med posameznimi skupnostmi v tisti meri, v kateri postaja družba bogatejša, to pa s svoje strani ustvarja pogoje tudi za hitrejši razvoj nerazvitih področij.

S kvalitativnimi spremembami v našem gospodarstvu, predvsem pa s hitrejšim razvojem avtomatizacije v industriji in drugih panogah, s specializacijo in serijsko proizvodnjo, ki zahteva novo delitev dela, kakor tudi z vplivom sodobnih integracijskih procesov, bo povezovanje med razvitimi in nerazvitimi območji uspešnejše in odnosi med njimi se bodo razvijali v pozitivnem smislu. Seveda tudi ti procesi ne bodo potekali sami po sebi, ampak jih bo morala spodbujati in usmerjati družbena skupnost s svojimi ukrepi in intervencijami.

Nadalje je treba doseči, da stalno razširjanje notranjega tržišča in potrošnje v vsej deželi, zlasti pa na območju nerazvitih republik, ne bo samo naloga in odgovornost federacije, ampak predvsem interes gospodarstva samega, pa tudi republik in komun. V tem smislu bo zelo važno, da bo novi kreditni sistem kolikor najbolj mogoče določen tako, da bo neposredno stimuliral čedalje bolj intenzivno sodelovanje med poslovnimi bankami.

Vsekakor bo tudi sklad za financiranje pospešenega razvoja nerazvitih območij eden izmed pomembnih faktorjev za to, da se materialna baza in gospodarska raven teh območij povzpne na višjo stopnjo. Seveda bo razvoj nerazvitih območij najhitrejši, če bo v polni meri vključen v splošno razvojno politiko dežele, metode in instrumenti, s katerimi je treba zagotavljati tak razvoj, pa naj bodo v skladu z enotnim gospodarskim sistemom, ob določenih specifičnih rešitvah — s katerimi bi ustvarili pogoje za njihov hitrejši razvoj. Kako velika bodo dodatna sredstva za razvoj gospodarsko nezadostno razvitih območij, to naj bi po mojem mnenju določale objektivne možnosti vsega jugoslovanskega gospodarstva.

Vsi ti faktorji bodo vplivali na uspešnejši razvoj teh območij,« je poudaril tovariš Kardelj.

Zboljšanje osebnega standarda

»Eden izmed naših poglavitnih ekonomsko-političnih ciljev je, zboljšati življenjski standard delovnih ljudi. So pa različna mnenja o tem, s kakšnim tempom lahko standard narašča v naših razmerah in s kakšnimi metodami in ukrepi ekonmske politike naj bi to zagotovili,« se je glasilo nadaljnje vprašanje, ki smo ga postavili tovarišu Kardelju.

»V končnem nasledku je življenjski standard ljudi odvisen od individualne in družbene produktivnosti dela,« je dejal tovariš Kardelj, »ta pa je odvisna seveda tudi od družbeno-ekonomske politike in gospodarskega sistema. Kar se tiče razvoja osebne potrošnje in življenjskega standarda, smo doslej dosegli znatne rezultate. Toda nekateri elementi naše ekonomske politike in gospodarskega sistema so v določeni meri destimulirali boj za izkoriščanje notranjih rezerv v dosedanjih zmogljivostih, za večjo produktivnost dela, s tem pa tudi za višji standard.

S spremembami, o katerih sem govoril, se sistem spreminja v tem smislu, da bo v novih pogojih povečanje standarda odvisno v največji meri od dela samih delovnih kolektivov in njihove ekonomske politike, ter seveda od pomoči, ki jim jo bo dajala družba — s svojo ekonomsko politiko, planom in organizacijskimi ter drugimi ukrepi — da bi maksimalno izkoristili svoje možnosti in rezerve. Te rezerve pa so danes precej velike in same po sebi, če jih izkoriščajo, omogočajo določen neposreden napredek tudi na področju življenjskega standarda.

Pri tem boljše izkoriščanje rezerv ni vselej predvsem problem subjektivnih prizadevanj in znanja delovnega kolektiva. Zelo pogosto je to odvisno od določenega vlaganja, od našega deviznega sistema itd. Z drugimi besedami, to je naloga vseh družbenopolitičnih skupnosti, predvsem pa samih kolektivov, ki morajo vedeti, kaj hočejo in ki morajo to svoje hotenje opreti na realni račun in sodelovanje drugih družbenih faktorjev.

V tem smislu so bili tudi doslej v mnogih podjetjih doseženi pomembni rezultati. Tam, kjer se delovni kolektivi, pa tudi občinski in republiški organi, niso zanašali samo na to, da bo federacija rešila vse probleme, ampak so se usmerili tudi v izkoriščanje lastnih notranjih rezerv, so bili doseženi tudi v sedanjih pogojih pomembni rezultati v zboljševanju osebnega standarda. Tam pa, kjer so se zanašali na to, da bo prišla rešitev od zunaj, in kjer so zanemarjali boj za odkrivanje in izkoriščanje lastnih možnosti, so tudi rezultati slabši. Prepričan sem, da bodo delovni kolektivi, če se bodo po novih ukrepih naslonili nase, lahko dosegli pomembne rezultate v zboljševanju življenjskega standarda.«

Tovariš Kardelj je nadalje poudaril, da se v to področje pogosto vmešavajo organi izven gospodarstva. So primeri, da so delovni kolektivi ustvarili dober sistem notranje delitve in dosegli močno povečanje produktivnosti dela, s tem pa tudi povečanje osebnih zaslužkov. Toda izvengospodarski organi so pritiskali nanje, da bi se zmajšali osebni dohodki in da bi napravili neke vrste uravnilovko. Produktivnost dela je seveda v takih primerih spet padla. Tovariš Kardelj je izrazil mnenje, da se bomo morali vztrajno boriti tudi proti intervencijam take vrste.

Ko je tovariš Kardelj govoril o standardu kot enem izmed problemov našega nadaljnjega gospodarskega razvoja, je dejal, da je treba zboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi pojmovati kot proces in ga kontinuirano reševati, vzporedno in v odvisnosti od reševanja drugih problemov, ki so s tem najtesneje povezani. Dodal je, da so pri nas še vedno nejasnosti okrog tega vprašanja. Eni mislijo — to pa je napak — da je mogoče standard povečati s kampanjo ali s preprosto prerazdelitvijo narodnega dohodka, drugi pa so pripravljeni podcenjevati standard kot faktor nadaljnjega ekonomskega razvoja in oznanjajo visoko stopnjo družbene akumulacije kot edini pogoj za hitrejši razvoj gospodarstva. »Ljudje, ki tako pojmujejo stvari, so očitno tolikanj pod vplivom komercialnega in tehnokratskega prakticizma, da ne upoštevajo politične in družbene stvarnosti, to se pravi stvarnosti odnosov med ljudmi in elementarne družbene klime ki je nujno potrebna, da bi se razvijalo ustvarjalno človeško delo.«

Delež posrednih prejemkov

»V strukturi naše osebne potrošnje so z velikim odstotkom udeleženi tako imenovani posredni prejemki. Mnogi po pravici poudarjajo, da bi zmanjševanje posrednih prejemkov v korist neposrednih zelo pozitivno vplivalo na nadaljnji razvoj našega gospodarstva in na zboljševanje življenjskega standarda. Kakšno je vaše mnenje o tem?« smo vprašali tovariša Kardelja.

»Glede na to, kakršen je danes položaj, je vaše vprašanja upravičeno,« je dejal tovariš Kardelj. »Mislim sicer, da to samo po sebi ni načelno vprašanje, pač pa gre za smotrnost ukrepov v praksi. Na posameznih področjih bodo skladi za družbeno subvencioniranje potrošnje tudi v prihodnje igrali zelo koristno vlogo. Verjetno bo pomen in obseg takšnih skladov celo naraščal.

Zdaj pa so pri nas tako velike posredne dajatve — in to ne le v obliki socialnega zavarovanja in raznih neposrednih subvencij, kot na primer v komunalnih službah itd., ampak tudi preko sistema cen — da začenjajo ustvarjati resne disproporce v našem gospodarstvu. Na primer: depresirane cene kmetijskih pridelkov — ki so prav tako določena oblika družbene subvencije potrošniku — se izražajo v nizkih dohodkih v kmetijstvu in v deficitih kmetijstva, ki jih moramo potem reševati z bančnimi krediti in podobnimi ukrepi. Nizke najemnine se subvencionirajo na račun slabšega vzdrževanja, počasnejše stanovanjske izgradnje in z davkom formiranega stanovanjskega sklada.

Negativna plat tako visokih posrednih prejemkov je, da se izgublja čisti račun o tem, kolikšen je dejanski osebni dohodek. Toda neposredni osebni dohodki v gospodarstvu so tako nizki, da za podjetje skoraj ni posebno važno, ali ima nekaj deset delavcev manj ali več. To vsekakor ne stimulira naših podjetij, da bi se usmerila v modernizacijo in avtomatizacijo proizvodnega procesa, ampak se pogosto prej zadovolje s tem, da najamejo več delavcev. To prav tako destimulira podjetja v financiranju znanstveno-raziskovalne dejavnosti, ki bi jih usposobila za uspešen razvoj tehničnega in tehnološkega napredka.

Na drugi strani takšen položaj tudi ustvarja neskladne odnose med gospodarskimi panogami in področji. Kmetijstvo postaja na ta način nizko akumulativno področje s premalo sredstvi za razširjeno reprodukcijo. Če bi del posrednih dajatev prenesli na stvarne osebne prejemke delavcev, hkrati pa zvišali razmeroma nizke cene kmetijskih pridelkov, potem bi se sam potrošnik s svojim osebnim dohodkom odločal, za kaj bo porabil sredstva — za kmetijske pridelke, stanovanje, televizijski sprejemnik, avtomobil ali za druge namene. Dejansko smo zdaj potrošnjo tako sparcelirali in jo postavili pod toliko neekonomskih vplivov, da je zaradi tega celotna slika potrošnje videti precej drugačna, kot pa bi verjetno bila, če bi jo postavili v nove pogoje.

Iz teh razlogov moramo zdaj postopno spreminjati te odnose, to se pravi, prenesti čim več posrednih dohodkov v neposredne osebne prejemke in temu ustrezno urediti tudi razmerje cen. Ni pa nujno, da je to absolutno načelo. Slišati je sicer mnenja, da ima vsaka subvencija in vsak regres negativen vpliv. Toda na nekaterih področjih bo do določene mere nujno potrebno uporabljati regrese in subvencije. Na stanovanjskem področju na primer moramo preiti na ekonomske najemnine. Toda ali naj ekonomske najemnine v celoti obremenjujejo osebne dohodke ali pa naj bi jih deloma subvencionirali, to je stvar preudarka. Če bi uvedli ekonomske najemnine in avtomatično za toliko povečali osebne dohodke, potem bi precejšen del sredstev od povečanja osebnih dohodkov odtekel na področja izven stanovanjskega gospodarstva. To pomeni, da bi družbo ta operacija zelo drago veljala. Razen tega bi bili mnogi najemniki s tem materialno zelo prizadeti, tako da se, mislim, bolj izplača kombinacija, da bi subvencionirali najemnine, s tem, da bi bila sredstva skladov za te subvencije natanko določena. Pri nas se zdaj subvencije pogosto anonimno prelagajo na splošne stroške gospodarstva in s tem se povečujejo disproporci v gospodarstvu, nikjer pa se ne pokaže njih pravi obseg. Mislim, da bi morali v prihodnje realneje izkazovati subvencije in jih zagotavljati v posameznih skladih.«

Cene in nominalni prejemki

»Nestabilnost tržišča in rušenje odnosov med cenami in nominalnimi osebnimi prejemki je zelo kompleksen problem, zato nam oprostite, tovariš predsednik, če bo naše vprašanje o tem preveč posplošeno: v čem je tu bistvo problema in kako bi se ga bilo pravzaprav treba lotiti?«

»Zdi se mi, da je treba poglavitni vzrok teh nesorazmerij iskati v tem, da se naglo razvijamo in spreminjamo iz poljedelske v razvito deželo, da se torej naglo spreminja struktura celotne naše družbe z vsemi materialnimi odnosi. To pripelje do tega, da se naglo podira tudi doseženo ravnovesje v našem razvoju, tako da je pri takem tempu razvoja nemogoče uskladiti vse odnose, če niso hkrati ustvarjene ustrezne rezerve, za ustvarjanje ustreznih rezerv pa je treba časa.

To je prav tako problem, ki nam ga prej ni uspelo rešiti. Mislim, da je bila to zakonita reakcija na poti do ciljev, ki si jih je postavila naša družba v fazi, ko smo polagali temelje naše industrializacije. Zdaj pa je nestabilnost na tržišču postala faktor, ki zavira naš nadaljnji boj za večjo produktivnost dela in nadaljnji razvoj gospodarstva, tako da moramo storiti ustrezne ukrepe, da bi čim prej rešili ta problem.«

Tovariš Kardelj je nadalje opozoril na to, da so ljudje, ki verjamejo v vsemogočnost administrativne kontrole cen. Toda učinek administrativne kontrole cen je sam po sebi minimalen. Takšna kontrola ima svoj smisel kot dodatno sredstvo v okviru ekonomskega mehanizma, ki sam po sebi vpliva na maksimalno stabilizacijo tržišča in gospodarstva. Šele tedaj je lahko kontrola eden izmed faktorjev, ki lahko uspešneje preprečuje tiste ekscese, ki so izrazito subjektivnega značaja.

V tekoči ekonomski problematiki zdaj po pravici govore o problemu prevelikih investicij, kar je eden izmed virov nestabilnosti tržišča, je rekel tovariš Kardelj. Toda brž ko se v praksi uveljavijo ukrepi za njih omejitev, že je slišati kritiko; običajno jo izrekajo tisti, ki kritizirajo tudi nestabilnost na tržišču. Na primer: zdaj so storjeni ukrepi, da bi preprečili prelivanje obratnih sredstev v investicijske sklade — to pa je eden izmed glavnih vzrokov sedanjega investicijskega pritiska — a že je slišati kritiko, da je to škodljivo za gospodarstvo. »Toda to moramo brezpogojno onemogočiti in pri tem moramo vztrajati,« je poudaril tovariš Kardelj. »Tisti, ki se je spustil v prevelike investicije, naj se zaveda, da bo nosil tudi posledice. V prihodnje moramo zagotoviti, da bodo investicijska sredstva trošena v določenih okvirih. Prav to moramo zagotoviti tudi zategadelj, da dosežemo proporce plana in stabilnost gospodarstva in tržišča.«

Nadalje je naše tržišče neopremljeno, je dejal tovariš Kardelj. Še vedno imamo v bistvu kmečko tržišče, ki je ustrezalo predvojni Jugoslaviji. Zaman je govoriti o stabilizaciji cen kmetijskih pridelkov in o stimuliranju kmetijske proizvodnje ter celo o garantiranih cenah v kmetijstvu, če družba ni sposobna odkupiti proizvodov po zajamčenih cenah, da bi jih spravila v skladišča, hladilnice in jih predelovala ter prišla s temi materialnimi rezervami na tržišče v času, ko jih kmetijstvo ne more nuditi.

»Materialne in devizne rezerve morajo postati kar pomemben faktor v našem gospodarstvu,« je naglasil tovariš Kardelj, »ker se moramo z njimi zavarovati pred raznimi nihanji na tržišču. Zato moramo vlagati več sredstev za opremo in organizacijo tržišča in za to, da ustvarimo učinkovit mehanizem gospodarskih rezerv. Zaostala trgovina čedalje bolj ovira razvoj gospodarstva sploh, posebno pa sodobne industrije in sodobnega kmetijstva.«

Financiranje družbenih služb in njihovo samoupravljanje

Naslednja skupina vprašanj se je nanašala na problematiko financiranja in samoupravljanja v družbenih službah. V razgovoru smo poudarili, da sta se v dosedanjih razpravah izkristalizirali dve nasprotni gledišči. Po enem bi bilo treba v družbenih službah uporabiti isto načelo samoupravljanja, ki velja tudi v gospodarskih organizacijah, kar pomeni, da v teh organih sodelujejo samo predstavniki teh delovnih organizacij. Na področju kulture se to pogosto izraža v geslu »kulturo — kulturnim delavcem«. Po drugem gledišču pa naj bi — ker so te službe v posebnem družbenem interesu — sodelovali v organih samoupravljanja tudi predstavniki družbene skupnosti.

Naprosili smo tovariša Kardelja, naj pove svoje mnenje o teh stališčih in dilemah.

Ko je tovariš Kardelj odgovarjal na naša vprašanja, je poudaril, da je bilo v teh razpravah dokaj nesporazumov, tavanja, napačnih in celo antisocialističnih pojmovanj in koncepcij. V težnji, da bi uskladili družbeno-ekonomski položaj ljudi v vseh panogah dejavnosti, to je delavcev izven gospodarstva, z družbeno-ekonomskim položajem ljudi v gospodarstvu, so bila doslej izdelana nekatera načela v ta namen, tako da bi se izognili poseganju proračuna v financiranje družbenih služb in da bi dosegli večjo neposredno medsebojno odvisnost materialne proizvodnje in izvengospodarskih področij družbenega življenja. Toda po mnenju tovariša Kardelja ta načela niso dovolj konkretizirana niti proučena. Nadalje so šli ponekod prenagljeno v razne reforme in tako je nastal položaj, da so se ljudje znašli na dveh frontah. Eni so »za«, drugi pa »proti«, namesto da bi s skupnimi prizadevanji in močmi iskali ustrezne rešitve. Te rešitve pa ne morejo biti povsod enake. Ne more ustrezati ista rešitev v zdravstveni službi in denimo filmski proizvodnji ali v sistemu osnovnih šol in sistemu univerz itd.

Napačno pojmovanje načela dohodka

Tovariš Kardelj je potem navedel, da financiranje družbenih služb na načelu dohodka pogosto pojmujejo napak. Financiranja družbenih služb po tem načelu se je treba lotiti ne toliko z vidika notranje delitve v samih ustanovah in uporabe raznih primitivnih metod nagrajevanja po učinku, s katerimi kompromitirajo idejo o delitvi po delu, kot pa z vidika odnosa med družbo in ustanovo. »Po mojem mnenju,« je dejal tovariš Kardelj, »ni mogoče dobro zastaviti vprašanja notranje delitve, ne da bi poprej rešili odnos med družbo in ustanovo. V mnogih zavodih pa so začeli prav pri notranji delitvi. In tu pride do raznih neustreznih predlogov in vulgarizacije, tako da je videti, kot da je treba delo na primer učitelja meriti po nekakšnem zunanjem učinku ali delo kakšnega funkcionarja po številu aktov.

Pojavile so se tudi razne teze, da družbenih služb ni treba prepuščati komunam, da kultura ne more biti komunalna in podobne stvari. Razpravljanja te vrste kažejo, da ljudje, ki prihajajo na dan s takšnimi argumenti, sploh niso doumeli, za kaj gre. Opuščanje načela administrativno-centralističnega upravljanja družbenih služb ni imelo namena, da se družbene službe prepuste komunam, ampak da bi bile ustanove družbenih služb, prav tako kot tudi podjetja, ne komunalne, republiške ali zvezne, ampak samostojne ustanove v okvirih sistema družbenih služb z ustreznimi notranjimi vertikalnimi povezovanji in materialnimi odnosi.

To se pravi, ne gre za to, da se te ustanove kratko in malo »izroče« komunam, ampak da ustvarimo fiksne stalne vire njihovega dohodka po značaju njihovega dela, s katerimi bodo te ustanove neposredno vezane na uporabnike njihovih storitev. Na primer: gledališče v nekem republiškem središču naj ne bo financirano samo iz sredstev svoje komune, pač pa naj tudi republika sodeluje pri financiranju tega gledališča, če naj bo gledališče širšega pomena za nacionalno kulturo. Ni pa nujno, da ima republika enako stališče do gledališča v vsakem mestu. Prav tako tudi financiranje srednjih strokovnih šol ni samo stvar občin, kjer so te šole. Za to morajo biti zainteresirane gospodarske organizacije, republike, v nekaterih primerih pa mora biti zainteresirana celo federacija.

Ali, denimo, zdravstvo naj v neposrednem odnosu do organizacije zavarovancev in drugih državljanov dobi tista sredstva, ki so mu potrebna za stalni razvoj, ne pa da je odvisno od tega, ali bo dobilo ta sredstva ali ne iz proračuna komune ali republike ali federacije.

Nekateri se boje komercializacije v takih pogojih. Ne trdim, da ni tendence po komercializaciji. Dokler živi človek v pogojih ekonomske neenakosti, se bodo zmeraj pojavljale na kakršenkoli način tudi določene negativne tendence, včasih kot komercializem, včasih kot birokratska togost, včasih pa kot parazitstvo ali kot inertnost in nezainteresiranost za delo. Mislim, da se je laže boriti proti komercializmu kot pa proti birokratski inertnosti in nezainteresiranosti za delo.

Od materialne proizvodnje je odvisna materialna baza družbenih služb

Problem pa ni v teh slabostih, ampak v tem, da najdemo najustreznejši način, kako povezovati družbene službe s tistimi družbenimi interesenti, ki so odvisni od teh družbenih služb, ker je to hkrati tudi pot deetatizacije teh služb. Tudi doslej so bile te službe financirane iz dohodka. Toda proračun, ki zbira sredstva od materialnih proizvajalcev, da bi jih prenašal v te sfere družbenega življenja, ni vselej najboljši posrednik. Razen tega ustvarja na sektorju kulture in družbenih služb iluzijo, da dejansko ni medsebojne odvisnosti med sfero materialne proizvodnje in materialne baze teh družbenih služb. Predvsem pa podpira med delavci teh ustanov atmosfero uradniških odnosov in utesnjuje iniciativo ljudi.

Očitno je, da družbene službe kot tudi kulturno ustvarjanje nasploh vplivajo na materialno proizvodnjo in imajo svoj delež v materialni proizvodnji, toda njihovo delo realizira šele tisti delavec, ki dejansko proizvaja materialne vrednote. Ne učitelj neposredno, ampak tisti delavec, ki ga je učitelj učil, realizira tudi tisto delo, ki ga je ta učitelj vložil v njegovo vzgojo. Delo znanstvenega raziskovalca ne rodi neposredne materialne vrednosti, pač pa se to znanstveno raziskovanje realizira šele v tovarni itd.

Iz tega sledi, da mi na področjih družbenih služb ne moremo imeti močnejše materialne baze, kot je tista, ki jo je ustvaril naš gospodarski razvoj. In potemtakem se mora ves sektor družbenih služb čutiti odgovornega nasproti sektorju materialne proizvodnje. Pri nas pa nekateri terjajo večja sredstva za družbene službe, medtem ko hkrati kritizirajo državo zaradi pobiranja davkov, zaradi prispevka na osebne dohodke in podobno.

Spremenjeni odnosi v družbenih službah na področju kulture

Nedvomno je materialna baza naših družbenih služb in kulture zaostala za napredkom gospodarstva. Tudi za takšno stanje bi lahko našli določena pojasnila, toda stvar je zdaj v tem, da je treba to stanje postopno spremeniti. Tega pa ne bomo dosegli samo s preprostim povečevanjem proračuna oziroma z davčnimi obremenitvami, ampak s spremenjenimi družbeno-ekonomskimi odnosi v družbenih službah in na področju kulture.«

Tovariš Kardelj je s tem v zvezi poudaril, da ne more nihče nastopati v imenu kulture z neomejenimi pravicami nasproti družbi. Pod krinko kulture se najdejo včasih tudi sumljive »vrednote«, jalovo se trošijo družbena sredstva itd. Družbena skupnost je zato zelo zainteresirana, da se naveže najneposrednejši stik med področjem materialne proizvodnje in vsemi drugimi področji družbenega ustvarjanja in življenja ter da se kulturne in druge vrednote realizirajo v tem neposrednem odnosu, ne pa v sferah nekakšnih subjektivnih koncepcij.

»Kaj bi se vam zdelo posebno aktualno v zvezi z vprašanjem samoupravljanja v družbenih službah?« smo vprašali predsednika Kardelja.

»Ustava docela jasno pravi, da je samoupravljanje, kadar gre za družbeno-ekonomski položaj ljudi, enako povsod: pri delavcih v tovarni, zdravnikih v bolnišnici, redaktorjih v »Vjesniku«. To se pravi, gre za položaj svobodnega delavca, ki živi od svojega dela in ki je nagrajen po svojem delu, ki sodeluje v materialnem ekonomskem upravljanju delovne skupnosti, v kateri dela, in vpliva na pogoje, v katerih dela, združuje se zavoljo zboljševanja teh pogojev in je nosilec boja za njihov nadaljnji razvoj. To je smisel samoupravljanja in to je ustava postavila kot enotno načelo za vsa področja družbenega življenja. Noben delovni kolektiv v deželi pa ne more živeti neodvisno od družbene skupnosti in ne da bi ji bil odgovoren. Tudi delavski sveti so odgovorni družbeni skupnosti. Odgovornost delavskega sveta v gospodarski organizaciji se zrcali predvsem v njegovi odvisnosti od tržišča, kajti če podjetje dobro posluje, bo tudi na tržišču dobro shajalo, nekvalitetnega blaga pa ne bo nihče kupil in materialne posledice tega bo občutil sam delovni kolektiv. Nadalje je delovni kolektiv odvisen od družbenega plana in od vrste družbenih instrumentov. Ko se torej postavlja vprašanje, da morajo biti tudi ljudje, ki delajo v družbenih službah, v enakem položaju, kot je delavec v gospodarstvu, to pomeni, da morajo čutiti enako in še večjo odgovornost do družbene skupnosti. Nekatere ustanove družbenih služb neposredno vplivajo na različne odnose v družbenem življenju. Zato njihovo delo ni le njihova stvar, ampak hkrati stvar širšega družbeno-ekonomskega in političnega pomena. Zato je neizogibno, da imamo pristojne organe družbene skupnosti, ki bi vzporedno z organi kolektiva takšnega podjetja ali ustanove upoštevali skupne družbene interese. Osnovna šola, denimo, ne more biti samo stvar učitelja, kajti eno je družbeno-ekonomski položaj in interes prosvetnih in drugih delavcev v šoli, druga stvar pa je vzgojni interes tako skupnosti kot staršev. Se pravi, očitno je, da moramo najti take oblike družbenega vpliva na vzgojno vlogo šole, ki ustrezajo interesom družbe in staršev.

Vzemimo potem založniško podjetje ali redakcijo kakega časopisa. Tudi tu je družbeno-ekonomski položaj isti, toda družbeni interes je v tem, v kakšni smeri deluje založniško podjetje, ali se ukvarja s pornografijo ali izdaja literarno plažo, ali se kakšna revija degenerira v izrazito antisocialistično politično akcijo itd. To ni nekaj, kar je izven družbenega interesa. Nihče se ne more skrivati za samoupravljanjem, kadar se skuša otresti odgovornosti pred družbo.

Potemtakem moramo v celotnem sistemu družbenega samoupravljanja jasno razločevati njegovo družbeno-ekonomsko bistvo in vprašanje družbene odgovornosti. Rešitev pa moramo najti za eno in za drugo.«

Po mnenju tovariša Kardelja so lahko razlike glede organizacije upravljanja med posameznimi družbenimi službami. Na primer: na področju zdravstvene službe, osnovnega šolstva in morda še na nekaterih področjih ni nujno, da obstaja dosedanja organizacija upravljanja, ker so ta področja tako blizu tistemu, kar imamo v gospodarstvu, da je res vprašanje, ali so tu potrebni posebni organi družbenega upravljanja. V zdravstveni službi na primer lahko obstajajo zdravstveni zavodi s svojimi sveti kot organi upravljanja zdravstvenih ustanov na določenem področju, z omejenimi in natančno določenimi pravicami.

Podobno funkcijo bi lahko opravljali šolski sveti v komuni in okraju. Praksa bo najbolje pokazala, katere oblike bi bile najprikladnejše. Povsod pa je treba zagotoviti dva faktorja: prvič, obstoj delavskih svetov z vsemi pravicami upravljanja na torišču notranjih družbeno-ekonomskih odnosov in organizacije podjetja oziroma ustanove, in drugič, določeno obliko družbenih ingerenc bodi v obliki obstoja svetov z mešano sestavo kakor doslej, bodi v nekaterih drugih organizacijskih oblikah ali pa prenesti te pravice direktno na organe uprave.

Na vprašanje, kakšni so po njegovem mnenju idejni motivi gledišč, ki teže za izolacijo nekaterih, zlasti kulturnih institucij od družbe in družbenih vplivov, je tovariš Kardelj poudaril, da teh pojavov ne smemo precenjevati, pa tudi ne podcenjevati. Ti pojavi niso v nobeni zvezi s problemom svobode umetniškega in kulturnega ustvarjanja.

To je bilo prikrivanje slabosti kreativnih sil in izmikanje družbeni kritiki, to je bil poskus, da bi vsilili oblike političnega boja, ki so tuje sistemu samoupravljanja in socialistične demokracije. Treba je negovati svobodo ustvarjanja, znanstvenega, umetniškega in drugega, kadar pa gre za materialne odnose, lahko ti odnosi slone samo na tleh enakopravne medsebojne odgovornosti ljudi v sistemu samoupravljanja v družbi nasploh. Vsaka druga pot vodi k izpodkopavanju enakopravne kritike na tem področju in k slabitvi kriterijev o kvaliteti in celo v partijsko-politični boj za oblast. To pa ne samo nasprotuje našemu ustavnemu sistemu, marveč bi našo družbo vrglo na izrazito nazadnjaške pozicije, v institucionalni mehanizem našega kulturnega življenja pa bi vneslo zelo negativne stimulanse.

Na koncu razgovora je tovariš Kardelj povedal tudi nekaj besed o delu in vlogi novinarjev, posebej skupščinskih poročevalcev. Opozoril je zlasti na potrebo, da dajejo skupščinski poročevalci predvsem pravilne, objektivne in neodvisne informacije o tem, kaj se dogaja v skupščini, brez tendence, da v poročilu sugerirajo določena mnenja in ocene. To velja tudi za poročila o drugih dogajanjih in problemih iz družbenega življenja. Drugi način obravnavanja problemov v tisku je komentar, ki je že stvar avtonomnega določanja gledišč posameznega novinarja. Novinar ga daje s svojim podpisom in polno odgovornostjo kot družbeni delavec. Tretja varianta dejavnosti novinarja, ki je najvažnejša za kvalitetno novinarstvo, je časopisna publicistika. V tej obliki dejavnosti novinar samostojno, na podlagi temeljitega in poglobljenega proučevanja določenega problema daje svoje ocene in analize in določa svoje stališče. Takšni publicistični članki so lahko pomemben prispevek k diskusijam, ki se razvijajo v zvezi z določenimi problemi.

V Skopju zdaj ni več šotorov

Zapiski o mestu, v katerega se je naglo vrnilo življenje

SKOPJE, ob obletnici potresa. (Po telefonu.) Leto mineva od usodnih desetih sekund, ki so tako strašno prizadele to lepo mesto ob Vardarju.

»Meni ni žal hiš, naj so bile še tako lepe. Petnajst zdravnikov je v njih umrlo v nekaj sekundah. Ilijani je bilo 18 let. Tako se je veselila mature in maturitetnega plesa! Zdaj hodita tatko in majka na skrivaj drug pred drugim jokat nad njeno prvo večerno obleko.«

»Meni ni žal hiš. Še tako visoka hiša zraste v dveh letih, če pa naj zraste človek, zlasti dober in pameten človek, ki drugim pomaga, je še 20 let premalo!« je rekla v Edilitovi montažni hiši sredi naselja Vlae rahlo osivela skopska uslužbenka.

Zemlja pod 1070 rdečimi križi na pokopališču Butel se še ni usedla, bridkosti živih še ni prerastla dobra skorja časa.

Ob grobu svojih družin so zdaj, ob letu, veliko jokali, veliko govorili in veliko molčali o svojih mrtvih. Že od začetka julija so po dve do tri strani »Nove Makedonije« in drevesa ob skopskih cestah polna osmrtnic, na katerih so po tukajšnjem običaju slike mrtvih.

Več prebivalcev kot pred potresom

V Skopju je spet vsak večer, v najožjem centru mesta toliko ljudi, kot v Ljubljani na največji praznik v letu. Ta vrvež na svoj način vrača mestu živahnost, ki jo je hotel ugrabiti potres.

Mesto, ki je imelo pred potresom okoli 212.000 prebivalcev, jih ima sedaj nad 220.000. Čeprav je bilo uničenje strahovito in čeprav so od lanskega 26. julija do letos zabeležili seizmografi blizu 430 potresov z epicentrom v Skopju, je večina prebivalstva ostala v mestu in svoje moči usmerila v čimhitrejšo odpravo potresnih posledic.

Lani avgusta je živelo pod šotori okrog 130.000 Skopjancev. Pod šotori so kirurgi opravljali najtežje operacije, pod šotori so inženirji risali načrte za nova naselja, igralci so študirali vloge, igrali pa so jih pod vedrim nebom, in če je bilo lepo vreme, so tudi brivci prinesli svoje stole pred šotore in tam brili tako ameriške vojake kot bolgarske zdravnike, švicarske funkcionarje RK, ruske in japonske seizmologe, pa izraelskega novinarja do bosanskih arhitektov, beograjskega urbanističnega referenta ali slovenskega urbanista.

V obmestnih naseljih 12.600 montažnih stanovanj

Skopje s svojimi 17-obmestnimi naselji montažnih hiš, ki se polagoma razvijajo v samostojna satelitska naselja modernega videza, s šolami, ambulantami, preskrbovalnimi centri, se razteza v dolžini 25 km. Naselja so razporejena v vencu od treh do 6 km okoli središča mesta. V njih živi blizu 70.000 prebivalcev.

Obmestna naselja so začeli postavljati lani avgusta. V rekordnem času — vsega nekaj tednov — so bili izdelani načrti in ostala dokumentacija za 17 obrobnih naselij z 12.000 stanovanji ter z vsem, kar sodi zraven. Že do kraja lanskega leta je sedem ingeniring organizacij in operativ oziroma predstavnikov gradbeništva vseh naših republik in mesta Beograda že dokončalo približno 4.500 stanovanj, okrog 500 tisoč kvadratnih metrov podlage za ceste, okrog 300 tisoč kvadratnih metrov asfaltnih površin, položilo je 120 kilometrov vodovoda, 125 kilometrov kanalov, 215 kilometrov električnih kablov, uredili so 4,3 kilometrov hudournikov. Razen tega so asanirali 7000 stanovanj v poslopjih, večinoma železobetonskih, ki so potres razmeroma še kar dobro prestala. Skopje je osmešilo vse dosedanje jugoslovanske gradbene rekorde, pa vendar nekateri jugoslovanski gradbinci, če niso v Skopju, še vedno raje hodijo po zastarelih tehnološko — organizacijskih poteh.

Zdaj že stoji v Skopju kakih 12.600 montažnih stanovanj; od tega je jugoslovanska gradbena operativa zgradila ali pa še dokončuje 11.400 stanovanj, medtem ko so ostalih 1200 stanovanj darovali mestu iz drugih dežel.

Gradbena operativa Srbije je gradila največje novo naselje Dračevo z okoli 2000 stanovanji, operativa Hrvatske naselje Madjari z okoli 1500 stanovanji in naselje Železara s 500 stanovanji. Operativa Slovenije je zgradila naselje Vlae s približno 1000 stanovanji, operativa BIH naselje Djordje Petrov I. in Butel I. s 1300 stanovanji. Operativa Črne gore je zgradila naselje Lisiče s 1100 stanovanji. Operativa Makedonije pa je izvedla dela v naselju Talidje, a operativa mesta Beograda naselje Kozle s 1000 stanovanji.

Specialni gradbeni odred JLA je v rekordnem roku dveh mesecev postavil naselje Aerodrom za 5000 prebivalcev.

»Internacionalno naselje Talidje«

Nekoliko več besed posvetimo naselju Talidje, ki ga lahko imenujemo internacionalno naselje, ker je domala vsa tuja pomoč v stanovanjih locirana v tej bivši vasi, kar na svojstven način simbolizira veliko akcijo mednarodne solidarnosti.

V naselju je 71 hiš, ki jih je darovala ČSSR, 60 stanovanj je dala Poljska, 20 stanovanj je darovala Norveška, 44 stanovanj je darovala Švica, 20 stanovanj Italija, dokončujejo pa še 4 hišice, ki jih je darovala Francija, in 20 stanovanj kot darilo Mehike. Vse to so stanovanja montažnega tipa. V tem naselju pa gradijo še 102 stanovanji v treh osemnadstropnicah železobetonskega skeleta, kot darilo vlade in ljudstva Romunije. Te stolpnice bodo lahko zdržale potres desete stopnje. V naselju je zgrajena tudi velika osemletka za 480 učencev. Šola je kompletno opremljena z učili s kabineti, jedilnicami. Poklonila sta jo vlada in ljudstvo ČSSR. Zato se tudi glavna cesta v tem naselju imenuje Češkoslovaška cesta.

Razen tega so nam iz drugih dežel pomagali tudi z montažnimi stanovanji v drugih naseljih. Tako je Velika Britanija poklonila Skopju 1570 skeletov za stanovanja tipa »Leksikon« za približno 650 stanovanj. Bolgarija je darovala 6 stanovanj v naselju Pržin. DR Nemčija je prispevala 40 stanovanj v naselju Djordje Petrov II., Danska 81 kamp hišic v naselju Madjari, Švedska 13 zgradb v naselju Djordje Petrov, ki so jih uporabili za otroško bolnišnico in za otroško kliniko skopske medicinske fakultete. ZDA so darovale 253 montažnih objektov, svetovna zveza cerkva iz Ženeve (Švica) je postavila kompletno naselje s 125 stanovanji v naselju Kozle.

V centru Skopja je sedaj sicer relativno gradbeno zatišje. V kratkem, brž ko bo narejen generalni urbanistični načrt, pa bodo šli s pomočjo iz vse države, iz drugih dežel in z lastnimi močmi v široko gradbeno fronto. Kot so povedali strokovnjaki OZN med posvetom na Ohridu, oziroma v intervjuju z »Novo Makedonijo«, bo novo Skopje eno najlepših in že v začetku znanstveno planiranih mest.

Do jeseni poslednja družina v ustreznem stanovanju

Kljub mnogim hudim izgubam v vrstah skopskih strokovnjakov, prvotnemu pomanjkanju elektrike in vode ter rezervnih delov, so z obnovo skopskega gospodarstva začeli sorazmerno zelo kmalu po potresu. V ta namen so bili po skrajšanem postopku odobreni izredni krediti in devizna sredstva. Operativne skupine so v glavnem uspele obnoviti tovarne in skopska industrija je svoj lanski letni plan izpolnila s 107 odst. Kot rezultat prizadevanja delovnih kolektivov Skopja je Izvršni svet SR Makedonije že 6 mesecev po potresu predložil zveznim organom, da ukinejo vse posebne beneficije skopskemu gospodarstvu. Od 1. januarja naprej delajo skopska podjetja pod enakimi pogoji kot vsa ostala jugoslovanska podjetja.

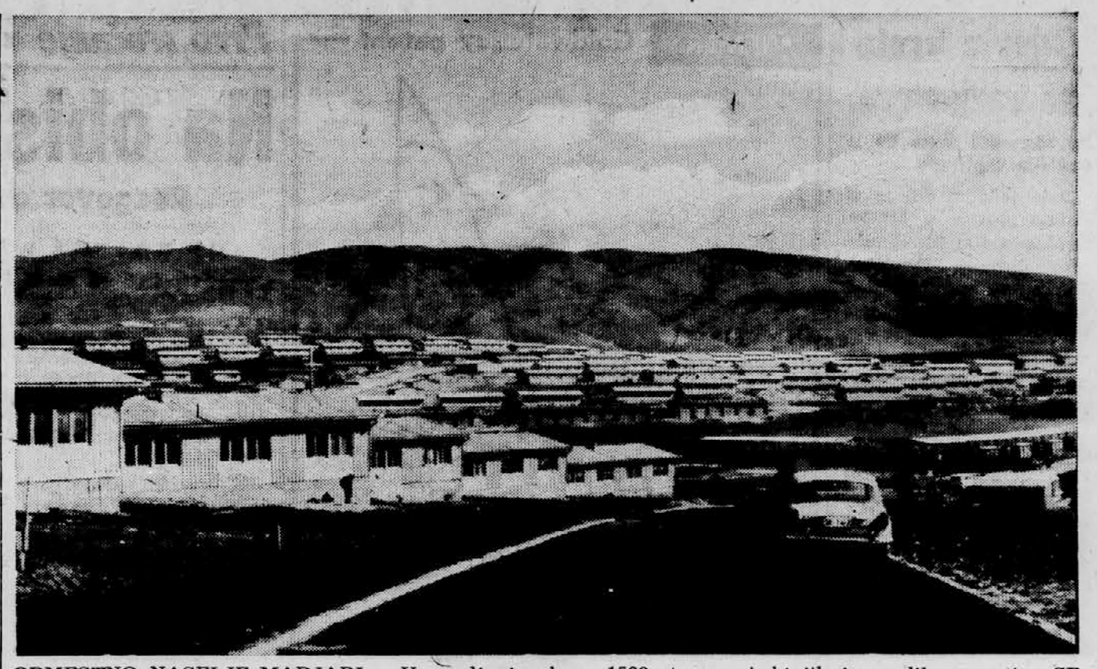
—*—

V Skopju ni več šotorov, ni več strahu, kako preživeti to zimo. Do jeseni bo že poslednja skopska družina v ustreznem stanovanju.

BOGDAN FINŽGAR

Znatno povečanje proizvodnje šivnih cevi

Za letos je planirano, da se bo proizvodnja jeklenih šivnih cevi povečala na 54.000 ton nasproti 34.800 tonam v lanskem in 22.300 tonam v predlanskem letu. To znatno povečanje se nanaša predvsem na novo valjarno pri železarni v Sisku, ki je zdaj v poskusni proizvodnji. Kaže pa, da bo planirano povečanje še preseženo, ker računajo, da bo samo železarna v Sisku do konca leta izdelala 30.000 ton cevi (ko bo usposobljena za polno zmogljivost, pa 75.000 ton), jeseniška železarna bo izdelala okrog 14.000 ton in tovarna šivnih cevi v Kumanovu 19.000 ton. Narasle pa so tudi potrebe po teh ceveh, saj je jugoslovanski trg že v petih mesecih letošnjega leta absorbiral 20.400 ton šivnih cevi, še enkrat več kakor lani.

OBMESTNO NASELJE MADJARI — V naselju je okrog 1500 stanovanj, ki jih je gradila operativa SR Hrvatske. Foto: Georgievski

SKOPJE — Nedavni posnetek Trga maršala Tita, kjer sta še pred dobrim letom stali zgradbi Doma JLA in Narodne banke. Tam, kjer je včasih stal Dom JLA, sedaj parkirajo rdeči skopski avtobusi. Nasproti, na drugi strani trga pa je še nekaj temeljev nekdanje lepe bančne palače. Foto: K. Georgievski

Kozerija

Abc avtomobilizma VII

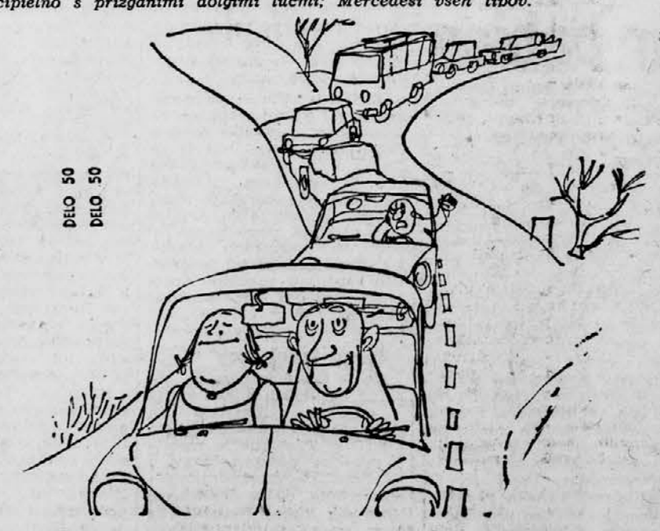
MOSKVIČ = trpežen in potrpežljiv avtomobil, direktni potomec predvojne Opel Olympije, ki pa se je pozneje konstrukcijsko malce osamosvojil. SSSR ga z manjšim uspehom prodaja tudi na zahodnih tržiščih. Njegova največja hiba je v tem, da prevaža po svetu — v primerjavi z močjo motorja — mnogo preveč odvečne pločevine in je zatorej precej len.

MOTEL — okrajšanka za motohotel = se množično pojavi v ZDA po drugi svetovni vojni, nastal iz potrebe po cenenih obcestnih gostiščih z garažami, kjer dobijo prenočišče in hrano tudi manj petični avtomobilisti. Za naše motele je za zdaj moč zanesljivo reči edino to, da so tako po stroških gradnje kot v cenah svojih uslug nad povprečjem običajnih hotelov, ki so namenjeni bolj premožnim turistom. Naši moteli so torej svoje lastno nasprotje in bi jim bolj pristajalo kako drugo ime: predratel (predrag hotel' sutel (superhotel), demotel (ne demokratični hotel, ampak degenerirani motel), ožel (ožemalski motel). Najmanj bi seveda zavajal tujce, če bi jim preprosto rekli hotel, kajti garaže, ki naj bi bile posebnost motela, ima danes že vsaka malo boljša gostilna, da o hotelih ne govorimo.

NEDELJSKI ŠOFER = vrsta šoferja. Posebno številni so nedeljski šoferji v državah, kjer je življenjski standard prisopihal do tiste višine, ko avtomobil ni več čisti luksus, možnosti za to, da bi bil življenjska potreba, pa še ni. Nedeljski šofer ima svoje vozilo — kakor že ime pove — čez teden v garaži, razen ob izjemnih priložnostih. Dvakrat na teden (dan in ura sta strogo določena, vendar v različnih družinah različna) postavi nedeljski šofer svoj avto na dvorišče, pred hišo ali pred blok oz. stolpnico, prinese svetlorumeno plastično vedro, gobo in krpo iz jelenove kože ter se na čelu svoje družine loti čiščenja svojega vozila. Nedeljski šofer ve za vsako mikroskopsko majhno odrgnino na lakirani površini svojega avtomobila, medtem ko je prepričan, da se v hidravličnih (vsaj že ime pove!) zavorah njegovega vozila pretaka voda. Avtomobilski motor je zanj knjiga s sedmimi pečati — če mu poveste, da zmore 5000 obratov na minuto, se vam nejeverno smeji in posumi v vaše dobre namene. Kot množični pojav izbruhne vsako nedeljo med sedmo in deveto uro dopoldne ter med peto in osmo uro zvečer. Takrat zapelje izpred bloka na križišče, kjer stoji pet minut, čeprav ima kot desni prednost, in se jezi na druge voznike, »ki se nikamor ne premaknejo«. Potem jo ubere po mestu z največ 25 kilometri na uro; čudi se »prometnim oblastem, kako morejo dovoliti po mestu 50 km/h, zdaj pa govorijo celo o šestdesetih!« in pove v obraz ter po pravici vsakemu, ki si drzne pripomniti, da gre pri 50 km/h čez križišče enkrat več vozil kakor pri 25 km/h, da je neodgovoren divjak. Na avtostradi zviša hitrost na 45 do 55 kilometrov na uro; o prehitevajočih voznikih meni, da so »divjaki in ni prav nič čudno, da je toliko nesreč«. Ko se na nepreglednih cestnih odsekih nabere za njim dolga kolona, ugotovi, da »vendar še kdo ubere isti zmerni tempo, ja, še se najdejo pametni ljudje«; ko pa postane cesta spet pregledna in ga začnejo vozila za njim prehitevati, doda, da »ne sme hvaliti dneva pred večerom«. Včasih izgubi kdo, ki se mu smili podhlajeni motor in dragoceni nedeljski čas, živce že na nepreglednih ovinkih in začne prehitevati nervozno kolono, ki se je nabrala za nedeljskim šoferjem; ko potem pride do nesreče, pravi naš nedeljski »ali nisem rekel, še nesreča bo pri tem divjanju« in ne more razumeti trpinčenega prometnika, ki mu skuša dopovedati, da je nesrečo s svojo vožnjo posredno zakrivil on, ampak se v dno duše užaljen umakne in vozi odslej 35 km/h, »kajti če vidiš nesrečo, postaneš previden«. Po sončnem zahodu vozi principielno s prižganimi dolgimi lučmi; da ni ne fair ne varno, svetiti vozniku pred seboj v vzvratno zrcalo, se mu zdi neokusna šala, dokler se to ne primeri njemu samemu — da pa je pred mrakom bolje voziti samo s parkirnimi lučmi, je »spet ena od teh fint teh poklicnih divjakov«. Če mu pripelje na avtostradi kdo nasproti, zniža hitrost podnevi s 55 na 45 km/h, ponoči pa na 35 km/h. Ker ga taka srečanja znervirajo, »koga pa ne bi«, postane nevljuden in pove ženi, da je »ta bedak za nami, ki bliska in hupa in bi rad prehitel, zakrivil že marsikako nesrečo, ne da bi se tega zavedal«. Ko postavi zvečer avto v garažo, ugotovi, da »je bilo danes več prahu na cesti kakor prejšnji teden in bomo čistili tudi v četrtek, ne samo v torek in soboto«, ter gre počivat, utrujen in zbit do konca, ampak s sladko zavestjo, da je izkoristil svoj standard do konca.

Po mnenju ameriškega prometnega sociologa prof. McPirksa je nedeljski šofer tretji na ranglisti nevarnosti, ki grozijo sodobnemu človeštvu: 1. atomska vojna, 2. rak, 3. nedeljski šofer, 4. azijska gripa itd.

Čeprav vozijo pri nas šoferji najrazličnejših tipov, dobri in slabi (na dobro založenem tržišču je praviloma v BMW-ju popolnoma drug tip šoferja kakor v Fordu itd.) ker ima vsak avtomobil svoje posebne karakteristike, različne lastnosti in namen), izkušeni in taki, ki bodo do smrti ostali neizkušeni, se pojavlja pri nas nedeljski šofer praviloma v fičku. Od drugih avtomobilskih tipov mu ležijo (kakor mu pač dovoljuje denarnica) Opel Rekord, Moskvič in deloma (za tiste, ki so si jih mogli nabaviti) novomeški DKW 1000 S in Mercedesi vseh tipov.

Delegati za VIII. kongres ZKJ

Nezaupanje v delitvi po delu le zaradi konkretnih slabosti

Razgovor s Štefanom Cigojem in Marjanom Vidmarjem

Na mnogih volilnih konferencah v koprskem okraju so največ govorili o nagrajevanju po delu, predvsem o določenih slabostih v delitvenih sistemih, ki vzbujajo pri proizvajalcih nezaupanje in nezadovoljstvo. O tem problemu smo se pogovarjali z delegatoma za VIII. kongres ZKJ Štefanom Cigojem, sekretarjem občinskega komiteja ZK v Novi Gorici, ter Marjanom Vidmarjem, graverjem iz koprskega Iplasa.

»Po mojem mnenju o nezaupanju delavcev v delitev po delu ne moremo govoriti,« je dejal Štefan Cigoj, »naletimo pa v konkretnih primerih na nezaupanje do delitvenih sistemov. Konkretno — v obratu Iskre v Šempetru so ljudje nezadovoljni, ker se jim osebni dohodki dodeljujejo po »mnenju te in te komisije« in ne po neki objektivni oceni. Razen tega se jim ne zdi pravilno, da je delitev vezana na izpolnjevanje plana. Saj delavci niso krivi, če je plan nerealno postavljen! V Avtoprometu v Novi Gorici so šele pred kratkim uskladili dohodke v posameznih ekonomskih enotah, dotlej pa je imela npr. enota tovornega prometa zaradi konjunkture veliko večje dohodke. Nekateri menijo, da je to kompromisarstvo, a po mojem mnenju — morda je ta trditev krivoverska — je tako edino prav.

Ko govorimo o delitvi po delu ne moremo mimo stimuliranja strokovnjakov. Ti v večini primerov sploh niso vezani na proizvodnjo, ali pa kvečjemu na globalno gibanje proizvodnje. Zato seveda ni čudno, da jim delavci očitajo — dasi največkrat po krivici — visoke osebne dohodke ter se novih strokovnjakov otepajo. Celo tako daleč gre, da govore »pohajačev ne potrebujemo«, v nekem podjetju pa imenujejo upravo »bela hiša«.

Mislim, da bi bilo treba vztrajno iskati ustrezna merila za nagrajevanje strokovnjakov, čeprav je res, da na nekaterih delovnih mestih ljudje ne bi smeli biti vezani. Pojavljajo se predlogi da bi delo tistih strokovnjakov, ki opravljajo dolgoročne naloge, spodbujali z akontacijami ter po končanem delu napravili nekakšen obračun. Poudarjam pa, da pri iskanju meril nikakor ne bi smeli zahajati predaleč, kot v neki delovni organizaciji v Gorici, kjer so določili kot merilo za višino osebnih dohodkov tudi inteligenco!

V zvezi z nagrajevanjem nasploh naj omenim še, da v delovnih organizacijah delitev po delu premalo izpopolnjujejo in so zadovoljni celo s tistim, kar so napravili pred tremi leti. Mislim, da bi se morale družbene organizacije v podjetjih vsaj jeseni resneje lotiti iskanja novih rešitev ter ustvariti glede tega vzdušje konstruktivne nestrpnosti.

Ne nazadnje so sistemi delitve navadno hudo komplicirani in jih delavci ne razumejo. Če pa jih ne razumejo jim tudi zaupati ne morejo.«

—*—

Milan Vidmar, ki dela kot graver v orodjarni v koprskem Iplasu, je povedal tole:

»Ne bi rekel, da delavci ne zaupajo v delitev po delu. To pozitivno načelo pa pogosto slabo izvajamo. Zlasti smo premalo napravili glede razvoja ekonomskih enot. Nismo jim dali materialne osnove in zato se tudi delitev po delu ni nikamor premaknila.

Delitveni sistemi še vedno slone na starih osnovah — na akordu ipd. Nismo še izkoristili novih oblik — stimulirati bi bilo treba izkoriščanje notranjih rezerv, prihranke pri materialnih stroških, kvaliteto izdelkov... Ravno zato, ker proizvajalci niso dovolj zainteresirani da bi delali čimbolj kakovostne izdelke, se znajdejo mnoga podjetja na tujem trgu v težavah.

Velika pomanjkljivost je tudi to, da iščemo nove možnosti za stimuliranje navadno le pri fizičnih delavcih, medtem ko vlada glede tega pri strokovnjakih neverjetna konservativnost. S fiksnimi prejemki na eni strani destimuliramo strokovnjake, na drugi strani pa nastaja iz tega vedno ostrejši konflikt med fizičnimi in umskimi delavci.

Kot rečeno, bo ena osnovnih nalog v prihodnje krepitev ekonomskih enot; to je še zlasti pomembno sedaj, ko ukinjamo družbene investicijske sklade in dobivajo delovne organizacije več sredstev. Mislim, da statuti delovnih organizacij ne govore dovolj o tem; predvsem so vse preveč načelni.

Ko govorimo o teh vprašanjih, je treba povedati, da tudi Zveza komunistov v podjetjih ni opravila svoje naloge. Osnovne organizacije so se preveč zapirale v svoje ozke, organizacijske probleme, o delitvi pa so premalo razpravljale. Bili so celo primeri, da so ravno osnovne organizacije zagovarjale centralizirano delitev. V prihodnje bi morali komunisti z večjim posluhom obravnavati te stvari.« A. NOVAK

ŠTEFAN CIGOJ

MARJAN VIDMAR

Zabeleženo

Tudi strojem weekend?

V podjetju zbirajo podatke, primerjajo in pretresajo razloge, ki so za in proti uvedbi 42-urnega tednika. Pravzaprav so se hitro zedinili: tudi ob 42-urnem tedniku ne bi bila nič manjša proizvodnja. Vsaj tako kažejo zbrani ekonomski podatki.

Zataknilo pa se je ob vprašanju, ali naj bi zato delali vsak dan uro manj ali pa bi imeli vsako soboto prosto.

»Vsako popoldne me čaka veliko dela doma. Najbolj prav bo, če bomo delali vsak dan uro manj,« je navajala svoje argumente gospodinja.

Član kolektiva, ki ima doma kos zemlje, se je zavzemal, da bi »potegnili« en dan v tednu tudi popoldne, da bi imeli soboto prosto. V mislih je imel poljska opravila, ki bi jih lahko zmogel vsako soboto. Drugi so se zavzemali za prosto soboto zaradi weekenda, češ da bi se tako res izplačalo vsako soboto kam iti, ko bi bila dva prosta dneva.

»Med člani kolektiva so tako različna mnenja, pa odločimo z referendumom,« so končno sklenili na seji delavskega sveta. Referendum, oziroma bolje anonimna anketa, je seveda pokazala, da je več kot devetdeset odstotkov kolektiva za prosto soboto.

Marsikdo je že delal račune, kam pojde prihodnje tedne. Nenadoma pa se je pokazalo, da navzlic ekonomskim računom in demokratično izraženi volji celotnega kolektiva stvar le ni tako enostavna.

Pri sedanjih delovnih pogojih izkoriščajo v tem podjetju strojne naprave nekaj maj kot 50-odstotno. Če bi z uvedbo 42-urnega tednika imeli vsako soboto prosto, bi to pomenilo, da bi bile strojne naprave tudi toliko manj izkoriščene. Ali je mogoče dopustiti, da v času, ko govorimo o boljšem izkoriščenju kapacitet, preidemo na tako obliko skrajšanega delovnega časa, ki bi pomenila manjše izkoriščanje strojnih naprav?«

Navidez preprosta zadeva je postala zapletena. Pa ne le v opisanem podjetju. Zato ni nič čudnega, če so komisije pri občinskih skupščinah v neredkih primerih priporočile kolektivom, naj razloge še temeljiteje proučijo.

G. GUZEJ

Stroj za spajanje plastične embalaže
kupi
»SEMENARNA«
LJUBLJANA
Gosposvetska cesta 5
7018

Podjetja v Celju!
Nudim vam 2-krat tedensko prevoz blaga iz drugih krajev Slovenije v Celje po nizki ceni. Tonaža do 25 ton.
Ponudbe pod »Ugodno«.
10425

BOLNICA ZA TUBERKULOZO TOPOLŠICA
razpisuje delovno mesto
ADMINISTRATIVNE MOČI
v splošni pisarni
Pogoj: končana ekonomska/srednja šola s trileto prakso.
Stanovanje zagotovljeno.
Kolkovane ponudbe z življenjepisom sprejema uprava bolnice do zasedbe delovnega mesta.
7038

TREVIRA Perlon

Sklad za komunalno urejanje zemljišč občine
LJUBLJANA-ŠIŠKA
LJUBLJANA
Celovška cesta 135
kupi
na območju Šentvida in okolice
vseljivo eno ali več sobno stanovanjsko hišo z vrtom in gospodarskim poslopjem — lahko tudi kmetija
Ponudbe poslati na gornji naslov. 7046

ČASOPISNO PODJETJE »DELO« —
LJUBLJANA, TOMŠIČEVA 1—3
sprejme
VEČ UČENCEV ZA PRAKTIČNO IZUČEVANJE V TISKARSKIH POKLICIH
Učence in učenke, ki so z uspehom zaključili osemletko in ki bi se radi odločili za grafični poklic, vabimo na razgovor vsak dan med 8. in 11. uro v organizacijsko-kadrovskem oddelku podjetja, Ljubljana, Tomšičeva 1-I, soba 15. Tisti, ki stanujejo izven Ljubljane, lahko pošljejo pismeno prijavo.

Odprta vrata za razgovore

Po razsodbi vrhovnega sodišča v Milanu

Pred tednom dni je vrhovno sodišče v Milanu izreklo sodbe 91 obtožencem južnim Tirolcem. Zaključek sodne razprave, ki je trajala več mesecev in je v začetku vzbudila precejšnje zanimanje italijanske in svetovne javnosti, je v preteklem tednu, v času stavke tiskarjev in v dnevih dokaj dramatične krize vlade levega centra, dobil v tisku manjši poudarek, kot ga zasluži.

Vendar je večina italijanskih pa tudi tujih listov zabeležila osnovni podatek, da se je 46 obtožencev vrnilo domov. Bili so oproščeni ter amnestirani ali pa so jim odmerili kazni, ki so jih že odslužili v preiskovalnem zaporu. V milanskem zaporu San Vittore je ostalo še 22 južnih Tirolcev, ki so jih obsodili zaradi atentatov, terorizma in političnih deliktov na zaporne kazni od 6 do 15 let. Najvišje kazni so odmerili šestnajstim odsotnim obtožencem.

Med izpuščenimi je tudi generalni sekretar Južnotirolske ljudske stranke, advokat Hans Stanek, ki je bil skupaj z nekaterimi drugimi intelektualci glavna politična figura dolgotrajnega procesa.

Čeprav je glavni branilec — senator Sand — dopisniku nekega dunajskega lista izjavi »da sodišče ni pustilo vplivati od emotivnih elementov, ki se redno pojavijo na političnih sodnih procesih«, je razsodba s katero so največ let kazni prisodili odsotnim obtožencem nekatere idejne voditelje južnotirolskega separatizma pa izpustili, v bistvu le politično dejanje. To potrjujejo tudi komentarji številnih italijanskih listov, ki označujejo odločitev sodnikov (od zahtevanih skupnih 837 let zapora so prisodili vsem obtožencem 412 let) kot humano dejanje italijanskega sodstva in politično osnovo za nadaljnje razgovore tako z Avstrijo kot tudi s predstavniki južnih Tirolcev.

Nekateri južnotirolski pa tudi avstrijski ekstremni krogi ne sodijo tako. Razsodbo sodišča v Milanu so celo označili kot klufuto pravičnosti in kot nov poziv k boju za plebiscitno spreminjanje državnih meja. V Bolzanu je policija celo prijela dva osemnajstletna mladeniča, ki sta trosila listke s takšnimi gesli. Vendar je predsednik Južnotirolske ljudske stranke Silvio Magnago ugodno ocenil prihod oproščenih obtožencev v Bolzano in ob tej priložnosti dejal, da bo vodstvo njegove stranke, ki praktično združuje vse južne Tirolce, vsestransko proučilo odločitve sodišča v Milanu.

Ton omenjene izjave in nekateri komentarji avstrijskega tiska opravičujejo pričakovanja, da zaključek sodnega procesa v Milanu ne bo zavrl procesa pomiritve duhov v narodnostno mešani italijanski pokrajini ter da bo ugodno vplival na reševanje spornih vprašanj glede Južne Tirolske v bilateralnih odnosih med Italijo in Avstrijo.

T. POLJŠAK

Ameriško žito za Brazilijo

ZDA bodo letos dobavile Braziliji 2 milijona ton žita in znatne količine drugih živil. V ta namen so odobrile Braziliji dodatni kredit okoli 150 milijonov dolarjev. Cilj teh ameriških akcij je pomagati vladi Castella Branca pri premagovanju gospodarskih težav.

Pred volitvami v Čilu

Po vsem Čilu je čutiti zelo intenzivno predvolilno aktivnost. Zaenkrat ni gotovo, kateri izmed predsedniških kandidatov — ali socialistični senator Salvador Allende ali krščansko-demokratski senator Eduardo Frey — bo imel na volitvah čez šest tednov več sreče

Revolucionarna fronta narodne akcije (FRAP) je sporočila, da bi v primeru Allendove zmage na volitvah delavce, ki so zaposleni v proizvodnji, postavila na vodilne položaje v državnih podjetjih. Volilni program tega gibanja predvideva še nacionalizacijo industrije bakra, električne energije in telefonskih družb, katere zdaj nadzira privatni severnoameriški kapital.

Desničarske konservativne sile pa uporabljajo vsa sredstva, da bi preprečile zmago Allenda. Vendar imata oba kandidata skoraj enake možnosti, čeprav nekateri politični opazovalci prisojajo prednost senatorju Freyu, ker sta ga sklenili podpirati Konservativna in Liberalna stranka.

Čilska vlada je sklenila uveljaviti vrsto izrednih ukrepov, da bi zagotovila miren potek volitev.

WIEMERS **Goldwaterjev patent**

Kako si Goldwater zamišlja istočasno rešitev črnskega in južnovietnamskega problema
Vorwärts, Bonn

Razgovori s sovjetsko mladino **(III)**

Tisti s stranskega tira

Kako pomagajo mladini, ki je zašla na stranpota

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

»... Vi nas zmerjate zaradi pričesk, koketnosti in pretirane svobodnosti v obnašanju. To je zato, ker ste učiteljica in gotovo stara. V vaših časih so moški hoteli skromna dekleta s kitami in obleko do peta. Zdaj pa s temi kitami in skromnostjo ostaneš z dolgim nosom. Vse življenje obsediš sama v kotu. Biti moraš moderna, da bi komu ugajala. Kaj pa ti sicer ostane, če nisi ravno lepotica ...?!

To je odlomek iz pisma, ki ga je pisala neka Nina učiteljici Okoemovi v odgovor na njen članek v »Večerni Moskvi«, v katerem je pobarala tista mlada dekleta, ki gledajo samo na pričeske in obleke in ki jih zanimajo samo zabave ter zunanji blesk.

Šli so po Kutuzovskem prospektu. Vsi štirje so bili stari okrog sedemnajst, osemnajst let. Oblečeni so bili v kavbojke in pisane srajce, glave pa so imeli okrašene z razmršenim čopom las, po vzoru slavnih beatlesov. Eden je imel čez ramo obešenó kitaro, drugi pa je nosil harmoniko, iz katere je od časa do časa izvabljal čudne zvoke. Opotekali in prerivali so se po širokem pločniku, ki je bil zanje očitno preozek, kajti vsi štirje so bili do kraja pijani ...

... Triindvajsetletna Olja je iz dobro situirane družine. Morda prav zato ni nikoli znala ceniti dela in tudi študirati se ji ni dalo. Živela je od slave, ki ji jo je prinašala privlačna zunanjost, modno oblačenje, znanje najmodernejših plesov, zanimanje fantov. Družila se je s posebnim krogom mladine, ki se je imela za nekaj višjega, posnemala vzore iz filmov in se izživljala v domačih zabavah. Slučaj jo je seznanil z mladim znanstvenikom-geologom, v katerega se je resno zaljubila. Več mesecev sta hodila skupaj, ko pa ga je vprašala, kaj misli z njo, ji je dejal, da nič, da se pri njej in njeni druščini pač lahko razvedri in ne misli o ničemer. Po težkem delu je to zanj razvedrilo. Zaljubljeno Oljo je zavest, da je le igračka, streznila. Obupana se sprašuje, kaj zdaj, ko po starem ne more več živeti, drugače pa ne zna, kako naj najde svoje mesto, kaj naj stori, da jo bodo drugi spoštovali ...?

To so odlomki zgodb in usod mladih sovjetskih ljudi, ki so se znašli na stranskem tiru. O njih in podobnih sem se pogovarjal na CK in moskovskem gorkomu Komsomola. Gre za malenkosti, toda zdi se mi, da so prav takšni, na videz drobni spodrsljaji vredni več pozornosti kot pa ekstremni primeri, ki se končajo v kriminalu in ki so tako izredni, da jih ni mogoče jemati kot osnovo za razgovor o še tako majhnem delu sovjetske mladine.

»Zakaj pride do takšnih stranpoti?«, sem vztrajno spraševal. »Tuji vplivi«, so mi odgovarjali, vendar ne tudi prepričali. Res je, da po raznih, deloma legalnih, deloma ilegalnih kanalih prihaja sem kar precej filmov, glasbe, revij, knjig in podobnega materiala, ki je v dokajšnji meri nosilec tujih vzorov in pogledov na življenje. Tako so se na primer pritoževali nad jugoslovansko revijo »Film«, ki jo tu legalno prodajajo, češ da je idejno škodljiva, da širi kult individualizma, zvezdništva, nagote in podobno. Res je tudi, da prihaja v Sovjetsko zvezo vedno več tujcev z Zahoda, ki prinašajo s sabo hote ali nehote svojo miselnost in poglede. Dejali so mi celo, da so se zadnje čase znašli kar med dvema frontama tujih vplivov, ki prodirajo z Zahoda in z Vzhoda (Kitajske).

Nedvomno je v tujih vplivih del resnice. Toda časi, ko je bila Sovjetska zveza tesno zaprta za vse iz tujine, so minili. Tudi tu se v vedno širšem toku pretakajo ideje, pogledi na življenje in mnenja iz domala vsega sveta. To je proces, ki se mu ni mogoče izogniti in ki poleg mnogih dobrih strani prinaša pač tudi marsikaj nezdravega. Zdi pa se mi, da je dokaj brezupno boriti se proti škodljivemu vplivu te ali one knjige ali filma ali česa podobnega s tem, da se da takšna stvar na indeks.

Rekel bi tudi, da je razen tujih vplivov del resnice še v tem, da razmeroma hitro naraščanje standarda omogoča delu mladine, da udobno živi na račun visokih dohodkov staršev, da ji ni treba delati ali študirati in je zato razmeroma lahek plen »tujih vplivov«. Posredno so mi to tudi potrdili z izjavo, da je na ideološkem področju glavna naloga Komsomola vzgajati mladino v duhu spoštovanja in ljubezni do dela.

Proti takšnim pojavom, ki so v precejšnji meri posledica hitrih sprememb, se Komsomol ogorčeno bori z vsemi možnimi sredstvi, od propagande in močno razširjenega ideološkega dela med mladino, široke popularizacije »zgledov«, zakonskih ukrepov do individualnega dela s posamezniki. Ena od oblik, ki se mi je zdela zares uspešna, je pomoč mladim delavcem, ki prvič pridejo v tovarno ali podjetje. Pripovedovali so mi, da je odnos do njih marsikje slab. Ne poznajo še dela pa jim zato ne zaupajo in jih odrivajo na slabša mesta, kjer manj zaslužijo in se ne počutijo enakopravne. Tako obravnavanje mladih delavcev je huda nevarnost, da jim vzbudi odpor do dela, da v njem ne najdejo zadovoljstva, od česar je samo še korak do stranskega tira. V mnogih tovarnah je zato Komsomol organiziral šole za mlade delavce, ki jim dajejo tisto, kar jim splošna šola ni dala, in jim pomagajo, da se čimprej kot polnopravni člani vključijo v kolektiv.

Drugače pa obravnavajo pojave huliganstva, pijanstva in podobne izpade. S takimi stvarmi obračunavajo brez milosti. Zakoni tu nudijo možnosti za zares drastične in kot pravijo tudi učinkovite ukrepe. Mlade razgrajače in huligane lahko pošljejo za več mesecev na delo v oddaljene predele Sovjetske zveze, kjer jih navadno mine volja do pijanskih in pobalinskih pustolovščin. Komsomol ima tudi svoje skupine »družinikov« — nekakšnih prostovoljnih redarjev — ki preprečujejo javno udejstvovanje huliganov. Razen neposrednih posegov in izročanja prestopnikov varnostnim organom se »družiniki« poslužujejo v velikem obsegu tudi javne obsodbe. To jim je omogočeno preko tiska, od centralnega do lokalnih ali obratnih listov, in s pomočjo raznih drugih načinov. Tako je na primer mogoče videti na mnogih javnih mestih izložbe, v katerih so slike ali karikature prestopnikov z njihovimi polnimi imeni, starostjo, poklicem in stanovanjem ter natančnim opisom kdaj, kje in kako je imenovani prekršil splošno veljavne moralne norme.

JANEZ STANIČ

Prvo srečanje v Urugvaju

Na obisku pri Unidad Sindical

Razgovor o novi sindikalni organizaciji Latinske Amerike

OD NAŠEGA POROČEVALCA

Ko sem prišel na sedež CTU, so delegati pravkar odhajali. Čakati Sergio Otero s progastim jopičem iz Paname, pa vitki Onofre Guevora z brčicami iz Nikaragua in resnobni Gonzalo Villalba iz Ekvadorja so si razdelili karte skandinavske letalske družbe SAS za vrnitev preko Santiaga domov. In vendar sem z njimi, z argentinskim delegatom, sivolasim Antonijem Cohrero in seveda z domačimi urugvajskimi funkcionarji načel aktualen pogovor o zaključnem sestanku.

Za Urugvaj, najmanjšo, a najbolj gosto naseljeno in sorazmerno najbolj demokratično državo Latinske Amerike, običajno pravimo, da je značilna po svojem sindikalnem gibanju. In dober posluh — ali točneje golo naključje — me je res privedlo v Montevideo prav tisti dan, ko se je končalo ustanovno zasedanje koordinacijskega sveta nove levičarske sindikalne organizacije Latinske Amerike, Unidad Sindical de America Latina. To organizacijo, ki je konkurenčna proameriški ORIT in Toledanovi CLASC, so postavili na noge pred dobrimi tremi meseci v Braziliji in ustanovnega kongresa se je udeležil tudi predstavnik jugoslovanskih sindikatov. Pozneje so odprli stalni sekretariat za ves kontinent v Santiagu de Chile, vendar so imeli neke težave zaradi ukrepov čilskih oblasti proti nekaterim tujim članom sekretariata. Sestanek koordinacijskega sveta naj bi bil šele avgusta, vendar so se zaradi dogodkov v Braziliji sestali v Montevideu že zdaj. Prihodnji sestanek naj bi bil letos septembra v Čilu, takoj po predsedniških volitvah v tej deželi, da bi presodili novi položaj.

»Toda siceršnji sklepi sedanjega sestanka in sploh glavni nameni nove sindikalne centrale?«, sem se zapletel v razgovor z Mariem Nogueiro, članom izvršnega komiteja. »Glavni sklep našega zasedanja je bila potrditev vsega, kar je bilo sklenjeno na kongresu v Braziliji glede potrebe po enotnosti sindikalnega gibanja v Latinski Ameriki; največji uspeh pa je bilo že samo dejstvo, da je do sestanka kljub represivnim režimom v mnogih državah Latinske Amerike vendarle prišlo.«

Na sestanku v Montevideu so bili poleg Urugvajcev delegati iz Nikarague, Ekvadorja, Paname, Čila, Venezuele, Bolivije, Argentine, Brazilije in Kolumbije. Pač pa iz Mehike in Kostarike zaradi tehničnih razlogov in iz Peruja zaradi pritiska ni bilo nikogar. Prav tako tudi niso prišli delegati s Kube; kot sem dobil vtis, zaradi domačih, urugvajskih oblasti ne, bil pa je sicer sestanek kljub temu v znamenju mnogih simpatij do Castrovega režima na Kubi.

Najbolj mi je seveda padlo v oči, da je bil navzoč tudi sindikalni delegat iz Brazilije, ki je prišel s povsem rednim potnim dovoljenjem. Unidad Sindical je sicer odločno proti sedanjemu režimu, vendar sem dobil vtis, da se je s prevratom že sprijaznila in da skuša na tej osnovi pridobiti nazaj sindikalne pravice. Nova latinskoameriška sindikalna centrala, ki jo je tudi ILO pri OZN že priznal za regionalno organizacijo, je priredila celo na ženevski konferenci sestanek, posvečen vprašanju delavsko-sindikalnih svoboščin v Braziliji. »Tu so seveda nastopali v imenu brazilskih delavcev neki infiltrirani, kvazi-sindikalisti — predstavniki ORIT in s tem ameriškega imperializma,« so pripovedovali. Tudi na zasedanju v Montevideu so sprejeli dolgo poslanico, naslovljeno na delavce in svobodoljubne ljudi Brazilije v zvezi s preteklim državnim udarom. Vendar pri vsem tem niso uporabljali hudo ostrih izrazov. Ko sem vprašal Nogueira, na kakšen način menijo, da bi se naj obnovile sindikalne in druge svoboščine v Braziliji, je pomenljivo rekel, da na to raje ne bi odgovoril, ker bi lahko škodil stvari.

Unidad Sindical ima kot osnovno zaledje svojih zahtev v prid izboljšanja življenjskih pogojev delovnih ljudi Latinske Amerike predvsem namen utrjevati nacionalno in profesionalno enotnost sindikalnih zvez. Po njihovi zamisli naj bi bila v vsaki deželi samo ena enotna sindikalna zveza, kjer je pa več sindikalnih central, naj bi se le-te povezale vsaj glede predstavništva v internacionalnem smislu. Prav tako naj bi se povezale preko meje svojih dežel razne poklicne sindikalne zveze. Baje so kot prvi že dosegli tako povezavo v okviru vse Latinske Amerike člani sindikata bančnih uslužbencev; čeravno ti niso člani njihove centrale, so bili vendar gostje na njihovem zasedanju, in to je vsekakor pozitivno.

Tudi splošna politična usmeritev Unidad Sindical je gotovo demokratična in napredna. Na sestanku v Montevideu so sprejeli vrsto deklaracij zoper vojaško desničarske režime, zoper imperializem, kolonializem, neokolonializem in rasno diskriminacijo. Vendar se pri nekaterih ocenah zaradi svoje izrazito levičarske, včasih tudi že kitajsko obarvane opredelitve, npr. v obsodbi režimov v Boliviji in Venezueli, ne najbolj koristno vežejo na le ene strankarske interese v deželi. Latinskoameriške dežele so zaostale in izkoriščane, v njih se prepletajo mnogi tuji imperialistični interesi in včasih tudi nejasnosti lastnih pogledov, kar prav pri sindikalnih, temperamentno prizadetih akcijah utegne voditi ponekod tudi do dvoreznih odločitev.

Vsekakor pa je bilo zanimivo, kar mi je pravil delegat iz Paname o nadaljnji diskriminaciji panamskih delavcev pri plačevanju v kanalski coni in o najnovejši akciji za oblikovanje stanovanjskih sindikalnih svetov v obrambo najemnikov. Zastopnik iz Movimento de unidad e coordinacion sindical Argentino je bil npr. s sedanjim režimom bolj zadovoljen kot s Frondizijevim, hkrati pa je trdil, da so trenutno peronistični sindikati ofenzivnejši proti vladi in da včasih s svojimi tveganimi potezami onemogočajo koristnejša pogajanja. Podpredsednik ekvadorskih sindikatov je razkril, da je vojaška diktatura, ki je lani prevzela oblast, prepovedala njihove sindikate in da je zaradi množičnih odpuščanj pod sumničenjem komunizma brezposelnih 600.000 ljudi, tako da se še združujejo sindikati, partija, liberalci in konservativci zoper vojaško junto. Mladi delavec iz Nikaragua pa mi je na vprašanje, če bo imel težave z desničarskim režimom, ko se vrne, odvrnil: »No, mogoče me bodo kaki dve uri zasliševali.«

Pogumni so ti fantje — sem si mislil — ali pa so tudi v teh hudih diktaturah povsod špranje. »Sicer se pa mogoče še kdaj srečamo,« sem jim dejal glasno, in najbolj resnoben med njimi, oni iz Ekvadorja, pa mi je za vsak primer dal šifro, pod katero bi ga našel.

BOGDAN POGAČNIK

Vojaška junta v Ekvadoru

Šef vojaške junte v Ekvadoru Guillermo Freire je sporočil, da je mogoče prve parlamentarne volitve pričakovati šele čez štiri leta. Dodal je še, da voditelji vojaškega režima »ne želijo slišati« zahtev političnih strank.

Zaradi tega pa položaj v Ekvadoru seveda ni normaliziran. Opoziciji so dale novo dinamiko levičarske politične sile, ki so pozvale ljudstvo, naj se »upre vojaški diktaturi«. V državi se je začelo ustanavljati skrivno gibanje odpora, katerega člani so v zadnjih dneh opravili več diverzantskih akcij v Quitu in po drugih mestih.

Konservativne in desničarske politične stranke, kot liberalci in krščanski socialisti, so prav tako proti vojaški junti. Vendar sta to heterogeni politični stranki, ki ju vodita nekdanja predsednika Ekvadora Camilo Ponce in José Maria Velasco Ibarra. Ta opozicija brani svoje razredne interese in ne more ogroziti stabilnosti vojaške junte.

SODIŠČE JAVNOSTI — Ob karikaturah huliganov so v izložbah tudi natančni osebni podatki tistega, ki je kršil splošno veljavne moralne norme. Foto: Stanič

Vzroki prve svetovne vojne **(XXVI)**

Willy, Nicky, George in babica

Grey zahteva »takojšnji odgovor«

4. avgusta zvečer, ko se je »največji dan v zgodovini nemškega rajha« nagnil v noč, se je Anglija odločila za dokončni odgovor na nemške provokacije, odgovor, ki ga je ves svet z napetostjo in nestrpnostjo pričakoval. Dopoldne je zasedala vlada in po daljši mučni debati sklenila, da je treba poslati Berlinu ultimat. Ultimat v dveh delih.

Zunanji minister Grey je najprej zahteval od nemške vlade, naj zagotovi, da napovedanih akcij proti Belgiji ne bo. Zahteval je »takojšen odgovor«. Toda ker ni bil določen natančen rok za odgovor in ker niso bile niti z besedico omenjene morebitne sankcije, ki bi sledile, če bi bil odgovor negativen, je bila ta Greyeva zahteva tehnično samo »diplomatski korak« ne pa ultimat. Angleški minister je še vedno upal na čudež. Bil je zmeren, da bi omejil nemško nezmernost.

Grey je čakal, dokler ni imel zanesljivih poročil o nemškem vdoru v Belgijo. Šele ko je iz Bruslja prišel telegram s sporočilom, da so nemške čete dosegle porušene mostove na reki Maas, je poslal v Berlin drugo noto.

Tudi ta nota je bila sestavljena v uglajenem diplomatskem jeziku, vendar pa je bila njena vsebina povsem nedvoumna in jasna. »Anglija se čuti obvezano, nastopiti v obrambo pogodbe o belgijski nevtralnosti, pogodbe, ki obvezuje tudi Nemčijo«. Berlin mora odpoklicati svoje čete iz Belgije in svečano izjaviti, da bo spoštoval belgijsko nevtralnost. »Zadovoljiv odgovor pričakujemo v štirih urah, do polnoči. Če Nemčija do te ure ne bo mogla odgovoriti, bo britanski veleposlanik v Berlinu zahteval svoj potni list« ...

Razjarjeni kancler

Ultimat je izročil kanclerju Bethmannu sir Edward Goschen, dolgoletni angleški predstavnik v Nemčiji. Njun razgovor ob izročitvi ultimata citirajo vsi zgodovinarji, ki se ukvarjajo z vzroki prve svetovne vojne.

Bethmann je bil »silno razburjen«, kot je zapisal Goschen. Bethmann pa je po vojni sam izjavil: »Kri mi je vrela spričo svetohlinskega poudarjanja belgijske nevtralnosti, ko pa sem natančno vedel, da Anglija stopa v vojno iz povsem drugih razlogov«. Njegova jeza ga je zapeljala k izjavam, ki so ga napravile »nesmrtnega«. Dejal je, da Anglija počne »nekaj neverjetnega«, ko stopa v vojno z narodom, s katerim jo povezuje »rasno sorodstvo«. »Ravna kot nekdo, ki zabode nož v hrbet človeku, ki se bori z dvema napadalcema, dednima sovražnikoma, za življenje«. Zaradi tega strašnega koraka bo Anglija nosila odgovornost za vse, kar se bo zgodilo. »In to zaradi ene same besede — 'nevtralnost' — zaradi nepomembne krpe papirja!« ...

Ob tem stavku — ki je odmeval po vsem svetu — se Goschen ni spuščal v debato. Odgovril je samo: »Če je za Nemčijo iz strateških razlogov življenjskega pomena, da njene čete korakajo skozi Belgijo, potem je za Anglijo življenjskega pomena, da izpolni, kar je svečano obljubila«. Bethmann ni bil pripravljen poslušati razumne argumente, zato je ostro prekinil razgovor.

»Rasno izdajstvo«

Ko je Goschen odhajal, sta se po berlinskih ulicah vozila v odprtem avtomobilu dva uslužbenca uradnega lista »Berliner Tagblatt« in metala v množico posebne izdaje z — nekoliko prezgodnjim — sporočilom, da je Anglija napovedala vojno Nemčiji. Še tisto uro so podivjani demonstrantje demolirali poslopje britanskega veleposlaništva. V hipu je postala Anglija »prvi sovražnik«. Očitali so ji »rasno izdajstvo« in v časopisih so se pojavili članki uglednih nemških profesorjev o »perfidnosti«, »pokvarjenosti«, »kramarski duši« angleškega naroda, ki nima nič več skupnega z germansko moralo, »ki je ostala nedotaknjena samo v duši nemškega naroda«.

Čeprav je vedel, da Anglija ne bo mirno trpela ogrožanja njenih interesov na evropskem kontinentu, je bil tudi cesar Wilhelm zelo vznemirjen in prepaden ob dogodkih tistega večera. Znašel se je v boju z dvema monarhijama s katerima je bil povezan s tesnimi sorodstvenimi vezmi. Ruski car Nikolaj je bil njegov bratranec — v pismih ga je vedno imenoval »Nicky« — in tudi angleški kralj Jurij je bil njegov bližnji sorodnik.

Kako zelo so ga zapustile moči nazorno priča naslednji njegov »duhoviti« komentar tiste noči, ki si ga je zapisal eden izmed njegovih najbližjih dvorjanov: »Da sta me Nicky in George tako grdo izdala! Če bi moja babica še živela, tega gotovo ne bi dopustila!« ...

(Se nadaljuje)

Sedem dni

Masohizem dipomacije ZDA

V Washingtonu že več dni zaseda Organizacija ameriških držav na ravni zunanjih ministrov — brez enega. Mehika je poslala svojega stalnega zastopnika v tej organizaciji, zunanji minister pa je ostal doma, da bi kar najbolj zgovorno demonstriral mehiško obsojanje glavne točke dnevnega reda — razprave o pritožbi Venezuele zaradi kubanske »subverzije in oskrbovanje venezuelskih gverilcev z orožjem«. Posebna komisija OAD je »dokazala« točnost pritožbe. Razpravo odlagajo že od februarja.

Ministri centralno ameriških bananskih republik bodo z washingtonskega govorniškega odra nadaljevali začeto gonjo, ki naj bi pripeljala do popolnega izoliranja in blokade Kube. Fidel Castro pa bo na drugi strani zaliva po vsej verjetnosti istočasno ponovil nedavne ponudbe o pripravljenosti na pogajanja z ZDA, brez kakršnihkoli naprej postavljenih pogojev. Ponudil bo brža znova normaliziranje odnosov in obnovo trgovine, ki naj bi dala sredstva za pučevanje odškodnine za ameriško nacionalizirano premoženje.

Že ti našteti elementi bi zadostovali v ilustracijo absurdnosti nastalega položaja. Toda to še zdaleč niso vse nevšečnosti, sredi katerih so se znašle ZDA. Zveni čudno, da so v nevšečnostik prav ZDA, ki so bile vendar vselej javni ali pa tajni pobudnik akcij in represalij proti Kubi. Toda dejstvo [illegible] tudi če bi se na ministrskem sestanku OAD zbrala potrebna večina za obsodbo Kube, bi

le-ta ne bila bistveno prizadeta. In to iz več razlogov. Mehika, za njo pa Čile, Urugvaj, Bolivija, ki edine izmed članic OAD še vzdržujejo diplomatske, trgovske in ostale odnose s Kubo, so se že skoraj definitivno odločile, da ne bodo uveljavljale kazenskih ukrepov, tudi če bi jih organizacija odobrila. Položaj se torej za Kubo ne bi spremenil in bi odločitev o represalijah pomenila čisto formalnost. Njena izoliranost v tej hemisferi ne bi bila nič večja ne manjša v odnosu do ZDA in latinskoameriških vlad.

Zmaga na sestanku bi v resnici pomenila za ZDA poraz. Mehika namreč bolj ali manj grozi, da ne bo ostala pri ignoriranju sklepov, marveč utegne izstopiti iz organizacije. Ali bi ji sledile tudi ostale tri države, še ni povsem jasno. Toda izstop Mehike bi pomenil začetek razkroja OAD.

Mehika, Čile, Urugvaj in Bolivija — in ne samo te, marveč tudi Argentina in Brazilija, ki prav tako nista naklonjeni odločitvam, ki bi bile obvezne — z branjenjem Kube branijo pravzaprav svobodo svoje politike, preprečujejo pot ameriškim težnjam po vmešavanju v njihove notranje zadeve. Preveč stvari je na tehtnici. Praktično kaže, da je po vsem tem za Ameriko možen samo kompromis.

Ministri OAD bi sicer Kubo verbalno obsodili, Venezuela bi dobila navidezno zadoščenje, sankcije bi pa uveljavljal, kdor bi hotel. Dobra stran takega izida za ZDA bi bila, mimo drugega, tudi ta, da bi jih rešila verjetne nove kompromitacije s Sovjetsko zvezo, ki je zadnje dni v »Pravdi« opozarjala na možnost resnih posledic v primeru novih akcij proti Kubi. In glede na odnose med Moskvo in Pekingom to vsekakor niso bila prazna opozorila.

Po vsem tem si je težko pojasniti le eno: kako, da so bile ameriške kalkulacije tako poenostavljene, in kako, da si je ameriška diplomacija nastavila žebelj, ki je moral predreti njena kolesa.

Utrjevanje Organizacije afriške enotnosti

V živahnih, kdaj pa kdaj tudi polemičnih razpravah, je minevalo dan za dnem zasedanje Organizacije afriške enotnosti v Kairu. Več kot 30 delegacij se ni zbralo, da bi izgubljalo čas v visoko letečem frazarjenju, marveč, da bi v resnem delovnem vzdušju ocenilo rezultate enoletne dejavnosti svoje organizacije. Z občutkom za realizem so se lotevali posameznih problemov. Zavedajoč se težav so začrtali okvire nalog do 3. zasedanja, ki bo jeseni 1965 v Akri, določili sedež in imenovali generalnega sekretarja.

Diskusije so pokazale, da zbrani voditelji ne gledajo formalistično na afriško enotnost, marveč da se temeljito zavedajo dolgotrajnosti tega procesa glede na nesoglasja, različnost teže, stopnjo politične in gospodarske odvisnosti od bivših metropol, nezaupanje, ki še ločuje posamezne dežele. Skoraj bi rekli, da ravno spoznanje — in priznavanje — teh činiteljev nudi osnovo in omogoča iskanje prave poti, iskanje stičnih točk in skupni imenovalec za skupne akcije. Prav nič jim ne bi koristilo, če bi bili z aklamacijo sprejeli Nkrumahove maksimalistične predloge o ustanovitvi vseafriške vlade, parlamenta, enotnega vojaškega poveljstva, skupnega tržišča in kopice podobnih organov, saj bi se pri tem tako in tako zavedali, da bi ti sklepi ostali še precejšen čas samo mrtev dokument. Zbrali so raje postopnejše metode, ki vlivajo več upanja v uspeh.

Osrednji in primarni problem sodobne Afrike je nedvomno osvoboditev kontinenta, zakaj vse dokler ostajajo na njenih tleh stare klasične oblike kolonializma, prisotnost le-teh pomeni potencialno nevarnost tudi za že osvobojene dežele, hkrati pa takšen položaj lajša »vtihotapljanje« neokolonializma. Afriški vrh je zato realiziral predvsem dosedanje delovanje komiteja devetorice za osvoboditev ter na osnovi enoletnih izkušenj revidiral lanska priporočila, ki so bila neelastična, kar zadeva organizacijske oblike odporniških gibanj, medtem ko so prepuščala na drugi strani dobri volji in samoiniciativi spolnjevanje moralne obveznosti o finančnem podpiranju le-teh. V ta kompleks sodijo tudi sklepi glede Južnoafriške republike in povečanju pritiska na zahodne države, ki podaljšujejo anahronistično vlogo »zaščitnikov afriških narodov, ki še niso dozoreli za politično samostojnost«. Ob vseh teh pretežno političnih vprašanjih je pa ostala morda nekoliko preveč v ozadju ekonomska problematika.

Vzporedno z uradnim dnevnim redom se je odvijal še neuradni program tihe diplomacije. Predsednika Sekou Toure in Burgiba sta sondirala teren za normaliziranje odnosov med Marokom in Mavretanijo. Vsekakor je bil napredek že to, da so se delegati obeh držav udeležili konference in v delu komisij konstruktivno sodelovali. Po nepotrjenih vesteh bi utegnilo priti še pred koncem leta v Tuniziji do srečanja kralja Hasana II. in Moktarja Uld Dadaja,

ob katerem bi bila navzoča, mimo Burgibe, tudi Senghor in Sekou Toure, ki si že dolgo prizadevata zgladiti ta spor.

Naposled bi lahko omenili tudi dogovor zunanjih ministrov Somalije, Etiopije in Kenije, da se bodo tri države vzdržale vsakršne akcije za spreminjanje statusa quo na njihovih mejah. Pomena tega dogovora ne more zbrisati niti dejstvo, da je somalijski predstavnik odrekel svoje soglasje z delom resolucije, ki priporoča, naj bi afriške države ne težile k spreminjanju meja po izobejanju neodvisnosti, čeprav so to meje, ki so jih zarezali kolonialni gospodarji. Odrekanje tega soglasja je namreč lahko samo taktična poteza, ki bi Somaliji jamčila pravico, da v primernem trenutku regulira ozemeljske in narodnostne probleme z bileteralnimi pogajanji.

Stran, na kateri stoji Afrika v svetovnih političnih tokovih, je dovolj znana, da ni treba izgubljati odvečnih besed glede tega, da je afriški vrh znova poudaril svojo opredelitev za politiko miru, razorožitve in nevezanosti.

VIDA HREŠČAK

Otroci na počitnicah - je kateri vaš?

POD ŠOTORI V STRUNJANU — Na hribu nad strunjanskim zalivom so razpeli svoje šotore taborniki odreda Rumenih sokolov iz Šempetra pri Novi Gorici. V svoj tabor pa so letos povabili tudi skupino Rdečih sokolov iz Gradca, katerim vračajo gostoljubnost za zimovanje letos pozimi v Avstriji. Skupno delo, dolžnosti in igre so navezale mlade ljudi iz sosednjih držav, tako da jih je v taboru moč ločiti le po različnih krojih. Razen tekmovanj v taborniških veščinah pa je gotovo najbolj priljubljena zabava — kopanje v toplem morju. Foto: Šelhaus

Razmočena tekmovališča

Prvi dan XX. atletskega prvenstva Jugoslavije v Sarajevu

SARAJEVO, 25. jul. (Po telefonu). Samo kakih 100 gledalcev je danes na sarajevskem stadionu Koševu prisostvovalo otvoritvi letošnjega jubilejnega XX. atletskega prvenstva Jugoslavije. Po običajnih formalnostih je tekmovanje odprl podpredsednik Atletske zveze Jugoslavije Artur Takač.

Naprave na stadionu niso bile v najboljšem stanju, kar pa gre deloma vsekakor pripisati nenehnemu včerajšnjemu in današnjemu dežju. Še vsa sreča, da med tekmovanjem ni deževalo. Največ težav so imeli skakalci.

Mnogo prijav je ostalo neizpolnjenih, tako da je bila udeležba za državno prvenstvo — v nekaterih disciplinah prav skromna.

Že prvi rezultati so dali prav naši včerajšnji ugotovitvi, da posebnih rezultatov v danih okoliščinah ne gre pričakovati. Tako se pač kaže zadovoljiti z boji za najvišje uvrstitve in pa za mesta v izbranih vrstah za dvoboja z Bolgarijo prihodnji teden v Ljubljani.

Sicer pa so rezultati sami najbolj zgovorni. Za zmago na 110 m z ovirami je letos na primer zadostoval izid 15,2. Dosegel ga je **Petrušić (CZ)**, za njim pa sta se uvrstila **Botić (MI) 15,3** in **Bauer (CZ) 15,8.**

V metu kopja je vse do 5. serije presenetljivo vodil Spilar (Kl), nazadnje pa je v odsotnosti rekorderja Miletića vendarle zmagal Galić: **Galić (P) 71,64, Spilar (Kl) 68,31, Trifunović (CZ) 66,06, Popek (Lj) 65,80.**

Skok v višino za ženske je navrgel zanesljivo zmago Olgi Gere-Pulić, ki pa zaradi slabega odskočišča ni zmogla več ko 160 cm. Prijetno presenečenje je drugo mesto Celjanke Kelčeve pred vrsto rutiniranih tekmovalk: **Gere (V) 160, Kelc (Kl) 150, Mrinjek (Sj) 150.** Pečetova ni startala.

Meta krogle za moške in ženske sta postregla z le povprečnimi rezultati in med moškimi nobenega govora ni bilo o izpolnjevanju olimpijskih norm ali novih rekordih: **Jocović (CZ) 17,42, Barišič (Sl) 17,06, Tomasović (P) 16,90.** Pikula ni tekmoval. Med ženskami je na najvišjo stopnico zmagovalnega odra stopila manj znana tekmovalka — domačinka Šporer: **Šporer (ŽS) 13,46, Kačič (B) 13,38, Bosnić (P) 12,40, 6. Stamejčič (Kl) 12,15.**

V teku na 80 m z ovirami je zmagala **Stamejčičeva** (v predteku 10,9) pred **Babovičevo**, v teku na 100 m za moške pa — po neuradni oceni — **Karasi.** Najboljša rezultata polfinalnih preizkušenj: 400 m moški — Stanovnik (OS) 48,9, 100 m ženske — Luncer (Ml) 12,3.

Kaninska žičnica

Te dni je Soško gozdno gospodarstvo trasiralo za občino Tolmin bodočo kaninsko žičnico. Dela je osebno vodil znani prizadevni turistični delavec direktor SGG inž. V. Klajnšček. Prisostvovala sta tudi iniciator zamisli kaninske žičnice prof. F. Avčin in krajevni poznavalec Andrej Mihelčič-Grlja. Za zgornji del od planine Krnica pod Prestreljeniško sedlo so našli izredno ugodno lokacijo Spodnji del do Krnice bo trasiran začetkom avgusta. Izhodiščna postaja bo po vsej priliki pri šoli v Plužni.

S kaninsko žičnico bi bovški turizem izredno pridobil. Sedanja kratka poletna turistična sezona bi se raztegnila domala celo leto. V Trstu, Gorici in Vidmu se že zanimajo za to smuško možnost, saj jim je naš visoki in sončni Kanin v snegu najbližje in so ga navajeni še izpred vojne.

Zadnja vest — Važič 3:43,4

V teku na 1500 m je Celjan Važič — čeprav brez konkurence — postavil nov slovenski rekord 3.43,4 in le za 4 desetinke zaostal za najboljšo znamko SFRJ. Ostali prvaki — moški: 3000 m — ZUNTAR (K) 8:38,6 pred Kovačem (B), 100 m — KARASI (Kv) pred Pavlovićem (P) — oba 10,5, Zaletel 10,7 in Kolnik 10.8, 400 m — BOSNAR (Ml) pred Stanovnikom (OS), daljina — MUNJIC (Cr) 748 cm, ženske: 100 m — LUBEJ (Kl) 12,9 pred Šikovec-Luncerjevo (Ml), 400 m — FARKAS (V) pred Podmiščakovo (Kl), 80 m ovire — STAMEJČIČEVA (Kl) 10,9 pred Babovičevo.

Tekmovanje nadaljujejo in ga bodo zaključili jutri.

MARKO ROZMAN

Spored dirke »Po Jugoslaviji«

Nad 1600 kilometrov v štirinajstih dneh

I. ETAPA	
Nedelja, 26. 7. Skopje—Titov Veles—Skopje	110 km
II. ETAPA	
Ponedeljek, 27. 7. Skopje—Niš	197 km
III. ETAPA	
Torek, 28. 7. Niš—Beograd	224 km
IV. ETAPA	
Sreda, 29. 7. Beograd—Novi Sad	70 km
V. ETAPA	
Četrtek, 30. 7. Novi Sad—Ruma—Loznica	122 km
VI. ETAPA	
Petek, 31. 7. Tuzla—Sarajevo	182 km
Sobota, 1.8. Prost dan — Ilidže pri Sarajevu	
VII. ETAPA	
Nedelja, 2. 8. Sarajevo—Zenica	84 km
VIII. ETAPA	
Nedelja, 2. 8. Zenica—Travnik	60 km
IX. ETAPA	
Ponedeljek, 3. 8. Jajce—Banja Luka (ekipno)	
X. ETAPA	
Ponedeljek, 3. 8. Banja Luka—Nova Gradiška	77 km
XI. ETAPA	
Torek, 4. 8. Nova Gradiška—Karlovac	196 km
XII. ETAPA	
Sreda, 5. 8. Karlovac—Pulj	210 km
XIII. ETAPA	
Četrtek, 6. 8. Pulj—Koper	100 km
XIV. ETAPA	
Četrtek, 6. 8. Koper—Nova Gorica	110 km
XV. ETAPA	
Petek, 7. 8. Nova Gorica—Vršič	109 km
XVI. ETAPA	
Petek, 7. 8. Kranjska gora—Ljubljana	90 km
XVII. ETAPA	
Sobota, 8. 8. Ljubljana—Novo mesto (kronometer)	60 km
XVIII. ETAPA	
Sobota, 8. 8. Novo mesto— Zagreb	76 km

Udeleženci dirke v Skopju

Danes I. etapa

SKOPJE, 25. jul. — Semkaj so že prispeli udeleženci tradicionalne in letos hkrati tudi jubilejne kolesarske dirke »Po Jugoslaviji«. Na letošnji dirki sodeluje 13 držav in 6 domačih ekip s skupaj 114 tekmovalci.

Jutri bo start I. etape Skopje—Titov Veles—Skopje, dolge 117 km. Start in cilj bosta na mestnem stadionu, kjer bo tudi defile udeležencev.

nogometni turnir Newyorški

Danes: Crvena zvezda : Zaglebie

NEW YORK, 25. jul. — Na stadionu Randal Island bodo jutri zadnje tekme drugega dela letošnjega mednarodnega nogometnega turnirja. V prvi skupini je, kot je znano, zmagal poljski klub Zaglebie z 9 točkami, medtem ko jih imata Crvena zvezda in Schwehat po 6. Jutrišnje srečanje s prvakom skupine Zaglebie je priložnost za C. zvezdo, da se rehabilitira za dosedanje rezultate, ki ne ustrezajo moči jugoslovanskega državnega prvaka.

Igralci Crvene zvezde se vsi čas pritožujejo, da so utrujeni. Organizator je več pričakoval od jugoslovanskega prvaka, kar je razvidno tudi iz tega, da ga je določil za zadnje srečanje v pričakovanju, da bo le-to odločilno.

Ameriška televizija je sporočila, da bo prenašala jutrišnje srečanje med poljsko ekipo in Crveno zvezdo.

Pet naših čolnov na EP

Na evropskem prvenstvu v veslanju, ki bo od 5. do 9. avgusta v Amsterdamu bo tekmovalo 98 čolnov iz 23 držav. Videz je, da nekatere države ne bodo pokazale vseh svojih »kart« pred olimpijskimi igrami. Tako bo na primer ČSSR, ki je na prejšnjem evropskem prvenstvu osvojila dve zlati, eno bronasto in eno srebrno medaljo poslala le en čoln. Najšibkejša udeležba bo v osmercih, ki jih bo nastopilo samo osem. Jugoslavija bo nastopila v petih od osmih disciplin, in sicer v naslednjih kategorijah:

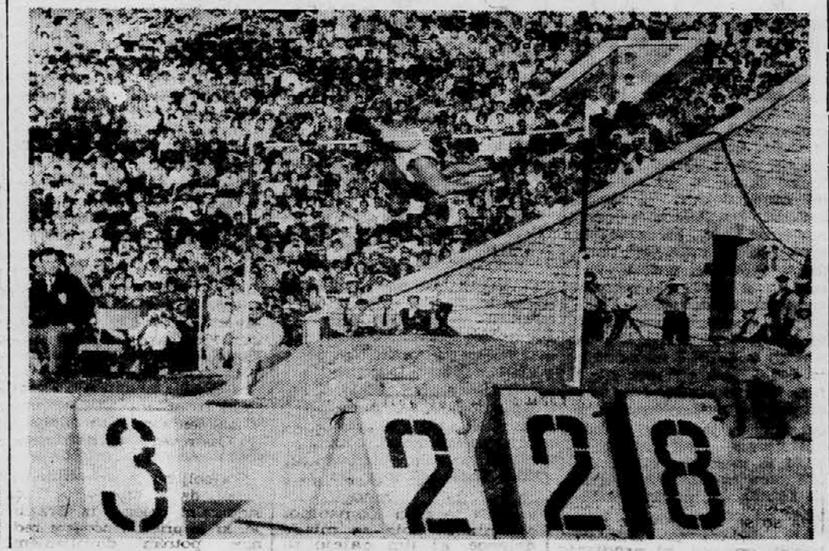
Skiff (16 čolnov): Jugoslavija, Francija, Italija, Švica, Nizozemska, ČSSR, Poljska, Romunija, ZDA, Finska, Norveška, Velika Britanija, Novi Zeland, Izrael, Nemčija, SZ.

Double scull (13): Jugoslavija, Belgija, Italija, Švica, Nizozemska, Madžarska, Poljska, Romunija, Danska, ZDA, Grčija, Finska, Avstrija, Bolgarija, Nemčija, SZ.

Dvojec s krmarjem (17): Jugoslavija, Belgija, Italija, Švica, Nizozemska, Poljska, Romunija, Danska, ZDA, Grčija, Finska, Avstrija, Bolgarija, Nemčija, SZ.

Četverec s krmarjem (16): Jugoslavija; Francija, Italija, Švica, Nizozemska, Madžarska, Velika Britanija, Poljska, Romunija, Danska, ZDA, Norveška, Avstrija, Nemčija, SZ.

Osmerec (8): Jugoslavija, Italija, Švica, Nizozemska, Poljska, Romunija, Nemčija, SZ.

IN KAKO BO V LOS ANGELESU? Danes in jutri se bodo v kalifornijskem mestu merili najboljši atleti in atletinje SZ in ZDA. To bo že njihovo šesto srečanje. Lani v Moskvi so Američani doživeli doslej najhujši skupni poraz (najtesnejša zmaga med moškimi ni odtehtala katastrofe žensk). Najboljši rezultat lanske tekme je zabeležil Valerij Brumel s svetovnim rekordom v skoku v višino — 228 cm. Naš posnetek kaže ta skok. Foto: Sovjetski sport

Izletnik — da, ne ali morda?

Tesno sodelovanje gospodarskih in turističnih organizacij — pogoj za razmah domačega turizma

LJUBLJANA, julija. V zvezi z nedavnim predlogom upravnega odbora poslovnega združenja Izletnik o likvidaciji direkcije Izletnika Ljubljani smo skušali zbrati več mnenj o položaju in organizaciji domačega turizma v Sloveniji nasploh, kakor tudi o namenu predlaganega ukrepa.

Poslovno združenje Izletnik so 1960. leta ustanovila avtobusno prevozna podjetja Ljubljana-transport, Avtopromet Nova Gorica, Transturist Škofja Loka in Avtopromet Kranj, kasneje pa sta se združenju priključila še avtobusno podjetje Celje in Avtoservis Jesenice.

Osnovni namen združenja je bil v okviru mlade turistične agencije, ki naj bi se ukvarjala izključno z domačim turizmom, bolje izkoriščati proste avtobuse vseh članov združenja in hkrati uspešneje konkurirati sorodnim avtobusno-prevoznim podjetjem v naši republiki.

Kakšno je bilo sodelovanje med avtobusno-prevoznimi podjetji, Ljubljano-transportom in njenimi poslovnimi enotami kot člani združenja ter turistično agencijo Izletnik oziroma njenimi poslovalnicami v najrazličnejših krajih Slovenije, (sedaj je 18 takšnih poslovalnic) naj ostane bolj ali manj odprto vprašanje. Nedvomno je, da se je s škofjeloškim referendumom in z osamosvojitvijo Transturista začelo krhati soglasje med poslovnimi partnerji, ki je načelo tudi vprašanje nadaljnjega obstoja poslovnega združenja Izletnik.

Po mnenju upravnega odbora združenja je bila direkcija Izletnika s sedežem v Ljubljani bolj ali manj sama sebi namen in ni imela tesnejšega operativnega stika z večino svojih poslovalnic po Sloveniji. Razen tega so morali poslovni partnerji za njeno vzdrževanje odriniti tudi dokajšnja sredstva, za kar odslej ne vidijo nikakršnega opravičila več. Zaradi tega je upravni odbor združenja predlagal reorganizacijo poslovnega združenja v poslovno-tehnično sodelovanje — likvidacijo direkcije Izletnika in ustanovitev konference, ki naj bi še nadalje povezovala Izletnikove poslovalnice in skrbela za tesnejši stik med njimi in transportnimi podjetji, to je poslovnimi partnerji Ljubljane transporta kot nedvomno najmočnejšega podjetja med njimi. V takšni organizacijski obliki naj bi Izletnik še tesneje zaživel s transportnimi podjetji kot doslej.

Najsi bo ozadje za likvidacijo direkcije Izletnika že kakršnokoli, nesporno dejstvo je, da v Sloveniji ne bomo izboljšali domačega turizma z drobljenjem turističnih sil, temveč zgolj in samo s tesnejšim in organiziranim sodelovanjem vseh tistih gospodarskih in turističnih organizacij, ki imajo neposredno ali pa samo posredno interes in koristi od turističnega gospodarstva.

V takšen okvir sodijo prevozna podjetja (avtobusi, železnica, letala), trgovska podjetja (Mercator, Prehrana), servisna podjetja (Petrol, Slovenija-avto) in seveda močna turistična agencija za domači turizem. Šele takšno organizirano sodelovanje zainteresiranih podjetij bo lahko uspešneje uveljavilo domači turizem, ki ne nazadnje sodi pod poglavje standarda naših občanov, in hkrati poskrbelo za intenzivnejše usluge tujim gostom.

LJUBLJANA—TRANSPORT —IZLETNIK

Podjetje Ljubljana-transport je v imenu delavskih svetov treh podjetij, ki po odcepitvi Transturista, predstavljajo nosilce poslovnega združenja Izletnik, pri občinski spupščini Ljubljana-Šiška vložilo predlog o likvidaciji direkcije Izletnik. To bi lahko storil samo upravni odbor združenja Izletnik, kot njegov ustanovitelj, nikakor pa ne eden izmed članov združenja, ki v soglasju s svojim delavskim svetom lahko razpravlja samo o izstopu iz združenja, nikakor pa ne o likvidaciji kogarkoli! Tudi sklepi delavskih svetov članov združenja so si nasprotujoči: eni govore o likvidaciji, drugi o reorganizaciji, tretji o še tesnejšem medsebojnem sodelovanju . . .

Svet za gostinstvo in turizem občinske skupščine Ljubljana-Šiška:

● Uresničitev predloga o likvidaciji izletnika bi sedaj, ko je turistična sezona na višku, negativno vplivala zlasti na domači turizem, ki ga moramo upoštevati kot del našega standarda.

● Perspektivno bo nujno potrebno neko združenje ali samostojna turistična organizacija. V današnji organizaciji pod okriljem poslovega združenja ugotavljamo le neurejene notranje odnose.

● S pravne strani je potrebno razčistiti zakonitost oziroma nezakonitost predloga članov združenja o likvidaciji direkcije Izletnik. Upravni organ občine naj ukrepa v tej smeri.

● Vprašanje je, če je prav, da imamo v Sloveniji samo eno turistično organizacijo, ki pa se pretežno ukvarja le z inozemskim turizmom? Ob ustanovitvi nove samostojne turistične organizacije pa ostaja odprto vprašanje osnovnih sredstev, ki so last ustanovitelja.

● Občinska skupščina naj imenuje arbitražno komisijo, ki bo razčistila notranje odnose med člani poslovnega združenja Izletnik in raziskala vzroke, ki so privedli do današnjega stanja.

Vlado Mikuž direktor Kompasa:

— Nikakršnega dvoma ni, da je obstoj Izletnika gospodarsko in družbeno utemeljen predvsem v zvezi z domačim turizmom. Odločitev o likvidaciji Izletnika je vsekakor prišla v nepravem času.

Glede na značaj tranzitnega turizma, ki je za nas specifičen, bi morali v okvir sodobnega turizma sistematično vključevati tudi druge gospodarske panoge, ki imajo posredno ali pa neposredno koristi od turističnega gospodarstva. Zakaj le tako bomo, ne le v okrajnem, temveč tudi v republiškem merilu, zboljšali doslej neusklajeno in izolirano turistično organizacijo nasploh, ki še zmeraj nosi svojstven pečat romantike. In v našem družbeno-političnem sistemu bi to moralo biti dvakrat laže izvedljivo kot na primer v sosednji Avstriji, kjer se križajo interesi posameznikov.

ŠENTJUR PRI CELJU

Na Bezovju taborijo

Kot vsako leto, so se tudi letos zbrali obvezniki mladinskega odreda »Miloša Zidanška« na štirinajstdnevnem taborjenju. Razen strokovnega dela posveča vodstvo tabora vso skrb kulturnovzgojnemu delu z mladinci. Tako so organizirali še tudi razna športna in druga tekmovanja. Po končanem teoretičnem pouku je enota odreda odšla po poteh kozjanskega odreda, celjske čete in XIV. divizije. Med pohodom so organizirali razne praktične vaje, za katere so že prej določili program. Med odmori so povabljeni borci pripovedovali mladincem dogodke iz NOB, o pomenu in ustanavljanju celjske čete, Kozjanskega odreda in o pohodu XIV. divizije na Štajersko.

Obvezniki mladinskega odreda so se med svojim taborjenjem seznanili tudi z razvojem šentjurske občine in njenih perspektivah. Ob koncu taborjenja bodo najboljše mladince pismeno pohvalili in nagradili s knjigami. I. Z.

Trg: cene nočejo navzdol

Včeraj na ljubljanskem trgu 1267 prodajalcev

Kljub izredno veliki ponudbi različnega blaga, pa cene niso bile skoraj nič manjše, kot pred tedni, ko pridelkov še ni bilo toliko. Nekoliko so se znižale le cene paradižnika, čebule, česna, kumar in krompirja, medtem ko so cene solati, sadju, papriki, lubenicam in dinjam še vedno visoke. Nekoliko nerazumljivo je, da sredi sezone, ko je blaga največ, kupci plačujejo sadje, zelenjavo in povrtnine po istih cenah, kot takrat, ko tovrstnega blaga še ni dovolj.

Včeraj so bile na ljubljanskem trgu takele cene: ajdova moka 220, ješprenj 200, koruzna moka 110, koruzni zdrob 120, koruza 70, kaša 230, kokošja krma 75, pšenica 80, cvetača 200, čebula 100 do 120, česen 228 do 250, stročji fižol 150 do 220, fižol v zrnih 200 do 330, grah 200, gobe 400 do 900, krompir 50 do 100, koleraba 80 do 120, korenje 100 do 200, kumare 40 do 50, kumarice za vlaganje 100, ohrovt 90 do 114, pesa 100, peteršilj 150, paradižnik 120 do 130, paprika 256 do 320, glavnata solata 180 do 200, solata endivija 160, špinača 240, zelje v glavah 68 do 100, kislo zelje 100, breskve 150 do 200, borovnice 200, fige 150 do 160, grozdje 294 do 300, hruške 130 do 178, jabolka 60 do 170, limone 270, lubenice 200, marelice 160 do 180, orehova jedrca 900 do 1000, slive 200, dinje 200, jedilne bučke 60, surovo maslo 1000 do 1280, smetana 500, sirček 260, siri 750 do 1000, jajčka 28 do 40, žive kokoši 1500, živi kunci 1600, čivi piščanci 800 do 950, zaklana perutnina 780 do 850 din.

Obe ribarnici pod Plečnikovimi orkadami sta večidel svojih zalog prodali že dopoldne, saj je bilo kupcev kljub dopustom dovolj. Ribarnica TMI je prodala okrog 1000 kg rib. »Delamarisova« ribarnica pa nekaj manj. Cene so bile takele: skuše 400, mečarica 560, list 450, oslič 480, fileti 450, luben 350, brancin 350, morska postrv 380, orada 560, arboni 350, lignji 480, šargi 200, raki 1200 in rečna postrv 900 din.

E. J.

PTUJ

Za zboljšanje trgovine

Grosistično podjetje »Panonija« v Ptuju bo letos predvidoma ustvarilo okoli 4 milijarde dinarjev prometa. Letos so odprli samopostrežno trgovino in trgovino s plastičnimi izdelki v Ptuju. Odprli so tudi trgovski paviljon v Majšperku in preureditli trgovino v zadružnem domu v Markovcih. Nameravajo urediti tudi trgovino »Kovina« v Ptuju in povečati ter preurediti trgovske prostore v Cirkovcah. Sodelovali bodo pri gradnji javnih skladišč v Ptuju skupaj z drugimi trgovskimi podjetji, saj sedanja skladišča niso primerna ter so raztresena po raznih krajih, kar povečuje stroške. Na upravnem odboru podjetja so se pogovorili, da bodo pripravili tečaje za mlade trgovske pomočnike, predvsem tiste, ki delajo v trgovinah z železnino in s tehničnimi predmeti. K.

VELENJE

V »Gorenju« bodo ustvarili 4,5 milijarde dinarjev dohodka

V novi sodobno urejeni tovarni gospodinjske opreme »Gorenje« v Velenju bodo že letos ustvarili 4,5 milijarde dinarjev celotnega dohodka. V prihodnjih treh letih nameravajo ta dohodek povečati na 12 milijard ob predvideni proizvodnji 300.000 raznih štedilnikov. V tovarni so uvedli novo tehnologijo in zboljšali organizacijo dela, kar bo pripomoglo k cenejši proizvodnji. Po drugi strani pa dosedanji razgovori z inozemskimi kupci kažejo, da bodo velike količine izdelkov omogočile tudi uspešnejše poseganje na svetovni trg.

I. P.

Samopostrežna trgovina v Velikih Laščah

Veletrgovina Mercator iz Ljubljane bo v zadružnem domu uredila veliko samopostrežno trgovino, kinematografska dvorana pa bo poslej v nadzidanem nadstropju. Med drugim bo v Velikih Laščah tovarna pletenin Angora iz Ljubljane razširila sedanji obrat v nekdanjem domu Partizana.

13. NAGRAJENEC IZ VIPAVE

Mnogo pisem smo dobili tudi od staršev otrok, ki letujejo v počitniški koloniji Elvire Vatovec v Strunjanu. Sliko smo objavili minuli torek, žreb pa je izbral Doro Medveš iz Vipave 250, blok II. b. Nagrajenka bo na stroške uredništva obiskala svojo hčerko Majdo in smo ji denar za potovanje že nakazali.

Doslej je že trinajst staršev na naše stroške obiskalo svoje otroke, ki letujejo po raznih krajih. Morda se sreča nasmehne tudi vam. Redno spremljajte naš dnevnik, v katerem občasno objavljamo slike z letovanj. Če boste na sliki spoznali svojega otroka, sliko izrežite, na njej označite svojega otroka in nam sporočite svoj naslov, da vam bomo nakazali denar za potovanje, če boste imeli srečo tudi pri žrebanju.

Iver dneva

Naši smučarji brez dela

LJUBLJANA — Za konec julija je bil za peščico naših najboljših alpskih smučarjev napovedan trening na snegu pri Češki koči. Toda vadba na snegu je odpadla, vendar ne zaradi pomanjkanja snega, zakaj nad Češko kočo so snežne razmere kolikor toliko ugodne . . .

Naši smučarji torej počivajo, medtem ko se drugje v teh poletnih mesecih že skrbno pripravljajo za prihodnjo sezono. (Glej »Delo« 24. in 25. tega meseca).

Nogomet na Dolenjskem

Na pobudo občinske zveze za telesno kulturo v Novem mestu je bila ustanovljena liga v malem nogometu.

Tekmovanje se je začelo 13. junija in je trajalo od 9. t. m. Na tem tekmovanju so sodelovale ekipe iz Novega mesta — Kremen, občina, IMV Pionir, Iskra, Novo mesto, Smihel, Student in Kandija ter še Mirna peč, Straža in Otočec. Rezultati zadnjega kola so bili: Kremen : Iskra 3:0, Smihel : občina 2:8, Otočec : Straža 3:0, IMV : Pionir 0:0, Mirna peč : Smihel 5:0, Novo mesto : IMV 3:0.

Da je mali nogomet res dinamična igra in polna presenečenj, kažejo nekateri zelo dobri rezultati, ki so jih dosegle nekatere ekipe kakor npr. visoka zmaga Otočca proti Občini ter IMV proti Smihelu. Nepremagljiva je bila tudi zmaga Občine proti Novemu mestu 4:3. Vsi ostali rezultati so bili bolj ali manj pričakovani. Spomladanski prvak v malem nogometu je postala ekipa Novega mesta pred Otočcem, ki je drugi z enakim številom točk, toda s slabšo razliko. Tretja je ekipa Kremena, ki je vejala pred tekmovanjem za enega prvih favoritov.

Končna lestvica spomladanskega dela prvenstva: Novo mesto 19 (43:12), Otočec 19 (42:12), Kremen 18, Občina 15, Mirna peč 14, Kandija 13, Straža 9, Student 9, Smihel 6, Iskra 4, IMV 3, Pionir 1 točka.

V tem delu tekmovanja je najboljšo igro pokazala ekipa Otočca, ki je ostala edina neporažene. — Druga najboljša ekipa je postala Občina, ki je presenetila celo nekatera moštva iz gornjega dela lestvice.

Jesensko tekmovanje se začne 1. septembra. M. G.

MILANO — Di Stefano, sloviti bivši igralec madridskega Reala je sklenil pogodbo s klubom Milano za dve leti. Za vsako leto bo prejel 25 milijonov lir.

Športni teden v Skopju

Manifestacija solidarnosti ob obletnici potresa

SKOPJE, 25. julija. Ob obletnici skopske katastrofe, se bo jutri začela ena izmed največjih športnih manifestacij »Teden solidarnosti«, v kateri bo sodelovalo več ko 1000 športnikov v skoraj vseh športnih panogah.

Ta velika športna manifestacija bo trajala teden dni in se bo končala ob dvajsetletnici zgodovinskega zasedanja ASNOM. Udeleženci bodo tekmovali v sedmih panogah: atletiki, kolesarstvu, rokometu, waterpolu, plavanju, košarki in gimnastiki.

Manifestacijo solidarnosti bodo začeli udeleženci kolesarske dirke »Po Jugoslaviji«, glavna otvoritvena slovesnost pa bo ob 15.30 na mestnem stadionu — defile in atletska tekmovanja.

Po zadnjih poročilih bodo v tej manifestaciji sodelovali tudi atleti iz Francije, Madžarske, Romunije, Avstrije, Italije, Grčije in še nekaterih držav. V teh športnih srečanjih bodo še bolj poudarili solidarnost, ki se je manifestirala pri obnovi in izgradnji glavnega mesta Makedonije.

Najpomembnejši športni objekti, ki jih je potres hudo poškodoval, so popravljeni, medtem ko so povsem zgradili tudi olimpijski bazen, ki so ga gradili več let. V letu po potresu so zgradili tudi precej manjših igrišč.

Na rokometnem turnirju bodo sodelovale reprezentance Dijona, Dunaja, Beograda, Zagreba in Skopja, na košarkarskem turnirju pa ekipe Milana, Strasbourga, Soluna, Sarajeva, mladinska reprezentanca Sarajeva in drugi.

Nastopili bodo tudi nekateri naši najboljši telovadci s svetovnim prvakom Cerarjem na čelu.

Mnogo načrtov in želja . . .

Ob tradicionalnem prazniku v domžalski občini

DOMŽALE, 25. julija — V domžalski občini je te dni veliko slavje. Ob občinskem prazniku se vrstijo razne prireditve. V Mengšu in v Domžalah je še posebno praznično razpoloženje, ki mu dajejo poudarka številni športni dogodki. Mimoidoči so na to nevsakdanjo vnanjo podobo pozorni, domačini pa ponosni, zlasti na opravljene dosežke, ki so zrcalo nepopustljivega prizadevanja vsakega posameznika, vseh občanov. Da, tudi zato, ker znajo prav vrednotiti doslej prehojeno pot, s katere je bilo treba ob dobri volji in iznajdljivosti odstraniti prenekatere, na videz nepremostljive zapreke. Taki sadovi pa so seveda za prizadete delavce velikega pomena, so jim bolj pri srcu in jih tudi negujejo skrbneje.

Ti praznični dnevi pa kajpak niso namenjeni samo za hrupno proslavljenje in za varljivo počivanje na lovorikah, temveč jim dajejo obenem najlepšo priložnost za objektivno sklenitev vseh računov s pogledi vnaprej. Pa ne morda že po ustaljenih oblikah, vsakdanji praksi, marveč je včerajšnji improvizirani delovni sestanek potekal v sproščenem pomenkovanju med 19 zastopniki društev in klubov, brez sicer obveznega zapisnika, izvoljenih komisij in podobno.

Tako vzdušje pa hote ali nehote izvablja iz notranjosti še tako molčečih zaželeno kritiko, skrite misli in predloge, pri čemer je bilo med sodelujočimi čutiti neusahljivo voljo, da bi ustvarili še lepše pogoje za nadaljnji napredek. In teh je v občini dovolj, kakor je uvodoma poudaril predsednik Občinske zveze za telesno kulturo Jože Zevnik; le uskladiti bo treba kopico želja in potreb, predvsem pa še z večjo delovno vnemo utirati pot telesni vzgoji, da bi tudi na občinski skupščini vendarle dobila pravo mesto, kamor sodi po pomenu in poslanstvu, ki ga ji je namenila naša družba. S tem pa bo nedvomno narejen še pomemben korak naprej. In tedaj se prav gotovo ne bo več potrebno ubadati, denimo, z osnovnimi problemi splošne telesne vadbe, pač pa se še z mikavnejšimi načrti za še večje kvalitetne storitve. To je težnja, pravzaprav geslo vseh občanov v Domžalah in prav zato naj jim velja vsa pozornost!

St. L.

Pirc izgubil z Lehmanom

HILVERSUM, 25. julija. V IV. krogu mednarodnega šahovskega turnirja je sinoči Pirc izgubil z Lehmanom (ZRN). Ostale partije so se končale takole: Donner : Van Sheltinga remi, Enevoldsen (Danska) : Barcsa 1:0, Larsen : Van Geyt (Niz.) 1:0, Küppers : Dickstein 0:1.

Po četrtem krogu vodi Larsen 3,5, ki mu sledi Lehman 3, Pirc 2,5 itd.

Astalošev spominski turnir zaključen

BUDIMPEŠTA, 25. jul. — V Pečuhu se je končal spominski Astalošev šahovski turnir, na katerem je sodelovalo 16 šahistov iz 7 držav. Drugo mesto si delita Bobocev in Gipslis s po 10,5 točke, tretji je Dely 9,5, četrti Bogdanović 9,0, od petega do osmega mesta pa so se zvrstili: Barcai, Hag, Holmov in Malich s po 8,5 točke. Damjanović je trinajsti s 6.0 točkami.

ZAGREB. Disciplinsko sodišče

ligaškega odbora Plavalne zveze Jugoslavije je kaznovalo waterpolsko ekipo POŠK s tem, da bo morala naslednjih pet tekem I. zvezne lige v domačem bazenu igrati za zaprtimi vrati, torej brez občinstva. POŠK je kaznovan zaradi incidentov na tekmi s splitskim Jadranom.

28 SPENT 1965

LJUBLJANA, 25. julij. Na poletnih tečajih Visoke šole za telesno kulturo v Rovinju bodo letos usposobili za namiznoteniške sodnike 70 študentov, kar bo lep prirastek k dosedanjemu številu sodnikov za svetovno prvenstvo v namiznem tenisu. Komisija za sodnike SPENT, ki je prav v zadnjem času opravila veliko dela glede izpopolnjevanja sodniških kandidatov, je v stalnih stikih z Visoko šolo za telesno kulturo v Ljubljani.

*

Organizacijski komite SPENT sodeluje z vsemi diplomatskimi in konzularnimi predstavništvi SFR Jugoslavije v tujini. Nedavno je organizacijski komite pismeno seznanil predstavništva s svetovnim prvenstvom in jih zaprosil za ustrezno sodelovanje.

*

Organizacijski komite se že zdaj skrbno pripravlja za sprejem tujih ekip in za njihovo bivanje pri nas. V ta namen se bodo v kratkem začele priprave spremljevalcev ekip. Z turnim natečajem bodo izbrali kakih 50 spremljevalcev ali spremljevalk iz vrst študentov, ki jih bodo dodelili tujim ekipam. Številčno močne ekipe bodo imele spremljevalca vsaka zase, manjše pa skupne.

*

Udeleženci SPENT bodo nastanjeni v hotelih Slon, Turist in Union, po potrebi pa še v Iliriji, medtem ko bodo delegati za kongres ITTF prebivali v hotelu Lev. Tuji novinarji bodo imeli rezervirana prenočišča v Levu, če se ne bodo odločili za cenejša.

*

Avstralska namiznoteniška zveza je obenem s prijavo tekmovalcev sporočila v Ljubljano, da bodo prišli z reprezentanco tudi številni gledalci, ki bodo bivanje pri nas izkoristili tudi za ogled Slovenije in Jugoslavije. Avstralci so najavili prihod svoje ekipe že za 1. april 1965, tako da bodo imeli zadnje priprave pred prvenstvom pri nas.

*

Za ekipe, ki se bodo pripravljale na svetovno prvenstvo v Sloveniji je Turistično društvo Bled ponudilo organizacijskemu komiteju veliko festivalno dvorano na Bledu.

Tudi na dopustu potrebujete DELO

Novice

V SREDO V KRIŽANKAH: 29. julija ob pol devetih zvečer bo nastopila v ljubljanskih Križankah v okviru poletnih prireditev folklorna skupina Lužiških Srbov. V programu, ki obsega štirinajst točk, bodo zbor, plesna skupina in orkester predstavili večidel pesmi in plese iz Lužic.

LJUBLJANA: **Slovenski oktet bo gostoval na Dunaju** — Šestega avgusta bo na Dunaju gostoval Slovenski oktet iz Ljubljane. Na sporedu bodo tudi dela skladatelja slovenskega rodu Jakoba Gallusa.

JESENICE: **kulturna prireditev za brigadirje** — Komorni zbor in ansambel narodnih plesov Svobode »Tone Čufar« z Jesenic sta obiskala mladinsko delovno brigado v Kranjski gori. 80 brigadirjem, med katerimi je tudi 30 inozemcev, sta priredila kulturni večer. Komorni zbor je zapel 12 partizanskih, umetnih in slovenskih narodnih pesmi, ansambel narodnih plesov pa je zaplesal srbske in istrske ljudske plese. Brigadirje, ki v Kranjski gori nimajo drugega kot kino, bo obiskal tudi instrumentalni ansambel s pevci popevk in jim priredil družabni večer. Kakor jeseniška Svoboda bi lahko obiskalo MBD v Kranjski gori tudi katero drugo društvo.

JESENICE: **»Sota« iz Prištine bo prišla gostovat** — Na večer pred jeseniškim občinskim praznikom bo gostovala na Jesenicah folklorna skupina »Šota« iz Prištine. To bo letošnja največja prireditev med proslavami za prvi avgust. Skupina iz Prištine bo nastopila na dvorišču osnovne šole, ki je za take prireditve zelo primerna.

MATEJ BOR:

Epigrami

BREZPERSPEKTIVCEM
(V SODOBNOSTI)

I.

Da ustavljam (vašo) uro? Ne, ustavil
vam jo je isti, ki jo je navil,
ker mu ni prav kazala. Jo bo spet popravil?
Ne vem. Kvar je prehud. (Nepopravljiv.)

II.

Cenzura . . . No, ko je vaš šef (da, da)
še cenzor bil, smo se res z njo otepali
(pa ne na Poljskem, tu pri nas doma)
in od nje brc kar precej časa šepali.
In ko smo šepali, ste rekli stvarno:
Le kar po njih. Saj to sploh ni nevarno.

III.

Kako da nismo vam podpore dali?
No, prav — da bodo nam računi čisti —
nekoč smo jo, pa ste se nam smejali:
Glej jih, sentimentalni humanisti!

SARAJEVO: **»nagrade 27. julija«** — V izvršnem svetu Bosne in Hercegovine so za dan vstaje Bosne in Hercegovine (27. jul.) že včeraj slovesno podelili nagrade iz republiškega sklada za podeljevanje nagrad za znanstveno in umetniško delo. Deset znanstvenikov in umetnikov je prejelo nagrade po 500.000 dinarjev, in sicer so bili nagrajeni Vladimir Hrdlička, inženir elektrotehnike, profesor metalurške fakultete v Zenici, dr. Hamdija Kapidžić, profesor filozofske fakultete v Sarajevu, dr. Dušan Kečmanović, profesor gradbeniške fakultete v Sarajevu, Veljko Ržeak, inženir gradbeništva, teh. direktor gradbenega podjetja »Hidrogradnja« v Sarajevu, Muzafer Spužić, inženir metalurgije, tehnični direktor železarne Zenica, Peter Strelec, inženir agronomije, profesor višje kmetijske šole v Banjaluki, dr. Grujica Žarković, profesor medicinske fakultete v Sarajevu, Juraj Najdhart, profesor fakultete za arhitekturo in urbanizem v Sarajevu, ter sarajevska književnika Izet Sarajlić in Husein Tamiščić.

PIROT: **muzej se potaplja** — Zgradbo pirotskega Narodnega muzeja so 1956 adaptirali samo v pritličju, drugih delov zgradbe pa ne. Grozi, da se podre streha. Zaradi talne vode se je začel muzej pogrezati. V vitrinah je polno dragocenega gradiva, muzejsko zbirko preprog in keramike uvrščajo na prvo mesto v državi. Hiša — sezidana 1848 kot dom Hriste Jovana — sodi med najlepše srbske zgradbe iz 19. stoletja. Od potrebnih sredstev za obnovo hiše — 7 milijonov dinarjev — so zaenkrat zbrali le polovico.

MOSKVA: **pohvalen glas o gostovanju ljubljanske opere** — »Gostovanje ljubljanske opere v Moskvi in Kijevu je dokazalo, da gre za močan kolektiv, ki ima svojo ustvarjalno podobo, svoje poglede na umetnost glasbe in petja ter svojo repertoarno politiko. Moskva in Kijev sta pravilno ocenila ta zanimivi in sposobni kolektiv,« pravi narodni umetnik Ivan Petrov. V daljšem kritičnem članku, ki ga objavlja »Pravda«, Ivan Petrov piše, da je bogastvo repertoarja ljubljanske opere poučno in dodaja, da so iz tega Ljubljančani dokaj posrečeno izbrali dve jugoslovanski in sovjetsko opero. Ivan Petrov daje poseben poudarek izvajanju Gotovčeve opere »Ero z onega sveta«. Medtem ko govori, da bi bilo treba posebej pisati o vsakem ljubljanskem izvajalcu, Petrov posebno omenja dirigenta Cirila Cvetka, o katerem pravi, da samozavestno, z ljubeznijo in radostjo vodi predstavo v celoti. Dinamičnost akcije, izredna glasba in pevci morajo ugajati vsakomur, piše Petrov in dostavlja, da Gotovčeva opera omogoča vsakomur razumeti njeno veliko popularnost v Jugoslaviji in inozemstvu.

DUNAJ: **Oskar Danon dirigiral dunajskim simfonikom** — Na arkadnem dvorišču dunajske mestne hiše, kjer imajo poletne glasbene prireditve na prostem, je umetniški vodja beograjske opere Oskar Danon z velikim uspehom dirigiral na koncertu dunajskih simfonikov. Okoli tri tisoč poslušalcev je z zanimanjem spremljalo program, v katerem so bile tudi Devčičeve »Istrske suite«.

STOCKHOLM: **televizijski film o Skopju** — Ob obletnici potresa v Skopju je švedska televizija prikazala film o naporih več kot 70 narodov za zgraditev novega Skopja.

NEW YORK: **razpadanje znamenite umetnine** — »Črna Madona«, eno izmed najdragocenejših del zgodnje koptske umetnosti, katero je v Sudanu izkopala poljska arheološka ekspedicija, je po mnenju konservatorjev v popolnem razpadu. Sliko so pred tremi meseci prepeljali na svetovno razstavo v New York. Zaradi toplega in vlažnega podnebja ter slabega delovanja klimatskih naprav se je začela z nje luščiti barva. Sodijo, da slike ne bo več mogoče popraviti.

Pulj - že enajstič

Drevi bo del puljske arene presenečen nad festivalskim mikom, zanesen od — navsezadnje zares spodbudnega dejstva, da imamo v Jugoslaviji že enajstič festival svojih človečernih umetniških filmov. Drugi del ve za drugo stran tega dejstva: da je prav malo manjkalo, pa festivala sploh ne bi bilo. Navsezadnje je namreč res, da bi utegnili napori festivalskega upravnega odbora in direkcije izzveneti v prazno; nič ne bi drevi vznemerilo stare arene. Pet minut pred dvanajsto so pridali finančna sredstva za organizacijo te filmske prireditve mesto Pulj, republike Hrvaška, Srbija in BiH. Črna gora in Slovenija bosta sredstva še poslali. Taka je menda obljuba. Da je šlo za las, potrjuje izjava direktorja Festivala Kosanovića: »Dobrodošlih je bilo tudi 300.000 dinarjev, ki so jih prispevala puljska podjetja za vstopnice . . .« Motto te zgodbe je daven: nerešena politika financiranja jugoslovanskega filma. Obljubljajo, da bo rešena za prihodnji festival z novimi zakonskimi predpisi. Morda že prej. Lahko da tudi pozneje. In pri tem festival niti ni bistven; gre za proizvodnjo in njeno stimuliranje, za razbor dobrega od bledega in slabega.

Kakšni so obeti festivala, ki se ta teden odpira pred nami? Ničesar skoraj ne vemo o njih. Doslej smo videli na jugoslovanskih platnih le štiri izmed izbranih filmov za konkurenčni in informacijski program, 14 jih pa končujejo v mrzličnih poslednjih dneh. Razpravljamo in razpravljamo o tem, da ne bomo imeli dobrih filmskih igralcev, dokler njihovo igranje pri filmu ne bo kontinuirano; da ne bo nič z dobrimi filmi, dokler ne bomo snemali kontinuirano; stari rek sicer pravi, da so včasih stvari, ki jih najhitreje naredimo, na boljše, ampak stari reki so se doslej pri jugoslovanskem filmu slabo obnesli. Od osemnajstih posnetih filmov je 7 sodobnih, 6 s tematiko iz NOB, 3 so komedije (od tega 2 po Nušiću), 1 film je zgodovinski, 1 pa mladinski. Ta razčlenitev ni slaba: končno je največ sodobnih filmov, med tistimi iz NOB je tudi humoreska, dobili smo zgodovinski »Marš na Drino«. Že, ampak razčlenitev po zvrsteh je ka relativno zagotovilo dejanske vrednosti.

Vsa leta doslej je bila problematična puljska atmosfera. Ne tista bleščava, ona druga: odnosi med ustvarjalci in kritiko, med proizvodnimi hišami, med igralci in režiserji in distributerji, med novinarji. Kuloarji bodo seveda spet, kje jih pa ni; prepiri tudi, še sreča. Dobro bi bilo, če letos ne bi bilo uradne tišine po koncu festivala. Da bi naprej odmevali kritični in pozitivni zaključki.

Pulj so okrasili, domačini se festivala cesele. Prinesel bo nekaj spremenjene vsakdanjosti, nekakšno pahljačo novih, za te dni posebej »prirejenih« obrazov, občutek, da je filmano življenje dano vsakomur.

Prišli so in še bodo tuji gosti in razvneli primerjalne pogovore. Izven konkurence bodo za slovesni uvod pokazali Bulajićevo »Skopje 63«. Takrat, lani, se je festival ravno začel, ko so ga naglo zapustili skopski filmski delavci in novinarji, ko so ob Skopju zbledele vse filmske besede. Letos bo festival uvedel spomin, zatem bomo pa neposredno videli še drugi drevišnji film »Stvari, kakršne so«. Tako gre, kot trdo rečemo, življenje dalje.

MARINA GOLOUH

„Jugoslavija pleše in poje"

Jutri se bo začel na obali folklorni festival

Z nastopom folklornih skupin jugoslovanskih narodnostnih manjšin se bo jutri v Piranu začel V. jugoslovanski folklorni festival. Razen teh bodo nastopili na njem še štirje amaterski folklorni ansambli iz republik Bosna in Hercegovina, Hrvatska in Srbija ter sloviti ansambli »Lado«, »Tanec« in »Kolo«. Letošnji gost festivala bo ansambel Lužiških Srbov. Zaključni nastop v soboto 1. avgusta bodo lahko gledali gledalci na televizijskih ekranih po vsej Evropi — prenašali ga bosta razen naše televizije tudi Evrovizija in Intervizija.

ZEMLJA — ČLOVEK — PLES

Novost letošnjega festivala bo na sporedu že prvi dan. To bodo izvirni plesi narodnostnih skupin v Jugoslaviji. Udeležbo so obljubili Šiptarji, Slovaki, Romuni, Madžari in Italijani, šiptarska folklorna skupina s Kosova in Metohije bo pokazala vaško poroko po starih šiptarskih običajih. Druga šiptarska skupina bo predstavila ljubezenske pesmi s Šar planine in borbene plese z meči. Tretja je iz Rugova, kjer ima folklora izredno tradicijo, četrta, ki predstavlja Šiptarje na festivalu, pa KPD »Emin Durak«, znana po folklornih plesih brez vsakršnih koreografskih primesi.

Skupina Slovakov bo izvajala slovaške čardaše. Romunska skupina »Flacara« iz Begejcev v Banatu bo prikazala svoje ljubezenske in hudomušne plese ter značilne živahne »hore« in »srbe«. Skupina Rusinov, ki se udejstvuje v KUD »Maksim Gorkij«, je iz Novega Sada. Madžarska skupina KUD »Arany Janoš« je iz Bogojna. Italijansko narodnostno skupino naj bi predstavljali skupini iz Vodnjana in Galežana v Istri.

Folklorne skupine narodnostnih manjšin so se za ta nastop že dolgo pripravljale. Najmočnejši etnični skupini — Madžari in Šiptarji — sta poslali v Koper izbrance z izbirnih tekmovanj. Nastop v Piranu bo nudil izjemno priložnost za srečanje predstavnikov jugoslovanskih narodnostnih manjšin. Gledano z vidika tega srečanja bo za Slovensko primorje jutrišnji nastop pomenil več kot samo prijetno srečanje s še neizumetničenimi nastopi manj znanih folklornih skupin.

KOLO MLADOSTI

V torek in sredo se bodo na odrih v Izoli, Ankaranu in Portorožu predstavili štirje izbrani jugoslovanski amaterski folklorni ansambli: v torek v Izoli KUD »Polet« iz Beograda in SKUD »Tine Rožanc« iz Ljubljane, v Ankaranu pa isti večer OKUD »Mitar Trifunović-Učo« iz Tuzle in OKUD »Milica Pavlić-Kata« iz Varaždina. V sredo bo v Portorožu skupen nastop vseh štirih skupin.

FESTIVALSKI GOST IZ TUJINE

Letošnji gost festivala je skupina Lužiških Srbov. Predstavila bo svoje plese, v program pa bo vključila tudi nekaj jugoslovanskih in nemških pesmi in plesov. Srečanje nudi priložnost za prijateljski stisk roke in aplavz narodnostni manjšini, ki je sredi nemškega prebivalstva v današnji čas ohranila svoj jezik in šege.

REVIJA FOLKLORNEGA RAZKOŠJA

V petek in soboto bodo nastopili trije naši poklicni ansambli, ki so ponesli slavo naše ljudske pesmi in ljudskega plesa v svet. Njihov nastop je atraktiven dogodek za tiste, ki so jih že videli in za vse, ki jih bodo gledali prvič. »Lado«, zagrebški zbor pesmi in plesov, bo nastopil v petek v Piranu, »Tanec« iz Skopja isti večer v Portorožu, beograjsko »Kolo« pa v Izoli. Vsak izmed njih bo nastopal z izbranim programom pesmi in plesov iz raznih delov Jugoslavije.

Sobotno zaključno prireditev v Kopru bo začel ljubljanski SKUD »Tine Rožanc« s slovenskimi plesi. Njegovemu nastopu bo sledil folklorni spektakel, ki bo prikazal svojo regionalno folkloro ansamblov »Kolo«, »Lado« in »Tanec«. Evrovizija, ki prenaša koprski festival letos že četrto leto zapored, bo prenašala zaključni nastop znamenitih treh ansamblov, Intervizija, ki se vključuje letos prvič, pa celotno zaključno prireditev.

J. S.

DUBROVNIŠKE POLETNE PRIREDITVE — Koncert Dunajskega komornega orkestra v atriju Knežjega dvorca.

Dubrovniške poletne prireditve

Dunajski komorni orkester

Dubrovniške poletne prireditve so zasnovane tako, da pomenijo podaljšek zimske prireditvene sezone, oziroma, bolje rečeno, prenos zimske sezone v mesto, kjer ljudje preživljajo počitnice. S tem hočem poudariti, da festival kot celota nima določenega obraza, nima namena, da bi kot celota kaj prikazal (kot na primer zagrebški bienale sodobne glasbe), ampak je sestavljen iz posameznih, različnih, bolj ali manj kvalitetnih in zanimivih prireditev. Za priložnostnega obiskovalca prireditev je to vseeno, pomeni mu pač še eno dubrovniško kulturno zanimivost. Za človeka pa, ki obiskuje večer za večerom te prireditve, lahko to postane nekoliko enolično, posebno če kvaliteta izvedbe ni na visoki ravni; kot se je to dogajalo v začetku tega tedna.

S te strani, to je s stališča kvalitete, sta bila lep dogodek zlasti dva koncerta Dunajskega komornega orkestra. Orkester ima za seboj sicer šele petnajstletno delovanje, vendar je kljub temu dedič stoletne dunajske orkestralne tradicije ter je tako pravi mojstrski ansambel za poustvarjanje dunajske klasike, kateri svoj spored tudi največ posveča. Presenetljiva je ugranost ansambla, najtežje pasaže in okraske odigra tako lahkotno in tako enostavno, kot bi jih igral solist. Edinstven je pri članih orkestra tudi njihov občutek za stil Haydnove in Mozartove glasbe. Vsak član orkestra zase je izoblikovan in prepričljiv muzik, ki poustvarja dela s polnim srcem, vendar pa so vsi skupaj enotno komorno telo. Tako je tudi mogoče, da je orkester za dodatek dovršeno zaigral Haydnovo serenado iz III. godalnega kvarteta sam brez dirigenta.

S takim ansamblom dirigent seveda nima hudega dela. Carl Melles, po rodu Madžar, ima nedvomno dosti preciznega glasbenega znanja, vendar je dal svojevrsten karakter izvedbi predvsem s svojo neposredno duševnostjo in svojim elementarnim doživljanjem glasbe. Tako je dosegel, da je orkester muziciral radostno in sproščeno ter s tem do kraja zadel značaj del klasicizma, ki so bila pretežno na sporedu, kot tudi značaj Bartokovih »Romunskih plesov«.

Solist prvega večera je bil Manfred Kautsky, in sicer v Dittersdorfovem koncertu za oboo v G-duru. Njegov ton je sicer brez vibrata in zato se nam zdi morda nekoliko suh, ker smo pri naših oboistih vajeni vibriranega tona, vendar je ton izenačen, solistovo oblikovanje pa precizno in kultivirano. Hans Petermandl je bil solist v Mozartovem koncertu za klavir in orkester v Es-duru. Pri njem presenečata njegov mir in neizumetničenost. Vendar njegova igra ni kakor ni intelektualna, ampak doživeta in izoblikovana do kraja.

K. UKMAR

Pod črto

Malo več pobude

V mariborskem okraju so trije tako imenovani kompleksni muzeji: pokrajinska muzeja v Mariboru in v Murski Soboti ter mestni muzej v Ptuju. Bilo je že precej razprav, ali je taka oblika urejenosti današnjemu času najbolj primerna in ali ne bi kazalo, da bi se muzeji specializirali za posamezna področja. Po prevladujočem mnenju pa so sedanje oblike primerne, in sicer zato, ker omenjeni muzeji predstavljajo določeno sklenjeno enoto in vsak po svoje ponazarjajo kulturnozgodovinski razvoj kraja oziroma pokrajine.

To ne pomeni, da bi muzeji dosledno ostajali vsaksebi, marveč bo treba težiti k njihovi povezanosti. Prvi koraki so bil storjeni pred kakšnim letom, ko so kolektivi muzejev načeli vprašanje integracije. Tega seveda ne kaže razumeti dobesedno, kajti današnji delovni obseg narekuje posameznemu muzeju samostojno pot. Nujno pa je tesnejše sodelovanje, ki edino more roditi nove pobude in prikazati ter predstaviti celovitost podobe muzejev in njihovih dragocenih pa zanimivih zbirk. Vsakršno zapiranje v lastno ustanovo ima namreč za nujno posledico umetno začrtano vplivno mejo med enim in drugim muzejem. Takšno gledanje je že vnaprej obsojeno na neuspeh oziroma na kratkovidnost, kar so muzejski kolektivi tudi takoj spoznali. Zato ni slučaj, da sta v tej smeri začela sodelovati murskosoboški in ptujski muzej, ki je izročil neki eksponat murskosobošk emu, ker ta eksponat mnogo bolj sodi v njegovo zbirko. Seveda bo treba tako sodelovanje nadaljevati še bolj kot doslej tudi med drugimi muzeji.

Postavlja pa se vprašanje, ali so muzeji že storili dovolj, da bi svoje zbirke čimbolj približali širši javnosti. Izjema sta muzeja NOV v Mariboru in Slovenjem Gradcu, ki prirejata razstave ob važnejših zgodovinskih obletnicah. Nedvomno je premalo dosežen namen, če zbirke ostajajo v svojih prostorih, četudi so navsezadnje lepo urejene. Nujno jih je posredovati vedno novim obiskovalcem. To predvsem v času turistične sezone, ko lahko postanejo izredno privlačne ne samo za domače, ampak tudi za tuje goste. Na tem področju, torej na področju propagande, pa smo šele pri zametku. Vse premalo je ponazoril, ki bi recimo tujca že ob prihodu v našo državo v Sentilju opozarjala tudi na bogastvo naših muzejev. Takih ponazoril ni niti spotoma niti v samem Mariboru. Zato se nemalokrat zgodi, da celo prebivalci mesta niso dovolj poučeni, ali je muzej odprt vsak dan ali pa le občasno. Podobno je s prospekti, razglednicami in spominki, ki jih tako rekoč ni ali jih zelo primanjkuje, čeprav bi lahko po svoje vzbujali pri obiskovalcih zanimanje za naše muzeje. Odprava teh pomanjkljivosti ne zahteva posebnih investicij, pač pa nekoliko več dobre volje.

JANEZ SVAJNCER

DO VIŠINE DOVOLJENEGA: Na tistem koncu Titovega trga v Kopru, kjer so bili podrli dve hiši, ne da bi se poprej veljavno pomenili, kakšna naj bo nova podoba edinstvenega zaključenega trga, so zdaj že sezidali novo poslovno zgradbo do višine, ki so jo strokovnjaki in drugi pristojni po projektu odobrili. Arkade niso bile sporne. Pač pa so izvedenci in drugi odgovorni zahtevali, kakor smo pred časom poročali, da je treba zamisel zgradbe nad arkadami v nekaj stvareh, ki bistveno prispevajo k podobi hiše in trga, spremeniti.

Foto: V. Černelč

Festival na Hvaru

Po uspeli predstavi Shakespearovega Hamleta, ki ga je igralo amatersko gledališče iz Virovitice, so drugi večer nastopili gledališčniki iz Travnika z dramatiziranim Sremčevim tekstom »Zoja Zamfirova«. Tudi ta predstava je presenetila gledalce s kvaliteto.

Tretja je na festivalu nastopila dramska skupina društva Abrašević iz Beograda s španske igro »Monserat«. Zahtevni in problematični tekst, psihološko zapleten, so igralci lepo odigrali.

Tolminci so četrti večer nastopili z Machiavellijevo komedijo »Mandragola«. Zaživela je v polnem zanosu in Tolminci so bili za igro nagrajeni s toplim sprejemom pri občinstvu.

Od slovenskih amaterskih dramskih skupin bo nastopilo prvega avgusta še gledališče »Tone Čufar« z Jesenic. Pripravili so dramo Garcia Lorce »Dom Bernarde Albe«, s katero so na republiški reviji amaterskih gledališč v Novem mestu dosegli zasluženi uspeh.

P. D.

ROSS S. CARTER

HUDIČI V VREČASTIH HLAČAH

13. nadaljevanje

V Neaplju je Mojster našel svojega brata, navadnega vojaka Petra Termita, ki ga ni bil videl celih pet let. Ves iz sebe od veselja je predlagal bratu, naj si priskrbi dovolilnico, da bosta lahko šla skupaj v mesto. Navadni vojak Peter je stopil pred svojega komandirja, strumno pozdravil in rekel: »Sir, vojak Peter Termit prosi dovolilnico za celonočni odhod v mesto, tako da bi se lahko z bratom, navadnim vojakom Mojstrom Termitom, napila.«

Komandir mu je pojasnil, da bo v kratkem parada in da ne more dobiti dovolilnice. Brat je salutiral, se obrnil na peti in odšel Mojstru povedat slabo novico.

»Kaj boš storil, brat?«

»Kaj, hudiča!« ga je zavrnil Peter. »Napila se bova, kajpa.«

Naslednje jutro se je Mojster primajal v taborišče, sedel na kamen, naslonil glavo na roke pa stokal in jokal: »Oh, da se je to moralo zgoditi! Le kako bom kdaj mogel povedati materi? Fantje, moj brat, navadni vojak Peter Termit, je pijanec!«

Med vožnjo z vlakom po Afriki se je Mojster pod vplivom alkohola žaljivo izrazil o Grueningovih brkih. Gruening ga je izzval na dvoboj. Ko se je vlak ustavil, sta se opotekla v improviziran ring. Gruening, ki je imel Mojstra rad in mu ni hotel prizadeti nič hudega, ga je s solzami v očeh rotil, naj prekliče svoje besede. Mojster ga je zavrnil in ponovno izjavil, da so brki res grintavi, da žalijo pogled, ki se ustavi na njih, in da so dobri samo za precejanje juhe. Gruening ga je z enim udarcem podrl na tla, poleg tega pa je Mojster od tega dobil podplutbo pod enim očesom. Gruening je planil k njemu, ga zajahal in ga s solznimi očmi nagovoril takole: »Mojster, opraviči se, lepo te prosim. Ne bi rad, da bi imel podplutbo še pod drugim očesom, toda dovolj dam na svojo čast, da bom to storil, če bo treba. Prosim, Mojster, opraviči se.« Toda Mojster se je samo nasmehnil svojemu zmagovitemu nasprotniku in rekel: »Gre za načelno reč. Ta prekleta stvar mi ni všeč in ne mislim lagati, da si rešim drugo oko.« Z obžalovanjem ga je Gruening mahnil, da je dobilo tudi drugo oko svojo podplutbo . . .

Bobneča toča na slepo izstreljenih granat, večinoma iz minometov, je prekinila naš klepet in spomine. Stisnili smo se na dno lukenj in se stresali ob tihem šumu granat neposredno pred udarcem. Tik preden se je začelo obstreljevanje, je slučajno prišel mimo narednik iz štaba, ki je bil zadolžen za zvezo v bataljonu. Zaničljivo je pogledal naše izkopane zaklone in rekel: »Hudiča, treba se je samo uleči za drevo, ko se začne streljanje, pa si prav tako varen kot v teh krtjih luknjah.« In legel je ob deblo grčave vrbe. Naslednji hip sem zaslišal strahotno eksplozijo. Narednik je ležal za drevesom, njegova noga, gladko odrezana v gležnju, pa zraven njega. Pritekel je bolničar, mu ustavil krv, mu dal injekcijo morfija, nekaj sulfa tablet, prevezal strcelj in poklical še nekaj bolničarjev, da so ga odnesli po griču navzdol. Fant je ostal živ, se vrnil v Ameriko, ima leseno nogo in se preživlja kot zavarovalni agent.

Švabi so začeli s protinapadom. Ker smo lahko dobili le nekaj strojnic in avtomatskih pušk, smo morali odbiti napad predvsem s puškami in brzostrelkami. Fantje so ležali v svojih luknjah okrog vrha griča in mirno pritiskali na peteline. Zaregljala je švabska strojnica, potem pa je težka, preračunana vojakovina puška zadela v črno! Strojnica je umolknila. Naši strelci s puškami so bili med najboljšimi v armadi. V kakih tridesetih minutah je bil napad odbit.

Švabski bolničarji so brez strahu hodili po bojišču in nudili prvo pomoč svojim ranjencem. Naši bolničarji so zapustili naše linije in pomagali rešiti življenje nekaterim ranjenim Nemcem. Delali so drug ob drugem kot v premirju, dokler niso poskrbeli za vse ranjence, potem pa so se umaknili vsak na svojo stran.

Kdor se je začel boriti šele na »dan D« ali pozneje, bo morda podvomil, da bi si bolničarji tako pomagali. Toda pri Salernu Švabi niso bili tako obupani kot pozneje. Med boji v Italiji so se bolj ravnali po sklepih ženevske konvencije kot pa v poznejših fazah vojne. Na obeh straneh zelo pogosto ni prišlo do pobijanja ujetnikov, dokler se niso začeli boji v Normandiji.

Prišel je narednik Corwin z naročilom, naj vodi patrolo v dolino za nami, najde stik z drugim bataljonom in ugotovi njegove položaje. Ker je bila dolina glede eksplozij številnih granat iz minometov videti bolj varna in mirna, sta se Mojster Termit in Arabec prostovoljno javila za patrolo.

Osem mož je odšlo po strugi; ko so prišli do velike hiše, so se ustavili za posvet. Opazil jih je izvidnik švabskega minometa. Nekaj granat je priletelo kakih sto jardov na desno od hiše, dve pa za njo. Ker so bili vsi sredi vsega tega, je presenetljivo, da drugi niso reagirali kot Mojster, ki je izjavil, da čuti potrebo in se mora odzvati klicu narave. Stopil je nekaj korakov po stezi in potegnil dol hlače. Vznemirjeni Arabec ga je priganjal, naj pohiti. Mojster, ki se je počutil čisto udobno, je ravno začel razpredati filozofski komentar o tem, kako narava ne mara naglice v takih rečeh, tedaj pa je okrog njega eksplodiralo nekaj min, da ga je vrglo, zapletenega v lastne hlače, v globoko strugo, ki jo je začel sovražnik prerešetavati z minami. V tistem hipu je prišla do njih patrola s skico položaja drugega bataljona in Corwinova patrola se je vrnila. Med vzponom na grič so srečali skupino ranjencev, ki so šli navzdol. Med njimi sta bila vojni dopisnik Richard Tregaskis in polkovnik Freeman. Po srečanju z ranjenci so člani patrole videli, kako je sredi mednje priletela mina. Tistega dne je dobil Tregaskis svojo plačo . . . Stameya, ki je bil član patrole, so pogrešili.

Čez čas se je začel drugi protinapad in fantje so spet podirali Švabe kot veverice. Kearny, ki je ležal ob robu goščave, je zagledal, kako se maje nekaj grmov. Pomeril je s puško in čakal. Pokazala se je glava in Kearny jo je zadel v levo oko. Schneider, Amerikanec nemškega rodu, ki je izgubil dvojčka v devetdiviziji v Afriki, je bil obseden od misli, da mora srečati v boju dovolj Švabov, pa bo končno našel tistega, ki mu je ubil brata. Opazoval je del ozemlja še z enim vojakom in zagledal, kako se nemško moštvo s strojnico plazi naprej v napad. Naročil je svojemu sosedu, naj zleze naprej na levo. Ubil je narednika, potem pa v nemščini zavpil povelje ostalim Švabom:

Šolstvo

Trda preizkušnja za radgonsko občino

V radgonski občini bodo začeli novo šolsko leto v vse prej kot zavidljivem položaju, ki bolj kot kdajkoli doslej zadaja skrbi vsem občanom. 33 praznih učiteljskih mest, stara in pônekod povsem neuporabna šolska poslopja ter akutno pomanjkanje stanovanj za prosvetne delavce so problemi, ki izstopajo s tako ostrino, da upravičeno nastaja vprašanje, kako v takšnih razmerah sploh zagotoviti redno delo na večini osnovnih šol. Radgonska občinska skupščina, ki daje iz svojega skromnega proračuna že tako levji delež sredstev za šolstvo, je slej ko prej nemočna, da bi brez sodelovanja širše skupnosti premostila sedanje težavno stanje. Gre torej za materialna vprašanja, ki prepletajo celotno šolsko problemato in grozijo onemogočiti reševanje nekaterih specifičnih vzgojnih nalog, ki so dobile svoje mesto v 7-letnem programu razvoja šolstva v tej obmejni komuni.

Analize o razmerah in pogojih uresničevanja programa šolske reforme so v radgonski občini nakazale izrazito potrebo po urejanju takih šolskih centrov, ki bi s svojo funkcionalno ureditvijo omogočili uresničitev zamisli o celodnevnem vzgojnem varstvu otrok vsaj v takih krajih, kot so Radgona, Apače, Videm in Radenci. Gre torej za dokaj specifično nalogo, ki jo v celoti utemeljuje podatek o izredno visokem odstotku ogroženih otrok. V vinorodnih okoliših, ki na območju radgonske občine prevladujejo, so po nedavni analizi ugotovili, da živi ponekod več kot četrtina otrok v skrajno neprimernem domačem okolju. To ima seveda neposredne posledice za učne uspehe, sicer pa tudi iz vzgojnih razlogov ne bi smeli zanemariti skrbi za take otroke. Že dejstvo, da se giblje učni uspeh v povprečju pri 60 odstotkih pozitivnih, potrjuje upravičenost programa o celodnevnem bivanju otrok v šoli.

Tudi izredno visoko število mladine — skupno 350 otrok — ki bi morali obiskovati posebno šolo, odkriva boleč vzgojni problem, zakaj alkohol je glavni vzrok za psihično in v večini primerov tudi fizično nerazvitost teh učencev. Žal more sprejeti sedanja funkcionalno neustrezna posebna šola v Radgoni vsega 90 učencev, vsi ostali pa se morajo v sili razmer vključevati v redno šolanje.

Kako malo pogojev imajo v radgonski občini za uresničitev te in drugih nalog, kažejo tudi druga znamenja. Stari radgonski grad, ki nudi streho osemletki, je vse prej kot primerno okolje za reformirano šolo. Še tiste prostore, ki naj bi služili za šolsko ali izvenšolsko delo po učnem načrtu, so v nuji spremenili v učiteljska stanovanja. Še bolj drastično je v Apačah, kjer manjka šest predmetnih učiteljev, na razpolago pa imajo samo eno družinsko stanovanje. Šoli na Kapeli grozi v njenem 160 let starem zidovju v novem šolskem letu tretja izmena. Podobno je tudi pri Vidmu, kjer ne bodo našli izhoda za pouk v dveh izmenah, če šola ne bo dobila predvidenega prizidka.

Če k temu problemu dodamo še nerešeno vprašanje stanovanj za okoli 40 prosvetnih delavcev, potem je tudi razumljivo, da je približno toliko nezasedenih učnih mest in da več kot 20 predmetnih učiteljev že sedaj nadomeščajo učitelji za razredni pouk. Takšne razmere seveda destimulirajo tudi kandidate za študij na pedagoški akademiji. Na več kot 20 razpisanih štipendij se je prijavilo samo 5 kandidatov iz delovnega razmerja in še za te ne najdejo nadomestila v času študija.

Kako najti izhod iz zagate? Na radgonski občinski skupščini in med prosvetnimi delavci enotno zastopajo stališče, da se bo moč rešiti iz sedanjega položaja v osnovnem šolstvu edinole s postopno gradnjo novih šolskih objektov. Na Kapeli, kjer so v najtežjem položaju, naj bi s pomočjo sekretariata za šolstvo SRS začeli že prihodnje leto gradnjo novega šolskega objekta. Toda kapelska šola je le ena izmed bolečih točk radgonskega osnovnega šolstva, zato zahteva naloga kompleksno rešitev v kar najkrajšem razdobju.

B. BOROVIĆ

OTROŠKI VRTEC GROSUPLJE
razpisuje
prosto delovno mesto
VZGOJITELJICE
Pogoj: dokončana srednja vzgojiteljska šola. Ponudbe z življenjepisom pošljite gornjemu naslovu. Nastop službe 1. septembra 1964. Samska soba je zagotovljena. 7020

Prejeli smo

Nepozabni vtisi

Z opernega gostovanja v Sovjetski zvezi

Ker sem bil pri gostovanju slovenske Opere v Sovjetski Zvezi v programu sokriv, mi negre pravica, da bi pisal o umetniških in glasbenih zadevah; to delo naj opravijo strokovni, objektivni ocenjevalci. Rad bi pa napisal nekaj vrstic o vtisih, ki sem jih prinesel iz tega čudovito lepega, nam vsem nepozabnega štirinajstdnevnega potovanja.

Ko smo šestega julija, v prvih jutranjih minutah odleteli na celih pet ur trajajoče potovanje naravnost v Moskvo z Brnika (ime kraja prihaja verjetno od tega, ker tam brnijo veliki jekleni ptiči), smo bili vsi bolj ali manj razburjeni. Tisti, ki so prvič jadrali po brezmejni zračni poti, so v strahu otipavali po žepih rešilne tablete proti grozeči morski bolezni v zračnih višinah — toda ta je očitno zaspala, ker se ni blagovolila prijaviti; drugi, prekaljeni aviatičarji, so mirno zadremali z mislijo: kar bo, pa bo.

Jaz, in z mano še marsikdo, sem se zavedal ogromne odgovornosti, ki smo jo prevzeli pred našo kulturno javnostjo in vsem slovenskim narodom, ki je iz svojih nevelikih finančnih rezerv žrtvoval lepe denarce v zaupanju, da bo SNG — kakor že tolikokrat — tudi to pot, na dosedaj najtežji in najodgovornejši preizkušnji, uspel.

Minevale so ure. Zaspati nisem mogel, ker so mi po glavi vrtale skrbi: kaj, če nam kateri od nosilcev glavnih vlog zboli in ne bomo v stanu izvesti zadanega nam programa? Kako bo razvajena, na vsem svetu muzikalno najbolj izobražena in v vprašanjih teatra — za njihove pojme miniaturnega naroda, ki se s svojimi skoraj asketsko skromnimi sredstvi loteva izvajanja velikih opernih in baletnih del, ki si po svojih najboljših močeh prizadeva doprinesti svoj kamenček k pisanemu mozaiku svetovne kulture?

Pristali smo v Moskvi. Naša ambasada po vsej verjetnosti ni vedela za naše gostovanje, zakaj na aerodromu ni bilo predstavnika naše države, da bi nam rekel vsaj ‚dober dan'. Pa tudi kasneje ni bilo videti, da jih naše gostovanje pretirano zanima.

Ko se je z Gotovčevim Erom začelo, smo vsi občutili hudo tremo: ali bomo ali ne bomo uspeli? Nihče si ni niti upal pomisliti, da bomo izbojevali zmagovit uspeh.

Kasneje, na televiziji v Kijevu in še drugod sem rekel: upoštevajte, da je nas Slovencev precej natanko toliko, kot samih Kijevčanov in da živi ta mali narod prav na robu velikega slovanskega sveta, na stiku treh evropskih kultur in na najhujšem prepihu svetovnih dogajanj.

Upam, da bodo strokovni ocenjevalci — magari brez »ustrezne« zadržanosti — povedali, da je naš kolektiv hrabro in do skrajnosti požrtvovalno, z vsemi desetimi predstavami, prestal težko preizkušnjo in požel resnično velik, iskreno priznan in nikakor ne samo vljudnostni uspeh. Pohvaliti koga z imenom, bi bilo preobširno; zakaj treba bi bilo izreči besedo pohvale in priznanja dve sto tridesetim naše lepe, v eno skovane skupnosti.

Pri tej priložnosti si dovoljujem, da vam vsem — ker sem pač nekoliko »sokriv« — solistom, dirigentom, režiserjem, scenografom, orkestru, ki paradiraš v frakih, pa zboru, ki si danes ruski bojar, jutri pa siromašen dalmatinski ribič, in ne navsezadnje mojstrom odra, razsvetljave in drugim, ki sodelujete za publiko nevidno v civilu ali delovnih kombinezonih, izrečem eno samo besedo, ki pa prihaja iz srca — spasibo, hvala!

MARJAN KOZINA

S poti po Veliki Britaniji II.

Med Huxleyem in Čehovom

Prvi dan Londona mi mineva v privajanju in zanimivem opazovanju. Da bi bilo slednje še zanimivejše, me peljejo popoldne na zaključek mednarodnega teniškega turnirja v Wimbledonu, zvečer pa v Old Vic Theatre na Waterloojsko cesto gledat Čehova »Strička Vanjo«. Tako mi je dana priložnost, da takoj na začetku obiska doživim vzdušje razigranega športnega navijanja in resnega diskusijskega snidenja občinstva. Toda hudo bi se zmotil, kdor bi, nepoučen kontinentalec, pričakoval prvo v Wimbledonu in drugo v Old Vicu. Naj mi bo dovoljeno, da naslednjo trditev obrazložim v nekoliko daljšem opisu.

Okrog paviljonov nad Wimbledonskimi teniškimi igrišči kljub dokaj oblačnemu in vetrovnemu vremenu mrgolenje pisano oblečene množice in še dalje naokrog nepregledno široki, prenapolnjeni parkirni prostori. Znotraj paviljonskih sten, na prenapolnjenih lesenih tribunah, pa resna, napeta tišina. Sem in tja jo prekolje kratko oglušujoče ploskanje ali za hip naraslo mrmranje: žogica je brškone pravkar opisala nenavaden, vznemirljiv lok nad kratkoostriženim travnatim igriščem. Pravcata diskusijska resnoba! Končno jo pretrga ceremonial — Kentska vojvodinja podeli nagrade zmagovalcem.

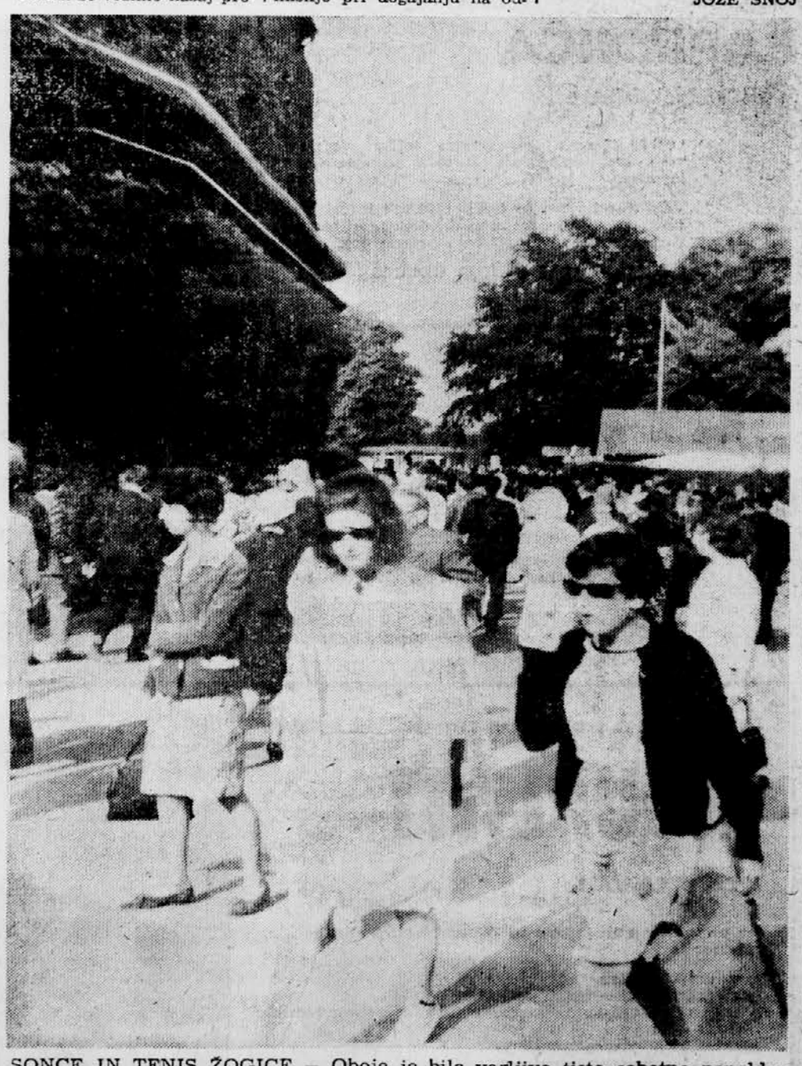
Potem se vozimo nazaj proti središču Londona mimo obsežnih športnih igrišč in mimo ribnikov ob cesti. Skupinica fantičev lovi z mrežicami vodne žuželke. Navda me občutek naravne sproščenosti, kakor me je malo prej, sredi wimbledonskega vrveža, moril spomin na Huxleyeve privide bodočih kategoriziranih množic v letu Fordovem ne vem več katerem. Kdor misli, da to otočje ne premore več narave in sonca, je zatorej gotovo v zmoti. Samo — vsakomur že zaradi razdalj in načina življenja narava ni več dostopna. Ko bi bila, bi te ribnike in te negovane vodice brezštevilne množice kamnitih puščav gotovo že s samim dotikom dlani lahko izsušile.

Predstava v Old Vicu, v nepreveliki, intimni dvorani, pred intimno izbrano kulturno publiko, ki me s svojim privilegijem, da je lahko kulturna, spomni tistih fantičev ob ribniku, pa je od prvih do zadnjih trenutkov prizorišče pravega športnega sodelovanja med gledalci in igralci. Športnega v smislu glasnega, familiarnega spremljanja igre besed in dejanj, ki navdušuje in združuje. In podobno, bom videl kasneje, se dogaja tudi po drugih gledaliških hišah, kinodvoranah in celo v parlamentu. Zbrana tišina, ko je treba ujeti športni rezultat, in glasna razigranost, ko je mogoče sodelovati z lastno mislijo pri dogajanju na odru, takem ali drugačnem: velika in nedvomno tudi plodna iluzija soodgovornosti in soodločanja.

V odmoru stopimo iz hiše na ulico in prav zaradi tega in zaradi Čehova se mi nenadoma zazdi vse tako domače, kakor, da stojim pred ljubljansko Dramo. Laurenceov »Striček Vanja« je temeljito naštudirano delo v smislu teorij Stanislavskega in po tem, kako je ansambel National Theatra, ki bo hkrati z opero dobil novo stavbo v bližini Royal Festival Hall na južnem bregu Temze, skušal posneti rusko mentaliteto in ambient. Manjka mu morda le dobršna mera čehovljanske oziroma slovanske melanholije; Siru Olivieru Laurenceu, ki nastopa v vlogi doktorja, pa moločje prehoda od sramežljivega obžalovalca do drznega in ciničnega »lišnega človeka«.

Depresivno hrepenenje Čehova po lepšem življenjskem občutju se očitno čudovito prilega razbolelosti velemestnega civiliziranca. Če je Čehov meč prvimi ambasadorji stare ruske kulture na zahodu, pa to najbrž ni le njegova zasluga, pač pa posledica nehenega upadanja občutka smotrnosti v duševnost evropskega človeka, ki se zdaj na širši ravni srečuje z dramatikovim ranim, osamljenim spoznanjem.

JOŽE SNOJ

SONCE IN TENIS ŽOGICE — Oboje je bilo varljivo tisto sobotno popoldne pred približno tremi tedni, ko so se na wimbledonskih tenisiščih odigravali zadnji dvoboji velikega mednarodnega teniškega turnirja. Tudi obleči se je bilo treba tako, kot da te lahko zdaj zdaj obide jesenska mrščavica ali oblije poletni znoj. Na sliki: množica pred vhodom v osrednji paviljon. Foto: J. Snoj

DESET ŽEBLJIC

Nedeliski pomenki s sodobniki — Morebitni ugovori zaželeni v istem okviru — Sprašuje DELO, danes odgovarja:

MIRA MIHELIČ

VPRAŠANJE: Ali se vam zdi, da bi utegnili pri opravljanju predsedniške funkcije v Društvu slovenskih književnikov naleteti tudi na plodno pisateljsko temo?

ODGOVOR: Ne, tam imam vse preveč opraviti z administracijo, da bi lahko našla inspiracijo — to črpam bolj iz dnevnega tiska. Kadar na primer preberem, da se bodo vse cene zvišale in koliko na boljšem bomo zdaj zaradi tega, me obide, da bi tudi jaz začela pesnikovati; ob veseli novici, da se bo otroška doklada zvišala za celih šeststo din, pa se začnem kot praktična ženska vpraševati, zakaj vendar nimam še več otrok.

VPRAŠANJE: Kaj vas najbolj ovira — če izvzamemo predsedniške skrbi in gospodinjstvo — pri opravljanju pisateljskega poklica?

ODGOVOR: To, da je izvirno leposlovno delo pri nas premalo plačano, torej mora slovenski književnik večino svojega časa posvečati vsakovrstni tlaki, jaz na primer prevajanju.

VPRAŠANJE: Ena značilnih sestavin umetnosti je protest. Zoper kaj protestirate vi?

ODGOVOR: Zoper to, da naj bi morala stalno protestirati. Rada bi se že enkrat z nečim tudi strinjala.

VPRAŠANJE: Ali mislite, da je tako imenovano žensko vprašanje pri nas že rešeno?

ODGOVOR: Seveda je, z enakopravnostjo žene, ki sme zdaj prispevati svoj zaslužek do zadnjega dinarja v družinski proračun, hkrati pa ji nihče ne brani opravljati poleg službe, v kateri dela kot moški, tudi vse gospodinjsko delo, ki je bilo prej njen edini poklic.

VPRAŠANJE: Ali ste pri vzgoji za šibo ali za lepo besedo in zakaj ne samo za slednjo?

ODGOVOR: Ker nima beseda nobene veljave, če nima kritja v dejanjih.

VPRAŠANJE: Čemu se lahko navzegodaj iz srca nasmejete, ko pogledate skozi okno?

ODGOVOR: Svoji naivnosti, ker sem hotela poletje preživeti v idiličnem miru na Dolenjskem. Tišino, tako potrebno mestnim živcem, je nenadoma zmotil obupan otroški in ženski jok iz bližnje vasice, ki šteje samo pet hiš in od koder so rubežniki gnali kar štiri živinčeta, za njimi pa je capljala procesija objokanih razcapanih otrok. Potem je iz vasi ves prestrašen pritekel moj mali sin, ki je vse to gledal in tudi slišal, kako so tisti, ki so živino vzeli, za nameček še izjavili, da bi bilo treba kmete vse pobiti. Morda zato, ker vstajajo že ob štirih zjutraj in garajo pozno v noč za davke, ki jih kljub vsemu ne morejo plačati, pa je taka vnema za delo škodljiva, ker zbuja pohujšanje pri drugih? Po uspešnem pogonu tudi iz drugih okoliških vasi se je iz koncentracijskega taborišča za živino razlegalo veliko mukanje in razglašalo daleč naokrog, kako ta občina rešuje svoje komunalne probleme.

VPRAŠANJE: Koliko se je po vašem mišljenju izboljšal časopis, kar so se književniki dogovorili, da bodo sodelovali v njem?

ODGOVOR: Na ta dogovor bi morala jaz vas spomniti, ne vi mene. Res smo se lani z vami pogovarjali o tem, kako bi bilo treba izboljšati kulturno stran, a je žal ostalo le pri besedah. Glede vašega vabila književnikom, naj sodelujejo, pa smo vam že takrat povedali, da to še ne odvezuje urednikov od organizacije takšnega dela. Če naj to organizira Društvo književnikov, potem se pa kar preselimo mi v redakcijo, vi pa v Tomšičevo 12.

VPRAŠANJE: Kateri ženski lik v naši nacionalni zgodovini bi bil še upesnitve vreden?

ODGOVOR: Poleg že opevane nezakonske matere predlagam za pesniški model kot junakinjo našega časa zakonsko mater z večjim številom otrok.

VPRAŠANJE: Ali se vam zdi, da je z jugoslovansko loterijo vse v redu?

ODGOVOR: Zakaj pa ne? Kakor povsod po svetu dobijo tudi pri nas glavne dobitke le redki izbranci sreče.

VPRAŠANJE: Koga priporočate za naslednjo žrtev našega intervjuja in zakaj?

ODGOVOR: V svojih vprašanjih ste pogumno načeli žensko problematiko pri nas. Ker pa je »tako imenovano« žensko vprašanje preobsežno, da bi ga mogli izčrpati v enem samem intervjuju, predlagam, naj nam še kaj pove o tem profesorica Mara Bešter.

Prihodnjič odgovarja:
MARA BEŠTER

Odsev razmer in duha

Razstava slovenske narodne noše v Portorožu

Slovenski etnografski muzej v Ljubljani vnaša v našo etnologijo določeno osvežitev, ki je skoraj neznana v tuji pa tudi v naši etnologiji. Pravzaprav se etnologija tako povezuje s turizmom. Razstava, ki so jo organizirali v Portorožu skupno s turističnim društvom tega mesta, dokazuje, da je znanost o narodni kulturi sestavni del sodobnega življenja. Hvalevredni napor kustosa M. Makarovičeve, ki je razstavo pripravila, je rodil sad. Razstava narodne noše Slovenije (odprta je od 15. 7. 1964) prikazuje narodno in ljudsko kulturno dediščino, nedvomno bogato in vredno občudovanja. Prikazana najprej nam, nato tudi drugim, se s temi eksponati ljubljanskega Etnografskega muzeja odkriva veličina in globina slovenskega ljudskega umetniškega ustvarjanja.

Razstava je postavljena v prostorsko skromni dvorani, kar je razstavljavcem gotovo povzročalo težave. Toda vseeno so se uveljavila najmodernejša muzeološka načela.

Pred obiskovalcem te etnološke razstave v Portorožu, za sedaj edinstvene v Jugoslaviji, se izmenjujejo živopisane slovenske narodne noše. Nespretna roka ljudskega umetnika jih je predstavila na slikah panjskih končnic. Na koncu razmeroma majhne dvorane zbuja pozornost karta Slovenije; na njej so predstavljeni trije tipi slovenske narodne noše: alpski, panonski in mediteranski. Razodeva se prvinska težnja po okraševanju. To je umetniško hotenje, ki je stoletja bedelo v globinah narodne duše. To ni samo pokrajinsko, je tudi etnično obeležje. Obenem je to odsev ekonomskih in kulturno zgodovinskih dogajanj na naših tleh. Odseva boj s surovo stihijo narave, neprilikami, s katerimi se je človek spoprijemal in poudarjal svoje nacionalno obeležje v večstoletni borbi s tujci.

Ženska narodna noša iz okolice Ljubljane, gorenjska moška in ženska iz Škofje Loke, zatem iz Polhovega gradca, so priče težav, s katerimi se je spoprijemal prebivalec tega dela naše domovine. Gospodarstvo je vplivalo na njegovo nošo. Oblačilo in obutev iz irha in usnja se razlikujeta od oblačil, izdelanih iz lanenih in konopljinih vlaken, ki so značilna za območje panonskega bazena. Belokranjska narodna noša je kakor strnjena zgodovina gibanja z jugovzhoda na severozahod. Pred očmi gledalca oživlja življenje tistih, ki so z golimi prsmi, razvrščeni v živi zid, branili Evropo pred turškim vdorom.

V pokrajini proti Slovenskemu primorju prevladujejo noše, tako kaže razstava, iz lahkega blaga. Tkanine so svilene, temnejših barv, ter skladno in lahko padajo ob telesu. Nedvomno je opazen vpliv boljših komunikacij in uvoza.

Na nošah z Notranjskega opazimo vplive alpskega, primorskega in panonskega področja. To ni nič nenavadnega, ker so se v teh krajih, kot kažejo razstavni eksponati, križali tokovi z vzhoda, zahoda, severa in juga.

Na razstavi, prav gotovo vredni pohvale, je poleg narodne noše prikazana še vrsta drugih brezimnih umetniških stvaritev našega človeka. To oživlja in izpopolnjuje eksponate. Žene v pisanih narodnih nošah kažejo, kako nastajajo umetniška dela te vrste (na primer idrijske čipke ali belokranjske pisanice).

Zares, s to razstavo je Etnografski muzej v Ljubljani prikazal veličino duha preprostega slovenskega človeka. V ljudskem ustvarjanju, kakor kaže tudi ta razstava, se skriva velika moralna sila, katero morajo občudovati domači in tuji obiskovalci. Razstava ni presenečenje samo za laike, ampak tudi za strokovnjake.

Dobro bi bilo, da bi ta zgled Etnografskega muzeja v Ljubljani in njegov poskus, približati nam kolektivno ljudsko ustvarjanje, posnemale še druge podobne institucije.

PETAR VLAHOVIĆ

VEČJE TRGOVSKO PODJETJE GALANTERIJSKE STROKE V LJUBLJANI
sprejme:
1. VODJO ODDELKA v skladišču
2. VEČ PRODAJALCEV v skladišču
Pogoj: pod 1. kvalificiran trgovski delavec s prakso v skladiščni službi.
Ponudbe pošljite v ogl. odd. pod »Skladiščna služba«. 7143

KULTURNI KOLEDAR

Ljubljanske poletne prireditve

Sreda, 29. julija, ob 20.30: VEČER PLESOV IN PESMI LUŽIŠKIH SRBOV. Nastopa folklorna skupina Lužiških Srbov.

Škofjeloške poletne prireditve

Nedelja, 26. julija, ob 8. uri zvečer v muzeju na prostem na Loškem gradu: Tavčar - Sest: CVETJE V JESENI.

Reprize CVETJA V JESENI bodo 28. in 30. julija ter 1. in 2. avgusta.

Jugoslovanski folklorni festival na slovenski obali

Ponedeljek, 27. jul.: Slovesna otvoritev v Piranu.

Torek, 28. julija: Izbrani jugoslovanski amaterski ansambli nastopajo v Izoli.

Sreda, 29. jul.: Zaključna revija izbranih amaterskih folklornih skupin v Portorožu.

Četrtek, 30. jul. Folklorna skupina Lužiških Srbov pleše in poje v Kopru.

Petek, 31. jul.: Ansambel narodnih plesov in pesmi Makedonije »Tanec« — nastopov v Portorožu.

Zbor plesov in pesmi Hrvatske »Lado« — nastop v Piranu. Ansambel pesmi in plesov Srbije »Kolo« — nastop v Izoli.

Sobota, 1. avgusta: Jugoslavija pleše in poje — zaključna revija V. jugoslovanskega folklornega festivala v Kopru.

Razstave

Narodna galerija, Ljubljana: Razstava »Stari tuji slikarji II«

predstavlja izbor najboljših slik tujih mojstrov od 15. do konca 18. stoletja, kar se jih je ohranilo na Štajerskem in v Prekmurju.

Koper, muzej: Slikarstvo na slovenski obali v 16. in 17. stoletju.

Portorož, Ljudski dom: Razstava slovenske ljudske noše.

Kinoteka

Ponedeljek, 27. julija: TIHOTAPCI (CONTRABAND), Anglija, 1939. Režija: Michael Powell. Glav. vl.: Conrad Veidt, Valerie Hobson.

Torek, 28. julija: CANTIFLAS MUŠKETIR (LOS TRES MOSQUETEROS), Mehika, 1950. Scenarij: Lalne Salvador. Režija: Miguel Delgrado. Glav. vl.: Mario Moreno Cantiflas, Angel Carasa, Raquel Rojas.

Sreda, 29. julija: CANTIFLAS MUŠKETIR.
Ob 20. uri: STIRJE APOKALIPTIČNI JEZDECI (THE FOUR HORSEMEN OF THE APOCALYPSE), ZDA, 1921 (nemi). Scenarij: June Mathis. Režija: Rex Ingram. Glav. vl.: Rudolph Valentino.

Četrtek, 30. julija: SEDEM GREŠNIKOV (THE SEVEN SINNERS), ZDA, 1940. Režija: Tay Garnett. Glav. vl.: John Wayne, Marlene Dietrich, Broderick Crawford, Misha Auer.

Petek, 31. julija: SEDEM GREŠNIKOV.

Od 1. do 31. avgusta 1964 ZAPRTO!

OBJAVA
IZIDOV ZVEZNEGA PROJEKTNEGA NATEČAJA ZA IDEJNO REŠITEV
TRGOVSKEGA CENTRA V VELENJU

Natečaj je razpisala SOCIALISTIČNA REPUBLIKA SLOVENIJA, OBČINSKA SKUPŠČINA VELENJE s sodelovanjem DRUŠTVA ARHITEKTOV LJUBLJANE

1. nagrado v višini 2,000.000 din prejme projekt pod geslom »URBEM«
avtorji: Aljančič Janez, dipl. ing. arh.; Bežan Marjan, dipl. ing. arh.; Starc Nives, dipl. ing. arh. in Štrukelj Milan, dipl. ing. arh.
2. nagrado v višini 1,500.000 din prejme projekt pod geslom »PLAZA«
avtorji: Podbregar — Vasle Lidija, dipl. ing. arh.; Mušič Marko, cand. ing. arh. in Starc Štefan, abs. arh.
3. nagrado v višini 700.000 din prejme projekt pod geslom 30124
avtorji: Vasiljević Branko, dipl. ing. arh.; Vasiljević Nada, dipl. ing. arh. in Marković Milan, dipl. ing. arh.
Drugo 3. nagrado v višini 700.000 din prejme projekt pod geslom »GOBE«
avtorja: Baraga Živa, dipl. ing. arh. in Moškon Dušan, dipl. ing. arh.
Tretjo 3. nagrado v višini 700.000 din prejme projekt pod geslom »PROSTOR«
avtorja: Uršič Marjan, dipl. ing. arh. in Kajzelj Mirko, dipl. ing. arh.

Odkup v višini 500.000 din prejme projekt pod gesom 10301
avtorji: dr. Maksimović Branko, dipl. ing. arh.; Ocokoljić Aleksander, dip. ing. arh.; Radović Velizar, dipl. ing. arh.; Zaljevski Aleksandar, dipl. ing. arh.; Šumarević Dragan, cand. ing. arh. in Petković Vladimir, cand. ing. arh.
Odkup v višini 500.000 din prejme projekt pod geslom 21212
avtorji: Lenarčič Leonid, dipl. ing. arh.; Mitić Milosav, dipl. ing. arh. in Čanak Mihailo, dipl. ing. arh.
Odkup v višini 400.000 din prejme projekt pod geslom 17939
avtor: Gostl Pavel, dipl. ing. arh.

Razstava natečajnih elaboratov bo odprta od 26. julija dalje v avli šole Augusta Šiliha v Velenju. 7135

ČESTITKE ZA PRAZNIK OBČINE DOMŽALE

TOKO

TOVARNA KOVČKOV IN USNJENIH IZDELKOV

DOMŽALE

Izdelujemo raznovrstno usnjeno galanterijo najboljše kakovosti in priporočamo naše odlične izdelke. Vsem poslovnim prijateljem in občanom čestitamo za praznik občine DOMŽALE

Na Ljubljanski cesti v Domžalah je zrasla nova poslovna četrt, kjer dobe potrošniki iz bližnje in daljne okolice vse — od mleka in mesa do motornih vozil

ZA OBČINSKI PRAZNIK 27. JULIJ 1964 ČESTITAJO VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM NA OBMOČJU DOMŽALSKE KOMUNE:
SKUPŠČINA OBČINE
OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI SINDIKALNI SVET
OBČINSKI ODBOR ZB NOV, ZROP IN ZVVI
OBČINSKI KOMITE ZMS
OBČINSKI ODBOR ZPM
OBČINSKI ODBOR RK

Čestitamo občanom Domžal

Dobršen del splošnega napredka in uvrščevanja življenjske ravni je tudi v občini DOMŽALE pripisati okrepljenemu delavskemu samoupravljanju in uveljavljanju družbenega upravljanja. Napredek v gospodarstvu pa je ob upoštevanju sorazmerno zastarelih strojev in industrijskih naprav toliko pomembnejši. Zato bo verjetno obnova strojev in povečanje kapacitet prva skrb v prihodnje, ker so stroji oz. industrijske naprave že močno izrabljene.

Osnova celotnemu razvoju na območju občine DOMŽALE je industrijska dejavnost, ki ustvarja 78 odst. narodnega dohodka. Leta je 1963 l. znašal 569.000 dinarjev na posameznega prebivalca. Letos pa se bo dohodek povečal za 15 odst. Pri ustvarjanju celotnega narodnega dohodka bodo udeležene tudi naslednje dejavnosti: kmetijstvo 8,47 odst., gozdarstvo 0,34 odst., gradbeništvo 2,32 odst., trgovina 2,40 odst., obrt 6,56 odst. itd. In še en podatek: v prihodnje predvidevajo gospodarske organizacije povečanje svojih skladov za 55 odst., čisto osebni dohodki pa naj bi se povečali v povprečju za 18 odst. Pomembna postavka v gospodarstvu občine DOMŽALE je tudi izvoz, s katerim se vključuje v mednarodno delitev dela. Ta dejavnost pa se polagoma približuje ekonomsko in tehnično razvitim deželam ter se bo proti lanskemu letu letos povečala za 10 odst.

Vzporedno z razvojem gospodarstva napredujejo tudi družbene službe. Kratek pogled v šolstvo na območju občine DOMŽALE pokaže naslednje stanje: od 21 osnovnih šol na tem sektorju je ena tretjina popolnih. Poleg tega deluje tudi glasbena šola, ki ima kar 440 učencev. Zato ima oddelke na različnih krajih, in sicer na Brdu, v Krašnji, v Moravčah, v Mengšu in Radomljah. — V Domžalah je tudi strokovno-izobraževalni center s tremi oddelki. Omeniti pa moramo še Višjo gospodinjsko šolo Groblje in Tehniško srednjo usnjarsko-galanterijsko šolo v Domžalah.

Širjenju splošne izobrazbe, kar velja še posebej za starejše kadre, prispeva v veliki meri delavska univerza. — Ob tem je omeniti tudi gradnjo šolskih poslopij v Radomljah in Češnjicah — obe bosta letos končani — začeli pa bodo graditi šolo na Brdu pri Lukovici.

Posebno dejavnost v kulturno-prosvetnih panogah opažamo v delu dramskih in prosvetnih društev, širjenju knjige s pomočjo občinske ljudske knjižnice, dalje spomeniškega varstva in še vrste drugih oblik. Žal so Domžale glede dramskih prireditev nekoliko manj aktivne, to pa moramo pripisati neustrezni dvorani. Večji razmah je opaziti v knjižničarstvu v razdobju zadnjih let, žal pa tudi tu ni bil možen večji razmah, ker niso dopuščala razpoložljiva denarna sredstva.

V okviru lani doseženih uspehov na področju socialnega varstva bodo prizadevanja pri reševanju socialne problematike letos usmerjena predvsem v ureditev razmer socialno ogroženih in ostarelih kmečkih prebivalcev in tistih kmetov, ki bodo z arondacijo oddali posestva družbenemu sektorju.

Na vrsti je tudi reševanje problemov na področju otroškega varstva. Izvedene ankete so pokazale, da je 40 odst. otrok spričo zaposlitve obeh staršev brez urejenega nadzorstva, večji odstotek brez rednih toplih obrokov, 59,3 odst. otrok pa vzgaja mati, ki je redno zaposlena. Takoj bodo pričeli z organizacijo varstvenih oddelkov v osemletkah, kjer bodo otroci poleg toplega kosila deležni tudi pomoči pri učenju in imeli potrebno vzgojo.

V našem prispevku smo se odločili samo za fragmente iz današnjega dogajanja v občini DOMŽALE, ki pa že kažejo vztrajni razvoj v vseh dejavnostih in zagotavljajo, da bo tudi v prihodnje skupno prizadevanje veljalo nadaljnji rasti naše skupnosti in naši nadaljnji boljši bodočnosti.

ŽIVILSKI KOMBINAT

„ŽITO"

LJUBLJANA, Šmartinska 164

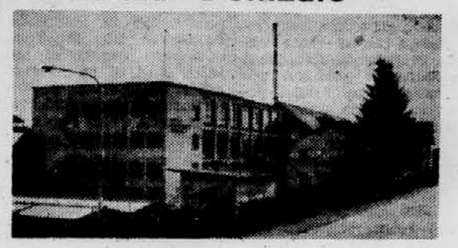
PODROČJE »ŽITO«, DOMŽALE

s svojimi obrati:

Mlin: VIR
Mlin: HOMEC
Mlin: DOMŽALE
Mlin: BISTRICA in
REMONTNA DELAVNICA, Vir
MEHANIČNA DELAVNICA, Vir —
EMBALAŽNO SKLADIŠČE, Vir

čestita vsem poslovnim prijateljem, delovnim kolektivom in občanom za občinski praznik občine DOMŽALE.

Tovarna sanitetnega materiala - Domžale

Za občinski praznik želimo vsem občanom veselo in prijetno praznovanje in obenem priporočamo najnovejši izdelek

POTOVALNE APOTEKE

ki naj vas vedno spremljajo.

„MELODIJA"

Tovarna glasbil in učil

MENGEŠ

nudi cenjenim odjemalcem kvalitetne izdelke:
klavirske harmonike od 12—120 basov
kitare
električne kitare
orglice vseh vrst
in razne strune

ČESTITAMO IN ŽELIMO PRIJETNO PRAZNOVANJE!

„UNIVERSALE"

tovarna klobukov, slamnikov in konfekcije DOMŽALE

Izdelujemo:

volnene tulce in klobuke, športne in druge kape, slamnike vseh vrst,
otroško, žensko in moško športno in modno konfekcijo.

Vsi naši izdelki so izdelani vedno v modnih barvah in desenih, ter po najsodobnejših krojih in modelih.

ČESTITAMO K OBČINSKEMU PRAZNIKU!

ZDRUŽENA KEMIČNA INDUSTRIJA DOMŽALE

ZA POTREBE INDUSTRIJE IN SIROKE POTROŠNJE

PROIZVAJAMO IN PRIPOROČAMO:
svinčene okside (minij, glajenko) — svinčeno belilo — temeljne barve in kite — oljnate barve in emajle za notranji in zunanji premaz — emajle DOM, LUMALIN, TESAROL, PIRATOL — nitro lake in emajle za les in kovino — premaze za avto industrijo — dvokomponentne lake za les in kovino — kazeinske in kolodijske barve za usnje — HELIOPOL (poliester lake) in HELIOPLAST (s hladnim utrjevanjem) — karbamidno lepilo za les (urefor) — »EMULTEKS« — vezivno sredstvo — škrobe — krompirjev in koruzni naravne in razgrajene — dekstrine in britsko gumo — dekstrinska lepila

PRVOVRSTNA KAKOVOST — SOLIDNA POSTREŽBA!

PRIDRUŽUJEMO SE K ČESTITKAM!

PAPIRNICA

KOLIČEVO, p. DOMŽALE

izdelujemo raznovrstne tanke papirje, vseh vrst sestavljene kartone in specialne lepenke.

Priporočamo nakup naših izdelkov in želimo vsem poslovnim prijateljem, delovnim kolektivom in občanom prijetno praznovanje

OBČINSKEGA PRAZNIKA OBČINE DOMŽALE!

TERMIT

DOMŽALE

proizvaja:

kremenčev pesek, livarska pomožna sredstva, suhe zidne barve

in opravlja uslužnostno mletje nekovin.
Za občinski praznik čestitamo vsem delovnim ljudem in občanom.

Cenjenim gostom in izletnikom nudijo dobro domačo hrano in pristna vina gostinski obrati:

MENGEŠKA KOČA, Mengeš
Gostilna - prenočišče »PAVOVEC«, Mengeš
Gostilna na Viru »PRI KOVAČEC«, Domžale
Gostilna »PRI KRALJU«, Mengeš
Gostilnica »J. Pogačar«, Radomlje
Gostilna »KRALJ«, Moste pri Komendi
Gostilna »ŠPRUNK«, Moste pri Komendi
Gostilna »PETERLIN TONČKA«, Komenda

VSI TUDI ČESTITAJO K OBČINSKEMU PRAZNIKU!

Cenjenim strankam se priporočamo in čestitamo za občinski praznik

AVTO-LIČAR, Žnidar Ivan Mengeš

KLEPARSTVO, Premk Franc Mengeš

Vsem delovnim kolektivom in občanom želi prijetno praznovanje

LEKARNA Domžale

REMONTNO PODJETJE Domžale

izvršuje vsa zidarska dela in se priporoča za naročila.
S čestitko se pridružujemo!

slovenija avto

LJUBLJANA

čestita vsem občanom za občinski praznik občine Domžale!

Obiščite našo na novo odprto detajlno poslovalnico v Domžalah na Ljubljanski cesti

Farmacijsko-kemijski kombinat, Ljubljana

Obrat:

"LEK„

LJUBLJANA–MENGEŠ

čestita vsem občanom za praznik občine Domžale

Cenjenim strankam se priporoča in čestita za občinski praznik vsem občanom

Elektromehanična delavnica DOMŽALE

RESTAVRACIJA

„PRI POŠTI"

DOMŽALE

nudi cenjenim gostom topla in mrzla jedila, toči pristna vina, ima lep senčnat vrt!
Se priporoča in želi prijetno praznovanje.

Slaščičarna - delikatesa DOMŽALE

nudi vedno sveže pecivo in sladoled.
Se priporoča ter želi prijetno praznovanje.

OBRTNO PODJETJE

„PEČ"

MENGEŠ

Izdelujemo vse vrste lončenih peči in kaminov ter oblagamo s keramičnimi ploščami in montiramo vse vrste peči in kaminov.
S čestitko se pridružujemo!

OBRTNA ZADRUGA

SLAMNIK

MENGEŠ

PRIPOROČA
SVOJE IZDELKE

IN ČESTITA
ZA OBČINSKI PRAZNIK
DOMŽALE
VSEM OBČANOM!

Komunalno gospodarstvo Mengeš

izvršuje vsa komunalna in remonta dela;
se priporoča

in se pridruži s čestitko!

"ALKO„

LJUBLJANA

DESTILERIJA
IN TOVARNA LIKERJEV

OBRAT — DOMŽALE

SE PRIDRUŽUJE
S ČESTITKAMI!

MLADINSKA KNJIGA

Na novo urejena trgovina v Domžalah

Založniško-grafično podjetje Ljubljana

»MLADINSKA KNJIGA«
KNJIGARNA – PAPIRNICA

DOMŽALE, Ljubljanska cesta

prodaja knjige in vse vrste šolskih potrebščin.

Cenjenim odjemalcem se priporočamo in želimo prijetno praznovanje.

TRGOVSKO PODJETJE „NAPREDEK" Domžale

z vsemi svojimi poslovalnicami na območju občine, v katerih lahko dobe potrošniki prehranske in delikatesne izdelke, sadje-zelenjavo, kakor tudi industrijske izdelke in manufakturo.

Cenjenim odjemalcem in občanom želimo prijetno praznovanje.

„LIP"

LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE RADOMLJE

nudi svoje renomirane izdelke:
mize, stole, primerne za restavracije, parket, lesno moko, zaboje in žagan les vseh vrst po ugodnih cenah.

Za sodelovanje se priporočamo in čestitamo za praznik občine Domžale vsem delovnim ljudem in občanom.

Mizarstvo

DOMŽALE, Kidričeva 14

izdeluje vsa mizarska dela, se priporoča in čestita za praznik.

OPEKARNA

RADOMLJE pri Domžalah

želi vsem poslovnim prijateljem, delovnim ljudem in občanom prijetno praznovanje občinskega praznika občine Domžale.

Ob občinskem prazniku čestita delovni kolektiv

INDUPLATI

JARŠE p. DOMŽALE

ter priporoča potrošnikom in industriji široko izbiro izdelkov

- za gospodinjstvo
- za notranjo dekoracijo stanovanj
- tkanine za ženske in moške obleke iz mešanice sintetike — lan
- filtre in platna za industrijo
- 6 tipiziranih vrst šotorov za taborjenje

ZAHTEVAJTE VEDNO »INDUPLATI« IZDELKE!

ČESTITKE ZA PRAZNIK OBČINE DOMŽALE

Vsem delovnim kolektivom in občanom na območju domžalske komune čestita za občinski praznik

KOMUNALNI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE LJUBLJANA
Podružnica: DOMŽALE

Za občinski praznik občine DOMŽALE čestita vsem delovnim kolektivom in občanom

TOVARNA POZAMENTERIJE
„TRAK"
MENGEŠ

VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM ŽELI PRIJETNO PRAZNOVANJE OBČINSKEGA PRAZNIKA

Služba družbenega knjigovodstva

PRI NARODNI BANKI SFRJ, PODRUŽNICA 600-20 DOMŽALE

GRADBENO PODJETJE DOMŽALE

GRADI VISOKE IN NIZKE GRADNJE
VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM IN OBČANOM ŽELIMO PRIJETNO PRAZNOVANJE OBČINSKEGA PRAZNIKA.

Prijetno praznovanje želi vsem delovnim kolektivom in občanom

STANOVANJSKI SKLAD Domžale

GOZDNE SEMENARNE IN DREVESNICE
MENGEŠ

GOJIMO VSE VRSTE GOZDNIH SEMEN IN SADIK, KAKOR TUDI OKRASNO DREVJE IN GRMICEVJE. POSEBEJ OPOZARJAMO NA DVOLETNE SADIKE IGLAVCEV ZA PRESAJANJE IN SADIKE MACESNA ZA POGOZDOVANJE, KI JIH IMAMO SE V ZALOGI.

K ČESTITKI SE PRIDRUŽUJEMO!

V KAMNIKU PRAZNUJEJO

Tovarna kovanega orodja Kamnik
ŠMARCA ŠTEV. 101
se priporoča za naročila

SPLOŠNO MIZARSTVO
„MENINA"
KAMNIK

Delovni kolektiv SPLOŠNEGA MIZARSTVA »MENINA« — KAMNIK čestita vsem prebivalcem občine Kamnik.

KOMUNALNI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE LJUBLJANA
PODRUŽNICA KAMNIK

se pridružuje skupni čestitki za PRAZNIK OBČINE KAMNIK

ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE DELAVCEV
KAMNIK – DOMŽALE

Delovni kolektiv ZAVODA ZA ZAPOSLOVANJE DELAVCEV KAMNIK-DOMŽALE čestita prebivalcem OBČIN KAMNIK IN DOMŽALE za OBČINSKI PRAZNIK.

GRADBENO MONTAŽNO PODJETJE
Alprem
KAMNIK

DELOVNI KOLEKTIV PODJETJA
„ALPREM"
KAMNIK

se pridružuje skupni čestitki za OBČINSKI PRAZNIK KAMNIKA.

PODJETJE »MESO« – KAMNIK

Delovni kolektiv PODJETJA MESO KAMNIK se pridružuje čestitkam za OBČINSKI PRAZNIK KAMNIKA.

„LEKARNA" KAMNIK

ŽELI PRIJETNO PRAZNOVANJE
IN SE PRIPOROČA

Komunalna banka in Mestna hranilnica – Kamnik

OBIŠČITE RESTAVRACIJO
„DOM"
V KAMNIKU,

kjer boste lepo postreženi z okusnimi jedili in pristnimi vini. — Za goste imamo na razpolago velik parkirni prostor. — Vljudno vabljeni.

Vsem občanom želimo prijetno praznovanje OBČINSKEGA PRAZNIKA OBČINE KAMNIK

OBRTNO MONTAŽNO PODJETJE
„Zarja"
KAMNIK

ZA OBČINSKI PRAZNIK čestita delovni kolektiv OBRTNEGA PODJETJA »ZARJA«, KAMNIK

s svojimi obrati:
»INŠTALACIJE«, »ELEKTRO«, »PLESK«,
z obrtnimi dejavnostmi:

inštalacije, elektro, plesk, vodovodno, toplovodno, ključavničarstvo, kleparstvo, pleskarstvo, steklarstvo.

Tovarna usnja Kamnik

SPECIALIZIRANA TOVARNA ZA IZDELAVO SVINJSKEGA USNJA, VEGETABILNO IN KROM STROJENO USNJE ZA GALANTERIJSKO IN OBUTVENO INDUSTRIJO V SVETOVNO ZNANI KVALITETI.

NOVOSTI: OBUTVENI IN OBLAČILNI VELUR TER ANELIN BOKSI V VSEH MODNIH BARVAH.

OBČANOM KAMNIKA ČESTITA
KOLEKTIV »U T O K«

ZDRAVSTVENI DOM KAMNIK

DELOVNI KOLEKTIV
ZDRAVSTVENEGA DOMA KAMNIK
SE PRIDRUŽUJE ČESTITKAM ZA OBČINSKI PRAZNIK KAMNIKA IN ŽELI OBČANOM OBILO ZDRAVJA ZA ČIMBOLJŠE DELOVNE USPEHE!

ZA OBČINSKI PRAZNIK KAMNIKA ČESTITAJO

SKUPŠČINA OBČINE
☆
OBČINSKI KOMITE ZKS
☆
OBČINSKI ODBOR SZDL
☆
OBČINSKI SINDIKALNI SVET
☆
OBČINSKI ODBOR ZB NOV
☆
OBČINSKI KOMITE ZMS
KAMNIK

ZAVOD ZA POSREDOVANJE ZAPOSLITVE INVALIDNIH IN DRUGIH OSEB — KAMNIK

čestita za **občinski praznik 27. julij občine Kamnik** in želi nadaljnjih delovnih uspehov in hkrati veselo praznovanje.

Stari grad nad Kamnikom

AVTOKLEPARSTVO SMRKOLJ FRANC — Domžale
AVTOMEHANIK ŠUBELJ STANE Domžale
AVTOLIČAR IN VOZNI TAPETNIK KOKALJ STANKO Domžale
AVTOKLEPARSTVO BOGATAJ JANEZ — Domžale
AVTOSERVIS SIARD Domžale
VULKANIZACIJA MOČILNIKAR IGNAC — Domžale
TESARSTVO LAP LOJZE Moste pri Komendi

Izvršujemo vsa dela hitro in strokovno. Cenjenim strankam se priporočamo in čestitamo prebivalstvu za
OBČINSKI PRAZNIK!

OBRTNO PODJETJE
„SLOGA"
Moste pri Komendi

čestitamo prebivalcem na območju občine Kamnik in priporočamo naše mizarske, tesarske in ščetarske izdelke.

STANOVANJSKA SKUPNOST KAMNIK

z obratoma

PRALNICA in PLESKARSKI SERVIS
se priporoča in pridružuje čestitkam.

TITAN – KAMNIK

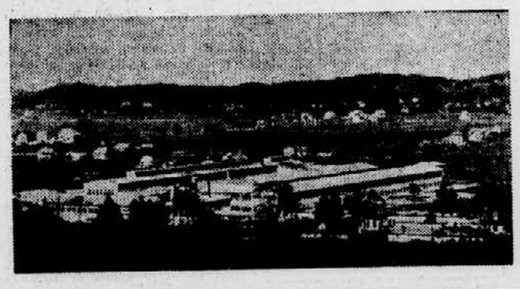
tovarna kovinskih izdelkov in livarna

ČESTITA
VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM IN OBČANOM ZA
OBČINSKI PRAZNIK

Izdelujemo:

fitinge, odlitke iz temper-liva, stavbne ključavnice — navadne, dozične in cilindrične, pohištvene cilindrične ključavnice, cilindrične vložke;
mesoreznice, mlinčke za kavo, mak in orehe.

Cenjenim potrošnikom se priporočamo.

ŽIVILSKA INDUSTRIJA KAMNIK

Delovni kolektiv
ŽIVILSKE INDUSTRIJE KAMNIK

čestita vsem občanom ob PRAZNIKU OBČINE KAMNIK — ter se priporoča s svojimi kvalitetnimi izdelki.

PODJETJE JUGOSLAVIJA »KAMNIK«

— **AMONNITRATNA PRASKASTA RAZSTRELIVA** za miniranje raznih formacij, rudnin, kamenin in premogov v navadni in vodoobstojni kvaliteti
— **SEIZMIČNA RAZSTRELIVA** za geološke raziskave
— **ČRNI LOVSKI in RUDARSKI SMODNIK**
— **VŽIGALNO VRVICO**
— **VŽIGALNA SREDSTVA**
— **LOVSKE PATRONE** vseh kalibrov in dimenzij s črnim in brezdimnim smodnikom
— **IZDELKE ZA OGNJEMETE**
— **PIROTEHNIČNO GALANTERIJO**
— **POMOŽNA LIVARSKA SREDSTVA** (lunkeriti, dividit. itd.
— **POLIETILENSKO FOLIJO in CREVA**

proizvaja
PODJETJE
KAMNIK
V KAMNIKU

SVILANIT KAMNIK

SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA PROIZVODNJO FROTIRJA IN SVILE — N U D I

ZA DOM:

bogat asortiman frotir-brisač lepih desenov v živahnih in pastelnih barvah, vafel brisače, kopalne plašče iz frotirja, tepihe za opremo kopalnic, zavese

ZA HOTELE IN BOLNIŠNICE:

frotir-brisače z vtkanimi napisi in emblemi, vafel brisače in tepihe za opremo kopalnic

ZA PLAŽO:

kopalne rjuhe in brisače živahnih barv, moške in ženske kopalne plašče in ženske kopalne jope iz frotirja

KRAVATE

modernih desenov iz umetne svile in sintetičnih vlaken

Odškodnina za pokvarjen letni dopust

Uslužbenec Putnika v Novem Sadu napisal napačno napotnico

NOVI SAD, 25. julija — Te dni so na občinskem sodišču v Novem Sadu zaključili nenavadno zadevo. Vzrok spora je bil — pokvarjen letni dopust Milivoja Nedeljkova, uslužbenca iz Novega Sada, ki je nastal zaradi nepazljivosti uslužbenca novosadskega »Putnika«.

Vse se je začelo sredi avgusta lani, ko je Nedeljkov plačal zase in svojo ženo pri novosadskem »Putniku« 32 tisoč dinarjev za pension v Kraljevici. Čez nekaj dni je Nedeljkov z napotnico »Putnika« odpotoval v Kraljevico. Zelo je bil presenečen, ko so mu v turističnem uradu v Kraljevici povedali, da oni sploh nimajo nobenega dogovora, oziroma pogodbe s »Putnikom« in je zato njegova napotnica neveljavna.

Nedeljkov je razen tega zvedel, da je pension za nekaj stotakov višji od cene, ki so mu jo navedli pri »Putniku« v Novem Sadu. Razburjen zaradi takega poslovanja se je Nedeljkov vrnil z ženo v Novi Sad, da bi mu pri »Putniku« pojasnili, kako je prišlo do napake. Uslužbenci »Putnika« so se mu opravičili in mu vrnili vplačani znesek.

Nedeljkov je menil, da mu je novosadski »Putnik« dolžan povrniti stroške, ki jih je imel s potovanjem, zato ga je Nedeljkov tožil. Zahteval je, da mu »Putnik« povrne 29 tisoč dinarjev za stroške potovanja in 100 tisoč dinarjev za pokvarjeni letni dopust. Zastopniki »Putnika« so takoj odgovorili na tožbo in izjavili, da je bil Nedeljkov obveščen, da stane 1040 din le prenočišče, ne pa ves pension.

Po več razpravah je sodišče ugotovilo, da je imel Nedeljkov pokvarjen letni dopust po krivdi uslužbenca novosadskega »Putnika«, ki je napačno napisal napotnico. Sodišče je odločilo, da mora »Putnik« Nedeljkovu izplačati za pokvarjen dopust 46 tisoč dinarjev. M. P.

Včeraj v koprski luki

V luki so naslednje ladje: domača ladja »Petka« razklada umetno gnojilo, »Kupres« je razložila papir in naklada generalno blago, »Novi Vinodolski« je razložila olje v sodih, naklada pa dekapirano pločevino, »Labin« razklada melone, »Orjula« pa limone. Razen domačih ladij sta v luki še italijanska ladja »Socotra«, ki naklada les in izraelska ladja »Daniela«, ki je razložila zmrznjeno tunino, sedaj pa naklada zmrznjeno meso.

V luki pričakujejo še italijansko ladjo »Ferdinando« in grško »Panaghiatino«.

Na križišču je izsiljeval prednost

MARIBOR, 25. jul. Na križišču Mariborske in Fochove ceste je včeraj dopoldne motorist brez vozniškega dovoljenja Meho Junuzovski izsiljeval prednost pred osebnim avtomobilom, ki ga je vozil Rudolf Ciglar. Voznik osebnega avtomobila ni mogel kljub naglemu zaviranju preprečiti trčenja pri katerem se je hudo poškodoval motoristov sopotnik Krune Avčevski. Zlomil si je desno roko in nogo ter dobil hud pretres možganov. Motorist pa si je poškodoval noge in dobil udarec v glavo. Škodo so ocenili na 460.000 dinarjev.

Deklica je bila premalo previdna

RUŠE, 25. jul. V Bistrici je včeraj ob 15. uri motorist Srečko Lipnik povozil 10-letno Jožico Mrjal, ki je nepreviden stekla čez cesto. Pri nesreči je dobila deklica močan pretres možganov, motorist pa lažje poškodbe po glavi in telesu.

Huda nesreča v Veliki Pirešnici

VELENJE, 25. jul. V Veliki Pirešnici se je včeraj pripetila prometna nesreča, pri kateri se je hudo poškodovala Angela Šklamba iz Ložnice pri Žalcu. S skupino ljudi je stala pred gostilno, nenadoma pa je stekla čez cesto, ne da bi se prepričala, če je prosta. Pritekla je pred motorno kolo, ki ga voznik Ivan Baloh ni mogel ustaviti pravočasno, da bi preprečil nesrečo. V trenutku, ko je poškodovanka še ležala na cesti, je z nasprotne smeri pripeljal Štefan Gorena, ki prav tako ni uspel pravočasno ustaviti vozila in je zapeljal čez noge ponesrečenke. V celjski bolnišnici, kamor so jo odpeljali, so ugotovili, da ima Škamblova hudo poškodovano desno koleno in kompliciran zlom levega gležnja.

Petdeset podjetij v zadregi

Nedovoljena trgovina z avtomobilskimi gumami

NOVI SAD, 25. jul. (Tanjug) — Več kot 50 trgovskih podjetij na veliko v državi se je ukvarjalo z nedovoljenim nakupom in preprodajo avtomobilskih in traktorskih gum ter rezervnih delov za različne motorje in vozila. To je ugotovila pokrajinska tržna inšpekcija skupno z občinskimi in okrajnimi inšpekcijami iz raznih krajev v državi.

Čeprav so mnogi primeri verižne trgovine z avtomobilskimi gumami še v postopku, je tržna inšpekcija že prijavila nekatera podjetja — »Agrum« iz Grude pri Dubrovniku, »Centrokožo« iz Subotice, »Posrednika« iz Novega Sada, »Agrotiso« iz Sente in »Agrosrem« iz Sremske Mitrovice.

Gume so često pošiljali iz »Centrokoža« v Novem Sadu je zaslužila v 68 primerih verižne trgovine z avtomobilskimi in traktorskimi gumami več kot 8 milijonov din, »Agrum« je neupravičeno »zaslužil« več kot 6 milijonov, »Agrotisa« 2,645.000 din, »Posrednik« 2,300.000 din itd.

enega v drugo trgovsko središče in jih potem vračali na »izhodiščno točko«, dobro zabeljene s »poslovnimi odstotki.« Tako je »Avtocenter« iz Zagreba prodal »Centrokožii« v Novem Sadu 20 kompletov avtomobilskih gum. Deset dni kasneje pa so iste gume bile že spet v Zagrebu pri podjetju »Univerzal«. Prav tako niso redki primeri, da uvozno podjetje kupuje blago na notranjem trgu in ga prodaja dalje drugemu uvozniku in da uvozna podjetja med seboj trgujejo.

Neprevidna kolesarka povzročila večmilijonsko škodo

PTUJ, 25. jul. Včeraj popoldne je na Trgu svobode neznana kolesarka, ki jo je prehiteval tovorni avto, voznik Nikola Matković, nenadoma zapeljala z desne na levo stran ceste. Voznik je nesrečo preprečil s hitrim zavijanjem v desno, pri tem pa je s tovornjaka padel pet tonski rezkalni stroj. Kolesarka je po nesreči pobegnila. Škode še niso dokončno ocenili, predvidevajo pa, da znaša več milijonov dinarjev.

Na ladji so pozabili deklici

Vzgojitelji premalo pazijo na otroke

NOVI VINODOLSKI, julija. — Ko je miličnik Miro Grgurić iz postaje milice v Novem kupil dva sladoleda 10-letnima deklicama, Verici Levačič in Dragici Posedi, sta se pomirili in nehali jokati. Zvedeli sta namreč, da ju bosta prišli iskat njuni učiteljici iz Crikvenice.

Pol ure pred tem je Verica pred uradom »Punta« preplašeno klicala: »Stric, zaustavite ladjo!« Deklici sta namreč še s 40 otroki iz Belega Manastira potovali z ladjo v Dramalj pri Crikvenici. Zaradi nepazljivosti spremljevalcev pa se nista izkrcali v Crikvenici, ampak sta potovali dalje. Čim so opazili, da deklic ni v Crikvenici, so obvestili milico v Novem, da bi jih ta prevzela.

Krmar »Punta« Cvetko Barin, ki je prevzel otroka v pristaniški pisarni, je povedal: »Žal se pogosto dogaja, da otroci ostanejo na ladji, ker niso njihovi spremljevalci dovolj pozorni in ne kontrolirajo, če so se izkrcali vsi otroci. Pripetilo se mi je že, da sem moral skrbeti za deset otrok, ki so ostali ob taki priložnosti na ladji »Novi Sad«. Tudi miličnik Miro Grgurić se je pritoževal nad malomarnostjo spremljevalcev: »Nisem dolgo v službi v Novem, vendar vem, da je bilo v tem kraju že več primerov, da so se mali izletniki izkrcali prehitro ali pa odpotovali dalje. Mi smo res tu, da pomagamo v takih primerih, vendar bi morali spremljevalci otrok bolj paziti nanje in jih ne bi smeli izgubljati.

Do Dramlja pri Crikvenici je bilo vse v redu. Verica Levačič in Dragica Posedi, deklici, pozabljeni na ladji »Punta« sta mirno spali s svojimi prijateljicami iz Belega Manastira.

K. FERENČAK

Iz neznanega vzroka trčil v drevo

ŠEMPAS, 25. jul. Včeraj zjutraj je v Šempasu trčil v drevo italijanski državljan Severino Zolti, ki se je pri nesreči hudo poškodoval. Dobil je močan udarec v prsni koš, grlo in desno nogo. Odpeljali so ga v bolnišnico v Gorico. Škode na avtomobilu, ki je popolnoma uničen, je za milijon dinarjev.

SEDAJ ALI TAKOJ
TODA SOLEA

Elektroobnova
elektromehaničarsko poduzeće
ZAGREB, SAVSKA 150
PRODA
- 3 DIESEL ELEKTROCENTRALE brezhibne, 360 kVA Crossley, 425 kVA MAN in 930 kVA MAN
- ŠKARJE ZA REZANJE PLOČEVINE PELS — Berlin do 25 mm, dolžina noža 400 mm s kombinacijo za rezanje profilov in prebijačem
- 50 TON TRAFO-PLOČEVINE širina 140 mm in več, dolžina nad 1000 mm
- STROJ ZA NAREZOVANJE NAVOJEV NA CEVI do premera 240 mm
- VEČ RAZLIČNIH ELEKTROMOTORJEV, REDUKTORJEV IN TRANSFORMATORJEV
7168

Naše časopise »DELO«, »TEDENSKO TRIBUNO«, »TOVARIŠA« in »NAŠE RAZGLEDE«
lahko na letovanju ob Jadranu kupujete v poslovalnicah »VJESNIKA«, »BORBE« ali »POLITIKE« ter pri prodajalcih časopisov v naslednjih krajih:
• ANKARAN • BAŠKA • BIOGRAD NA MORU • BOL NA OTOKU BRAČU • CRIKVENICA • DUBROVNIK • PIRAN • HVAR • ICICI • IZOLA • LOVRAN • JELSA NA HVARU • KAŠTEL STARI PRI SPLITU • KOPER • LABIN (ISTRA) • MALI LOŠINJ • MALINSKA • MAKARSKA • MOŠĆENIČKA DRAGA • NEREZINE (OTOK LOŠINJ) • NOVALJA (OTOK PAG) • NOVI GRAD (ISTRA) • NOVI VINODOL • OMIŠALJ • OPATIJA • POREČ • PORTOROŽ • PULA • RAB • ROVINJ • SAVUDRIJA • SELCE PRI CRIKVENICI • SENJ • SPLIT • UMAG • VRSAR (ISTRA) • VELIKI LOŠINJ • ZADAR •

IZDAJA IN TISKA ČASOPISNO PODJETJE DELO, LJUBLJANA, TOMŠIČEVA 3 — UPRAVA TOMŠIČEVA 1 — TELEFONI 23-522 DO 23-526 — OGLASNI ODDELEK: LJUBLJANA, TITOVA 1, TELEFON 21-896 — PODRUŽNICA LJUBLJANA, TITOVA 1, ODDELEK ZA NAROČNIKE TELEFON 21-832. PRODAJNI ODDELEK: LJUBLJANA, TELEFON 20-463 POŠTNI PREDAL 29 — BRZOJAVNI NASLOV: »DELO«, LJUBLJANA. ŽIRO RAČUN PRI NARODNI BANKI LJUBLJANA 600-11-1-167 — MESEČNA NAROČNINA 550 DINARJEV — ROKOPISOV NE VRAČAMO

Telefon dežurnega urednika: 20-646

FESTIVAL
Poletne kulturne prireditve LJUBLJANA

SKOFJELOŠKE POLETNE PRIREDITVE ŠKOFJA LOKA

Nedelja, 26. julija, ob 20. uri v muzeju, na prostem na Loškem gradu: Tavčar - Šest: CVETJE V JESENI — repriza.

Ostale predstave CVETJA V JESENI bodo 28., 30. julija in 1., 2. avgusta.

Vstopnice so v prodaji vsak dan od 8. do 12. in od 16. do 20. ure v Turističnem biroju, Škofja Loka, Mestni trg 35, tel. 85-268 in eno uro pred predstavo na Loškem gradu.

RTV Ljubljana

SPORED ZA NEDELJO

6.00—7.00 Dobro jutro!; 7.15 Narodni in domači zvoki; 8.00 Veseli tobogan (posnetki javne otroške oddaje); 9.00 Poročila; 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I.; 10.00 Se pomnite, tovariši . . . Med partizanskimi tankisti; 10.30 Pesmi borbe in dela; 10.50 Zabavna glasba; 11.00 Turistični napotki za tuje goste; 11.15 Lahka glasba; 11.40 Nedeljska reportaža; 12.00 Poročila; 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II.; 13.00 Napoved časa, poročila, zunanje-politični pregled in objava dnevnega sporeda; 13.15 Obvestila in zabavna glasba; 13.30 Za naše vas; 14.00 Koncert pri vas doma; 14.15 Od uverture do scherza; 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved; 15.05—19.00 »Danes popoldne« (šport in glasba) — vmes ob 16.00 Humoreska tega tedna — V. Popović: Ločitev po jugoslovansko; 17.00 Poročila; 19.00 Obvestila; 19.05 Glasbene razglednice; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Sergej Prokofjev: Pepelka (radijski prerez baleta); 20.50 Športna poročila; 21.00 Melodije v izložbenem oknu; 22.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda za naslednji dan; 22.10 Godala v noči; 23.00 Poročila; 23.05 Nočni komorni koncert z deli slovenskih skladateljev; 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

Ultrasol
olje za sončenje
NAMA - DROGERIJE

TELEVIZIJA

9.30 KLOVN — film iz serije deček iz cirkusa Ljubljana
10.00 KMETIJSKA ODDAJA Beograd
14.30 ŠPORTNO POPOLDNE Beograd
približno ob
17.00 JUBILEJNA PROSLAVA NA VISU — (direkten prenos) do 17.45 Zagreb
19.30 SKOPJE LETO DNI PO POTRESU — oddaja studia Skopje Zagreb
20.00 TV DNEVNIK Beograd in Zagreb
20.45 TEŽKA KUPČIJA — film iz serije 87. policijska postaja Ljubljana
21.35 MALI KOMORNI KONCERT — nastopa Godalni ansambel Zavoda za glasbeno in baletno vzgojo Ljubljana
22.15 POROČILA Ljubljana
Na kanalu 9 — Sljeme
9.30 DEČEK IZ CIRKUSA Zagreb
20.45 LARAMIE — serijski film Beograd
22.15 VČERAJ, DANES, JUTRI Zagreb

Kino

SPORED ZA NEDELJO

KINO UNION: ZAPRTO!

KINO KOMUNA: amer. barvni kriminalni film VRTOGLAVICA. Režija Alfred Hitchcock. Igrata Kim Novak in James Stewart. Predstave ob 16, 18.30 in 21. uri. Zaradi izredne dolžine filma cene vstopnic zvišane. Zadnje predvajanje v Ljubljani, ker filmu poteče licenca.

KINO SLOGA: mehiški barv. film ČRNI OREL Predstave ob 16, 18 in 20. uri.

KINO VIČ: ital. barvni CS spektakel MORGANOVI GUSARJI. Igra Steve Reeves. Predstave ob 17, 19 in 21. uri.

KINO ŠISKA: amer. western film MOJA DRAGA KLEMENTINA. Režija: John Ford. Igrajo Linda Darnell, Henry Fonda in Victor Mature. — Predstave ob 16, 18 in 20. uri. Prodaja vstopnic v vseh kinematografih od 14. ure dalje.

LETNI KINO BEZIGRAD: franc. film MIKAVNA LAŽNIVKA. Igra Marina Vlady. Predstava ob 20.30. Prodaja vstopnic uro pred začetkom predstave.

LETNI KINO DOMA JLA: amer. CS film PEKLENI KLUB.

MLADINSKI KINO: amer. barvni film GIGI, ob 10, 17 in 19.30. Zadnjikrat.

KINO PIONIR: amer. barvni film PRED STRELOM, ob 10, 17 in 19.30. Zadnjikrat!

KINO »TRIGLAV« — LJUBLJANA: amer. barvni CS film LETEČI TORPEDO (Oko za oko). Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. uri. Prodaja vstopnic od 14.30 dalje.

KINO »SVOBODA« — ČRNUČE: nem. barvni film SKRIVNOSTI ORIENTA (I. del), ob 18 in 20. uri.

KINO »SVOBODA« — ŠENTVID: ital. barvni CS film RIMSKA SUŽNJA, ob 16, 18 in 20. uri.

KINO »SVOBODA«, D. MOST: jugosl. barvni CS film OBRAČUN (Kapetan Leši, II del), ob 18 in 20. uri.

KINO SAVLJE: španski barv. film PRODAJALKA VIJOLIC, ob 19.30.

KINO HRUŠICA: poljski CS film KRIŽARJI, ob 20. uri.

KINO VEVČE: amer. barvni CS film ŠEPETANJE NA BLAZINI, ob 18 in 20. uri.

KINO ZADOBROVA: amer. barvni CS film DOLGO, TOPLO POLETJE, ob 17 in 19. uri.

KINO DRAVLJE: franc. barvni CS film AFRODITA, BOGINJA LJUBEZNI, ob 18 in 20. uri.

KINO LITIJA: ital. barvni CS film BELE SENCE.

KINO ŠMARTNO PRI LITIJI: angleški barvni CS film ŠAFIR, ob 17.30 in 20. uri.

KINO »CANKARJEV DOM« — VRHNIKA: amer. barvni CS film SKOZI PLANINE DIVJEGA ZAHODA, ob 10 in 17. uri. Ital. barvni CS film SIN RDEČEGA GUSARJA, ob 15. uri. Sovjetski film LJUDJE IN ZVERI (II. del), ob 20.15.

KINO DOMŽALE: amer. barvni VV film TARZANOVA NAJVEČJA PUSTOLOVŠČINA, ob 9, 16, 18 in 20. uri.

KINO RADOMLJE: amer. barvni CS film RAZBITINE LADJE MARY DEAR, ob 16, 18 in 20. uri.

KINO MENGEŠ: amer. barvni film RAZKOSJE V TRAVI, ob 17.30 in 20. uri.

KINO DUPLICA — KAMNIK: angl. barvni film OBOROŽENA KRAJA, ob 15, 17 in 19. uri.

KINO »DOM« — KAMNIK: angl. barvni film SIEGFRIED, ob 17 in 20. uri.

KINO BLED: ital. film TARUS, SIN ATILE, ob 10, 15, 18 in 20.30.

KINO »SORA« — ŠKOFJA LOKA: meh. barvni film V SLUŽBI PANCHA VILLE, ob 18 in 20. uri.

KINOTEKA: PELE LE MOKO, ob 9.30.

VEZANE VLOGE —
• nagradno žrebanje
• višje obresti
• nezgodno zavarovanje
KB Komunalna banka Ljubljana

KINO NAKLO: franc. barvni CS film PREGANJANA LJUBIMCA, ob 17 in 20. uri.

KINO METROPOL — CELJE: ital. film ESTERINA, ob 16, 18 in 20. uri.

KINO UNION — CELJE: ital. film ITALIJANKE IN LJUBEZEN, ob 16, 18 in 20. uri.

LETNI KINO — CELJE: nemški film PARADA POPEVK, ob 20.15.

KINO RADIO — JESENICE: amer. barvni CS film KOPALIŠČE ŽELJA, ob 10, 17 in 19. uri.

KINO PLAVŽ — JESENICE: jugoslov. film SPOPAD, ob 11, 18 in 20. uri.

KINO KOR. BELA: franc. barvni CS film LJUBIMCI IZ TERUELA.

KINO ŽIROVNICA: bolg. film TOBAK.

KINO DOVJE-MOJSTRANA: franc. barvni film BALET PARIZA.

KINO KRANJSKA GORA: ruski barvni film PLANET BURJA.

KINO PARTIZAN — RIBNICA NA DOLENJSKEM: franc. film POGLED Z MOSTU, ob 17. uri.

KINO »KRKA« — NOVO MESTO: španski barvni film MOJ POSLEDNJI TANGO, ob 10, 16, 18.15 in 20.30. Cene za vstopnice so povišane.

KINO »DOBREPOLJE«: amer. barvni film ČRNI NAREDNIK, ob 15 in 19.30

KINO ČRNOMELJ: amer. barvni CS film PONOČNI DOGODKI, ob 17.30 in 20.30.

KINO SVOBODA, VIDEM-KRŠKO: ital. barvni CS film VELIKAN IZ RODOSA, ob 17.30 in 19.30.

KINO SVOBODA II, TRBOVLJE: španski barvni glasbeni film PRODAJALKA VIJOLIC, ob 10, 15 in 17. uri. Angleški VV film ČLOVEK NA MESECU, ob 19.

KINO DEL. DOM — TRBOVLJE: amer. barvni VV film ZADNJI VLAK IZ GUN HILLA, ob 15.30, 18 in 20. uri.

KINO SVOBODA-ZASAVJE, TRBOVLJE: ruski barvni film HAJDUŠKA KRI, ob 15, 17 in 19.15.

KINO DEL. DOM — ZAGORJE: franc. barvni CS film KLEVSKA PRINCESA, ob 16, 18 in 20. uri.

KINO SVOBODA II, HRASTNIK: amer. VV film PSIHO, ob 18 in 20. uri.

KINO ROGAŠKA SLATINA: nemško-jugosl. barvni CS film WINNETOU, ob 10, 17 in 20. uri.

KINO »PARK« — MUR. SOBOTA: amer. VV film MOŽ, KI JE UBIL LIBERTYJA VALANCEA, ob 10, 15, 17.30 in 20. uri.

KINO SVOBODA, ŠEMPETER V SAV. DOLINI: amer. barvni CS film ŠTIRJE APOKALIPTIČNI JEZDECI, ob 17 in 20. uri.

KINO ŽALEC: franc. film MAČKA NASTAVLJA KREMPLJE, ob 18 in 20. uri.

KINO PREBOLD: ital. barvni CS film POLETNE ZGODBE, ob 17 in 20. uri.

KINO POLZELA: amer. film MASCEVALEC ZORO, ob 17 in 20. uri.

KINO »SOČA«, NOVA GORICA: amer. barvni film ZAKON PRERIJE.

KINO »SOLKAN«: jugoslov. film SKOPJE 63.

KINO »SVOBODA« — SEŽANA: jugoslov. CS film NEVARNA POT, ob 17 in 20. uri.

KINO SEČOVLJE: ameriški film POSLEDNJI SOMRAK, ob 18 in 20. uri.

LETNI KINO PORTOROŽ: ameriški film SEVERNO NA ALJASKO, ob 20.30.

LETNI KINO PIRAN: (jugoslov. kinoteka.) amer. film FRANKENSTEIN, ob 21. uri.

Čestitka

MARINKI SITAR, diplomirani inženirki agronomije, čestitamo za odlično opravljeno diplomo. Kolegi Agrokombinata Emone, Ljubljana.

Šolstvo

NA AKADEMIJI ZA GLEDALIŠČE, radio, film in televizijo v Ljubljani bodo sprejemni izpiti od 7.—9. septembra. Prijave pošljite rektoratu Akademije do 20. avgusta.
Razpis je bil objavljen 11. junija v »Delu«. Podrobnejša obvestila dobite pismeno ali ustno v tajništvu Akademije, Ljubljana, Nazorjeva 3. — Rektorat. S

STROKOVNO-IZOBRAŽEVALNI CENTER V ZAGORJU OB SAVI

razpisuje za šol. leto 1964-65 sprejem učencev v I. letnik kovinarskega in elektro odseka.

Strokovno-izobraževalni center v Zagorju izobražuje poliče:
v kovinarskem odseku: strugarje, kovače, strojne in orodne ključavničarje,
v električarskem odseku: obrazne električarje, navijalce elektr. strojev, elektroinstalaterje in elektro mehanike.

Učna doba traja 3 leta.

Kandidati morajo biti stari od 15 do 17 let in dokazati, da so z uspehom dokončali 8. razred osn. šole.

Interesenti morajo predložiti:
1. lastnoročno napisano in s 50 din kolkovano prošnjo z natančnim naslovom stalnega bivališča;
2. zadnje šolsko spričevalo;
3. izpisek iz rojstne matične knjige;
4. mnenje šole.

Vsi učenci prejemajo mesečne nagrade po uredbi o vajencih, gibljivi del nagrade pa po doseženem učnem uspehu.

V primeru večjega števila kandidatov, kot je razpisanih mest, opravljajo ti sprejemni izpit iz slovenskega jezika in matematike.

Internata ni.

Prijave pošljite do 15. avgusta 1964 upravi šole. S

Obvestila

AVTO-MOTO DRUŠTVO LJUBLJANA, Čopova 40 sporoča vsem interesentom, da bo začetek naslednjega tečaja za vozniške amaterje 27. t. m. Prijave sprejema društvena pisarna v Čopovi 40, neprekinjeno od 7. do 18. ure.

MESTNI SVET Ljubljana in Občinska skupščina Ljubljana-Moste-Polje vabita na razstavo načrtanega gradiva za predlog izgradnje stanovanjskih sosesk S-4 in S-5 v občini Ljubljana-Moste-Polje.
Razstava bo odprta od ponedeljka, 27. julija do vključno 8. avgusta 1964 dnevno od 10. do 14. ure in od 15. do 19. ure v sejni dvorani Občinske skupščine Ljubljana-Moste-Polje, I. nadstropje, Proletarska 1. O

MESTNI MUZEJ V LJUBLJANI, Gosposka 15, obvešča javnost, da so zaradi adaptacijskih del muzejske zbirke zaprte od 25. julija do 30. septembra 1964. O

OBVESCAMO
vse člane društva konservatorskih delavcev Jugoslavije, podružnice za Slovenijo, da bo 27. in 28. t. m. v Kranju, v Muzeju na Titovem trgu 4, občni zbor podružnice. Pričetek 27. t. m. ob 10. uri. — Upravni odbor podružnice. O

ŽELODČNI KATAR, čir na želodcu in dvanajsterniku ter katar debelega črevesa zdravite z uspehom z naravnim zdravilom rogaškim »DONAT« vrelcem. Zahtevajte ga v svoji trgovini, te pa ga dobe v Ljubljani pri »Prehrani« in »Mercatorju«.

RADIOIZOTOPNI LABORATORIJ Interne klinike v Ljubljani bo zaradi letnih dopustov zaprt od 28. 7. do 29. 8. 1964. Ponovno bo sprejemal bolnike od 31. 8. 1964 dalje. O

TOV. MARINA, vrnite uro, katero ste si izposodili v kopališču »Kolezija« v upravo kopališča.

OBVEŠČAMO VŠA PODJETJA, da žrebljamo bingo samo na podlagi naročilnice skupno z dokazom osebne izkaznice štev. 13427/51 Radovljica ali posebnim poobla stilom podjetja Kovinsko podjetje Žalec. O

Maribor

DEŽURNA LEKARNA:
Nedelja, 26. julija: lekarna »Studenci«, Gorkega ul. 18.

KINO:
UNION: špan. barvni CS film KRVAVI KAPITAN.
PARTIZAN: avstrijski film LJUBIMKANJE.
UDARNIK: švedski zabavni film HUDIČE-

ZBOR DELOVNE SKUPNOSTI
OBČINSKEGA CENTRA ZA SOCIALNO DELO CELJE
razpisuje
pogodbene štipendije za:
psihologa — 3. letnik
2 socialna delavca
Prošnje morajo biti kolkovane s 50 din državne takse in jih morate vložiti v zavodu v 14 dneh po objavi razpisa.
Predpisane priloge so: prepis zadnjega šolskega izpričevala, izpričevala in potrdila o številu družinskih članov, dohodkov in davčni obveznosti staršev, otroškem dodatku in priporočilo šole, kjer šolanje zaključuje. 7174

ŽELEZNIŠKO TRANSPORTNO PODJETJE LJUBLJANA
SEKCIJA ZA VZDRŽEVANJE PROGE LJUBLJANA — MASARYKOVA CESTA 15
razpisuje naslednji prosti delovni mesti in vabi k sodelovanju:
- **strojnega tehnika** z diplomo in petletno prakso
- **elektrotehnika** (šibki tok) z diplomo in petletno prakso.

Osebni dohodek po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov delavcev SVP Ljubljana. Interesenti imajo možnost strokovnega izpopolnjevanja v inozemstvu. Ponudbe z opisom dosedanje zaposlitve pošljite pismeno ali se osebno zglasite v splošni službi SVP Ljubljana. 7180

FAKULTETA ZA NARAVOSLOVJE IN TEHNOLOGIJO
razpisuje mesti:
strokovnega sodelavca
za seizmologijo pri Astronomsko-geofizikalnem observatoriju na Golovcu
Pogoj: fakultetna diploma iz geofizike ali fizike. Nagrajevanje po pravilniku. Stanovanje ni zagotovljeno
honorarnega administrativnega tajnika
Prednost imajo kandidati z administrativno tehnično prakso, vajeni samostojnega dela. Zaželena je višješolska izobrazba in večletna praksa.
Nagrajevanje po sporazumu.
Razpis velja do zasedbe delovnih mest.
Pravilno kolkovane ponudbe z življenjepisom in prilogami naj prosilci vložé v tajništvu fakultete, Ljubljana, Tomšičeva 7-I. 7133

UPRAVNI ODBOR
KMETIJSKE ZADRUGE POLJE PRI LJUBLJANI
razpisuje delovna mesta za:
a) 2 traktorista
b) kmetijskega strojnika
Pogoji: a) opravljen izpit za traktorista z 2-letno prakso v kmetijsko-vrtnarski stroki, b) kvalificiran kmetijski strojnik ali priučen kmetijski strojnik z večletno prakso. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Stanovanje in prehrana zagotovljena. Osebni prejemki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. Pismene ponudbe pošljite na naš naslov do 5. 8. 1964. 7183

Komisija za sprejemanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri delavskem svetu
LJUBLJANSKE OPEKARNE LJUBLJANA
razpisuje prosta delovna mesta za:
obratnega električarja
dve obratni knjigovodkinji
polkvalificiranega zidarja
Za uspešno opravljanje dela na delovnih mestih je potrebno: za obratnega električarja visoka kvalifikacija s prakso dela pri napravah z jakim tokom, za obratni knjigovodkinji: dokončana srednja ekonomska šola. Vse informacije dobite v splošnem sektorju Bokalška 18.
Razpis velja do zasedbe delovnih mest. 7142

MANJŠE INDUSTRIJSKO PODJETJE V LJUBLJANI
razpisuje delovno mesto
— blagajničarke - evidentičarke
z ustrezno prakso ali šolsko izobrazbo.
Nastop službe mogoč takoj ali po dogovoru.
Ponudbe pošljite v oglasni oddelek »Dela« pod oznako »BLAGAJNIČARKA-EVIDENTIČARKA«. 7078

KMETIJSKI KOMBINAT ŽALEC
OBRAT »MESNINE CELJE«,
Teharska cesta 7
proda
31. 7. 1964 ob 10. uri naslednja osnovna sredstva:
dostavni avtomobil DKW, dostavni avtomobil Škoda, kamionet Fiat, kamionet 1100, kamion Opel Blitz, dostavni avtomobil IMV, enoosno prikolico, 2 mopeda Colibri, 2 moški dvokolesi, 2 pocinkana kotla, 2 električna kaloriferja, centrifugo, 2 soda za fekalije, garažo, hlev, črevarno, 2 viseči progi v klavnici.
Prednost do nakupa ima državni sektor. Za ostale interesente bo prodaja naslednji dan ob 10. uri. 7185

ŽELEZNIŠKI ZDRAVSTVENI DOM LJUBLJANA
CELOVSKA CESTA 4
razpisuje
naslednja delovna mesta:
1. **ZDRAVNIKA** za obratno ambulanto Ljubljana,
1. **ZDRAVNIKA** za obratno ambulanto Jesenice,
3. **SNAŽILKO** za Ljubljano.

Pogoj: predpisana strokovna izobrazba pod tč. 1. in 2.
Prejemki po pravilniku osebnih dohodkov zdravstvenih delavcev ŽZD Ljubljana, Uslužbenci imajo po enem letu služ bovanja pravico do vozn ih ugodnosti na železnici.
Pravilno kolkovane ponudbe vložite pri ŽZD Ljubljana, Celovška c. 4.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta. 7181

CEMENTAR
INDUSTRIJA GRADBENEGA MATERIALA
LJUBLJANA
VODOVODNA CESTA 3a
sprejme v redno delovno razmerje:
VEČ STROJNIKOV
MIZARJA
VOZAČA DUMPERJA
VEČ KLJUČAVNIČARJEV
Nastop službe takoj. Osebni dohodek po pravilniku. Pismene ali ustne ponudbe sprejema uprava podjetja. 7170

„LIKO"

LESNO INDUSTRIJSKI KOMBINAT – VRHNIKA
CANKARJEV TRG 4

Zaradi likvidacije mizarskega obrata na Vrhniki, prodamo različen material in sicer:

- **furnirje in vse vrste domačega lesa ter ekszotov**
- **panelke razne velikosti in debeline**
- **različne kose ultrapasa, melanita, melanina in emajliranega lesonita v različnih barvah in niansah**
- **iverice, vezane plošče in lesonit raznih velikosti in debelin**

Vabimo interesente, da si ogledajo zalogo materiala namenjenega za prodajo do 5. VIII. 1964. 7171

„SLOVENIJALES"

PODJETJE
LJUBLJANA — BEETHOVNOVA 11

razpisuje prosto delovno mesto

šefa propagandne službe

Pogoj: po možnosti izkušnje v propagandni službi.
Interesenti naj osebno vložijo pismene prošnje v kadrovskem oddelku podjetja. 7229

MODNO ČEVLJARSTVO
»ROŽNIK« – Ljubljana
ROZNA DOLINA, CESTA V-2

po sklepu komisije za sprejem in odpoved delavcev sprejme:

VEČ DELAVCEV in DELAVK

za priučitev v oddelku montaže in šivalnice.

Zglasite se osebno ali pa pošljite pismene ponudbe upravi podjetja. Osebni dohodek po pravilniku o delitvi osebnega dohodka. 7169

Razpisujemo mesto

DIREKTORJA

OBRTNEGA PODJETJA

»INSTALACIJE« – Grosuplje

Kandidat mora poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje: imeti mora srednjo strokovno izobrazbo oziroma delovodsko šolo s petletno prakso na vodilnem delovnem mestu.

Ponudbe pošljite upravi podjetja do 15. avgusta 1964.

Komisija za razpis mesta direktorja. 7188

Specializirano trgovsko, izvozno-uvozno podjetje

z elektrotehničnim materialom

Elektronabava

LJUBLJANA, Titova 1

razpisuje prosta delovna mesta za:

1. **IZHODNEGA KONTROLORJA**
2. **REFERENTA za obračun v zunanji trgovini**
3. **DAKTILOGRAFA**

Pogoj: pod 1. poznavanje elektromateriala, pod 2. ESŠ in nekaj prakse, ali nepopolna srednja šola z daljšo prakso, pod 3. administrativna šola.

Nastop službe je mogoč takoj. Interesenti naj pošljejo pismene ponudbe splošnemu sektorju podjetja, Krekov trg 2. 7186

Upravni odbor

„SLOVENIJA PROJEKTA"

podjetja za projektiranje v Ljubljani
Cankarjeva ulica 1-V

razpisuje delovno mesto

ŠEFA KOMERCIALE IN RAČUNOVODSTVA

POGOJI:

1. ekonomska, gradbena ali pravna visoka šola z uspešno 5-letno prakso na vodilnem delovnem mestu
2. višja ali srednja šolska izobrazba finančno-komercialne stroke z uspešno 10-letno prakso na vodilnem delovnem mestu.

Ponudbi priložite kratek življenjepis z opisom dosedanjega dela, potrdilo o strokovni kvalifikaciji in potrdilo o nekaznovanju.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta. 7154

VEDNO ZNOVA ZADOVOLJSTVO V VAŠI HIŠI PO ZASLUGI »O S K A R J A«. — SREDI SEPTEMBRA BO »OSKAR« SPET NAGRADIL TISOČE POTROŠNIKOV Z NAGRADAMI PO VAŠIH ŽELJAH:

1. BOGATE ZLATOROGOVE KOLEKCIJE;
2. GARNITURE GOSPODINJSKIH POTREBŠČIN
3. GARNITURE OTROŠKIH IGRAČK (ZA DEČKE ALI DEKLICE)

SVEŽE, BELO – OSKARJEVO DELO

POŠLJITE TUDI VI NAJMANJ 5 ŽETONOV IN UVRSTILI VAS BOMO V NAGRADNO ŽREBANJE SREDI SEPTEMBRA. — REZULTATI ŽREBANJA BODO OBJAVLJENI V »NEDELJSKEM DNEVNIKU«, »BORBI« IN »VUS«. — ŽETONE POŠLJITE NA NASLOV:

» O S K A R «
Zlatorog
Maribor
6935

metalka

r a z p i s u j e

N A T E Č A J za sprejem U S L U Ž B E N C E V
za naslednja nova delovna mesta:

1. **DIREKTORJA uvoznega sektorja za uvoz reprodukcijskega materiala, panoga 117;**
2. **POMOČNIKA DIREKTORJA istega uvoznega sektorja;**
3. **POMOČNIKA DIREKTORJA sektorja za izvoz;**
4. **POMOČNIKA DIREKTORJA sektorja za domači trg;**
5. **SAMOSTOJNE ZUNANJETRGOVINSKE REFERENTE za uvoz;**
6. **SAMOSTOJNE REFERENTE v sektorju za domači trg;**
7. **KOMERCIALISTE in STROKOVNE SODELAVCE za zunanji in domači trg;**
8. **INŽENIRJE STROJNIŠTVA in METALURGIJE oziroma podobnih fakultet s prakso ali veseljem do komercialnega dela;**
9. **KORESPONDENTE za tuje jezike – nemščina, angleščina, italijanščina, francoščina;**
10. **STENODAKTILOGRAFKE in STROJEPISKE**

P O G O J I :

pod 1. do 4. ekonomska, metalurška, strojna ali podobna fakulteta s prakso v komercialnih poslih;
pod 5. visoka ali višja izobrazba, soglasje za delo v zunanji trgovini, praksa;
pod 6. visoka ali višja izobrazba, praksa;
pod 7. visoka ali višja izobrazba, soglasje za delo v zunanji trgovini, praksa;
pod 8. ustrezna izobrazba, praksa na področjih komercialnega poslovanja;
pod 9. ustrezna izobrazba in praksa v komercialno-poslovni korespondenci;
pod 10. ustrezna izobrazba in praksa.

ZA DELOVNA MESTA OD 1. DO 7. BOMO V LETU 1965 IMELI ZAGOTOVLJENIH NEKAJ STANOVANJ. OSEBNI DOHODKI IN NASTOP SLUŽBE PO DOGOVORU.

PONUDBE SPREJEMA
K A D R O V S K I O D D E L E K »M E T A L K E«, LJUBLJANA, Dalmatinova št. 2.
RAZPIS VELJA DO ZASEDBE DELOVNIH MEST.
7030

KMETIJSKO-INDUSTRIJSKI KOMBINAT
»POMURKA«
MURSKA SOBOTA, TITOVA 5-I.

razpisuje po sklepu upravnega odbora kombinata prosti delovni mesti:

1. **gradbenega tehnika**
   za gradbeni nadzor,
2. **varnostnega tehnika**

Pogoji: pod 1. gradbeni tehnik s pooblastilom; pod 2. šola za varnostne tehnike oziroma ustrezna izobrazba oziroma usposobljenost.

Osebni prejemki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov kombinata.
Nastop službe takoj ali po dogovoru.
Ponudbe pošljite gornjemu naslovu in priložite kratek opis dosedanjih zaposlitev.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta! 7145

Za solidno uslužbenko NUJNO POTREBUJEMO
SOBO
Ponudbe pod »AVGUST 1964« 7021

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri

AGROKOMBINATU KZ Grosuplje

r a z p i s u j e

prosti delovni mesti

DVEH DELOVODIJ
v gozdarstvu (logarjev)

Pogoj za sprejem: srednja gozdarska šola oziroma višja gozdarska šola z dolgoletno prakso.

Službo lahko nastopite takoj oziroma po dogovoru.
Razpis velja do zasedbe delovnih mest. 7190

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij

CESTNEGA PODJETJA LJUBLJANA

LJUBLJANA, Stolpniška 10

r a z p i s u j e

prosta delovna mesta za:

2 kvalificirani ali polkvalificirani kuharici
za menzo v Podutiku
kvalificirano ali polkvalificirano kuharico
za menzo v Plesu pri Moravčah
kvalificirano ali polkvalificirano kuharico
za menzo v Ljubljani

Nastop zaželen takoj.
Osebni dohodki po pravilniku. Ponudbe z opisom dosedanjega dela pošljite kadrovsko-socialnemu odseku podjetja. 7193

KOVINSKO PODJETJE

„ATMOS" MARIBOR

RAZPISUJE ŠTIPENDIJO
ZA 3. LETNIK STROJNE FAKULTETE

S P R E J M E V E Č

KVALIFICIRANIH IN POLKVALIFICIRANIH KLJUČAVNIČARJEV

Interesenti naj vložijo ponudbe do 10. 8. 1964 7178

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij

»G A L I S«

Obrat: ŠMARTNO OB SAVI ŠTEV. 40,

r a z p i s u j e prosta delovna mesta za:

KVALIFICIRANE MIZARJE
NEKVALIFICIRANE DELAVCE

Možnost priučitve v mizarski stroki.
Plača po učinku oziroma dogovoru. — Nastop mogoč takoj. 7016

KMETIJSKO-ŽIVILSKI KOMBINAT KRANJ

r a z p i s u j e
naslednja prosta delovna mesta:

za obrat KLAVNICO

VODJO PRODAJE IN NABAVE — pogoj: srednja strokovna izobrazba z ustrezno prakso v mesarski oziroma živilski stroki
VEČ MESARJEV — SEKAČEV — za delo v klavnici, delavnici ali mesnici — pogoj: kvalificiran mesar, lahko tudi priučen z daljšo prakso v stroki
ELEKTROMONTERJA — pogoj: veščd del tudi na področju hladilne tehnike
VEČ POMOŽNIH DELAVCEV — za dela v klavnici, delavnici in skladišču

za obrat OLJARICO

KLJUČAVNIČARJA za popravila v obratu — pogoj: kvalificiran ključavničar

DELAVCA PRI STEKLENIČENJU
VEČ TRANSPORTNIH DELAVCEV

za obrat KMETIJSTVO – delovišče Hrastje

TRAKTORISTA — voznika B in C kategorije
GOVEDARJA — zaželen zakonski par
DELAVCA ZA SVINJEREJO

Osebni dohodki po pravilniku o delitvi osebnega dohodka. Ponudbe s kratkimi življenjepisi sprejemajo uprave obratov.
Razpis velja do zasedbe delovnih mest. 7191

INDUSTRIJSKA KOVINARSKA ŠOLA STROJNE TOVARNE

TRBOVLJE

r a z p i s u j e NATEČAJ

za sprejem 60 učencev v I. letnik 1964-65

Pogoji za sprejem:
1. dopolnjeno 15. leto starosti;
2. dokončana osemletka;
3. da je zdrav in sposoben za kovinarski poklic.

Lastnoročno napisani prošnji, kolkovani s 50 din državne takse priložite:
1. zadnje šolsko spričevalo in mnenje osnovne šole o sposobnosti in nagnjenosti učenca;
2. rojstni list;
3. zdravniško spričevalo.

Šola izobražuje za poklic strojnega ključavničarja in kovinostrugarja. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja 3 leta.
V primeru večjega števila kandidatov kot je razpisanih mest, opravljajo sprejemni izpit. Izpit je iz slovenskega jezika, matematike in psihotehničnega preizkusa.
Prošnje sprejema tajništvo zavoda do 31. avgusta. Nekolkovanih prošenj brez potrebnih dokumentov ne bomo upoštevali in se smatra, da kandidat ni vpisan. — Internata ni.
Vse potrebne informacije daje uprava šole, Trbovlje — Novi dom 60, telefon 80-213. 7187

Po sklepu seje upravnega odbora

KMETIJSKE ZADRUGE NOVO MESTO

z dne 11. 7. 1964 razpisujemo prosta delovna mesta za:

1. **vodjo splošnega oddelka**
2. **pravnika**
3. **referenta za socialno-kadrovsko službo**
4. **referenta HTV**
5. **referenta za rodovniško službo**
6. **vodjo mehanične delavnice**

Pogoji: pod 1. a) visoka izobrazba — po možnosti pravnik, b) srednja izobrazba z ustrezno prakso; pod 2. diplomiran pravnik;
pod 3. ustrezna praksa na tem ali podobnem delovnem mestu.
pod 4. srednja strokovna izobrazba;
pod 5. končana agronomska fakulteta;
pod 6. VK mehanik z večletno prakso.
Ponudbe s podatki o dosedanjih zaposlitvah pošljite na naslov: Kmetijska zadruga Novo mesto, Komandanta Staneta 10, najkasneje do 20. 8. 1964.
Osebni dohodki se obračunavajo po pravilniku o delitvi osebnega dohodka.
Nastop službe takoj ali po dogovoru. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta. 7150

GOSPODARSKA ZBORNICA OKRAJA. KOPER

razpisuje naslednja delovna mesta:

1. **tajnika sveta za gostinstvo in turizem**
2. **pravnega svetovalca**
3. **strokovnega sodelavca sveta za kmetijstvo**

P o g o j i :
1. visoka izobrazba (ekonomist) z 10-letno prakso v gostinsko-turistični dejavnosti ali srednja strokovna izobrazba s 15-letno prakso v teh dejavnostih. V vsakem primeru je potrebna najmanj 5-letna praksa na vodilnih mestih.
2. visoka izobrazba (diplomiran pravnik) z 10-letno prakso v vseh pravnih poslih, zlasti pa v predpisih s področja gospodarstva in financ.
3. visoka izobrazba (inženir agronom) s 5-letno prakso v kmetijski dejavnosti ali srednja strokovna izobrazba z 10-letno prakso v tej dejavnosti.

Službo lahko nastopite takoj. Za razpisana delovna mesta je eno družinsko stanovanje zagotovljeno, dve družinski stanovanji pa bosta priskrbljeni do konca leta 1965. Samska soba (garsonjera) bo zagotovljena 1. septembra 1964.
Ponudbe s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega službovanja naslovite na tajništvo zbornice.
Razpis velja do zasedbe delovnih mest. 7172

TOVARNA AVTOOPREME - PTUJ

razpisuje več štipendij, in sicer na:

- **fakulteti za strojništvo**
- **višji tehniški šoli in**
- **tehniški srednji šoli**

Kandidati naj pošljejo prošnje z življenjepisom, zadnjim šolskim spričevalom ali frekventacijskim potrdilom ter potrdilom o premoženjskem stanju kadrovskemu oddelku pri tovarni avtoopreme Ptuj.
Razpis velja do 20. 8. 1964. 7192

PERE PERE PERE

SREČKE V DOMAČEM DETERGENTU ALBUS

V APRILU, MAJU IN JUNIJU 11.378 DOBITKOV, OD TEGA 488 DOBITKOV – OD 1.000 DO 40.000 DINARJEV!

NAGRAJUJE NAGRAJUJE NAGRAJUJE

Po določilih statuta Združenja strokovnih šol SR Slovenije želi upravni odbor združenja vključiti v svoje delo

STALNEGA TAJNIKA

Za sprejem na to delovno mesto morajo prosilci izpolnjevati enega izmed naslednjih pogojev:
1. da je diplomiran pravnik oz. pravnik s prakso v gospodarstvu ali v izobraževalnih zavodih,
2. da je prosvetni delavec v strokovnem šolstvu s primerno prakso.
Prejemki po dogovoru.
Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom vložite v tajništvu združenja strokovnih šol v Ljubljani.

Izobraževalni center LITOSTROJ

LJUBLJANA, Djakovičeva 53, najkasneje do 1. septembra 1964.

Upravni odbor združenja
7176

„KOVINOTEHNA"

VELETRGOVINA, IZVOZ-UVOZ – CELJE

razpisuje
naslednji prosti delovni mesti:

1. **ŠEFA POSLOVALNICE IZVOZA ZUNANJE TRGOVINE**
2. **SAMOSTOJNEGA REFERENTA ZUNANJE TRGOVINE**

Pogoji:
1. končana ekonomska fakulteta ali VEKŠ z zunanjetrg. registracijo, s prakso na podobnem delovnem mestu.
2. končana VEKŠ z zunanjetrg. registracijo.
Stanovanje bo priskrbljeno po sporazumu.
Pismene ponudbe pošljite kadrovskemu oddelku podjetja. 7173

UPRAVNI ODBOR

ČASOPISNEGA PODJETJA PAVLIHA

razpisuje prosto delovno mesto

POMOČNIKA DIREKTORJA

Za navedeno delovno mesto se zahteva pravna fakulteta ter večletna praksa na vodilnih delovnih mestih v gospodarstvu
Ponudbe veljajo do zasedbe delovnega mesta.
Osebni dohodki po pravilniku. 7134

STROJEPISKO

za delo v administraciji

sprejme

ustanova v središču mesta.

Nastop službe takoj. Ponudbe pošljite v oglasni oddelek »Dela« pod »Lahko začetnica s primerno izobrazbo«. 7149

XIV. GORENJSKI SEJEM

GIS

V KRANJU

OD 31. JULIJA DO 11 AVGUSTA 1964

SVET DELOVNEGA KOLEKTIVA

KOMUNALNEGA ZAVODA ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE CELJE

RAZPISUJE

za šolsko leto 1964-65 naslednje štipendije:

a) **2 štipendiji na pravni fakulteti**
b) **1 štipendijo na ekonomski fakulteti**
c) **2 štipendiji na višji pravni šoli v Mariboru**
č) **2 štipendiji na višji šoli za socialne delavce** — oddelek za socialno zavarovanje v Ljubljani
d) **1 štipendijo na višji upravni šoli v Ljubljani** — oddelek za statistiko

Interesenti, ki imajo veselje do dela v socialnem zavarovanju, naj vložijo ponudbe z življenjepisom, potrdilom o premoženjskem stanju in učnem uspehu pri referentu za personalno in OMT službo KZSZ Celje.

Višina štipendije bo določena s pogodbo individualno.
Razpis velja do 20. avgusta 1964. 7146

VZGOJNO-VARSTVENI ZAVOD MILAN MAJCEN

LJUBLJANA, Lepodvorska 5

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. **učiteljice - vzgojiteljice**
za šolski odd. — 5-letna praksa
2. **vzgojiteljice**
za predšol. odd. — začetnica
3. **otroške negovalke**
za odelek jasli — začetnica

POGOJI: pod 1. in 2. učiteljišče ali srednja vzgojiteljska šola z diplomo — pod 3. šola za otr. negovalke z diplomo.

Stanovanja niso zagotovljena. Osebni dohodki po pravilniku zavoda. Nastop službe od 1. sept. dalje. Vlogo z življenjepisom pošljite upravnemu odboru zavoda. 7139

Komisija za razpis prostih mest v

KOMUNALNEM ZAVODU ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE LJUBLJANA

razpisuje prosta delovna mesta za:

- **dva zdravnika splošne prakse**
(z najmanj 6 let ustrezne prakse)
- **stomatologa**
(z najmanj 6 let ustrezne prakse)
- **referenta za preventivno zdravstveno varstvo**
(višja strokovna izobrazba z najmanj 4 leta ustrezne oziroma upravne prakse)
- **šest pripravnikov**
(ekonomska srednja šola ali gimnazija, brez prakse)
ZA PODRUŽNICO DOMŽALE
- **vodjo referata za zdravstveno zavarovanje**
(višja strokovna izobrazba z najmanj 3 leta upravne prakse)

Nastop službe takoj ali po dogovoru. Osebni dohodek po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. Razpis velja do zasedbe prostih mest.

Ponudbe, kolkovane s 50 din državne takse, z opisom strokovne izobrazbe in prakse, vložite na naslov: Komunalni zavod za socialno zavarovanje Ljubljana, Miklošičeva cesta 24. 7231

ZAVOD ZA IZMERO IN KATASTER ZEMLJIŠČ VRHNIKA

razpisuje

delovno mesto

KATASTRSKEGA REFERENTA

POGOJ: popolna srednja šola.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta. 7151

Perilo dralon

Komisija za delovna razmerja

KERAMIČNE INDUSTRIJE LIBOJE

razpisuje
prosto delovno mesto

- **strojnega tehnika**

Službo lahko nastopite takoj.
Osebni dohodki po dogovoru.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta. 7189

Sprejmemo takoj ali po dogovoru

vajenke

TRGOVSKO PODJETJE
BONBONIERA
LJUBLJANA, Titova 14

KMETIJSKO GOSPODARSTVO VELENJE

razpisuje delovno mesto

računovodje

Pogoj: ekonomska fakulteta ali srednja ekonomska šola s poznavanjem knjigovodstva kmetijske stroke in nekajletnim službovanjem na vodilnem mestu.
Razpis velja do zasedbe mesta. 7182

GOZDNO GOSPODARSTVO NAZARJE

proda

dva traktorja znamke Steyer

s prikolicama. 7179

OSEBNI AVTOMOBIL

novejšega tipa, odlično ohranjen, kupi komunalno podjetje

„PUT"

ZAGREB

Ponudbe pošljite upravi podjetja, Zagreb, Bednjanska cesta 8. 7184

KOMISIJA ZA RAZPIS MESTA DIREKTORJA PRI

MESARSKEM PODJETJU JESENICE

razpisuje
po čl. 75 zakona o volitvah v DS prosto delovno mesto

DIREKTORJA

MESARSKEGA PODJETJA JESENICE

Pogoji:
1. visoka strokovna izobrazba in 5 let prakse na vodilnem delovnem mestu
2. višja ali srednja strokovna izobrazba z 10-letno prakso, od tega najmanj 5 let na vodilnem mestu.
Ponudbe z dokazili strokovne izobrazbe sprejema razpisna komisija Mesarskega podjetja Jesenice 15 dni po objavi v časopisu. 7177

BRIVSKEGA POMOČNIKA

dobrega delavca,
neoženjenega, z urejeno vojaščino — sprejmem.
Plača dobra, stanovanje priskrbljeno.

ANTON TURK
LJUBLJANA
TITOVA 20.
7138

volna 64 Perilo

Vinogradar – Vis

obvešča cenjene odjemalce

o znižanju cen

za priznana vina z otoka Visa od 20–30 din za liter

v prodajalnah v Ljubljani,
Zaloška cesta 81, Ciril Metodov trg 11 (pred Škofijo) in Šišenska št. 1,
nadalje v Kranju, na Jesenicah, Bledu, v Kamniku in Celju.
Priporočamo se za naročila.

VINOGRADAR – VIS
7136

UMRL NAM JE NAŠ LJUBLJENI

JOSIP CIUHA

BIVSI TRGOVEC

PO NJEGOVI ŽELJI SMO GA SPREMILI NA ZADNJI POTI SORODNIKI, PRIJATELJI IN ZNANCI DNE 24. JULIJA 1964

ISKRENA HVALA VSEM ZDRAVNIKOM, POSEBNO DR. LUKIČU IN OSEBJU BOLNICE PETRA DRŽAJA, KI SO MU LAJŠALI ZADNJE URE

ŽALUJOČI: ŽENA JUSTI ROJ. KRANJC, SESTRA ANA MAVRIČ IN DRUŽINE: CIUHA, ČELIK, VAKSELJ, KRANJC
LJUBLJANA, GOR. RADGONA, KOPER

IZZVENEL JE SREBRNI GLAS PRVEGA GORENJSKEGA SLAVČKA

IN IZTEKLA SE JE URA ŽIVLJENJA NAŠE DRAGE MAME IN MAJKE

PAVLE LOVŠE

OPERNE IN KONCERTNE PEVKE

PO NJENI ŽELJI SMO JO TIHO POKOPALI V PETEK, 24. JULIJA 1964

LOVŠETOVI IN OSTALO SORODSTVO
LJUBLJANA, 24. JULIJA 1964

INFEKCIJSKA KLINIKA KLINIČNIH BOLNIC V LJUBLJANI

razpisuje
prosto delovno mesto

ADMINISTRATORKE

Pogoji: srednja ali ekonomska šola z znanjem strojepisja, osebni dohodki po pravilniku.

Stanovanje ni zagotovljeno.

Nastop službe takoj ali po dogovoru.

Ponudbe pošljite komisiji delavskega sveta do 15. avgusta 1964. 7072

Za vedno nas je prezgodaj zapustila v 43. letu starosti naša ljuba hčerka, žena, mamica, sestra in teta

Helena Laharnar

rojena KOVAČIČ

Pogreb drage pokojnice je bil v soboto, 25. julija 1964 ob 16. uri na pokopališču v Ormožu.

Globoko žalujoči:
starši, mož Zoran, otroka Miloš in Vanja, sestra Milka, sestra Marija in brat Hilarij z družinami ter ostalo sorodstvo.

Logaršče, Ormož, Slovenska vas, Jezersko, Virmaše

Za vedno nas je zapustil moj dragi mož, oče, dedek, tast, brat in stric

Ivan Praznik

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, 28. julija 1964, ob 17. uri iz Nikolajeve mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči:
žena Frančiška, sinova Edo in Dragotin z družinama, hčerke Valerija, por. Bergant, Tilka, por. Korenjak, Darinka, por. Mužič z družinami, brat Anton, sestra Rozalka in ostali sorodniki.

Ljubljana, Mozirje, Bučka, 25. julija 1964.

Zapustil nas je naš dragi mož, oče in brat

Ciril Trampuš

mizar v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, dne 27. julija 1964, ob 17. uri iz mrliške vežice v Dravljah.

Žalujoči:
žena Marija, hčerka Cirila, sin Uroš, brat Viktor z ženo in ostalo sorodstvo.

Ljubljana, 25. julija 1964.

V NEIZREKLJIVI ŽALOSTI SPOROČAM, DA JE MOJA ŽENA, GOSPA

CLAIRE TROST-FIEDLER

PIANISTKA IN GLASBENA PEDAGOGINJA

PO KRATKI IN MUČNI BOLEZNI V LJUBLJANI UMRLA.

POKOJNICO BOM PREPELJAL NA DUNAJ K POČITKU V RODBINSKEM GROBU.

ANTON TROST

24. JULIJA 1964.

ZAHVALA

Ob težko doumljivi izgubi našega dragega

Janeza Čuka

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste v urah hude preizkušnje sočustvovali z nami in počastili njegov spomin. Srčna hvala vsem njegovim prijateljem in znancem ter kolektivom Viba film, Triglav film, RTV Ljubljana in Društvu slovenskih filmskih delavcev.
Posebna zahvala govornikom: Ernestu Adamiču, Marjanu Marincu in Mihi Balohu za lepe besede.

V globoki žalosti njegovi dragi:
žena Magda, hči Maja, mati Marija in oče Danilo
Ljubljana, 26. julija 1964.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi dragega, nepozabnega moža, očeta, svaka in strica

Jerneja Koritnika

se prisrčno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili lepe vence in cvetje, nam pa izrekli ustno in pismeno sožalje. Posebna zahvala sostanovalcem in hišnemu svetu, kolegicam in kolegom ter upravi in sindikalni podružnici Zavoda SRS za zdravstveno varstvo za izkazano pomoč.

Žalujoči:
žena, otroka in sorodniki

Ljubljana, 25. julija 1694.

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega strica in brata

msgr. Franceta Krhneta

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so blagemu pokojniku lajšali hudo bolezensko stanje, z nami sočustvovali in ga spremili k večnemu počitku. — Globoko zahvalo izrekamo apost. administratorjema msgr. dr. Janezu Jenku in msgr. Albinu Kjudru, dekanu Podobniku, kanonikoma dr. Čeponu in dr. Solarju ter ostali duhovščini. — Posebno zahvalo izrekamo še župnemu uradu in njegovim faranom v Postojni.

Nečakinja Ana in Krhnetovi
Vipava, dne 23. julija 1964.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše ljube mamice, žene in hčerke

Marinke Kunaver

roj. Kregar

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem, ki so nam pismeno in ustno izrazili sožalje, poklonili toliko cvetja, ter tako številno spremili pokojno na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni dr. T. Pichlerju, doc. dr. Satlerju, prof. Mahkoti in ostalim zdravnikom Interne klinike, ki so se prizadevno borili za njeno življenje med njeno dolgo boleznijo. Iskrena hvala sestri Majdi Klavs in bolniškemu ter strežnemu osebju za tolažbo in vso nego. Hvala č. duhovščini za lep obred in poslednje spremstvo, enako pevcem. Prav iskrena hvala vsem, ki so pokojni Marinki karkoli dobrega storili in jo radi imeli.

MOŽ FRANCI in SIN VOJKO
ter dr. SLAVKO v imenu žalujočih svojcev.

Vrtimo globus

ALŽIR — Na poljih blizu Orana je požar uničil sedem hektarov pšenice, zrele za žetev. Po zaslugi gasilcev, ki so jim felahi priskočili na pomoč, je bila najhujša nevarnost kmalu mimo. Vzroki požara še niso znani. Vse kaže, da je nastal zaradi neprevidnosti, k naglemu širjenju pa je pripomogla velika vročina.

WASHINGTON — Perilo z vodnim hlajenjem so te dni pokazali v Washingtonu. Novost ni namenjena rabi v vročem letnem času, marveč naj bi nadomestila dosedanje perilo astronavtov z vdelano klimatično napravo.

KØBENHAVN — Film o operaciji raka na pljučih, ki ga je pokazala danska televizija, naj bi kadilcem nazorno pokazal, kam jih utegne pripeljati čezmerna kaja. Statistika pove, da umre na Danskem za rakom na pljučih povprečno 1400 ljudi na leto.

JOHANNESBURG — Popolnoma izčrpanega slončka, ki je izgubil mamo in so ga našli v Krugerjevem naravnem parku v Južni Afriki, je ohranil pri življenju živinozdravnik, ki je najprej pomagal z umetnim dihanjem: slončka je zvalil na stran, nato pa mu je z obema rokama enakomerno stiskal prsni koš.

CAPE KENNEDY — Izstrelitev vesoljske kabine »Ranger-7«, napovedana za ponedeljek, je nov poskus v okviru načrtov za polet človeka na Luno. Satelit bo opremljen s šestimi televizijskimi kamerami. Ob 16.54 po srednjeevropskem času ga bodo s Cape Kennedyja poslali na 68 ur dolgo pot proti Luni. Kamere v satelitu, ki ga bo nesla raketa »Atlas Agena«, naj bi posredovale na Zemljo posnetke in podatke o površini Meseca.

MELBOURNE — Velikanska svatovska torta, visoka skoraj pet metrov, sestavljena iz 12 plasti in težka malone 600 kg (cena 250 avstralskih funtov), je zbujala splošno pozornost na poročnem slavju neveste in ženina iz vrst italijanskih priseljencev v Melbournu. Bila je velika, vendar skoraj premajhna za množico svatov, kajti na svatbi so se zbrali malone vsi italijanski priseljenci iz bližnje in daljne okolice tega mesta na jugu Avstralije.

LONDON — Sredi več sto kopalcev sta utonila osemletna dvojčka v južnoangleškem obmorskem kopališču Mudeford. Nesrečo so opazili šele, ko sta trupelci priplavali na gladino.

FAIRBANKS — Harpuna je zadela, tudi streli iz puške so opravili svoje, vendar sta se kanadska ribiča ob pacifiški obali trudila več ur, preden jima je uspelo »ukrotiti« kita, težkega pet ton. Žival nameravajo preparirati za vancouverski naravoslovni muzej.

BIRMINGHAM — Iz sodne kronike lokalnega dnevnika v Birminghamu (Anglija): »Andrew Reed, 24 let, je legel počez na železniško progo in položil glavo na tirnico. Včeraj mu je sodnik za prekrške odmeril 40 funtov globe, ker je z nespametnim početjem ustavil lokalni vlak, ki je imel zaradi tega 12 minut zamude.«

Ljudje žabe med 400 amforami

Važno je zamenjati oglje v filtru nizkotlačnega kompresorja

SAVUDRIJA, julija — »Zapri pipico!« — »Zategni, primi za vrv, bolj desno, ne na skalo . . .« — Motor je počasi utihnil, namesto na zavoro je Tine pritiskal na vztrajnik, kar z desko. Kaj bi, samo da je zavrto, da čoln ne zleti v skale, kajti pelje bogat tovor: tri rumene jeklenke, dve platneni vreči, podvodno fotografsko kamero, pod palubo nekaj deset metrov dolgo cev, modro in črno. Levega boka se vselej držijo potapljači med vožnjo, zraven je deska, ki jo potlej pritrdijo na rob čolna, tako da leži na gladini. To je ploščad, s katere se spuščajo potapljači in ki nanjo vlačijo vreče z amforami.

Ko se je čoln ustavil, so namestili ploščad, nato pa razvili dolgo cev. Najprej od ladje na obalo, do kompresorja, ki stoji na skalah vse dni in noči, nato pa s čolna v globino, kjer so amfore.

»Kdo mi bo pomagal?«

»Ne da se odviti.«

Dva sta s težavo odvila pokrov filtra v katerem je posebno oglje. Vsak dan zjutraj zamenjajo filter, ki potem pobira — kaj?

Tine, ki sta mu zaupana oba kompresorja, tisti v taboru, ki polni jeklenke in ta na obali, ki potapljačem neposredno dovaja zrak, je povedal takole:

»Filter pri nizkotlačnem kompresorju na obali menjamo vsak dan. Pri kompresorju, ki polni jeklenke, menjavamo filter na daljša razdobja. Zrak, ki ga dovaja ta ali oni kompresor, je po navadi malo masten in vsebuje previsok odstotek ogljikovega monoksida. Kompresor srka zrak iz neposredne okolice, ker pa ga poganja motor je v okolici ogljikov monoksid, ki bi se lahko v jeklenkah koncentriral. Potapljaču, ki mu kompresor vse dopoldne nabija zrak naravnost v pljuča, pa bi prav tako povzročil nepremagljive težave. Zato je važno, da filtre menjavamo čim pogosteje; od tega je precej odvisno zdravje in počutje pod vodo.

KLADIVO, KRAMP IN ŽELEZEN DROG so potapljačevi pripomočki za delo pod vodo. Najbolje je vzeti vse s seboj. Foto: Vetrovec

Ko je bil filter s pomočjo treh krepkih potapljačev zamenjan, so staknili cevi in namočili neoprenske črne potapljaške obleke, iz platnenih vreč, katerih vsaka nosi ime lastnika, pa potegnili še plavuti, maske, kratke dihalne cevi iz plastične mase ki jim potapljači pravijo »šnorkl«, ter platnene pasove, na katerih je za vsakega posebej navezano določeno število kilogramskih svinčenih uteži. Brez teh uteži ne bi mogli pod vodo, oziroma bi porabili preveč časa, zlasti pa moči in zraka za to, da bi lahko ostali pod vodo. Tako pa uteži uničijo vzgon teles in obleke ter zračnih mehurjev, ki so pod obleko. Potapljači v vodi lebdijo. Rahel mig z roko ali nogo in že se spremeni smer plavanja.

Oblačenje potapljaških oblek je kaj zamudna stvar. Čeprav imajo zdaj ljudje žabe modernejše obleke na zadrgo, ki jih ne vlačijo več kot pulover čez glavo, jih je le treba prej zmočiti. Prav tako se zmočijo sami. Tako nastane med obleko in telesom tanka plast vode, ki zelo občutno zmanjšuje trenje. Tudi plavuti zmočijo, preden jih nataknejo na mokre noge. In še: da se ti ne bi v globini 20 m, kamor potlej greš, zarosila maska, pljuneš na suho steklo, slino razmažeš nato pa splakneš z morsko vodo. To je najboljši in najpreprostejši način, ki preprečuje vsakršno rosenje stekla.

Potlej je na vrsti orodje: motike, krampi, lopate, drogovi, kladiva . . . Vse to vzamejo s seboj na morsko dno kjer odkopavajo v pesek zarite in z muljem prekrite amfore.

Ko je vse to opravljeno — tačas se kazalec premak, ne že na deveto — se potapljači po parih spustijo v vodo. Delo ne dovoljuje počitka. Včasih delajo do poldneva, če pa je dela veliko, tudi do dveh ali treh popoldne. Vstajajo ob pol sedmih, zaspe takoj po večerji. JOŽE VETROVEC

V SAVUDRIJSKEM SKLADIŠČU se že nabirajo prve amfore, skupno z lanskimi jih bo kmalu sto. Skladišče bo verjetno premajhno. Foto: Vetrovec

Bolezen stoletja

Angleški specialist dr. Ewans: »Najboljša sredstva proti srčnim in drugim boleznim našega časa so sprostitev, oddih in predvsem fizično delo. Najhujša bolezen našega stoletja je nezadostno gibanje, saj se tako rekoč že otroci odvadijo hoditi. Alkoholne pijače so mnogo bolj nevarne kot tobak, telesni napor in umsko delo nam ohranjata zdravje in preprečujeta prezgodnje staranje.«

Zveza: ribe in potresi

Mnenje japonskega profesorja

Ali ribe slutijo potres? »Vse kaže, da je temu tako,« pravi tokijski univerzitetni profesor Jasuo Suehiro. »Dokazov za zanesljivo trditev sicer še ni dovolj, po naključju zbrani podatki pa mi kot znanstveniku dajejo pravico vsaj do takšne domneve.«

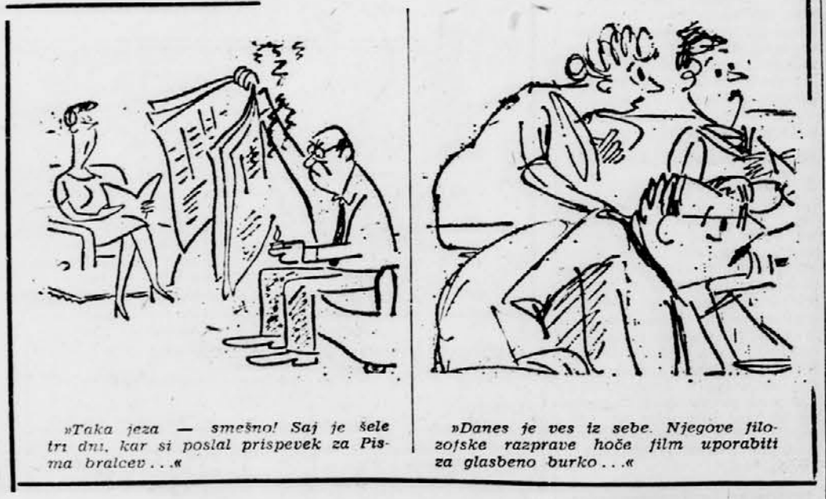
Primer iz leta 1923: neki Belgijec je opazil na obali blizu Tokia ribe, ki sicer živijo v velikih globinah; dva dni potem je doletela japonsko prestolnico potresna katastrofa, ki je zahtevala 143.000 smrtnih žrtev.

Deset let kasneje je pokazal japonski ribič istemu belgijskemu ihtiologu ribo, ki jo je ujel z mrežo, torej nekaj metrov pod gladino. Belgijski raziskovalec je takoj ugotovil, da gre za ribo, ki sicer živi vsaj tisoč metrov globoko. Še istega dne se je stresla zemlja; pod ruševinami je izdihnilo 3.000 ljudi.

Lani novembra je ujel ribič z otoka Nildžima pravo morsko pošast, šest metrov dolgo ribo, ki o njej sodijo, da živi v globinah, z izjemo najboljših batiskafov nedostopnih za človeka. O nenavadnem ribiškem plenu so obvestili prof. Suehira, ki je dejal bolj za šalo kot zares, da je to bržkone znamenje potresa. In — dva dni kasneje je potres prizadel otok Nildžimo.

»Med našim ljudstvom je precej pravljic in podobnih zgodb, ki pripovedujejo med drugim tudi o tem, da ribe slutijo potres. Tega sprva nisem jemal resno,« pravi prof. Suehiro, ki se je začel po tistem dogodku s šestmetrsko globinsko pošastjo nagibati k drugačnemu mnenju. Na njegovo željo zbirajo in preverjajo zanesljivost podatkov o podobnih dogodkih po vsej Japonski.

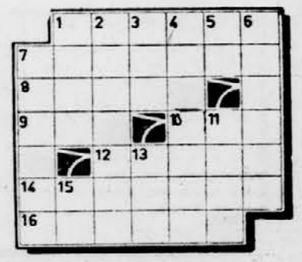
Za dobro voljo

»Taka jeza — smešno! Saj je šele tri dni, kar si poslal prispevek za Pisma bralcev . . .«

»Danes je ves iz sebe. Njegove filozofske razprave hoče film uporabiti za glasbeno burko . . .«

Križanka

VODORAVNO: 1. nabiralec izcedka iglastega drevja, 7. grajska razvalina, 8. francoski zgodovinar iz prejšnjega stoletja (Ernest), 9. pripadnik zahodne skupine starih Slovanov, 10. medmet, ki izražaj popad z usti, 12. obrežje, 14. prevretek, dekokt, 16. vrsta modrega barvila.

NAVPIČNO: 1. zrnat sneg, 2. zgodovinsko mesto v severni Italiji, 3. pesem hvalnica, 4. prvi slovenski dramatik (»Matiček se ženi«), 5. nemški predlog, 6. presledek, 7. tuj naziv za poudarno znamenje krativec, 11. latinsko: kocka (v znanem Cezarjevem izreku), 13. plesna priredite v, 15. začetnici važnega železniškega križišča v Sloveniji.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. Katanga, 8. elektor, 9. Sana, 10. Ra, 11. ideal, 13. ofset, 15. sr., 16. maki, 19. letopis, 21. Odisej.
NAVPIČNO: 5. N(ikola) T(esla).

Kuhan udav in zelenje

Pragozdne slaščice za astronavte

Petnajst ameriških kandidatov za astronavte se je sredi prejšnjega tedna odpravilo v panamsko džunglo, kjer naj bi se v okviru vesoljskega treninga določen čas preživljali samo s tistim, kar jim lahko dá divjina. Charles Conrad, ki ima tak »pragozdni tečaj« že za seboj, je prevzel vlogo in naloge nove skupine.

Med pripravami na bivanje oziroma na boj za obstanek v džungli brez cest in drugih prometnih zvez so se astronavti seznanili s »slaščicami pragozdnega jedilnika«, na primer z juho, ki je v njej kos udava namesto običajne govedine.

»Boa constrictor v juhi nima prav nobenega okusa,« je dejal eden izmed udeležencev tečaja. »Malce trdo meso sicer, vendar kar dobro,« se je glasilo drugačno mnenje. »Udav na pragozdni način?« je rekel tretji. »Rečem vam, imenitno!«

Nadaljnji viri hrane vesoljskih tečajnikov v pragozdu: divje banane, plodovi raznih palm in užitno oziroma za človeški želodec prebavljivo zelenje, posebnost na džungelskem jedilniku pa je iguana, velik kuščar, ki po zunanji podobi spominja na dinozavra, seveda zelo pomanjšanega, ali pa na kako drugo plazilsko pošast iz prazgodovine.

Upravno središče astronavtskega tečaja v džungli je v Panama Cityju, od koder redno, nekajkrat vsakih 24 ur, pošljejo letalo na izvidniški krog v zraku nad krajem, kjer so se tečajniki spustili s padali. Po določenem času bodo helikopterji odvrgli zavojčke z majhno količino normalne hrane in z zemljevidi, na podlagi katerih bodo morali astronavti samostojno poiskati najkrajšo oziroma najlažjo pot do človeških naselbin.

PETER STONE ŠARADA

11. nadaljevanje

»Takega obraza človek ne pozabi,« je rekla. »Velik mož v dežnem plašču z rokami globoko v žepih. Tudi ta je bil tam.«

»Herman Scobie. Tudi njega ne poznate?«

»Ne.«

Bartholomew je zatisnil oči in jih dolgo ni odprl.

»Potemtakem so tu. Vsi so tu,« je rekel tiho; oči je imel še vedno zaprte.

»Pa še nekdo je bil tam,« je dodala Regine.

Bartholomew je tako zazijal, da je bilo gib malone slišati. »Kaj?«

»Na pogrebu je bil še neki moški,« je ponovila.

»Kdo?« je zalajal. »Kako se je imenoval?«

»Ne vem,« je rekla. »Govoril je z menoj, predstavil pa se mi ni.«

»Kaj pa je rekel?« se je sklonil naprej Bartholomew, kakor da hoče hlastniti po odgovoru.

»Ne veliko. Vprašal me je, ali potrebujem pomoči. To je vse.«

Bil je očitno razburjen. Odrinil je krožnik, na katerem je ostalo še pol postrvi, vzel v roko fotografijo in si jo lakomno in natančno ogledal.

»Torej še nekdo,« je zamrmral pri sebi. Slednjič je pogledal Regine.

»Ta človek me zelo zanima, gospa — gospa Voss. Brž ko ga spet vidite ali kaj slišite o njem, me takoj pokličite. Razumete?«

»Ne čisto dobro. Toda recimo.«

»Pravzaprav bi rad, da takoj stopite v zvezo z menoj, brž ko pridete v stik s katerim koli izmed teh štirih moških.«

»Pa res mislite, da bodo prišli?« ga je vprašala vznemirjeno.

»Da.«

»Zakaj?«

Pomislil je. »Tega vam ta hip ne morem povedati.«

»Mr. Bartholomew, malo prej ste rekli, da bi vam lahko pomagala v dveh stvareh. Mi hočete povedati, katera je tista druga stvar?«

»Naj vam bo popolnoma jasno, da vaše pomoči ne moremo izsiliti, tudi če bi to hoteli — česar pa nočemo. Odločitev mora biti v celoti samo na vas.«

»Ne razumem, o čem govorite. Kakšna odločitev?«

»Da boste delali za nas.«

»Ste znoreli?«

»Moramo izvedeti, kaj ti možje snujejo,« je dejal. »Vedeti moramo za vsak njihov korak. Vi imate tak položaj, da lahko to izveste. Vi ste edini, ki to more.«

»Za to bi morala vedeti še precej več, kot pa vem zdaj.«

»Bolje za vas, če ne veste.«

»Ne morem se vplesti v to reč, če ne vem, za kaj sploh gre,« je potožila. »Kako sploh morete kaj takega pričakovati od mene?«

»Žal ste v zadevo že vpleteni, gospa Voss.«

»Nehajte me imenovati s tem priimkom! V poročnem listu stoji Lambert.«

Zmignil je. »Če tako želite . . .«

»Kako to mislite, da sem že zapletena v vso reč? Zapletena v kaj?« se je zjezila.

»Bili ste Charlesova žena. Zdaj, ko je mrtev, ste njihovo edino vodilo. Prisiljeni bodo priti k vam.«

»Pa menda ne mislite, da so ga oni umorili?«

»Tega nisem rekel.«

»In kaj naj jih odvrne od tega, da tudi mene ne vržejo skozi okno, prav tako iz vlaka, kakor so njega?«

»Zagotovim vam lahko, da niste v nevarnosti,« je dejal mirno. »Vsaj zdaj ne.«

»Ste tudi Charlesu tako govorili?«

»Ne vem, zakaj so umorili Charlesa, vem pa, da ga niso umorili zato, ker je delal za nas.«

»In kaj hočete s tem reči?«

»Da je v primeru, če vas sklenejo umoriti, popolnoma vseeno, ali delate za nas ali ne. To mi morate verjeti.«

Potlej se mu je glas spremenil.

»Vendar pa ste v takšnem položaju, da vas utegnemo opazovati vseh štiriindvajset ur na dan.«

»Česar pa bržkone ne bi delali, če bi bilo moje ime na vašem plačilnem seznamu, kajne?«

Nasmehnil se je. Skoraj tako, kakor se je po navadi smehljal moj starejši brat, je pomislila.

»Težko bi zasledovali in opazovali vsakega in vse Američane, kolikor jih je v Parizu, ali ne?« je dodal.

Torej tako je s to rečjo, je pomislila Regine. Že izsiljevanje je grda stvar, toda to je še mnogo hujše.

»Lahko dobim nekaj časa, da vso stvar premislim?«

»Seveda. Samo, naj vas opozorim. Prej ko bomo izvedeli, kaj se dogaja, manj možnosti je, da se nam stvar izmuzne iz rok.«

Iz notranjega žepa je potegnil zapisnico in iztrgal iz nje nepopisan list papirja. Potem je vzel kemični svinčnik in nekaj zapisal na tisti list, ki ga je položil na čist krožnik. Ko je končal, je izročil listek Regine.

»Na ta naslov me kličite. Toda prosim, ne izgubite ga.«

»Vas lahko pokličem na veleposlaništvo?« je vprašala.

»To je veleposlaništvo,« je rekel. Direktna zveza z veleposlaništvom in v moje stanovanje hkrati. Če bi klicali centralo, bi morali omenjati moje ime. Tako pa je stvar precej varnejša.«

Natanko si jo je ogledal, ko je vtaknila listič v torbico.

Sprehod po sejmih sveta

Človek in delo v času in prostoru na svetovnih razstavah

21. nadaljevanje

Lyonski zdravnik je ugotovil, da je bil neznanec zadavljen. Landry, ki so mu pokazali truplo, se je ves bled obrnil vstran. Potem ko ga je minil želodčni krč, je izjavil, da to ni, da nikakor ne more biti njegov sorodnik.

Goron bi bržkone prav kmalu pozabil na vse, zlasti še, ker je imel dela čez glavo — če ne bi našli nekaj dni kasneje velikega angleškega kovčka, ki je imel po izjavi kmeta, ki je naletel nanj, »značilen vonj po mrliču«.

Z listka na kovčku je razbral Goron, da je bila pošiljka oddana v Parizu prav tistega dne, ko je prispela prijava, da pogrešajo Goufféja; še teža, ki jo je zapisal železničar: 105 kg.

Porajal se je sum, da je bil kovček uporabljen za prevoz mrliča. Tudi cilj — postaja Lyon — je zbujal slutnjo o določeni zvezi med truplom neznanca in izginulim sodnim izterjevalcem Goufféjem. Dan prijave o pogrešancu in dan oddaje pošiljke iz Pariza v Lyon sta se ujemala, na kovčku označen cilj in kraj najdbe trupla prav tako, samo v nečem si je šlo oboje navzkriž: gospod Landry je izrecno podvomil o možnosti, da bi mogel biti najdeni mrlič njegov izginuli sorodnik.

Prvič zares sodna medicina

Ne glede na to je dal Goron izkopati truplo. Takrat je nastopil profesor Lacassagne. Ugotovil je, da površna preiskava ne bi mogla dati niti enega koristnega podatka, zato se je temeljito lotil dela. Trajalo je enajst dni.

Po okostju je skušal dr. Lacassagne kot prvi pravi sodnomedicinski izvedenec ugotoviti pokojnikovo telesno velikost. Naračunal je 178,5 cm, Gouffé pa je bil za dobre tri centimetre nižji. V arhivih pariškega vojaškega odseka so našli staro listino z zapiskom, da je meril Gouffé v resnici 179 cm. (Takrat še niso vedeli, oziroma niso upoštevali dejstva, da se mere človeškega telesa spreminjajo.) V barvi las je bila razlika: pokojni Gouffé je imel kostanjeve, najdeno truplo pa črne. Toda Lacassagne je že vedel, da se pri umrlih vsaj po navadi lahno spremeni barva las. Nekajkratno umivanje je pokazalo, da so lasje v grobu potemneli. Majhne otekline na desnem gležnju so obveljale kot dokaz, da je mrlič v vreči iz jute zares izginuli Gouffé, kajti pokojnik je v otroških letih prebolel tuberkulozno vnetje, zaradi katerega je vse življenje rahlo šepal.

Zgodilo se je za takratno medicino nekaj neverjetnega: pri vestnem pregledu skoraj že povsem razpadlega trupla je zdravnik Lacassagne zbral točne podatke o žrtvi umora, o mrliču, ki ga njegovi živi svojci niso mogli prepoznati.

Šele po tej ugotovitvi je mogel Goron z vso pravico sumiti, da gre za zločin. Ker je bil kovček, naravnost velikanska reč v primerjavi s kovčki, kakršne uporabljamo zdaj, prav gotovo angleške izdelave, ni bilo težko ugotoviti izdelovalca, ta pa se je spomnil kupca.

Pravzaprav sta bila dva: mlada dama Gabrielle Bompard in gizdavo oblečen gospod. Goron se je takoj spomnil: opis se je ujemal s podatki na prijavah, ki ju je dobil v roke istega dne kot prijavo o pogrešanem Goufféju. Začel se je divji lov na oba osumljenca. Sodelovali so listi iz malone vseh dežel sveta. Pariz je takrat govoril le še o zadevi Gouffé, svetovna razstava je dobila izdatno možnost za razgovore, pomenke, ugibanje, skratka nekaj,o čemer se je dalo govoriti kar naprej.

Gabrielle Bompard je prva popustila. Osebno se je oglasila pri Goronu, očitno z namenom, da bi mu nasula peska v oči. Kmalu potem so prijela tudi Eyrauda — v Havani in tisti trenutek, ko je odhajal iz javne hiše.

yugoslavia export

JUGOSLOVANSKI POLMESEČNI ČASOPIS ZA MEDNARODNO GOSPODARSKO SODELOVANJE V ANGLEŠKEM IN FRANCOSKEM JEZIKU

V izdaji Zavoda za gospodarsko propagando v inozemstvu Zvezne gospodarske zbornice

1. septembra 1964

BODO ZDRUŽENE DEJAVNOSTI DOSEDANJIH LISTOV IN ČASOPISOV »COMMERCIAL NEWS«, »LES NOUVELLES COMMERCIALES«, »COMMERCIAL INFORMATION«, »LES INFORMATIONS COMMERCIALES« IN »YUGOSLAVIA EXPORT« NA PODROČJU INFORMIRANJA INOZEMSTVA O GOSPODARSKIH IN OSTALIH POMEMBNIH DOGODKIH PRI NAS.

ČLANKE O VLOGI JUGOSLAVIJE V AKTUALNIH GOSPODARSKO-POLITIČNIH DOGODKIH V SVETU, DEJAVNOSTI NAŠIH PODJETIJ NA MEDNARODNEM TRŽIŠČU IN ČLANKE O EKONOMSKEM SODELOVANJU Z INOZEMSTVOM, RAZVOJU NAŠEGA GOSPODARSTVA, POSAMEZNIH GOSPODARSKIH PANOGAH IN PODROČJIH, DOMAČIH SEJEMSKIH PRIREDITVAH IN SODELOVANJU NAŠIH PODJETIJ NA MEDNARODNIH SEJMIH V INOZEMSTVU, TURIZMU ITD.

NOVA IZDAJA BO VSEBOVALA

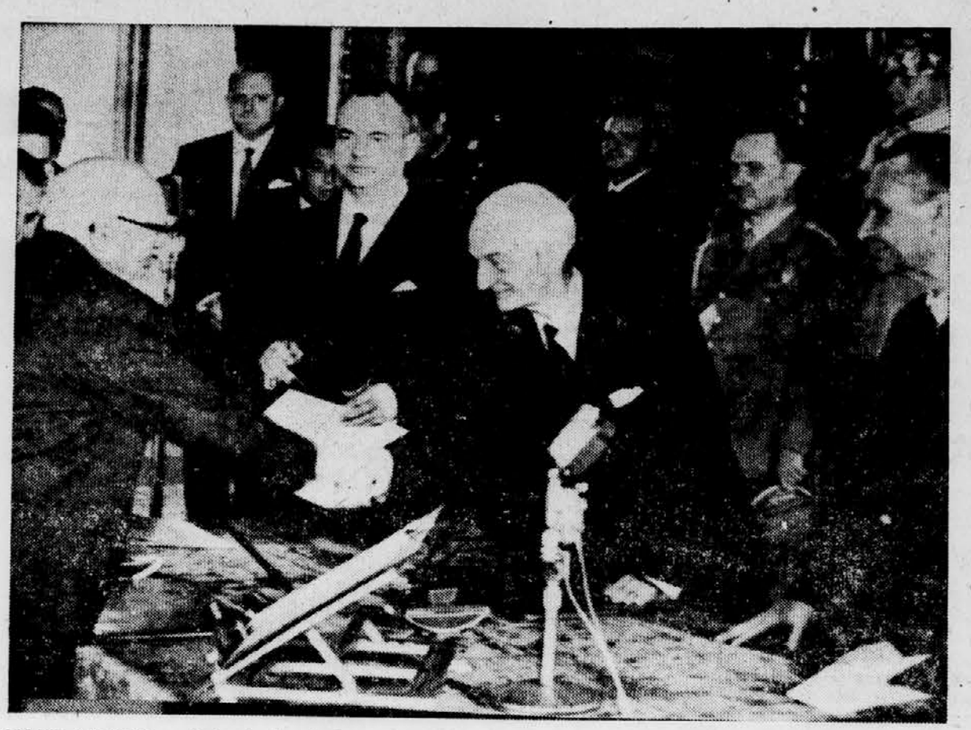
Izdaje YUGOSLAVIA EXPORT pošiljajo v 102 državi

Letno predplačilo znaša 120.000 dinarjev z določenimi pravicami predplačnikov, za inozemstvo 25 US dolarjev. Tekoči račun Zavoda za gospodarsko propagando v inozemstvu za našo državo 101-28-603-2, za inozemstvo pa 101-28-602-2.

Naslov:
ZAVOD ZA PRIVREDNU PROPAGANDU
U INOSTRANSTVU, BEOGRAD,
KNEZ MIHAJLOVA 10,
TELEFON 624-666, V ZAGREBU
»YUGOSLAVIA EXPORT«,
OPATIČKA, TELEFON 38-562

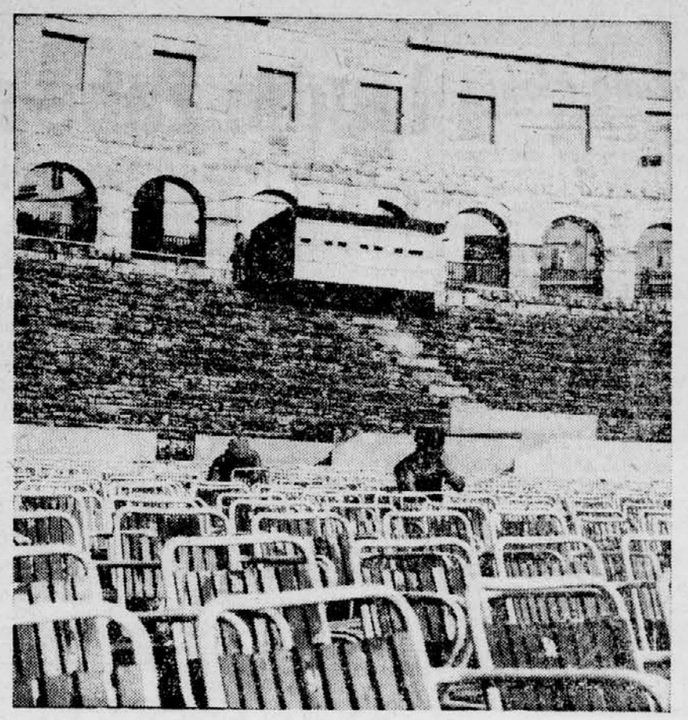
7232

NOVA VLADA — Dolgotrajna kriza italijanske vlade je jasno pokazala, da se velik del italijanske krščanske demokracije še vedno krčevito upira »alternativi levega centra«. Razumljivo je zato zadovoljstvo vodje socialistične stranke (levo) in novega premiera Mora (desno) potem, ko so koalicijske stranke dosegle sporazum in ko je vlada prisegla pred predsednikom republike Segnijem (v sredini). Komunistična partija Italije z izidom pogajanj ni bila zadovoljna.

AMERIŠKO OROŽJE ZA MALEZIJO — Obisk malezijskega premiera Abdula Rahmana v ZDA se je končal uspešno, vsaj kar zadeva malezijske oborožene sile. Predsednik Johnson je svojemu sobesedniku, ki mu na sliki stiska roko, obljubil nove pošiljke orožja. Nekatere sosede Malezije s tem očitno ne bodo preveč zadovoljne. (Telefoto: AP)

PULJ ŽE V ZNAMENJU FESTIVALA. V Pulju tečejo še zadnje priprave za današnjo otvoritev X. festivala jugoslovanskega filma. Mesto je — po tradiciji — vse v zastavah, pred areno so spet postavili znake sodelujočih filmskih podjetij, v že pripravljeni areni sami pa delavci vežejo medseboj oštevilčene stole — zaradi reda seve...

Nadaljevanje s prve strani

• Vis

na obisk v svojo vojno bazo.

Predsinočnjim je bila v Komiži, na dvorišču tovarne za predelavo rib »Neptun«, tradicionalna prireditev RTV Zagreb-oddaja za mornarje. Zbrano je bilo skoraj vse mesto, približno pred 1800 poslušalci so izvedli program, v katerem so sodelovali razen gostov orkester RTV in več interpretatorjev zabavne glasbe.

V okviru slovesnosti so pripravili tudi presenečenje: prvi direktni televizijski prenos poteka proslave z enega naših otokov. Ob obali pred poslopjem Doma JLA je zasidrana desantna nosilka tankov vojne mornarice, na kateri so montirane prenosne naprave in reportažni avto.

V petek ob 17. uri se je na televizijskih zaslonih prvikrat pojavil napovedovalec programa s pozdravom: »Dober dan, dragi poslušalci, prenašamo vam pozdrave z otoka Visa — partizanske vojne trdnjave!«

Vsa naselja na otoku so že dobila slovesno podobo. Na hišah in na vseh pomembnih točkah vihrajo zastave in povsod so vzidane spominske plošče. Nad Komižo vihra velika rdeča zastava na kraju, kjer je zavihrala tudi 1. maja 1942.

Z ladjo redne proge že prihajajo gostje in povabljenci, pa tudi novinarji in snemalci. Na dan proslave 27. julija prispe s posebno ladjo večje število povabljencev, z ladjo »Bakar« pa kakih 300 borcev, ki so se borili na Visu v vojnih dnevih leta 1943 in 1944.

Vis pričakuje obisk najvišjih državnih in partijskih voditeljev. Otok si na vso moč prizadeva, da bi v novih mirnodobnih okoliščinah sprejel borce in voditelje enako prisrčno in s takšno ljubeznijo kakor nekoč — v dnevih, ko je bil ta otoček sedež Vrhovnega štaba in komandno mesto vrhovnega komandanta Tita.

V zahodnem delu viške luke vzbuja največjo pozornost velika kamnitna plošča, na kateri so vklesane zgodovinske besede tovariša Tita: »Tujega nočemo — svojega ne damo!«, ki jih je izrekel ob paradi I. dalmatinske proletarske brigade 12. septembra 1944. Ta veliki kamnitni blok je prvi vtis, njemu velja prvi pogled vseh, ki prihajajo te dni na zgodovinski Vis z ladjami.

F. JURIČ

•• U Tant

kov v Vientnamu«.

Pričakujejo, da se bo U Tant v Burmi pogovarjal s predsednikom nacionalnega sveta generalom Ne Vinom o nevarni zaostritvi položaja v Južnem Ventnamu in Laosu. Politični opazovalci pripisujejo tem ragovorom poseben pomen in naglašajo, da se je Ne Vin nedavno razgovarjal o tem tudi s kitajskim premierom Ču En Lajem.

Iz Ranguna bo U Tant odpotoval v Sovjetsko zvezo, kamor ga je povabila na obisk sovjetska vlada, in bo tam ostal tri dni.

••• Skladnost

miru na svetu, miroljubni koeksistenci, dekolonizaciji, nekaterim ekonomskim in drugim vprašanjem.

Na razgovorih se je pokazalo povečano zanimanje za konferenco voditeljev neangažiranih držav. Ugotovili so, da se gledišča na široko skladajo. Izmenjava mnenj med jugoslovanskim predstavnikom in predstavniki teh držav je bila zelo koristna in konstruktivna. Dogovorili so se, da se bodo stiki nadaljevali in da se bodo še posvetovali o vprašanjih, ki bo o njih razpravljala konferenca v začetku oktobra v Kairu.

★

Eksplozija

List »Alger Republicain« danes v uvodniku odkrito obtožuje zaradi te katastrofe »kontrarevolucionarje, ki so povezani z imperialističnimi krogi«. »Brez pomoči tujine takšna sabotaža ne bi mogla uspeti,« piše list, ki v uvodniku poziva ljudstvo na poostreno budnost in na solidarnost s prizadetim prebivalstvom ter z egiptovskimi mornarji.

★★

Romunski premier

na njih igrali glavno vlogo trgovinski odnosi. Romunija si prizadeva razviti svojo trgovino s Francijo, ki je med zahodnimi državami, s katerimi Romunija trguje, na četrtem mestu. Tako kot nedavno v Washingtonu, bodo predstavniki romunske vlade v Parizu poiskali novo oporo za svojo gospodarsko politiko.

Zboljšanje trgovine s Francijo je odvisno od treh bistvenih pogojev: od tega, ali bo Francija kupovala več romunskih proizvodov, predvsem petrolejskih in kemijskih, kakor tudi od večjih in dolgoročnih kreditov ter od konkurenčnih cen. Romunija je pripravljena nabaviti v Franciji kompletne industrijske naprave, rafinerije, tovorne ladje in celo letala »Caravelle« ter avtomobile. Francija je med drugim že postavila v Romuniji tovarno aluminija in elektronsko tovarno, zdaj pa Francozi postavljajo veliko tovarno kovin v metalurškem kombinatu v Galcu.

Vrednost francosko-romunske trgovine je znašala leta 1963 skupno 272 milijonov novih frankov (1961. leta 202 milijona). V prvih petih mesecih tega leta se je vrednost izmenjave povzpela na 170 milijonov.

V Romuniji izražajo željo, da bi sodelovali s Francijo tudi na znanstvenem in tehničnem področju.

Romunski funkcionarji bodo med drugim obiskali institut za nafto in atomski center v Saclayu.

Priporočila anketne misije

NEW YORK, 25. jul. (AFP). Anketna misija Varnostnega sveta, ki je bila v obmejni coni Južnega Vietnama in Kambodže, je končala svoje delo. Člani misije — predstavniki Maroka, Brazilije in Slonokoščene obale — bodo prihodnji teden predložili poročilo Varnostnemu svetu. Priporočili bodo, naj bi poslali v Kambodžo opazovalce OZN, ki bi vzpostavili mednarodno nadzorstvo na obmejnem področju. Ustanovili naj bi tudi bilateralno komisijo obeh sosednjih držav, ki naj bi se dogovorila o mejni črti med Kambodžo in Južnim Vietnamom. Člani misije tudi priporočajo obnovitev diplomatskih stikov med Sajgonom in Pnom Penhom.

Romunsko-sovjetsko znanstveno-tehnično sodelovanje

BUKARESTA, 25. jul. (Tanjug). Tu je bilo pravkar končano 20. zasedanje romunsko-sovjetske komisije za znanstveno tehnično sodelovanje. Dogovorili so se o medsebojni izmenjavi tehnične dokumentacije in strokovnjakov ter o tem, da se bodo obojestransko seznanjali s tehničnimi dosežki v metalurgiji, petrolejski, kemijski, strojni industriji in še v nekaterih industrijskih panogah.

V večini podjetij ne bo težav

V Srbiji uveljavljajo priporočila ZIS

BEOGRAD, 25. julija (Tanjug) — V izvršnem svetu Srbije je bilo danes posvetovanje s predsedniki okrajnih skupščin, na katerem so obravnavali položaj, ki je nastal z zvišanjem cen nekaterih kmetijskih pridelkov. Ugotovili so, da je bilo priporočilo ZIS dosledno izpolnjeno v vsej republiki, razen v nekaterih krajih, v katerih so določene okvire za nove cene prekoračili.

Na posvetovanju pa so izrazili prepričanje, da bodo tudi v teh krajih vsako neupravičeno prekoračenje cen popravili. Predsedniki okrajev so se zavzeli za preprečevanje slehernega verižnega skoka cen. Menijo namreč, da je upravičeno zvišanje cen samo pri tistih proizvodih, katerih surovine so se podražile. Neupravičena pa je vsaka druga podražitev.

Udeleženci posvetovanja so izrazili prepričanje, da bo večina gospodarskih organizacij v Srbiji lahko izplačala predvideno zvišanje osebnih dohodkov v znesku 1500 din. Tam, kjer tega ni mogoče storiti drugače, je treba uporabiti sredstva iz skladov, kajti cilj zadnjega odloka ZIS ni zvišati cene na vseh ravneh, marveč prerazdelitev dohodka, ki dejansko vzpostavlja nove odnose med skladi in osebnimi dohodki v delovnih organizacijah.

Bo pa nekaj organizacij, ki ne bodo mogle izplačati predvidenega povečanja dohodkov, glede na to, da posluje kakih 2000 organizacij z zgubo. V obširni razpravi o tem je bilo rečeno, da je treba vsestransko proučiti položaj v takšnih organizacijah in če je težavno materialno stanje posledica objektivnih okoliščin, je treba z ustreznimi krediti zagotoviti izplačilo povečanih osebnih dohodkov. Če pa gre za organizacije, ki za težaven materialen položaj niso same krive, bi bilo treba njihov položaj posebej proučiti in obravnavati.

Na sestanku so obsodili poskus nekaterih delovnih organizacij, da bi predvideno povečanje osebnih dohodkov zagotovile z zvišanjem cen svojih proizvodov ali storitev. Na koncu so razpravljali tudi o rezultatih letošnjega pridelka pšenice in o odkupu tržnih presežkov. Poudarili so, da bo za jesensko setev težaven problem pomanjkanje semenske pšenice in zato so priporočili, naj bi v krajih, kjer je bil pridelek dober, prihranili pšenico kot seme za jesensko setev.

Nova asfaltna cesta na Pagu

PAG, 25. julija (Tanjug). — Ob dnevu vstaje hrvatskega ljudstva so dogradili asfaltno cesto, po kateri se je danes začel promet. Cesta povezuje mesto Pag z jadransko magistralo pri Posedarju blizu Zadra. Petindvajset kilometrov te sodobne ceste so zgradili na otoku Pagu, 17 pa na celini. Zgradili so jo pripadniki JLA.

Z obale bodo prepeljavali vozila na Pag s trajektom, ki bo vozil med Miletićem in Miškovićem. Na otoškem delu bodo cesto podaljšali do Novalje in Luna. Z dograditvijo teh odsekov v skupni dolžini 42 km bodo vsi važnejši gospodarski in turistični centri na otoku povezani s sodobno cesto; trajekt pa jih bo povezal tudi z otokom Rabom in Karlobagom na obali. Asfaltna cesta na Pagu naj bi v perspektivi razbremenila jadransko magistralo med Jablancem in Posedarjem.

V Sarajevu na novo določili cene kruha

SARAJEVO, 25. jul. (Tanjug) — V izpolnjevanju priporočila izvršnega sveta Bosne in Hercegovine o doslednem izvajanju zveznih ukrepov o zvišanju cen nekaterih kmetijskih pridelkov je svet za preskrbo mestnega sveta Sarajeva na sinočnji seji sprejel sklep o uskladitvi cen kruha in sladkorja. Po tem sklepu se prvotno določene cene črnega kruha znižajo od 94 na 90 din, polbelega od 110 na 102, belega pa od 124 na 114 din za kilogram. Zdaj so cene črnega kruha v Sarajevu izenačene s cenami v Novem Sadu. Polbeli kruh pa je cenejši za 4 in beli za 6 din. V primerjavi s cenami v Beogradu je razlika še večja.

Razgovori Naser-Njerere

KAIRO, 25. jul. (MEN). Tu so bili danes uradni razgovori med državnima delegacijama ZAR in republike Tanganjike in Zanzibara. Delegaciji sta vodila predsednika Naser in Njerere. Obravnavali so afriške probleme nasploh, posebej pa položaj v Južnoafriški republiki, Južni Rodeziji in o portugalskih posestvih v Afriki.

V treh dneh neredov 217 mrtvih

SINGAPUR, 25. jul. (AP). V tridnevnih neredih v Singapuru je bilo ubitih 217 ljudi. Kakih 450 je ranjenih, število aretiranih pa se je danes povzpelo že na 1700. Singapurska sodišča so že začela izrekati kazni aretiranim prebivalcem, ki jim nalagajo od tri dni do dve leti zapora.

Vzroki hudih neredov v Singapuru, ki jih tisk imenuje »rasne spopade«, še vedno niso jasni. Poučeni politični krogi pa opozarjajo na ostre kritike, ki že dalj časa letijo na singapursko vlado zaradi neenakopravnega položaja Malajcev v primerjavi s Kitajci. V Singapuru je 80 odstotkov prebivalstva kitajskega porekla.

Nadzornik za koroške šole

Skrb za redni potek slovenskega pouka

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

CELOVEC, 25. julija — »Slovenski vestnik« poroča, da je prosvetno ministrstvo na Dunaju z odlokom z dne 11. julija imenovalo dosedanjega upravitelja ljudske šole v Apačah Rudija Vouka za okrajnega šolskega nadzornika v šolah, na katere se nanaša manjšinski šolski zakon za Koroško iz leta 1959.

Mesto šolskega nadzornika za manjšinske šole na Koroškem je bilo nezasedeno od konca leta 1963, ko je bil upokojen okrajni šolski nadzornik in vodja oddelka za manjšinsko šolstvo vladni svetnik Just. Zdaj je ministrstvo sprejelo predlog obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev in imenovalo za novega šolskega nadzornika izkušenega strokovnjaka na področju dvojezičnega šolstva, ki ima poleg tega še posebne zasluge za redno izhajanje slovenskega šolskega lista »Mladi rod«. Rudi Vouk je znan tudi kot pesnik in pisec pedagoških razprav.

Med nalogami, ki se jim bo moral najprej posvetiti, je nedvomno vprašanje učnih načrtov za dvojezične ljudske šole. Koroški Slovenci so pristojne oblasti že večkrat opozorili na dejstvo, da za slovenski pouk na koroških dvojezičnih ljudskih šolah še vedno ni učnih načrtov, čeprav take šole obstajajo že od leta 1945. Zaradi tega je vsa zadnja leta prepuščeno posameznim učiteljem, da po lastni presoji poučujejo otroke, ki so prijavljeni k slovenskemu pouku, tudi v slovenskem jeziku. Posledice takih neurejenih razmer so razumljivo porazne: na šolah, kjer učitelj Slovencem ni naklonjen — in takih je žal zelo veliko — je slovenski pouk tudi za prijavljene otroke skrajno zanemarjen in navadno potisnjen na konec splošnega pouka, ko ostali otroci lahko gredo domov, kar v praksi pomeni, da se morajo slovenski otroci svoje materinščine učiti »za kazen«.

V tem pa je tudi eden izmed glavnih vzrokov, da je število otrok, ki so bili prijavljeni k dvojezičnemu oziroma slovenskemu pouku, v zadnjih letih nenehno padalo in je današnja stvarnost na Koroškem taka, da dobri dve tretjini slovenskih šolskih otrok nista deležni osnovnošolskega pouka v materinščini.

JANKO KOROŠEC

U Tant upa v uspeh OZN na Cipru

NEW YORK, 25. julija (Reuter). — Generalni sekretar OZN U Tant je v pismu, ki ga je poslal švedskemu zunanjemu ministru Nilssonu, izrekel prepričanje, da nova razprava o ciprskem vprašanju v Varnostnem svetu ne bi rodila nobenih sadov. Pismo je U Tant poslal kot odgovor na sporočilo švedske vlade, ki je pokazala zadržano stališče glede sodelovanja v silah OZN na Cipru. U Tant je v tej zvezi izrekel prepričanje, da se bo položaj na Cipru v skladu z napori svetovne organizacije kmalu izboljšal.

Avstrijska vlada je sporočila sekretariatu OZN, da je pripravljena plačati svoj prispevek za vzdrževanje čet svetovne organizacije na Cipru. Gre za vsoto 40.000 dolarjev.

Delegacija SED »ilegalno« na Thorezovem pogrebu

PARIZ, 25. jul. (Tanjug). Tu so sporočili, da je vrhovno trojno poveljstvo zahodnega Berlina poslalo francoski vladi zahtevo, naj ugotovijo, kako je prišla v Francijo delegacija Enotne socialistične partije Nemčije, ki se je udeležila pogreba Maurica Thoreza. S tem v zvezi so tu odredili preiskavo.

Agencija France Presse poroča, sklicujoč se na dobro poučene kroge, da je delegacija prišla v Francijo »na ilegalen način«. Kot je doslej pokazala preiskava, ki so jo uvedli francoski organi, ni bila vložena niti ena prošnja za vizum za vzhodnonemške delegate na pogrebu.

Selasie o afriški in arabski enotnosti

KAIRO, 25. jul. (MEN). Etiopski cesar Haile Selassie je v intervjuju za kairski tednik Akbar al Jom izjavil, da med gibanjema za arabsko in afriško enotnost ni nobnih nasprotij. Poudaril je, da je treba doseči popolno sodelovanje med obema gibanjema in da mora Kairo kot prestolnica arabske, hkrati pa tudi afriške dežele, odigrati svojo vlogo na obeh frontah.

Du Cann v Budimpešti

BUDIMPESTA, 25. jul. (Tanjug). Britanski državni minister za trgovino Edward du Cann je v okviru potovanja po socialističnih državah prispel na uradni obisk na Madžarsko. Med obiskom v Budimpešti se bo sestal z več madžarskimi političnimi in gospodarskimi voditelji in se bo razgovarjal z njimi o britansko-madžarskih odnosih.

Predlog afriških držav

KAIRO, 25. jul. (Tanjug). List »Al Gumhurija« piše, da bodo afriške države na prihodnjem zasedanju Generalne skupščine OZN predložile, naj bi sklenili mednarodni sporazum o prepovedi proizvodnje in dobav atomskega orožja.

Protest pripornikov v Gvajani

Gladovna stavka zaradi brutalnosti policistov

RIO DE JANEIRO, 25. jul. (Tanjug) — Več uglednih pripadnikov progresistične stranke, med katerimi je tudi podpredsednik samoupravne vlade Britanske Gvajane Benn, so začeli pred nekaj dnevi protestno gladovno stavko v britanskem zaporu v bližini Georgetowna. Politični zaporniki s tem protestirajo proti brutalnim ukrepom britanskih oblasti v Gvajani.

Na ukaz guvernerja Luyta so oblasti pred mesecem dni zaprle več najbližjih sodelavcev premiera Jagana; ugledne nacionalne in sindikalne funkcionarje so obtožili zaradi sodelovanja v sedanjih nemirih v deželi.

Zaradi brutalnega ravnanja policije pa so zaprti funkcionarji poslali protest guvernerju Luytu. Zvedelo se je, da so v zaporu pripravljali upor. Ko so skušali prebivalci osvoboditi zaprte funkcionarje, je nastal spopad, v katerem so bili štirje ljudje ubitih in nekaj ranjenih.

Britanski poštarji končali stavko

LONDON, 25. jul. (Tanjug). Po 15 dneh lokalnih stavk, splošni enodnevni stavki vseh 120.000 poštarjev in potem, ko so prekinili nadurno delo, so pošte v Veliki Britaniji danes spet začele normalno delati. Stavke so povzročile pravo zmedo v poštni službi. Sinoči pa so predstavniki vlade in poštne unije dosegli sporazum o zvišanju plač poštarjem za 6,5 %. Poštna unija je preklicala napovedano splošno stavko, ki naj bi se začela danes ponoči, in je pozvala svoje člane, naj spet delajo čez uro, tako da bi čimprej odpravili zastoj.

Rasni neredi tudi v Rochestru

ROCHESTER, 25. julija (AP) — V državi New York so včeraj izbruhnili novi neredi. V severnem delu te države, v Rochestru, je bilo v spopadu med policijo in skupino črncev ranjenih okoli 50 ljudi, od teh 48 črncev.

Ni nobenih podatkov o tem, ali so spopadi med policijo in črnci prerasli v rasne spopade med črnimi in belimi prebivalci Rochestra.

Neredi so se davi polegli, položaj pa je še vedno napet.

»Razumevanje in sodelovanje« s Čombejem

NEW YORK, 25. jul. (Tanjug). Predsednik Johnson je na včerajšnji tiskovni konferenci napovedal, da bo ameriška vlada zavzela do Moiza Čombeja, predsednika osrednje kongoške vlade, stališče »razumevanja in sodelovanja«. S tem je začrtal ameriško politiko do Čombeja, ki ni bila docela jasna, odkar se je Čombe vrnil v Leopoldville.

Izjavo predsednika Johnsona si zato tolmačijo kot znamenje, da se bodo ZDA bolj povezale z novim režimom v Leopoldvillu.

Telegrami

SPREJEM — SOFIJA. Bolgarski zunanji minister Bašev je sprejel jugoslovanskega veleposlanika v Sofiji Dragoslava Markovića in se z njim pogovarjal o odnosih med obema državama ter o nekaterih mednarodnih vprašanjih.

DVODNEVNI OBISK — DAR ES-SALAAM. Premier Malavija dr. Banda je prispel na dvodnevni obisk v Združeno republiko Tanganjiko in Zanzibar, kjer se bo s tamkajšnjimi vladnimi funkcionarji pogovarjal o vprašanjih, ki zadevajo obe državi.

POVABILO — DUNAJ. Avstrijski minister za trgovino Bock je povabil stalnega svetnika ameriškega predsednika Johnsona za gospodarska vprašanja Christiana Herterja, naj obišče Dunaj. Herter naj bi se ob tej priložnosti z avstrijskimi funkcionarji posvetoval o gospodarskih odnosih med Evropo in ZDA.

POGAJANJA — LONDON. V britansko glavno mesto je prispel član izvršnega sveta Bečuanije in vodja demokratske stranke v tej deželi Seretse Kama. S predstavniki ministrstva za kolonije se bo pogovarjal o nadaljnjem razvoju te dežele k neodvisnosti.

TRGOVINA — TUNIS. Tu so podpisali tuniško-sirski sporazum o trgovini. V prihodnjem obdobju bosta obe državi povečali blagovno izmenjavo, prihodnji mesec pa bosta podpisali še sporazum o kulturnem sodelovanju.

ODSTOP — LIMA. Perujski predsednik Belaunde Perry je sprejel odstop vlade ter zaupal mandat za sestavo nove vlade dosedanjemu premieru Fernandu Schwalbu. Vlada je odstopila na željo predsednika Perryja.

BUNDESTAG — BONN. Zahodnonemški Bundestag bo moral prekiniti poletne počitnice zaradi razprave o povečanju tarif v poštnem prometu. Zahtevo za prekinitev počitnic je predložil v imenu socialnodemokratske stranke Fritz Erler, predsednik Bundestaga pa je že napovedal sejo parlamenta za 29. julij.

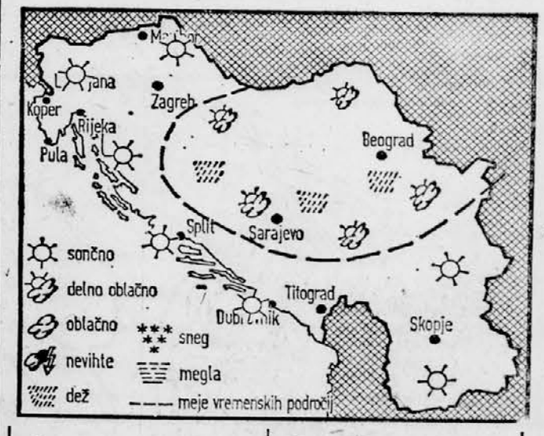
PLENUM — LIMA. V perujskem glavnem mestu se je končal 9. plenum centralnega komiteja perujske komunistične partije. V sprejeti resoluciji so perujski komunisti obsodili razbijaško politiko kitajskih voditeljev in protipartijsko dejavnost skupine perujskih politikov, ki uživajo podporo Pekinga.

KOMEMORACIJA — PARIZ. Socialistična stranka Francije je na komemorativnem zborovanju proslavila 50-letnico smrti enega od svojih ustanoviteljev in najvidnejšega voditelja francoskega delavskega gibanja konec 19. stoletja Jeana Jaurèsa. Le-tega je neposredno pred prvo svetovno vojno ubil nacionalistični fanatik, ker je Jaurès nasprotoval vsemu, kar bi Francijo lahko potegnilo v vojno.

Pa še to

METODA — Neko beograjsko podjetje je ondan obljubilo Beograjčanom, da jim bo dobavilo sto tisoč glav goveje živine; hkrati je predstavnik konkurenčnega podjetja sporočil, da bo pojedel vse rogove, če bo prizadeto podjetje — tisto, ki je obljubilo 100.000 glav — zmoglo poslati na trg več kot deset tisoč goved. Sumljivo zadevo je pojasnil tretji predstavnik, resnični strokovnjak za prekupčevanje z živino: vsako od podjetij računa, da bo kupilo vso živino, ki jo imajo proizvajalci, in po tej metodi se je fond goveje živine v Srbiji povečal za nekaj sto odstotkov. Tudi metoda!

Vreme 25. VII. 1964

Temperature

	ob 07	13
Ljubljana	13	24
Planica	11	22
Maribor	15	22
Slov. Gradec	11	22
Novo mesto	13	24
Koper	21	29
Kredarica	3	8
Reka	22	28
Pulj	23	28
Split	25	29
Dubrovnik	25	29
Zagreb	18	24
Beograd	19	23
Sarajevo	15	18
Skopje	23	28
Titograd	26	31
Celovec	14	24
Gradec	13	23
Dunaj	17	24
Milano	21	28
Genova	24	28
Zürich	14	
München	13	22
Benetke	22	

Prognoza

VREMENSKA SLIKA

NAPOVED

Pretežno sončno in nekoliko topleje. Najnižje nočne temperature med 10 in 15, v Primorju 20, najvišje dnevne okoli 26, v Primorju 30 stopinj C. Tudi v ponedeljek bo sončno in toplo.

NAPOVED ZA DRUGE KRAJE JUGOSLAVIJE

V jugovzhodnih krajih še spremenljivo sončno in vmes predvsem popoldne krajevne plohe ali nevihte. Vzdolž severnega Jadrana in severozahodnih krajev pretežno sončno.

VREMENSKA SLIKA

Od Azorov preko zahodne in srednje Evrope se razprostira področje visokega zračnega pritiska. Ob severnih vetrovih je pričel v višinah dotekati nad naše kraje toplejši zrak.

Zapozneli pomisleki v Z. Berlinu

Nov volilni zakon utegne ogroziti status mesta

BONN, 25. jul. (Tanjug). Val propagande za neposredno volitev odposlancev v zahodnem Berlinu, ki se je dvignil pred dvema ali tremi dnevi, je nenadoma uplahnil. Sprememba v načinu volitev naj bi bila še en dokaz o pripadnosti zahodnega Berlina k Zvezni republiki, hkrati pa priložnost za povečano uveljavljanje zvezne zakonodaje v tem delu mesta. Toda zdaj so v Zahodni Nemčiji začeli na vsem lepem »razmišljati«: ali to ne bo pomenilo, da se bo zmanjšala in oslabila odgovornost štirih velesil za ta del mesta? To bi pomenilo, da bi se odprl ugoden »ventil« za vzhodno ofenzivo, ta pa bi lahko pripeljala do povečanega pritiska, naj bi se zahodni Berlin spremenil v svobodno mesto. Vzhod bi lahko tedaj po pravici menil, da se je status štirih držav preživel, in bi zahteval, da je treba položaj Berlina urediti na novo.

Kakor piše tisk, se zdaj zahodni krogi posvetujejo, kako preprečiti vse korake, ki bi lahko zasejali dvome o veljavnosti četvernega statusa.

Ohladitev Brazilija – Urugvaj

Protesti zaradi Goulartove dejavnosti

RIO DE JANEIRO, 25. jul. (Tanjug) — Brazilska vlada je poslala urugvajski vladi protest zaradi političnega delovanja bivšega brazilskega predsednika Goularta in skupine emigrantov, ki so v izgnanstvu v Montevideu. Brazilska vlada naglaša, da je ta dejavnost v nasprotju z njihovim statutom. Odnosi med Brazilijo in Urugvajem so se zaradi tega močno ohladili.

Predstavnik urugvajske vlade je izjavil, da v Montevideu zdaj proučujejo ta protest.

V Montevideu je veliko političnih emigrantov iz Brazilije. Brazilska vlada je medtem zahtevala, naj pride bivši predsednik Goulart pred brazilsko preiskovalno komisijo. Vendar pa izročitev bivšega predsednika za zdaj ne pride v poštev.

Brazilsko obrambno ministrstvo je objavilo sporočilo, v katerem pravi, da so blizu Ria de Janeira prišli na sled skupini 188 ljudi, ki so imeli nalogo, da subverzivno delujejo proti sedanjemu režimu v Braziliji. Vodja te skupine je bivši guverner in zvezni poslanec Leonel Brizzola, ki je v izgnanstvu v Montevideu.

Otroci na počitnicah - je kateri vaš?

POD ŠOTORI V STRUNJANU — Na hribu nad strunjanskim zalivom so razpeli svoje šotore taborniki odreda Rumenih sokolov iz Šempetra pri Novi Gorici. V svoj tabor pa so letos povabili tudi skupino Rdečih sokolov iz Gradca, katerim vračajo gostoljubnost za zimovanje letos pozimi v Avstriji. Skupno delo, dolžnosti in igre so navezale mlade ljudi iz sosednjih držav, tako da jih je v taboru moč ločiti le po različnih krojih. Razen tekmovanj v taborniških veščinah pa je gotovo najbolj priljubljena zabava — kopanje v toplem morju. Foto: Šelhaus

Izletnik — da, ne ali morda?

Tesno sodelovanje gospodarskih in turističnih organizacij – pogoj za razmah domačega turizma

LJUBLJANA, julija. V zvezi z nedavnim predlogom upravnega odbora poslovnega združenja Izletnik o likvidaciji direkcije Izletnika v Ljubljani smo skušali zbrati več mnenj o položaju in organizaciji domačega turizma v Sloveniji nasploh, kakor tudi o namenu predlaganega ukrepa.

Poslovno združenje Izletnik so 1960. leta ustanovila avtobusno prevozna podjetja Ljubljana-transport, Avtopromet Nova Gorica, Transturist Škofja Loka in Avtopromet Kranj, kasneje pa sta se združenju priključila še avtobusno podjetje Celje in Avtoservis Jesenice.

Osnovni namen združenja je bil v okviru mlade turistične agencije, ki naj bi se ukvarjala izključno z domačim turizmom, bolje izkoristiti proste avtobuse vseh članov združenja in hkrati uspešnejše konkurirati sorodnim avtobusno-prevoznim podjetjem v naši republiki.

Kakšno je bilo sodelovanje med avtobusno-prevoznimi podjetji, Ljubljano-transportom in njenimi poslovnimi enotami kot člani združenja ter turistično agencijo Izletnik oziroma njenimi poslovalnicami v najrazličnejših krajih Slovenije, (sedaj je 18 takšnih poslovalnic) naj ostane bolj ali manj odprto vprašanje. Nedvomno je, da se je s škofjeloškim referendumom in z osamosvojitvijo Transturista začelo krhati soglasje med poslovnimi partnerji, ki je načelo tudi vprašanje nadaljnjega obstoja poslovnega združenja Izletnik.

Po mnenju upravnega odbora združenja je bila direkcija Izletnika s sedežem v Ljubljani bolj ali manj sama sebi namen in ni imela tesnejšega operativnega stika z večino svojih poslovalnic po Sloveniji. Razen tega so morali poslovni partnerji za njeno vzdrževanje odriniti tudi dokajšnja sredstva, za kar odslej ne vidijo nikakršnega opravičila več. Zaradi tega je upravni odbor združenja predlagal reorganizacijo poslovnega združenja v poslovno-tehnično sodelovanje — likvidacijo direkcije Izletnika in ustanovitev konference, ki naj bi še nadalje povezovala Izletnikove poslovalnice in skrbela za tesnejši stik med njimi in transportnimi podjetji, to je poslovnimi partnerji Ljubljane transporta kot nedvomno najmočnejšega podjetja med njimi. V takšni organizacijski obliki naj bi Izletnik še tesneje zaživel s transportnimi podjetji kot doslej.

Najsi bo ozadje za likvidacijo direkcije Izletnika že kakršnokoli, nesporno dejstvo je, da v Sloveniji ne bomo izboljšali domačega turizma z drobljenjem turističnih sil, temveč zgolj in samo s tesnejšim in organiziranim sodelovanjem vseh tistih gospodarskih in turističnih organizacij, ki imajo neposredno ali pa samo posredno interes in koristi od turističnega gospodarstva.

V takšen okvir sodijo prevozna podjetja (avtobusi, železnica, letala), trgovska podjetja (Mercator, Prehrana), servisna podjetja (Petrol, Slovenija-avto) in seveda močna turistična agencija za domači turizem. Šele takšno organizirano sodelovanje zainteresiranih podjetij bo lahko uspešneje uveljavilo domači turizem, ki ne nazadnje sodi pod poglavje standarda naših občanov, in hkrati poskrbelo za intenzivnejše usluge tujim gostom.

LJUBLJANA—TRANSPORT —IZLETNIK

Podjetje Ljubljana-transport je v imenu delavskih svetov treh podjetij, ki po odcepitvi Transturista, predstavljajo nosilce poslovnega združenja Izletnik, pri občinski spupščini Ljubljana-Šiška vložilo predlog o likvidaciji direkcije Izletnik. To bi lahko storil samo upravni odbor združenja Izletnik, kot njegov ustanovitelj, nikakor pa ne eden izmed članov združenja, ki v soglasju s svojim delavskim svetom lahko razpravlja samo o izstopu iz združenja, nikakor pa ne o likvidaciji kogarkoli! Tudi sklepi delavskih svetov članov združenja so si nasprotujoči: eni govore o likvidaciji, drugi o reorganizaciji, tretji o še tesnejšem medsebojnem sodelovanju . . .

Svet za gostinstvo in turizem občinske skupščine Ljubljana-Šiška:

● Uresničitev predloga o likvidaciji izletnika bi sedaj, ko je turistična sezona na višku, negativno vplivala zlasti na domači turizem, ki ga moramo upoštevati kot del našega standarda.

● Perspektivno bo nujno potrebno neko združenje ali samostojna turistična organizacija. V današnji organizaciji pod okriljem poslovega združenja ugotavljamo le neurejene notranje odnose.

● S pravne strani je potrebno razčistiti zakonitost oziroma nezakonitost predloga članov združenja o likvidaciji direkcije Izletnik. Upravni organ občine naj ukrepa v tej smeri.

● Vprašanje je, če je prav, da imamo v Sloveniji samo eno turistično organizacijo, ki pa se pretežno ukvarja le z inozemskim turizmom? Ob ustanovitvi nove samostojne turistične organizacije pa ostaja odprto vprašanje osnovnih sredstev, ki so last ustanovitelja.

● Občinska skupščina naj imenuje arbitražno komisijo, ki bo razčistila notranje odnose med člani poslovnega združenja Izletnik in raziskala vzroke, ki so privedli do današnjega stanja.

Vlado Mikuž direktor Kompasa:

— Nikakršnega dvoma ni, da je obstoj Izletnika gospodarsko in družbeno utemeljen predvsem v zvezi z domačim turizmom. Odločitev o likvidaciji Izletnika je vsekakor prišla v nepravem času.

Glede na značaj tranzitnega turizma, ki je za nas specifičen, bi morali v okvir sodobnega turizma sistematično vključevati tudi druge gospodarske panoge, ki imajo posredno ali pa neposredno koristi od turističnega gospodarstva. Zakaj le tako bomo, ne le v okrajnem, temveč tudi v republiškem merilu, zboljšali doslej neusklajeno in izolirano turistično organizacijo nasploh, ki še zmeraj nosi svojstven pečat romantike. In v našem družbeno-političnem sistemu bi to moralo biti dvakrat laže izvedljivo kot na primer v sosednji Avstriji, kjer se križajo interesi posameznikov.

ŠENTJUR PRI CELJU

Na Bezovju taborijo

Kot vsako leto, so se tudi letos zbrali obvezniki mladinskega odreda »Miloša Zidanška« na štirinajstdnevnem taborjenju. Razen strokovnega dela posveča vodstvo tabora vso skrb kulturnovzgojnemu delu z mladinci. Tako so organizirali še tudi razna športna in druga tekmovanja. Po končanem teoretičnem pouku je enota odreda odšla po poteh kozjanskega odreda, celjske čete in XIV. divizije. Med pohodom so organizirali razne praktične vaje, za katere so že prej določili program. Med odmori so povabljeni borci pripovedovali mladincem dogodke iz NOB, o pomenu in ustanavljanju celjske čete, Kozjanskega odreda in o pohodu XIV. divizije na Štajersko.

Obvezniki mladinskega odreda so se med svojim taborjenjem seznanili tudi z razvojem šentjurske občine in njenih perspektivah. Ob koncu taborjenja bodo najboljše mladince pismeno pohvalili in nagradili s knjigami. I. Ž.

Trg: cene nočejo navzdol

Včeraj na ljubljanskem trgu 1267 prodajalcev

Kljub izredno veliki ponudbi različnega blaga, pa cene niso bile skoraj nič manjše, kot pred tedni, ko pridelkov še ni bilo toliko. Nekoliko so se znižale le cene paradižnika, čebule, česna, kumar in krompirja, medtem ko so cene solati, sadju, papriki, lubenicam in dinjam še vedno visoke. Nekoliko nerazumljivo je, da sredi sezone, ko je blaga največ, kupci plačujejo sadje, zelenjavo in povrtnine po istih cenah, kot takrat, ko tovrstnega blaga še ni dovolj.

Včeraj so bile na ljubljanskem trgu takele cene: ajdova moka 220, ješprenj 200, koruzna moka 110, koruzni zdrob 120, koruza 70, kaša 230, kokošja krma 75, pšenica 80, cvetača 200, čebula 100 do 120, česen 228 do 250, stročji fižol 150 do 220, fižol v zrnih 200 do 330, grah 200, gobe 400 do 900, krompir 50 do 100, koleraba 80 do 120, korenje 100 do 200, kumare 40 do 50, kumarice za vlaganje 100, ohrovt 90 do 114, pesa 100, peteršilj 150, paradižnik 120 do 130, paprika 256 do 320, glavnata solata 180 do 200, solata endivija 160, špinača 240, zelje v glavah 68 do 100, kislo zelje 100, breskve 150 do 200, borovnice 200, fige 150 do 160, grozdje 294 do 300, hruške 130 do 178, jabolka 60 do 170, limone 270, lubenice 200, marelice 160 do 180, orehova jedrca 900 do 1000, slive 200, dinje 200, jedilne bučke 60, surovo maslo 1000 do 1280, smetana 500, sirček 260, siri 750 do 1000, jajčka 28 do 40, žive kokoši 1500, živi kunci 1600, čivi piščanci 800 do 950, zaklana perutnina 780 do 850 din.

Obe ribarnici pod Plečnikovimi orkadami sta večidel svojih zalog prodali že dopoldne, saj je bilo kupcev kljub dopustom dovolj. Ribarnica TMI je prodala okrog 1000 kg rib. »Delamarisova« ribarnica pa nekaj manj. Cene so bile takele: skuše 400, mečarica 560, list 450, osliči 480, fileti 450, luben 350, brancin 350, morska postrv 380, orada 560, arboni 350, lignji 480, šargi 200, raki 1200 in rečna postrv 900 din. E. J.

VELENJE

V »Gorenju« bodo ustvarili 4,5 milijarde dinarjev dohodka

V novi sodobno urejeni tovarni gospodinjske opreme »Gorenje« v Velenju bodo že letos ustvarili 4,5 milijarde dinarjev celotnega dohodka. V prihodnjih treh letih nameravajo ta dohodek povečati na 12 milijard ob predvideni proizvodnji 300.000 raznih štedilnikov. V tovarni so uvedli novo tehnologijo in zboljšali organizacijo dela, kar bo pripomoglo k cenejši proizvodnji. Po drugi strani pa dosedanji razgovori z inozemskimi kupci kažejo, da bodo velike količine izdelkov omogočile tudi uspešnejše poseganje na svetovni trg. I. P.

PTUJ

Za zboljšanje trgovine

Grosistično podjetje »Panonija« v Ptuju bo letos predvidoma ustvarilo okoli 4 milijarde dinarjev prometa. Letos so odprli samopostrežno trgovino in trgovino s plastičnimi izdelki v Ptuju. Odprli so tudi trgovski paviljon v Majšperku in preuredili trgovino v zadružnem domu v Markovcih. Nameravajo urediti tudi trgovino »Kovina« v Ptuju in povečati ter preurediti trgovske prostore v Cirkovcah. Sodelovali bodo pri gradnji javnih skladišč v Ptuju skupaj z drugimi trgovskimi podjetji, saj sedanja skladišča niso primerna ter so raztresena po raznih krajih, kar povečuje stroške. Na upravnem odboru podjetja so se pogovorili, da bodo pripravili tečaje za mlade trgovske pomočnike, predvsem tiste, ki delajo v trgovinah z železnino in s tehničnimi predmeti. K.

Samopostrežna trgovina v Velikih Laščah

Veletrgovina Mercator iz Ljubljane bo v zadružnem domu uredila veliko samopostrežno trgovino, kinematografska dvorana pa bo poslej v nadzidanem nadstropju. Med drugim bo v Velikih Laščah tovarna pletenin Angora iz Ljubljane razširila sedanji obrat v nekdanjem domu Partizana.

13. NAGRAJENEC IZ VIPAVE

Mnogo pisem smo dobili tudi od staršev otrok, ki letujejo v počitniški koloniji Elvire Vatovec v Strunjanu. Sliko smo objavili minuli torek, žreb pa je izbral Doro Medveš iz Vipave 250, blok II. b. Nagrajenka bo na stroške uredništva obiskala svojo hčerko Majdo in smo ji denar za potovanje že nakazali.

Doslej je že trinajst staršev na naše stroške obiskalo svoje otroke, ki letujejo po raznih krajih. Morda se sreča nasmehne tudi vam. Redno spremljajte naš dnevnik, v katerem občasno objavljamo slike z letovanj. Če boste na sliki spoznali svojega otroka, sliko izrežite, na njej označite svojega otroka in nam sporočite svoj naslov, da vam bomo nakazali denar za potovanje, če boste imeli srečo tudi pri žrebanju.

Važič za las zgrešil rekord

Prvi dan XX. atletskega prvenstva Jugoslavije v atletiki

Sarajevo, 25. jul. (Po telefonu). Prvi dan jubilejnega XX. državnega atletskega prvenstva na sarajevskem stadionu Koševo je dokaj dobro uspel, čeprav so bile naprave razmočene zaradi včerajšnjega in današnjega dežja. Med tekmovanjem samim pa na srečo ni deževalo in tako so se dosežki izboljševali — pravzaprav od discipline do discipline.

V 14 disciplinah prvega dne je bilo doseženih 5 rekordov prvenstva, enega so izenačili, samo štirje prvaki pa so obranili svoj naslov. V primerjavi z lanskimi tekmami v Beogradu, je bilo 12 rezultatov zmagovalcev boljših, en enak, samo dva pa slabša.

Ker so mnoge prijave ostale neizpolnjene, je bilo v nekaterih disciplinah konkurenca dokaj skromna. Na 3000 m je nastopilo samo 5 tekačev, na 110 m z oviram je bilo Petrušiću za zmago dovolj slabih 15,2, v teku na 1500 m pa je Važič navzlic neenakovrednim tekmecem tvegal in znova napadel državni rekord Mugoše 3:43,0. Če je s časom 3:43,4 le za malenkost zaostal za njim (rezultat pomeni nov slovenski rekord!), pa je to hkrati že napoved, da bo v boljši konkurenci prav kmalu izbrisal tudi to zmago Mugoše iz rekordnih spiskov.

Zelo dobrih rezultatov je bilo še več: Farkaševa 55,9 na 400 m, dva tekača 10,5 na 100 m, dva skakalca v višino 205 cm. Tudi presenečenj je bilo nekaj: Celjanka Kelčeva je zasedla drugo mesto v skoku v višino, malo znana Sarajevčanka Šporer je bila prva v metu krogle, Špilar je vodil do zadnje serije v metu kopja, ko ga je v odsotnosti rekorderja Miletića vendarle prehitel Galić. V ženskem sprintu je Lubejeva vnovič premagala Šikovec-Luncerjevo, kar verjetno pomeni zaključek sijajne ere bivše članice Kladivarja, v teku na 400 m pa je Stanovnik na zadnjih 100 m zaman skušal nadomestiti Bosnarjevo prednost v prvih treh četrtinah proge. V finišu je Zuntar odločil tek na 3000 m sebi v prid, Stamejčičeva pa je tako v polfinalu, kakor tudi v finalu pretekla 80 m z ovirami v času 10,9.

Po prvem dnevu je razdelitev prvih mest po klubih taka: Kladivar 4, C. zvezda 3, Vojvodina 2, Partizan, Olimpija-Svoboda, Mladost, JLA, Kvarner in Železničar po 1.

REZULTATI — **Moški: 100 m:** Karasi (Kv) 10,5, Pavlović (P) 10,5, Zaletel (Kl) 10,7, Kolnik (Kl) 10,8, **400 m:** Bosnar (Ml) 48,0, Stanovnik (OS) 48,5, Prah (D) 49,6, **1500 m:** Važič (Kl) 3:43,4, Nakars (JLA) 3:57,1, **3000 m** Zuntar (Kl) 8:38,3; Kovač (B) 8:39,8, Pešić (P) 8:54,4, **110 m ovire:** Petrušić (Cz) 15,2, Botić (Ml) 15,3, Bauer (Cz) 15,8, **višina:** Majtan (JLA) 205; Vivod (Kl) 205, Todosijević (Cz) 200, **daljina:** Munjić (Cz) 748, Babić (ST) 719, Miler (JLA) 707, **krogla:** Jocović (Cz) 17,42, Barišić (Sl) 17,06, Tomasović (P) 16,90, **kopje:** Galić (P) 71,64, Špilar (Kl) 68,31, Trifunović (Cz) 66,06, Popek (L) 65,80, **ženske — 100 m:** Lubej (Kl) 12,0, Luncer (Ml) 12,2, Panić (MS) 12,4,6, Lešek (Kl) 13,1, **400 m:** Farkaš (V) 55,9, Podmiljšćak (Kl) 58,8, Salaj (Tr) 59,0, **80 m ovire:** Stamejčič (Kl) 10,9, Babović (Ml) 11,9, Buranj (S) 12,0, **višina:** Gere (V) 160, Kelc (Kl) 150, Mrinjek (Sl) 150, **krogla:** Šporer (SS) 13,46, Kačič (E) 13,38, Bosnić (P) 12,40, 6. Stamejčič (Kl) 12,15, **disk:** Čelesnik (OS) 43,73, Vuković (S) 42,03, Kačič (B) 39,97.

Škoda, da je bilo zanimanje gledalcev prvi dan prvenstva majhno (le nekaj sto). Morda pa jih bo na nedeljski zaključni dan več?

MARKO ROŽMAN

Zadar : Olimpija 74:72 (36:32)

Petnajsto kolo zvezne košarkarske lige

ZADAR, 25. julija — Košarkarji domačega Zadra so v tekmi 15. kola zvezne košarkarske lige premagali ljubljansko Olimpijo s 74:72 (36:32). Sodnika: Beloševic in Jakšić iz Beograda — slaba. Gledalcev: okoli 4.000.

ZADAR: Stipčević 4, Valčić 8, Ostarčević 10, Marcelić 23, Troskot 19, Jurišić II, Jurišić I 7, Laura 3.

OLIMPIJA: Bassin 3, Povž, Weibl, Jelnikar 12, Müller 7, Tavčar 4, Lenard, Zupančič 1, Eiselt 12, Daneu 21, Potočnik 12.

Zadar je po dramatični borbi v zadnjih minutah ob izredno slabih sodnikih zasluženo zmagal, čeprav je Olimpija v 18. dve minuti pred koncem zamudila pri rezultatu 66:67 priložnost za pomembno zmago. Jelnikar je namreč takrat zaporedoma zgrešil štiri proste mete. Najboljši igralci tekme: Marcelić in Troskot pri Zadru, Jelnikar, Daneu in Potočnik pri Olimpiji. D. K.

C. zvezda : Slovan 78:70 (34:30)

LJUBLJANA, 25. julija — Košarkarji beograjske Crvene zvezde so v tekmi 15. kola ZKL premagali domačega Slovana v Tivoliju z 78:70 (43:30). Sodnika: Maholić in Marković iz Zagreba — slaba. Gledalcev — okoli 300.

SLOVAN: Peterka 19, Šarič 12, Židanik 7, Brišnik, Wallas, Samaluk 12, Stražar 10, Zevnik 2, Alič, Logar, Sok 8.

CRVENA ZVEZDA: Pavlović 2, Marković 2, Popović 2, Poljak, Cvetković 29, Matić 8, Vicentić 25, Dragojlović 10, Skulić, Todosijević, Lučić 2.

Slovan je 6. minuti vodil že s 14:10 in 16:12, toda visoka igralca Crvene zvezde Vicentić in Cvetković sta s koši ob blizu in daleč zagotovila gostom po 29:29 v 18. minuti tekme prednost 4 točk ob polčasu. Crvena zvezda je po odmoru stalno vodila, tako da se je Slovan približal samo še na 63:67. Najboljši igralci: Vicentić in Cvetković pri Crveni zvezdi, Peterka, Samaluk in mladi Sarić pri Slovanu. A. P.

ZRN : Jugoslavija 3:0

Pokal Galea

WIESBADEN, 25. julija. Teniška reprezentanca Jugoslavije se ni uvrstila v zaključne borbe tekmovanja za pokal Galea. V kvalifikacijskem srečanju je po zmagi nad Italijo izgubila že prvi dan dvoboja z ekipo ZRN vse tri partije. Weinman je premagal Špeara s 6:2, 6:3, Plötz pa Stolcera s 6:2, 6:2, nemški par Plötz — Gottschalk pa je premagal Špeara in Minčeka s 6:3, 7:5 in 6:3.

V Plznu je v tekmovanju za pokal Galea ekipa ČSSR premagala Švedsko s 3:0 in se tako plasirala v finale, ki bo v Vichyu (Fr).

Kaninska žičnica

Te dni je Soško gozdno gospodarstvo trasiralo za občino Tolmin bodočo kaninsko žičnico. Dela je osebno vodil znani prizadevni turistični delavec direktor SGG inž. V. Klajnšček. Prisostvovala sta tudi iniciator zamisli kaninske žičnice prof. F. Avčin in krajevni poznavalec Andrej Mihelčič-Grlja. Za zgornji del od planine Krnica pod Prestreljeniško sedlo so našli izredno ugodno lokacijo Spodnji del do Krnice bo trasiran začetkom avgusta. Izhodiščna postaja bo po vsej priliki pri Šoli v Plužni.

S kaninsko žičnico bi bovški turizem izredno pridobil. Sedanja kratka poletna turistična sezona bi se raztegnila domala celo leto. V Trstu, Gorici in Vidmu se že zanimajo za to smuško možnost, saj jim je naš visoki in sončni Kanin v snegu najbližje in so ga navajeni še izpred vojne.

Nogomet na Dolenjskem

Na pobudo občinske zveze za telesno kulturo v Novem mestu je bila ustanovljena liga v malem nogometu.

Tekmovanje se je začelo 13. junija in je trajalo od 9. t. m. Na tem tekmovanju so sodelovale ekipe iz Novega mesta — Kremen, občina, IMV Pionir, Iskra, Novo mesto, Šmihel, Študent in Kandija ter še Mirna peč, Straža in Otočec. Rezultati zadnjega kola so bili: Kremen : Iskra 3:0, Šmihel : občina 2:8, Otočec : Straža 3:0, IMV : Pionir 0:0, Mirna peč : Šmihel 5:0, Novo mesto : IMV 3:0.

Da je mali nogomet res dinamična igra in polna presenečenj, kažejo nekateri zelo dobri rezultati, ki so jih dosegle nekatere ekipe kakor npr. visoka zmaga Otočca proti Občini ter IMV proti Šmihelu. Nepremagljiva je bila tudi zmaga Občine proti Novemu mestu 4:3. Vsi ostali rezultati so bili bolj ali manj pričakovani. Spomladanski prvak v malem nogometu je postala ekipa Novega mesta pred Otočcem, ki je drugi z enakim številom točk, toda s slabšo razliko. Tretja je ekipa Kremena, ki je veljala pred tekmovanjem za enega prvih favoritov.

Končna lestvica spomladanskega dela prvenstva: Novo mesto 19 (43:12), Otočec 19 (42:12), Kremen 18, Občina 15, Mirna peč 14, Kandija 13, Straža 9, Študent 9, Šmihel 6, Iskra 4, IMV 3, Pionir 1 točka.

Jesensko tekmovanje se začne 1. septembra. M. G.

Pirc izgubil z Lehmanom

HILVERSUM, 25. julija. V IV. kolu mednarodnega šahovskega turnirja je sinoči Pirc izgubil z Lehmanom (ZRN). Ostale partije so se končale takole: Donner : Van Sheltinga remi, Enevoldsen (Danska) : Barcsa 1:0, Larsen : Van Geyt (Niz.) 1:0, Küppers : Dickstein 0:1.

. . . in remiziral z Barcso

V petem kolu mednarodnega turnirja v Amsterdamu je Pirc remiziral z Madžarom Barsco. Izidi ostalih partij: Dickstein : Donner prek., Van Gest : Küppers 0:1, Lehman : Larsen prek., Van Sheltinga : Enevoldsen 1:0.

Po V. kolu vodi Larsen 3,5 (1). Slede Lehman 3 (1), Pirc in Van Sheltinga 3 itd.

Bradvarevič — mednarodni mojster

KISLOVODSK, 25. julija. Bivši svetovni prvak šahovski prvak Mihail Talj je osvojil prvo mesto na mednarodnem turnirju v Kislovodsku. V 11. kolih je zbral 7,5 točke, oziroma pol točke več kot Stein in točko več kot Averbach. Četrto, peto in šesto mesto si dele Liberson, Hasin in Jugoslovan Bradvarevićs po 5 točkami. Hasin in Bradvarević sta izpolnila normo za naslov mednarodnega mojstra.

V zadnjem kolu je Bradvarević remiziral z Libersonom.

Partizan : Lokomotiva 75:82 (44:25)

BEOGRAD, 25. julija. Košarkarji beograjskega Partizana so izgubili srečanje zvezne lige z zagrebško Lokomotivo s 75:82 (44:25). Sodila sta Pastor iz Novega sada in Pur iz Celja. Gledalcev 1.000.

PARTIZAN: Ćurić 12, Janković 2, Jelič 12, Nedić 4, Bojović 28 in Žutić 17.

LOKOMOTIVA: Lalić 25, Omašić 6, Glogovac 6, Bočkaj 8, Petričević 25 in Novosel 12.

Tega, kar so pokazali v drugem polčasu zagrebški košarkarji, Beograjčani še niso videli na svojih igriščih. Čeprav je bil že v prvih minutah poškodovan Rimac, eden izmed najboljših igralcev Lokomotive, so visoki Petričević kapetan ekipe Novosel in odlični strelec Lalić zaigrali tako silovito, da se jim ni bilo moč uspešno postaviti po robu.

Častni odbor za dvoboj SFRJ : Bolgarija

LJUBLJANA, 25. jul. V častnem odboru za izvedbo meddržavnega atletskega dvoboja Bolgarija : Jugoslavija, ki bo 1. in 2. avgusta v Ljubljani, so — kot predsednik — Janez Zemljarič, predsednik ZTK Slovenije in kot člani Vlado Mikuž, predsednik OZTK Ljubljana, Ljubo Levstik, podpredsednik Mestnega sveta, Jože Pernuš, predsednik komisije za telesno kulturo pri IS SRS, Janez Vinkler, podpredsednik občinske skupščine Bežigrad, Boris Mikoš, generalni direktor RTV Ljubljana, ter Milan Naprudnik, predsednik Atletske zveze Slovenije.

Predsednik organizacijskega odbora za ta veliki dvoboj je Milan Naprudnik, sekretar Irena Ostrovška, direktor tekmovanja pa bo Milan Jerman.

Športni teden v Skopju

Manifestacija solidarnosti ob obletnici potresa

SKOPJE, 25. julija. Ob obletnici skopske katastrofe, se bo jutri začela ena izmed največjih športnih manifestacij »Teden solidarnosti«, v kateri bo sodelovalo več ko 1000 športnikov v skoraj vseh športnih panogah.

Ta velika športna manifestacija bo trajala teden dni in se bo končala ob dvajsetletnici zgodovinskega zasedanja ASNOM. Udeleženci bodo tekmovali v sedmih panogah: atletiki, kolesarstvu, rokometu, waterpolu, plavanju, košarki in gimnastiki.

Manifestacijo solidarnosti bodo začeli udeleženci kolesarske dirke »Po Jugoslaviji«, glavna otvoritvena slovesnost pa bo ob 15.30 na mestnem stadionu — defile in atletska tekmovanja.

Po zadnjih poročilih bodo v tej manifestaciji sodelovali tudi atleti iz Francije, Madžarske, Romunije, Avstrije, Italije, Grčije in še nekaterih držav. V teh športnih srečanjih bodo še bolj poudarili solidarnost, ki se je manifestirala pri obnovi in izgradnji glavnega mesta Makedonije.

Najpomembnejši športni objekti, ki jih je potres huje poškodoval, so popravljeni, medtem ko so povsem zgradili tudi olimpijski bazen, ki so ga gradili več let. V letu po potresu so zgradili tudi precej manjših igrišč.

Na rokometnem turnirju bodo sodelovale reprezentance Dijona, Dunaja, Beograda, Zagreba in Skopja, na košarkarskem turnirju pa ekipe Milana, Strasbourga, Soluna, Sarajeva, mladinska reprezentanca Sarajeva in drugi.

Nastopili bodo tudi nekateri naši najboljši telovadci s svetovnim prvakom Cerarjem na čelu.

Mnogo načrtov in želja . . .

Ob tradicionalnem prazniku v domžalski občini

DOMŽALE, 25. julija — V domžalski občini je te dni veliko slavje. Ob občinskem prazniku se vrstijo razne prireditve. V Mengšu in v Domžalah je še posebno praznično razpoloženje, ki mu dajejo poudarka številni športni dogodki. Mimoidoči so na to nevsakdanjo vnanjo podobo pozorni, domačini pa ponosni, zlasti na opravljene dosežke, ki so zrcalo nepopustljivega prizadevanja vsakega posameznika, vseh občanov. Da, tudi zato, ker znajo prav vrednotiti doslej prehojeno pot, s katere je bilo treba ob dobri volji in iznajdljivosti odstraniti prenekatere, na videz nepremostljive zapreke. Taki sadovi pa so seveda za prizadete delavce velikega pomena, so jim bolj pri srcu in jih tudi negujejo skrbneje.

Ti praznični dnevi pa kajpak niso namenjeni samo za hrupno proslavljenje in za varljivo počivanje na lovorikah, temveč jim dajejo obenem najlepšo priložnost za objektivno sklenitev vseh računov s pogledi vnaprej. Pa ne morda že po ustaljenih oblikah, vsakdanji praksi, marveč je včerajšnji improvizirani delovni sestanek potekal v sproščenem pomenkovanju med 19 zastopniki društev in klubov, brez sicer obveznega zapisnika, izvoljenih komisij in podobno.

Tako vzdušje pa hote ali nehote izvablja iz notranjosti še tako molčečih zaželeno kritiko, skrite misli in predloge, pri čemer je bilo med sodelujočimi čutiti neusahljivo voljo, da bi ustvarili še lepše pogoje za nadaljnji napredek. In teh je v občini dovolj, kakor je uvodoma poudaril predsednik Občinske zveze za telesno kulturo Jože Zevnik; le uskladiti bo treba kopico želja in potreb, predvsem pa še z večjo delovno vnemo utirati pot telesni vzgoji, da bi tudi na občinski skupščini vendarle dobila pravo mesto, kamor sodi po pomenu in poslanstvu, ki ga ji je namenila naša družba. S tem pa bo nedvomno narejen že pomemben korak naprej. In tedaj se prav gotovo ne bo več potrebno ubadati, denimo, z osnovnimi problemi splošne telesne vadbe, pač pa le še z mikavnejšimi načrti za še večje kvalitetne storitve. To je težnja, pravzaprav geslo vseh občanov v Domžalah in prav zato naj jim velja vsa pozornost! St. L.

ZAGREB. Disciplinsko sodišče ligaškega odbora Plavalne zveze Jugoslavije je kaznovalo waterpolsko ekipo POSK s tem, da bo morala naslednjih pet tekem I. zvezne lige v domačem bazenu igrati za zaprtimi vrati, torej brez občinstva. POSK je kaznovan zaradi incidentov na tekmi s splitskim Jadranom.

Spored dirke »Po Jugoslaviji«

Nad 1600 kilometrov v štirinajstih dneh

I. ETAPA		
Nedelja, 26. 7.	Skopje—Titov Veles—Skopje	110 km
II. ETAPA		
Ponedeljek, 27. 7.	Skopje—Niš	197 km
III. ETAPA		
Torek, 28. 7.	Niš—Beograd	224 km
IV. ETAPA		
Sreda, 29. 7.	Beograd—Novi Sad	70 km
V. ETAPA		
Četrtek, 30. 7.	Novi Sad—Ruma—Loznica	122 km
VI. ETAPA		
Petek, 31. 7.	Tuzla—Sarajevo	182 km
Sobota, 1.8.	Prost dan — Ilidže pri Sarajevu	
VII. ETAPA		
Nedelja, 2. 8.	Sarajevo—Zenica	84 km
VIII. ETAPA		
Nedelja, 2. 8.	Zenica—Travnik	60 km
IX. ETAPA		
Ponedeljek, 3. 8.	Jajce—Banja Luka (ekipno)	
X. ETAPA		
Ponedeljek, 3. 8.	Banja Luka—Nova Gradiška	77 km
XI. ETAPA		
Torek, 4. 8.	Nova Gradiška—Karlovac	196 km
XII. ETAPA		
Sreda, 5. 8.	Karlovac—Pulj	210 km
XIII. ETAPA		
Četrtek, 6. 8.	Pulj—Koper	100 km
XIV. ETAPA		
Četrtek, 6. 8.	Koper—Nova Gorica	110 km
XV. ETAPA		
Petek, 7. 8.	Nova Gorica—Vršič	109 km
XVI. ETAPA		
Petek, 7. 8.	Kranjska gora—Ljubljana	90 km
XVII. ETAPA		
Sobota, 8. 8.	Ljubljana—Novo mesto (kronometer)	60 km
XVIII. ETAPA		
Sobota, 8. 8.	Novo mesto— Zagreb	76 km

Udeleženci dirke v Skopju

Danes I. etapa

SKOPJE, 25. jul. — Semkaj so že prispeli udeleženci tradicionalne in letos hkrati tudi jubilejne kolesarske dirke »Po Jugoslaviji«. Na letošnji dirki sodeluje 13 držav in 6 domačih ekip s skupaj 114 tekmovalci.

Jutri bo start I. etape Skopje—Titov Veles—Skopje, dolge 117 km. Start in cilj bosta na mestnem stadionu, kjer bo tudi defile udeležencev.

nogometni turnir Newyorški

Danes: Crvena zvezda : Zaglebie

NEW YORK, 25. jul. — Na stadionu Randal Island bodo jutri zadnje tekme drugega dela letošnjega mednarodnega nogometnega turnirja. V prvi skupini je, kot je znano, zmagal poljski klub Zaglebie z 9 točkami, medtem ko jih imata Crvena zvezda in Schwehat po 6. Jutrišnje srečanje s prvakom skupine Zaglebie je priložnost za C. zvezdo, da se rehabilitira za dosedanje rezultate, ki ne ustrezajo moči jugoslovanskega državnega prvaka.

Igralci Crvene zvezde se ves čas pritožujejo, da so utrujeni. Organizator je več pričakoval od jugoslovanskega prvaka, kar je razvidno tudi iz tega, da ga je določil za zadnje srečanje v pričakovanju, da bo le-to odločilno.

Ameriška televizija je sporočila, da bo prenašala jutrišnje srečanje med poljsko ekipo in Crveno zvezdo.

Pet naših čolnov na EP

Na evropskem prvenstvu v veslanju, ki bo od 5. do 9. avgusta v Amsterdamu bo tekmovalo 98 čolnov iz 23 držav. Videz je, da nekatere države ne bodo pokazale vseh svojih »kart« pred olimpijskimi igrami. Tako bo na primer ČSSR, ki je na prejšnjem evropskem prvenstvu osvojila dve zlati, eno bronasto in eno srebrno medaljo poslala le en čoln. Najšibkejša udeležba bo v osmercih, ki jih bo nastopilo samo osem. Jugoslavija bo nastopila v petih od osmih disciplin, in sicer v naslednjih kategorijah:

Skiff (16 čolnov): Jugoslavija, Francija, Italija, Švica, Nizozemska, ČSSR, Poljska, Romunija, ZDA, Finska, Norveška, Velika Britanija, Novi Zeland, Izrael, Nemčija, SZ.

Double scull (13): Jugoslavija, Belgija, Italija, Švica, Nizozemska, Madžarska, Poljska, Romunija, Danska, ZDA, Grčija, Finska, Avstrija, Bolgarija, Nemčija, SZ.

Dvojec s krmarjem (17): Jugoslavija, Belgija, Italija, Švica, Nizozemska, Poljska, Romunija, Danska, ZDA, Grčija, Finska, Avstrija, Bolgarija, Nemčija, SZ.

Četverec s krmarjem (16): Jugoslavija, Francija, Italija, Švica, Nizozemska, Madžarska, Velika Britanija, Poljska, Romunija, Danska, ZDA, Norveška, Avstrija, Nemčija, SZ.

Osmerec (3): Jugoslavija, Italija, Švica, Nizozemska, Poljska, Romunija, Nemčija, SZ.

28 LJUBLJANA SPENT 1965

LJUBLJANA, 25. julij. Na poletnih tečajih Visoke šole za telesno kulturo v Rovinju bodo letos usposobili za namiznoteniške sodnike 70 študentov, kar bo lep prirastek k dosedanjemu številu sodnikov za svetovno prvenstvo v namiznem tenisu. Komisija za sodnike SPENT, ki je prav v zadnjem času opravila veliko dela glede izpopolnjevanja sodniških kandidatov, je v stalnih stikih z Visoko šolo za telesno kulturo v Ljubljani.

*

Organizacijski komite SPENT sodeluje z vsemi diplomatskimi in konzularnimi predstavništvi SFR Jugoslavije v tujini. Nedavno je organizacijski komite pismeno seznanil predstavništva s svetovnim prvenstvom in jih zaprosil za ustrezno sodelovanje.

*

Organizacijski komite se že zdaj skrbno pripravlja za sprejem tujih ekip in za njihovo bivanje pri nas. V ta namen se bodo v kratkem začele priprave spremljevalcev ekip. Z javnim natečajem bodo izbrali kakih 50 spremljevalcev, ali spremljevalk iz vrst študentov, ki jih bodo dodelili tujim ekipam. Številčno močne ekipe bodo imele spremljevalca vsaka zase, manjše pa skupne.

*

Udeleženci SPENT bodo nastanjeni v hotelih Slon, Turist in Union, po potrebi pa še v Iliriji, medtem ko bodo delegati za kongres ITTF prebivali v hotelu Lev. Tuji novinarji bodo imeli rezervirana prenočišča v Levu, če se ne bodo odločili za cenejša.

*

Avstralska namiznoteniška zveza je obenem s prijavo tekmovalcev sporočila v Ljubljano, da bodo prišli z reprezentanco tudi številni gledalci, ki bodo bivanje pri nas izkoristili tudi za ogled Slovenije in Jugoslavije. Avstralci so najavili prihod svoje ekipe že za 1. april 1965, tako da bodo imeli zadnje priprave pred prvenstvom pri nas.

*

Za ekipe, ki se bodo pripravljale na svetovno prvenstvo v Sloveniji je Turistično društvo Bled ponudilo organizacijskemu komiteju veliko festivalno dvorano na Bledu.

Iver dneva

Naši smučarji brez dela

LJUBLJANA — Za konec julija je bil za peščico naših najboljših alpskih smučarjev napovedan trening na snegu pri Češki koči. Toda vadba na snegu je odpadla, vendar ne zaradi pomanjkanja snega, zakaj nad Češko kočo so snežne razmere kolikor toliko ugodne . . .

Naši smučarji torej počivajo, medtem ko se drugje v teh poletnih mesecih že skrbno pripravljajo za prihodnjo sezono. (Glej »Delo« 24. in 25. tega meseca).

Astalošev spominski turnir zaključen

BUDIMPEŠTA, 25. jul. — V Pecsuju se je končal spominski Astalošev šahovski turnir, na katerem je sodelovalo 16 šahistov iz 7 držav. Drugo mesto si delita Bobocev in Gipslis s po 10,5 točke, tretji je Dely 9,5, četrti Bogdanović 9,0, od petega do osmega mesta pa so se zvrstili: Barcai, Hag, Holmov in Malich s po 8,5 točke. Damjanović je trinajsti s 6.0 točkami.